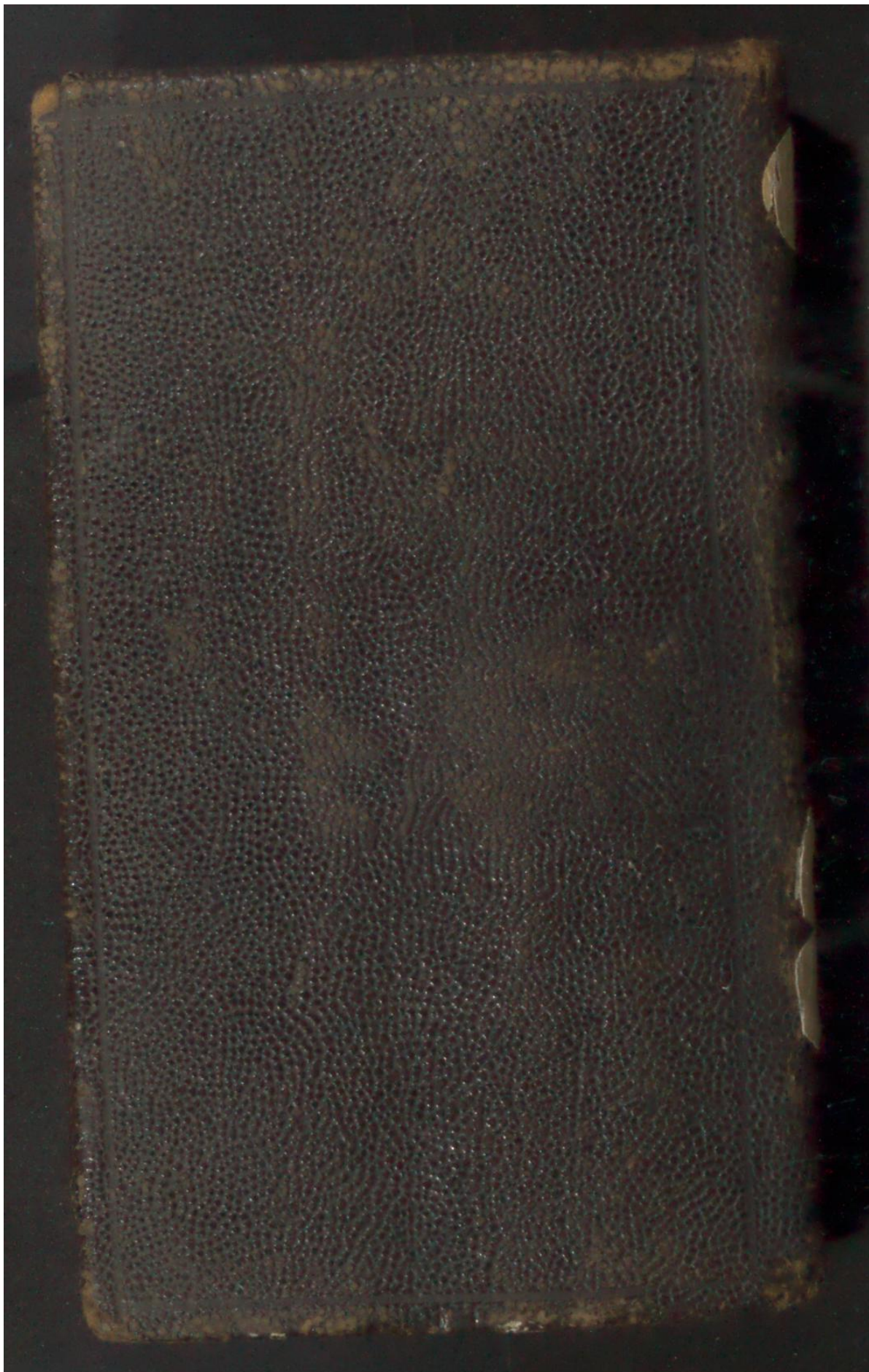

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
2 A 15

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
2 A 15

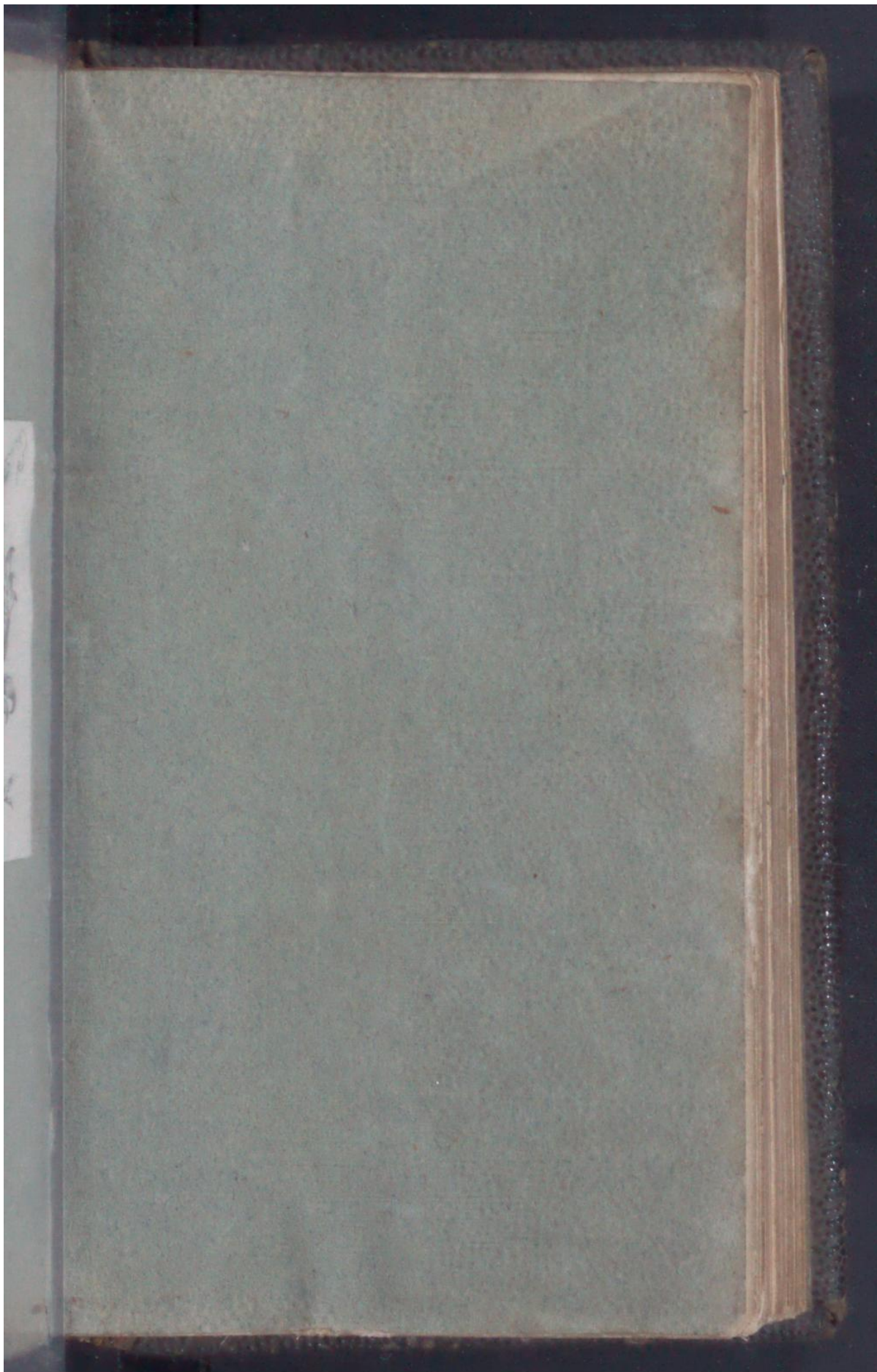

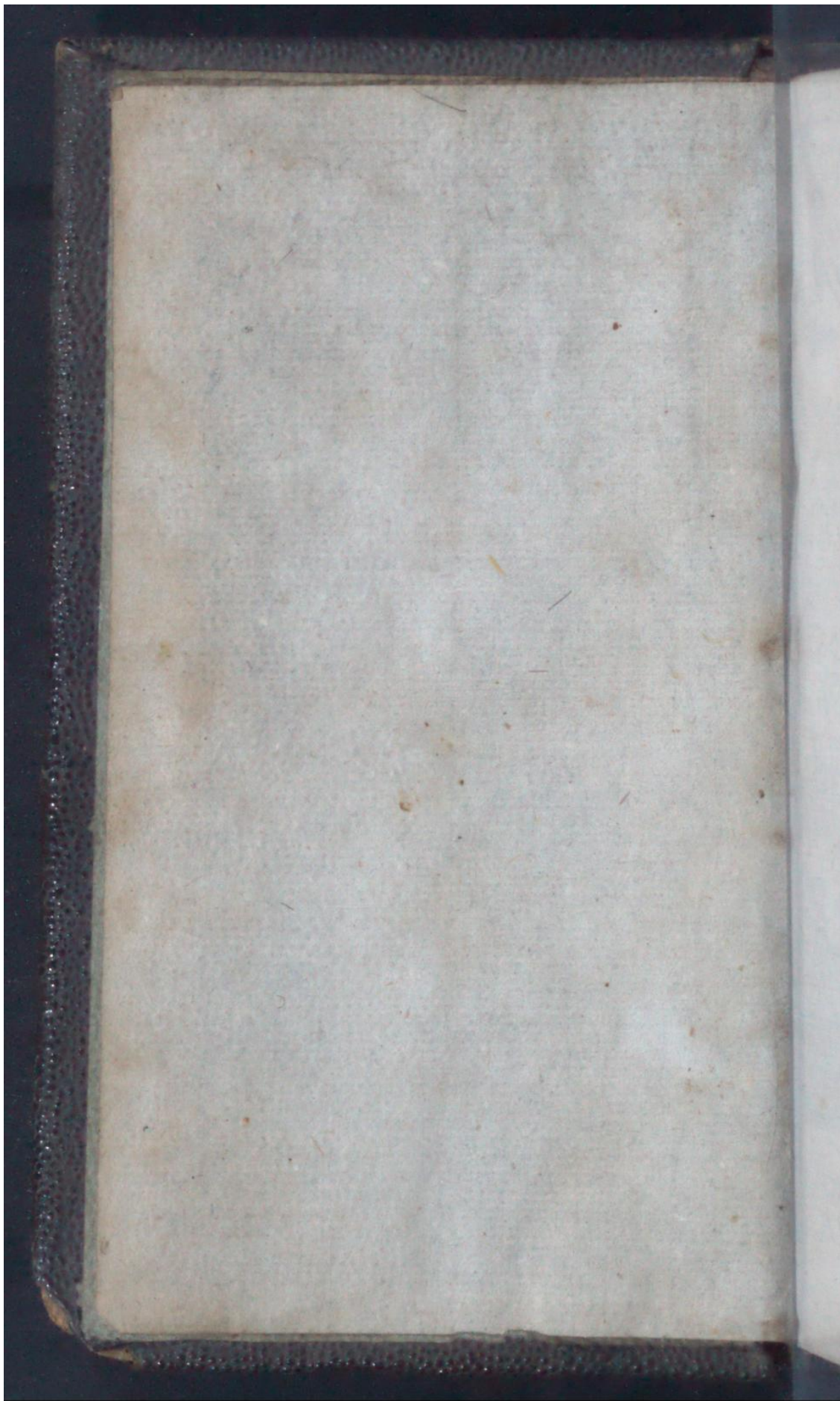
Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
2 A 15

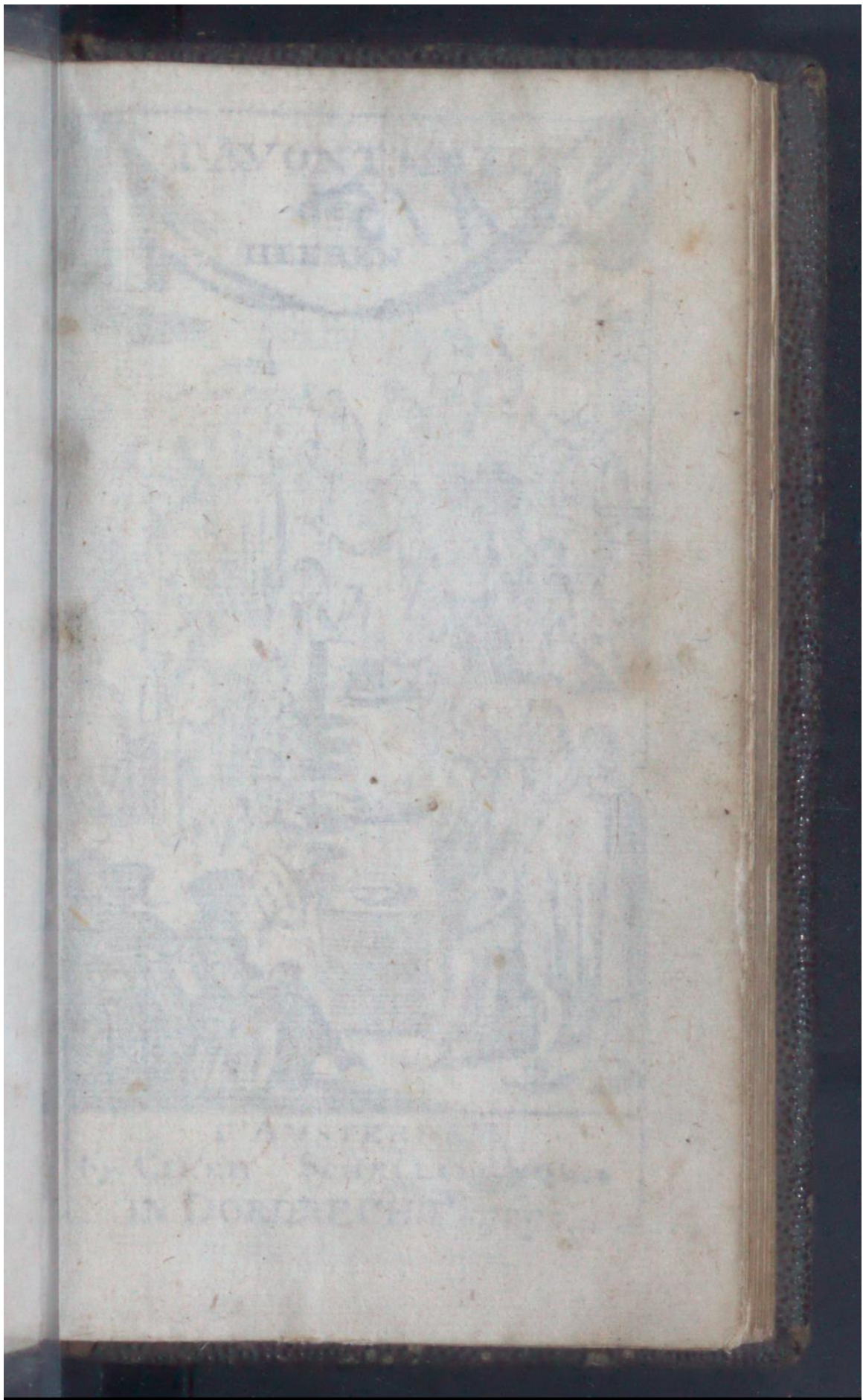

Early European Books, Copyright © 2011 ProQuest LLC.
Images reproduced by courtesy of Koninklijke Bibliotheek, Den Haag.
2 A 15

2 A 15

T
L
By Ger
IN

T'AVONTMAEL
des
HEEREN

T'AMSTERDAM
by GERRIT SCHELLINGWOU
IN DORDRECHT A: 1690

4
v
A
Soo
Wilde
n
De Klachte
we
p
De mo
j
De
De Reyze
De
Oock zyn
De
By Gari

4222
't Recht Gebruyck

Van des HEEREN

H. AVONDMAEL;

Soo voor als na de Bedieninge :

Bestaende in Meditatie/gededen/ en Dank-
seggingen/ door C. Drelin court, P. du Moulin,
en verscheyden andere Gods-geleerden.

I T E M,

De Klachte van een swaermoedige Ziele,
over het gebruyck van 't H. Avondmael, met een nevens-
gaende Troost, door S. SIMONIDES.

Als mede,

De nootsakelykheit des H. Avontmaels: ne-
fens een Belijdenisse des Geloofs / door die
haer tot het selve willen begeben /
door G. UDEMANS.

Noch is op nieuws hier by gevoegt :

De Reyze na Beth-El, het Huys Gods, zynde
innerlyke Ziel-betrachtingen, die een yeder geloovige
ter Kercke gaende, en daer van komende,
dient te gebruyken.

Dese laetsten Druk met soete Ziel-tochten en
bewegingen des Hertzen vermeerdert :

Dock zyn hier by gevoegt verscheyde Psal-
men en Lof-Zangen, soo voor als na het H. Avond-
mael gebruyckelyck, al te mael op Noten gestelt,
verbetert, en van veel Druck-touten ge-
corrigeert ende gesuyvert.

Dese laetsten Druk verciert met koperen Platen.

P A M S T E R D A M,

By Gerrit, en Andries Schellingwouw;
in Doordrecht, 1698.

OPDRACHT

Aen alle Rechte

DISGENOTEN

WAERDE VRIENDEN,

IK kome Ue. aanbieden een Tractaetjen genaemt **Het Recht Gebruyk van des Heeren H. Avondmael**; het selve hehelst in sig verscheyde uytgelesene stoffen, van Hooghberoemde, en Geleerde Dienaren des Goddlycken Woords, als **DRELINCOURT, MOULIN, SIMONIDES, UDEMANS**, en meer andere: Dit tegenwoordige; dan bestaet in Meditatie, Gebeden, en Dankseggingen: Oo een Versterckinge voor de Swaermoedige als mede de Nootsakelykheyt van des Heeren **H. Avontmael**: misgaders een Belydenis des Geloofs. Item innerlyke Ziel-betrachtingen, Ziel-tochten, en bewegingen des Heeren: Als mede Psalmen en Lof-zangen, onsoo voor, in, en na des Heeren **H. Avontmael** te gebruyken. Hoopende dat dese mynen geringen arbeyt, U Wel-gevallen, en **Heil** aen Uwe Zielen toebrenghen zal.

FORMULIER

Van ^r Heylige

AVONDMAEL.

G Eliefde in den Heere Jesu Christo, hoort
gaen de Woorden der insettinge des Hey-
lige Nachmaels onses Heeren Jesu Christi,
welcke ons beschryft de H. Apostel Paulus,
I Corinth. II. versf. 23, 24, 25, 26, 27,
28, 29.

W Ant ick hebbe van den Heere ontfangen
het gene ick oock u overgegeven hebbe,
dat de Heere Jesus, in den nacht, in welcke
hy verraden wiert, het Broodt nam; ende
als hy gedanckt hadde, brack hy het, ende
seyde: Nemet, etet, dat is myn Lichaem,
dat voor u gebroken wordt: Doet dat tot my-
ner gedachtenisse.

Desgelycks [nam] hy oock den Drinck-be-
ker na het eten des Avondmaels, ende seyde:
Dese Drinck-beker is het Nieuwe Testament
in mijnen Bloede: Doet dat, soo dickwils
als gy [dien] sult drincken, tot myner ge-
dachtenisse. Want soo dickwils als gy dit
Broodt sult eten, ende desen Drinck-beker
sult

Formulier

sult drincken , soo verkondight den dood
des Heeren tot dat hy komt. Soo dan wie
on - weerdelyck dit Broodt eet , ofte den
Drinck - beeker des Heeren drinckt , die sal
schuldigh zijn aen het Lichaem ende Bloed
des Heeren. Maer de Mensche beproeve
hem selven , ende ete alsoo van het Broodt ,
ende drincke van den Drinck-beeker : Want
die on - weerdelyck eet ende drinckt , die
eet ende drinckt hem selven een Oordeel,
niet onderscheydende het Lichaem des
Heeren.

van ^rt H. AVONDMAEL.

O dat wy tot onsen Croost des Heeren
Nachtmael mogen houden / is voor alle
dingen ons van node : eerstelijck dat wy ons te
voren regt beproeben: Ten anderen / dat wy 't
tot dien einde rigtē / daer toe het de Heere Chri-
stus verordineert en ingeset heeft / namelijk
tot sijner gedagtemisse. De waeragtige beproe-
vinge onses selfs bestaet in dese drie stucken :

Ten eersten / bedencke een ygelijck by hem
selbe sijne sonden / en vermaledijdinge / op dat
hy hem selven mishage / en hem voor Godt
verootmoedige. Aengesien dat de toorn Gods
tegen de sonden alsoo groot is / dat hy die (eer-
hyse ongestraft liet blijven) aen synen lieben
Sone Jesum Christum / met den bitteren en
smadelijcken doot des kruyces gestraft heeft.
Ten anderen / ondersoect een ygelijck sijn her-
te / of hy ook dese gewisse belofte Gods geloofst /
dat hem alle sijne sonden / alleen om des lij-
dens en sterbens Jesu Christi wille / verge-
ben zijn / ende de volkommene gerechticheydt
Christi hem als sijn eygen toegerekent en toe-
geschonken zy / ja soo volkomen / als of hy sel-
ve in eygene persoone / voor alle sijne Son-
den betaelt / ende alle gerechticheydt volbracht
hadde. Ten derden / ondersoect een ygelijck
sijne consciencie / of hy oock gesint is voortae-
met sijn gantsche leven / waerachtige danck-
baerhepdt tegen Godt den Heer te bewijsen /
en voor het aengesichte Gods oprechtelijck
te wandelen : Item / of hy sonder eenige

Formulier

gebeemftheit alle by andfchap/haet en nyd van herten afleggende / een neerftigh booz-nemen heeft / om van nu booztaen in waerachtige liefde en eenigheyt met fijnen naeften te leven.

Alle die dan alfoogefint zyn / die wil Godt gewiffelijck in genade aen-nemen / ende boozwaerdige medegenoten der tafel fings Soons Jefu Chrifti houden. Daer en tegen die dit getuygeniffe in hare herten niet gevoelen / die eten en dzinken hen felven dat oozdeel. Daerom wy oock na 't bebel Chrifti ende des Apoftels Pauli / alle die figh met defe nablogende lafteren befmet weten / vermanen van de Tafel des Heeren haer te onthouden / ende verkondigen hen datfe geen deel in 't rijcke Chrifti hebben : Als daer zyn alle Af-goden-dienaers / alle die verftorven Heplige / Engelen / of andere Creaturen aen-roepen ; Alle die den Beelden eere aen doen ; Alle Tobenaers ende Waerfeggers / die Dee of Menschen / mitsgaders andze dingen zegenen / en die fulcke zegeninge geloobe geven ; Alle verachterf Godts ende fings Woords / en der H. Sacramenten / alle Godts-lasteraers / alle die twee dzachtfercten / ende myfterpe in Kercken en Wereltlijcke regimenten begeeren aen te richten / alle meyn-eedige / alle die haer Ouderen en Oberheden ongehoorzaem zyn ; alle doodt-flagers / klybers / en die in haet en nyd tegen haer naeften leven ; alle echt-bzekerf / hoereerders / dzonkaerts / dieven / woekenaers / rooberf / speel-

van 't H. AVONDMAEL.

peelders / gierigaerts / en alle de gene die een
rgerlijk leven leyden; dese alle / soo lange sy in
ulcke lasteren blijven / sullen sich deser spijsse
welke Christus alleen sijnen gelovigen veroz-
meert heeft) onthouden / op dat haer gericht
in verdoemenisse niet dies te swaerder werde.

Maer dit wert ons (geliefde in den Heere)
alet boozgehouden / om de verflagene herten
der Geloovigen klein-moedig te maken / eben-
of niemant tot het Nachtmael des Heeren
gaen mochte / dan die sonder eenige sonde wa-
re : Want wy en komen niet tot dit Avond-
mael / om daer mede te betuygen dat wy in
ons selven volkomen ende rechtbeerdigh zijn ;
maer ter contrarie / aengesien dat wy ons le-
oen buyten ons selven in Jesu Christi soeken /
soo bekeimen wy daer mede / dat wy mid-
den in den doodt leggen : Daerom / al is 't dat
wy noch veele gebreken ende ellendigheyt in
ons bevinden / als namelijk dat wy geen vol-
komen geloove hebben / dat wy ons oock niet
sulcken yber om Godt te dienen niet begeven /
als wy schuldigh zijn / maer dagelijks met
de swackheyt onses geloofs / ende de boose lu-
sten onses Vlesches te stryden hebben : noch-
tans dies niet tegenstaende / overmidts dat
ons (door de genaden des H. Geestes) sulcke
gebreken leet zijn / ende wy van herten bege-
ren tegens ons ongeloove te stryden / ende na
alle geboden Gods te leven : soo sullen wy ge-
wis en seker zijn / dat geen sonden noch swak-
heyt /

heyt/die noch (tegen onsen wille) in ons over-
gebleven is/ ons kan hinderen/ dat ons Godt
niet in genade soude aennemen/ en alsoo deser
Hemelscher spijse ende Oranckis weerdigh en
deeldachtigh maken.

Ten anderen/ laet ons nu ook overdenken/
waer toe ons de Heere sijn Abondmael heeft
in geset/namelyck/dat wy sulcks doen souden
tot sijner gedachtenisse. Maer aldus sullen
wy sijns daer by gedencken :

Eerstelijck/dat wy gantschelijck in onse her-
ten vertrouwen / dat onse Heere Jesus Chri-
stus (na iudder belostenisse die den Voor-
Vaderen in het O. Testament van den begin-
ne aen geschiet zijn) van den Vader in dese we-
reldt gesonden zy/ ons Vlesch en Bloedt aen
genomen/den toorn Gods (onder welcken wy
eewiglijk hadden moeten ver sinken) van den
beginne sijn Mensch werdinge/ tot den eynde
sijns levens/ op aerden voor ons gedragen
en alle gehoorzaamheyt der Goddelijker Wel-
en de gerechticheyt voor ons verbult/ voornamelyck/
doen hem de last onser sonden/en de
Toorns Godts het bloedige sweet in den
uyt-gedrukt heeft: Daer hy gebonden wierd
op dat hy ons soude ontbinden : Daer na or-
tallijcke smaetheden geleden heeft/ op dat wy
nimmermeer te schande souden werden : or-
schuldig ter doot veroordeelt/op dat wy voor
gerichte Gods by sonden gesproken werde
Ja sijn gezegent Lichaem aen het kruys is
te

van 't H. AVONDMAEL.

en nagelen/op dat hy dat handt-schryft onser
sonden daer aen soude hechten. En heeft alsoo
ie verbloekinghe van ons op hem geladen/op
wat hy ons met sijne zegeninge verbullen sou-
le. En heeft hem vernedert tot in d'aller diep-
te versmaetheyt en angst der Helle: Met Lijf
n Ziele/ aen den houte des Kruyses/ doen hy
iep met iudder stemme: Mijn Godt, mijn
Godt waerom hebt gy my verlaten? Op dat
wy tot Godt souden genomen/ ende nimmer-
meer van hem verlaten werden. En eynde-
lijck / met sijnen doot en bloedtstortinghe dat
Nieuwe ende eeuwige Testament / dat Ver-
bondt der genade en der versoeninge besloten /
als hy seyde: Het is volbracht.

En op dat wy vastelijck souden geloben / dat
wy tot dit genaden verbont behooren / nam de
Heere Jesus in sijn laetste Avondmael dat
Broot / dankte / brack 'et / en gaf het sijne Jon-
geren / en sprak: Nemet, etet, dat is mijn Lic-
haem dat voor u gegeven wert, doet dat totmij-
ner gedachtenisse. Desgelyken na het Avond-
mael nam hy den Dynk-beker / seyde dankt /
en sprak; Drincket alle daer uyt: Dese Beker
is dat Nieuwe Testament in mijnen Bloede,
dat voor u en voor vele vergoten wert tot ver-
gevinge der sonden; sulcks doet soo dickwils
als gy daer van drincket, tot myner gedach-
tenisse; Dat is / soo dickmaels als gy van
dit Broot eten / en van desen Beker drinc-
ket / sult gy daer door / als door een gewisse

Formulier

gedachtenisse en pant vermaent en ver sekeret
werden / van dese mijne hertelijcke liefde ende
trouwte tegen u / dat ick booz u daer gy anders
den eeuwigen doodt haddet moeten sterben /
mijn Lichaem aen dat Hout des Kruyces in
den doodt gebe / en mijn Bloet vergiet / en uwe
hongerige en dorstige zielen met het selve mijn
gekruiſte Lichaem en vergoten Bloet tot den
eeuwigen leven spijsse en labe / alsoo sekerlijck /
als een ygelijck dit Broodt booz sijn oogen ge-
broken / en desen Dzinckbeker hem gegeven
wert / en gy deselve tot mijner gedachtenisse
met uwen monde etet en dzincket.

Uyt dese insettinge des H. Avontmaels on-
ses Heeren Jesu Chryſti / sien wy / dat hy ons
geloove en betrouwen op sijn volkomen Of-
ferhande (die eenmael aen 't Kruys geschied
is) als op den eenigen gront ende fondament
onser Zaligheyt wijset / daer hy onse hungeri-
ge en dorstige Zielen tot een waerachtige spij-
se ende dzanck des eeuwigen lebens geworden
is : Want dooz sijn doodt heeft hy de oorzake
onser eeuwigen hongers ende kommers / na-
melijck de spijsse / wegh genomen / en ons den
levendighmakenden Geest verwozven / op dat
wy dooz den selven Geest / (die in Chryſto als
in den Hoofde / en in ons als sijne Lidmaten
woonet) met hem waerachtige gemeenschap
souden hebben / en aller sijner goederen / des
eeuwigen lebens / gerechtigheds en heerlijck-
heids deelachtigh werden.

Daer

van 't H. AVONDMAEL.

Daer beneben/dat wy oock dooz den selven
Geest onder malkanderen als Litmaten eens
Lichaems in waerachtige Broederlyke liefde
verbonden werde/gelyk de H. Apostel spreekt:
Een Broot is het, so sijn wy vele een Lichaem,
dewyle wy alle eens Broots deelachtigh zyn:
want gelykuyt vele koornkens een meel gema-
len, en een Broot gebacken wert, en uyt vele
Bezyen t'samen geperst zynde, eenen Wyn en
dranck vlietet, en hem onder een vermenger:
Alsoo sullen wy alle die door den waerachtige
geloove Christo ingelijft zyn, door Broeder-
lycke Liefde om Christi onse lieven Saligma-
kers wille, die ons te vooren soo uytnemende
heeft lief gehad, alle te samen een Lichaem
zyn: En sulks niet alleen met woorden, maer
met der daedt tegen malkanderen bewysen.

Daer toe helpe ons de Almachtige God en
Dader onses Heeren Jesu Christi/ dooz sijnen
H. Geest / Amen.

Op dat wy dan dit al mogen verkrijgen / laet ons voer
Godt verstimoedigen / en hem met waerachtigen geloove
om sijne genade aenroepen:

B Armhertige Godt en Dader / wy bidden
u / dat gy in dit Avontmael (in 't welke
wy Dessenen de heerlycke gedachtenisse des
bitteren doodts unzes lieven Soons Jesu
Christi) dooz unwen H. Geest in onse herten
wilt wercken / dat wy ons met waerachtig-
gen vertrouwen unwen Sone Jesu Christo
soo langer so meer overgeven / op dat onse be-
waer-

116

waer-

swaerde en verflagene Herten met zijn waer-
 achtig Lichaem en Bloet/ ja met hem waer-
 achtig Godt en Mensche/ dat eenige Hemels
 Brood/ door de kracht des H. Geest gespijst en
 gelaest werden: En dat wy niet meer in onse
 sonden/ maer hy in ons/ en wy in hem leven/
 en also waerachtelyk des Nieuwen en eeuwi-
 gen Testaments en Verbondt der genade deel-
 achtigh zijn mogen. Dat wy niet en twijffe-
 len/ of gy sult eeuwiglyk onse genadige Vader
 zijn; ons onse sonden nimmermeer toereke-
 nen/ en met alle dingen aen Lichaem en Ziele
 versorgende als uwe liebe kinders en Erf-ge-
 namen: verleent ons ook uwe genade/ dat wy
 getroostelijck ons kruys op ons nemen/ ons
 selven verlooehenen/ onsen Heylandt beken-
 nen/ en in alle droeffenis met opgeheben hoof-
 de onsen Heere Jesum Christum uyt den He-
 mel verwachten/ daer hy onse sterffelijcke Li-
 chamen zijnen verklaerden heerlyken Licha-
 me gelijk maken/ en ons tot hem nemen sal in
 eeuwigheyt/ Amen. Onse Vader, &c.

Wilt ons door dit H. Avondmael sterken in het algemeene
 ongetwijffelde Christelijcke Geloof/ daer van wy bekenenisse
 doen met Mondt en Herte/ sprekende: Ich geloof in
 Godt/ etc.

Op dat wy dan met het waerachtige He-
 melsche Broodt Christo/ gespijst mogen wer-
 den/ soo laet ons met onse herten/ niet aen het
 witterlyk Broodt ende Wijn blijven hangen:
 Maer deselve opwaerts in den Hemel verhes-
 sen/ daer Christus Jesus is onse voozspake/
 ter

van 't H. AVONDMAEL.

ter rechterhandt zijns Hemelschen Vaders /
daer henen ons ook de Artijkelen onses Chri-
stelijcken Beloofs wijsen : Niet twijffelende /
of wy sullen soo waerachtelijck dooz de werc-
kinge des H. Geest / met sijn Lichaem en
Bloedt / aen onse Zielen gespijst en te gelaest
worden / als wy dat H. Broodt ende Dranck
tot sijner gedachtenisse ontfangen.

In 't breeken en wyt deplen des Broods
sal de Dienaer spreken :

Dat Broodt dat wy breecken / is de gemeenschap des Li-
chaems Christi.

En so hy den Driick-beker geeft :

De Driick-beker der Dancksegginge / daer mede wy
Danckseggen / is de gemeenschap des Bloeds Christi.

Terwijle dat men communicert / sal men sommige Cas-
pittelen lesen ter gedachtenisse des sterbens Christi dienende /
Ez. 53. Joh. 13 / 14 / 15 / 16 / 17 / 18. Ofte diergelijcke.

Na de volepdinge der Communicatie
sal de Dienaer spreken :

Geliefde in den Heere, dewyle de Heere
Christus nu aen sijne Tafel onse Zielen gespijst
heeft, soo laet ons al te samen sijnen Naem
met Dancksegginge prysen, ende een jegelyk
spreke in sijn Herte aldus :

Looft den Heere / mijn Ziele : En al wat
binnen in my is sijnen H. Name.

2 **L**ooft den Heere / mijn Ziele / en verge-
tet geene van sijne weldaden.

3 **D**ie alle uwe ongerechtigheyt vergeest /
die alle uwe krankheden geneest.

A 7

4 Die

Formulier

4. Die u leven verlost van 't verderf: Die u kroont met goedertierentheyt en barmhertigheden.

8. Barmhertigh en genadigh is de Heere lanckmoedig / en groot van goedertierentheyt.

10. Hy en doet ons niet na onse sonden: ende en vergelt ons niet na onse ongerechtigheden.

11. Want soo hooge de Hemel is boven de Aerde / is sijne goedertierentheyt geweldigh over de gene die hem vreesen.

12. So verre het Oosten is van het Westen: So verre doet hy onse overtredingen van ons.

13. Gelyck hem een Vader ontfermt over de kinderen: Ontfermt hem de Heere over de gene die hem vreesen.

Welcke oock sijnen eygenen Sone niet gespaert en heeft / maer heeft hem voor ons alle overgegeven / en ons alles met hem geschoncken. Daerom bewijst Godt daer mede sijne Liefde tegen ons / dat Christus voor ons gestorben is / als wy noch sondaers waren: So sullen wy oock veel meer door hem behouden worden voor sijnen toorn / nadien wy door sijn Bloet gerechtveerdigt zijn: want soo wy met God versoent zijn door den dootd sijns Soons: doen wy noch vanden waren / veel meer sullen wy saligh worden door sijn leven / nadien wy met hem versoent zijn. Daerom sal mijn Mont en Herte des Heeren lof verkondigen van nu aen tot in der eeuwigheyt.

See

van't H. AVONDMAEL.

Soo spreekt een ygelijck met aendachtiger herten :

O Almachtige barmhertige Godt en Vader / wy dancken u van gansch her ten / dat gy uyt grondeloose barmhertigheyt ons uwen een Geboren Soon tot een Middelaer / en offer vooz onse sonden / en tot een spijse en dyanck des eeuwigen levens geschoncken hebt: En dat gy ons geeft een waer achtig geloobe / daer dooz wy sulcker uwer weldaden oelachtigh werden. Gy hebt ons oock / tot sterckinge des selven / uwen lieven Sone Jesum Chri stum sijn H. Nachtmael laten in stellen en ver ordenen: Wy bidden u / o getrouwe Godt en Vader / dat gy dooz de werckinge dijns H. Geestes de gedachtenisse onses Heeren Jesu Christi / ende de verkondinge sijnes doods / ons tot dagelijcksche toeneming in 't recht geloobe ende de Zalige gemeenschap Christi wilt laten gedyen / dooz den selven uwen lieven Sone Jesum Chri stum / in wiens naem wy onse Gebeden aldus besluyten / Onse Vader, &c.

Voor't gebruyck des H. Avondmaels.

A Ch! Wie ben ich / mijn Godt en Heer /
Dat gy my hebt hemint soo seer ;
Dat gy mijn arme Ziele doedt
Zelfs met uw' Richaem ende Bloedt !
1. Ik Ben asch en stof / ja / minder dan
Ick van my selve dencken kan /
Een snood en al t' onwaerdigh vat
Dooz sulck een waerd' en eed' te seyat.

3. Gt

Formulier van 't Heylige; &c.

3. Gy geeft my sulck een seker pandt:
Van uwen grooten liefde brandt /
Dat noch in Hemel noch op d' Aerd
Een diergelijke sy soo waerd.
4. Mijn Heylandt / 't is seer veel / dat gy
Geeft 't onder-pandt des Geestes my /
Daer aen ich sekerlyck beken /
Dat ich een waer kindt Godes ben.
5. Maer siet / U Avondmael geeft my
Het pandt uw's Lijfs en Bloedts daer by /
Waer upt ich weet dat gy altydt /
Mijn Vleesch en Bloedt: Mijn Broeder zyt.
6. O Myne Ziel! wat treurt gy dan /
Wat is 't dat u verschrieken kan?
Is 't doode / of is 't verdoemenis?
Siet hoe hier stof van roemen is.
7. Siet / Jesus toont u selfs al hier /
Hoe dat gy zyt gekocht seer dier
Myt Sachans macht / selfs met sijn Bloedt /
Dat hy gestort heeft u te goedt.
8. Verleent my / O myn Godt en Heer
Dat ich ter recht bedencken leer /
Met wat eerbiedingh en ootmoet
Ick desen schat ontfangen moet.
9. Ick koom / na Ziel en Lijf on-reyn /
Tot U der reynighejds Fonteyn /
Ick arme / krancke / sucht / en quijn
Tot u mijn schat en Medicijn.
10. Laet my bezoeft zyn en bereydt
Dooz 't waer geloof / boetveerdighejdt /
Dooz liefd' en ootmoet / ja vooz al
Wat u op 't best behagen sal.
11. Verleent my / waerde Bapdegom /
Dat myne Ziele vooz u kom /
Derciert als eene reyne maeght /
Die u tot uwe Bapdt behaeght.
12. Derciert haer heerlijck / na uw' staet
Met 't blinckende sijn lyne-waet /
Welck is uw's selfs rechtveerdighejdt /
Al uwer Heyl'gen weerdighejdt.

De veranderinge der hof-
schouwelen.

De veranderinge der hof-
schouwelen.

ME

Voorbereydinge tot het
H. Avontmael .

Wilt u opgaen en tot my vader gaen

Vader ick hebbe gesondicht en ben niet
weerdigh u sone genaemt te wordē

VED
Voorberey
Heeren,
M
maer
maer
res 2 alge
overdenke
hoe eris an
berder
hebbe om t
Ziele beco
also groe
is de gere
schaemhe
Want ge
i Tim. 6
geant der
syt de
synde sel
ingepot
tot, en
reht heft
my ver
barmhert
Sic,

MEDITATIEN

Of

Voorbereydinge tot het H. Avontmael des
Heeren, door C. DRELINCOURT,
Predikant te Parys.

Mijn Heere / en mijn Godt / gy nodet
Mij / door uwe genade / tot de hooge
naeltijdt uwes eenighgeboren Soons / my-
nes Zaligmakers Jesu Christi; maer als ik
overdenke wie dat gy zijt / en wie dat ik ben /
hoe rijk en kostelyk dat de goeden zijn / die gy
bereydet / en de kleyne bequaemheyt / die ik
hebbe om deselve te ontfangen / soo is mijn
Ziele beangst / en ik beve in 't naderen van
uwe groote heerlijkheyt. By u, ô Heere!
is de gerechticheydt, maer by my de be-
schaemtheyt des aengesichts, Dan. 9: 7.
Want gy bewoont een ontoegankelyk licht,
I Tim. 6: 16. en ik ben versonken in een af-
gront der duysternisse / Apoc. 4: 8. Gy
zijt de Heylige der Heyligen / en de Heylig-
heyt selve / en ik ben anders niet dan onwey-
nigheyt. Van de voetsole af tot het hoofd
toe, en is niets gesonts, Esai. 1: 6. De We-
relt heeft my verdozven / mijn vleesch heeft
my verleydt / en de Sathan heeft my geheel
berwondt.

Siet, op uwe Heyligen en soudet gy niet
ver-

2 Voor-bereydinge tot het
vertrouwen : en de Hemelen en zyn niet zui-
ver in uwe oogen, Joh. 15: 15. hoe veel grou-
welijker en stinkende sal ik zyn / ik ellendigh
Mensche als ik ben / die het onrecht in drinke
als water? v. 16. Indien de Seraphims / die
branden upt yber / en yperigheyt tot uwen
dienste / Esai. 6: 2. haer verbergen vooz u aen-
gesicht / met wat stoutigheyt sal ik daer doz-
ven verschijnen / ik die flaen ben in yber / en
laeu in myne gebeden / die my niet en begeve
tot uwen dienste / dan upt gewoonte / en die
meer genegen ben tot de dingen deser Werelt /
als wel tot de bevozderinge van uwe eere ?

De Heylige Apostel Petrus, en achtende hem
niet weerdig in een Schipken te zyn met den
Sone Gods; want bekent hebbende de kracht
sijner Godtheit / riep upt : Heere, gaet uit van
my, want ik ben een sondigh Mensche, Luc.
5: 8. En ik / Heere / die de grootste onder de
Sondaers ben / zal ik aenbaugen te sitten aen
sijne Tafel / my te versadigen met sijn wellu-
sten / en my te maken het self de Lichaem met
hem ?

De H. Johannes de Dooper, den grootsten
onder die van Vrouwen geboren zyn / en die
gy van 's Moeders lijve aen verbult had met
den H. Geest / en achte hem niet weerdigh /
nederbuckende de riem uwer Schoenen t'ont-
binden, Marc. 1: 17. Ende ik / die de snoodt-
ste onder alle Schepselen ben : ik / die van 's
moeders lijve een overtreder bē genaemt, Esai.

4: 8.

H. AVONDMAEL.

3

8. ende wiens leven niet en is dan een keten
an ongerechtigheyt sal / ik my verheffen tot
en Hemel / om daer aen te raken den Koning
er eeren / ende die in te halen / in het huys mij-
ner Ziele ? Bedeckt zijnde met onreynig-
eden / ende zoo veele groutwelyke sonden / sal
ik verschijnen aen dese heylige Maeltjyd / by
e welke de Engelen staen / als als gediens-
te geesten , die tot dienst uytgesonden worden ,
in der gener wille die de zaligheydt beërven
ullen ? Heb. 1: 14. Alwaer dat Godt booz aen-
t / als Meester van de Maeltjyd / alwaer de
pyse ende drank is het vleesch en bloedt des
Soons Godts. Sal ik dat onbevleekte Lam,
Petr. 1: 19. aenschouwen / met onkupsche
ogen vol bedriegelyke lonken ? Zal ik het
root der Engelen aen raken met mijne onrei-
e lippen, Psal. 78: 25. Esai. 6: 5. en leugenach-
igen mond ? Of sal ik den Koning der Ko-
ningen herbergen in een Berkens-kot / in een
erte / verbult met vuple begeerlykheydt ?

Ik worde indachtigh / Heere / dat gy / in-
stellende de Joodtsche Hoog-tijden / dit Ge-
hod gaest : Niemand en sal ledigh voor myn
engesichte verschynen, Deut. 16: 16. Op dit
Hoogtjyd der Christenen / tot het welke dat
gy ons roept / door het geluyt der Euange-
lischer Basupne / niet om ons te doen gedenkt-
en de lichamelijke verlossinge upt Egypten :
naer om te houden de gedachtenisse van de
geestelyke verlossinge van de zonden / de
doodt /

4 Voor bereydinge tot het
dood/en de helle: Niet om voor u te eten de eer-
ste vzychten des Lands Canaan/ Lev. 2: 14.
maer om te smaeken de eerste lieffelykheden
des Hemelschen Jerusalems: Niet om te ver-
schijnen als vzeemdelingen; maer als zijnde
Medeborgers der Heyligen, Medegesellen der
Engelen, en Huysgenoten Gods, Eph. 2: 19.
Sult gy my (segge ik) Heere / ontfangen op
desen voortreffelyken dagh/ ik die ydel ben van
Godtvzychtheit/ die sonder yver/ sonder lief-
de / en sonder goede werken ben? By deselve
Wet Mosis, Num. 19: 11. was den genen/ die
eenen dooden aen geraekt hadde/ verboden te
komen tot den Altaer / alwaer de Offerhan-
de opgeoffert wierden / die maer voorbeelden
waren van die offerhande/ de welke Jesus Chri-
stus Gode geoffert heeft tot vergevinge onser
misdaden/ Hebr. 9: 23, 26, 28. En soude't my/
onder den Euangelio/ toegelaten zijn komen
tot de Tafel / alwaer den gekruypten Jesus
Christus hem my aenbiedt/ met alle sijne wel-
daden? My/ segge ik/ die ik my sonder ophou-
den bekommere met dode werken, Heb. 9: 14.
in stede van den levendige Godt te dien en, en
die self doodt ben door myne sonden en misda-
den, Eph. 2: 1. geen oprechte behagen/ noch
beweginge hebbende/ soo veel de geestelyke en
hemelsche dingen aengaet.

Ach Heere/ mijn Godt/ ik ben van twee zij-
den gedrongen: want indien dat ik my van
dese H. Tafel onthoude / zoo ben ik mijner

Da-

H. AVONDMAEL.

Salighmaker ongehoorsaem / die my gebiedt
e verkondigen synen doot tot dat hy komt,
Cor. 11:28. Ick verbzeemde my van den oorz-
pronk des lebens / ick versake de zegelen des
erbonts / en de ponden uwer lief de / Luc. 22:
o. Ende indien dat ick daer onwaerdelyk toe-
ga / 1 Cor. 11: 9. soo vzeese ick mijne verdoe-
nenisse te eten ende te dzyinken / en schryckelyke
ordeelen op my te halen.

Want indien 't vuur / dat van God af quam /
Nadab en Abihu verstikte / om dat zy met een
veemt vuur booz Godt gekomen waren / en
sal Godt, die een verteerende vuur is, Hebr. 12.
9. my niet verslinden / indien ick hem genaekt-
te met het vuur der twistinge / en met de blam-
me van mijne begeerlykheden.

Indien de Beth-Semiers, met de doot ge-
traft wierden / om dies wille datse in de Arcke
des Verbonds gesien hadden / en sal ick my de
eeuwige doot ende bloek niet schuldigh ma-
ken / soo in met boose oogen / en besmette han-
den / begijne te aenschouwen / en aen te raken
Jesum Christum den Soone des lewendigen
Godts: in den welken verborgen zyn alle de
schatten der wysheit en der kennisse? Col. 2: 3.

Indien de gene die sonder Byvloftskleedt
aen de Tafel der Koninklyke Maeltijt ge-
seten was / gewozpen wiert in de uysterste
dypsternisse / alwaer weeninge ende knerfinge
der tanden is, Matth. 22: 13. soo vzeese ick / in
dien tot dese Maeltijt des Konings der Kon-
nin

6 Voor-bereydinge tot het
ningen kome / gewozpen te worden in de een-
wige pijn des helschen vperg / want ik en heb-
be het byplostskleet niet aen / ende en ben niet
alleene niet verciert met gerechticheyt en on-
noselheyt: maer / dat erger is / ik slepe noch de
ketenen der ongerechticheyt / ende de bodden
des ouden mensches. Ik voere het beelt des
Duyvels / ende het teeken der Helle.

O Heere! wilt gy acht nemen op de onge-
rechtigheden, Heere, wie zal bestaen? maer
by u is vergevinge, op dat gy gevreeft wort,
Psal. 140: 3/4. By den Heere onse God zyn de
barmhertigheden en vergevingen, al hoe-wel
wy tegen hem gerebelleert hebben, Dan. 9:9.
maer daer de zonde meerder geworden is, daer
is uwe genade, (ô goede Godt!) te overvloe-
diger geweest, Rom. 5: 20.

In mijn zelven neder geslagen zijnde / so sta
ik in u / ende dooz u Klaeglied: Jer. 3: 18. Ik
ben geheel ver slagen / als ik denke aen de schzi-
kelykhejdt mijner sonden: maer 't gene my
vertroost / Heere / is / dat uwe mededogenthe-
den niet ten eynde zijn / Ps. 77: 9. En dat Jesus
Christus gekomen is, niet om de rechtveerdige
te roepen, maer de sondaren tot bekeeringe;
Mat. 9: 13. O Heere! uwe goedertierentheyt is
tot in de Hemelen; uwe waerheydt tot de bo-
venste Wolken toe, Psal. 56: 5. Gelyk gy my
dooz uwe goetheyt / uwe weldaden geeft: alsoo
zult gy ook / dooz uwe wijsheyt / my leeren
het middel / om die ter saligheit te ontfangen.

Wa

H. AVONDMAEL.

7

Del is waer / dat ik van mijn selven ledig ben
an alle goedt: maer selve / in den ingang van
tween huysen is / Heere / een zee van rijkdom-
men. Ik sal putten uyt uwe schatten / en als
an mijne offerhanden doende / zoo sal ik met
tween David seggen: het is alles van u, en wy
even het uyt uwer hand. 1 Chron. 29: 14.

Ik ben doot in myne misdaden en sonden,
1 phes. 3: 1. Maer / Heere / ik en geve den moet
aerom niet verloren: Want het brood dat gy
ereyt hebt / niet alleen om de levendige te ver-
terken; maer ook om de doden op te wecken /
Jesus Christus, Joh. 6: 51. de welke is / de op-
andinge en het leven, Joan. 11: 25. Du is 't /
ie de dooden doet leven / en roept, die dingen,
ie niet en zyn, als of sy waren, Rom. 4.
ers 17.

Nadab en Abihu offerden u een breekt
uur / en verheugden haer in de vlamme /
levit. 10: 1. Maer ik / Heere / Verfoeye my
n ik hebbe berou in stot en assche, Job. 43: 6.
Ik wensche / dat mijne oogen spring-aders
er tranen waren / om den gloet myner son-
en uit te wisschen / en ik kome tot u / om die
e verdinken in den bloet uwer barmhertig-
eden / Dan. 9: 3.

De Beth Semiters en hadden geen ooz
of om in d'Arke te sien / 1 Sam. 6. maer
ik hebbe een updruckelijck bevel / te aen-
chouwen / Jesum Christum, de welke is / het
beelt des onfienlyken Gods, Col. 1: 15. het

af

8 Voor-bereydinge tot het
af-schynsel zyner heerlykheydt, en het uytg
drukte beelt van den Pei soon des Vadars, He
1: 3. En gy wilt niet alleen dat ik/ als in e
spiegel/ sijne heerlykheit sal aenschouwen m
ongedeckten aengesichte; maer oock dat i
hem sal aenraeken / dat ik hem sal omhelse
en hem in mijn herte herbergen.

Ik bekenne/ dat ik jammerlyk, ellendig
arm, blindt en naeckt ben, Apoc. 3: 16. Ma
ik zal den raet volgen die mynen zalighmak
den Engel der Gemeente tot Laodicea ga
Ik zal van hem kopen gout, met den vuure
proeft, op dat ik ryk werde, en witte kledere
op dat ick bekleet zy, en dat de schande myn
naektheyt niet gesien en werde, en salve my
oogen met oogensalve, op dat ick moge sien
v. 18. Wanneer ik al schoon de armste men
sche ter werelddt ware/ soo kan ik dit nochtan
kopen: want de geestelijke goederen worde
gekocht/ sonder gelt, en om niet, Esai, 65: 2
O Heere Jesu/ gy die my het meeste geest/ e
zult my het minste niet weygeren/ Rom. 8: 32
Dewyle gy my genoot hebt tot uwe Mae
tijdt/ dat gy my u herte geopent/ ende de ver
borgentheden uwer lief de my te kennen gege
ven hebt/ soo sult gy my ook een verandering
van kledinge geven / niet gehaelt zijnde van
uwe vanden/ gelijk het geene was/ 't welc
Samson den Philistijnen gaf / Jud. 14: 20
Maer genomen van u selven / als 't gene da
Jonathan aen David gaf/ 1 Sam. 18: 4. D
h

H. AVONDMAEL. 9

bemінде/als sijne ziele. Want gy zijt oock
Heere onse gerechtigheyt, Jer. 23: 6. en 33:
. En zijt ons van Gode geworden, wijs-
yt, rechtveerdigheyt, heylighmakinge,
verlossinge, 1 Cor. 1: 30.

Het en gaet niet met dese V. Maeltijdt/ die
se Saligmaker bereyt/ als met die van Si-
on de Pharizeus/ alwaer noch water was/
1 sijne voeten te wasschen/ noch Olie om sijn
oost te salven/ Luc. 7 44. Maer gelijk in het
ste Avondmael/ Jesus Christus de Voeten
ier Discipelen seifs wiesch/ en droogde die
et den linnen doek / daer mede hy ongozdt
as/ Joan. 13: 5. Also wanneer hy sijn Avont-
ael uytdeelt/ soo wascht hy ons de Voeten/
aektse nat met sijn Bloet/en droogt die met
n sijn blinkende zijden sluper / welcke is de
rtveerdigmakinge der Heyligen, Apoc. 19: 8.
Is 't saecke dat David eertijds den Me-
iboseth barmhertigheyt bewees / en hoe
el hy mismaect was / en met beyde de
eten hinckte/hem nochtans aen sijne Tafel
de eten / met des Koninghs Kinderen / om
mathan sijns getrouwen vriendts wille /
am. 9: 7. Veel meer/ Heere/ al-hoe-wel
t mijne sonden my mismaect hebben ge-
aect / en dat ick manck ga in de wegen
ier geboden/hinckende aen beyde zijden/als
vervoert zijnde / dooz verkeerde vreesse / en
a/dooz dwase hope/ en dertel in voozspoedt/
onberduldigh in tegenspoet: soo sult gy mi
niet

10 Voor-bereydinge tot het
niet te min ontfangen aen u tafel / en sult niet
te eten geben / met de kinderen des Konings
der Koningen / aengesien dat ick een kindt ben
van den genen die gy bemint / en in den welken
gy van alle eeuwigheyt u welbehagen heb
Matt. 3: 17. Ick wete wel dat ick mismaekt
ben dan Mephiboseth was: maer gy zijt ooc
barmhertiger als David, en ick ben naerd
vereenigt met Jesu Chrysto / als Mephibose
met Jonathan was: want ick ben sijn Broed
sijn kindt / sijn Bruydt / en een Lidtma
sijnes lichaems / sijnde vleesch van sijnen vle
sche, en been van sijnen beenen, Ephes. 5: 3
Ick en sal niet vlieden / gelijk Adam ded
al-hoe-wel dat ick naekt ben / Gen. 3: 8. Want
Godt is niet min machtigh als barmhertigh
om mijne naekttheyt te bedecken met de wol
van het onbevleete Lam, 1 Petr. 1: 19. Van
de gerechticheyt en onnosselheyt mijns Salig
makers / sal hy my maken een kleet des heyl
en een rock der gerechticheyt, Esai. 61: 10.
Ick en sal de moedt niet verlooren geben
al bevinde ick my besmet; want Godt is ee
Fonteyne des heyls / Esai. 12: 3. En uyt d
zijde Jesu Chrysti vliedt Bloedt ende water
Joh. 19: 24. Die my vry gekocht heeft / sal
my reynigen / 1 Joh. 1: 7. Noch om dies wil
le dat ick sie dat ick arm ben; want Godt is
de Heere des aerdrichs / Psal. 24: 1. ende hy
is aen den armsten deser Werelt / dat hy sijn
Schat-kameren opent / Jac. 2: 5. Noch om
da

H. AVONDMAEL. 11

at ick my geboele krank te zijn/want Iesus
 Christus geneest alderhande siekten en qualen
 Ef. 5 3: 4. Ende sijn dierbaer bloet en is niet al-
 renlijck eenen verquickdzanck den gesonden /
 naer oock eenen geneesdzanck den krancken/
 Pet. 2: 24. Ja selfs/indien ik sonder krank-
 ept ware/soo soude het bloedt mijnes Salig-
 takers my onnodig zijn:want die gesont zyn
 hebben den Medicijnmeester niet van nodē
 naer die siek zyn, Matt. 9: 12. Maer/Heere/
 ewyl gy my soo vziendelijcken onthaelt / en
 aet niet toe/ dat ik nebens uwe goetheden on-
 anckbaer zy/oste dat ick uwe gunst in dertel-
 ept soude misbruyken/ Jud. 1: 4. Nademael
 y my roept / niet als Moses midden upt den
 Szandenden Bosch/ Exod. 5 2. maer midden
 upt de blamme uwer liefde / ende dat gy niet
 lleene my toe - spreekt van de verlossinge
 Israëls: Maer dat gy ook wilt verzegelen in
 mijn gemoed mijn eeuwige verlossinge/en dat
 y oock wilt geven de panden van u erfdeel /
 at my bereept is / al eer des werelts grondt
 elepd was / Ephes. 1: 13. Geest my dan te
 ommen uittrecken de schoenen mijner sonden/
 oet my genaden / te konnen afleggen mijne
 erdsche genegentheden / en onredelijcke be-
 eerten/ Col. 3: 5. Rucht upt mijn herte/ den
 aet / de afgunstigheyt / de wzake / de gierig-
 ept / de hobaerdye / en de begeerte van ydele
 ere. Neemt daer upt wegh de Wereldtsche
 esde/ de liefde mijnes selfs/ de ydelheyt deser
 eeuwige/

12 Voor-bereydinge tot het
eentwe/ en de vuple lust sieckte. Geeft my da
ickt mijn Ziele quelle van wegen: soo veel
sonden die ick begaen hebbe / Jac. 4: 9.

Geeft my die H. droefheyt die na God is, di
onberouwelyke beteringe ter zaligheyt werke
2 Cor. 7: 10. Geeft my de nagelen eens ern
stigen berouws/ op dat ick alle mijne begeerlijck
heden daer mede moge hechten aen het kruyc
mijnes Salighmakers. Dat de boetbeer dig
smerte sy / als de speere / die 't Lichaem en
Herte van desen ouden mensche dooz-boore.

En nademael daer een onbarmhertigh oor
deel sal gaen over de geene die geen barmher
tigheyt gedaen en heeft, Jac. 2. vers 13. Be
kleedt my met de innerlycke beweeginge de
barmhertigheyt, goedertierentheyt, ootmoe
digheyt, sachtmoedigheyt, lanckmoedigheyt
en met eenen lanckmoedigen geest. Doet my
aen met liefde, die den bandt der volkoment
heyt is, Col. 3: 12/13/14. Is 't dat'er eeni
ge zijn die my misdaen hebben/ gelijk Jesus
Christus my genadelyck alle mijne misdader
bergeben heeft / dat ick oock soo van gelijcke
doe. En indien ick mijnen naesten in eenigh
dingh vertoozt hebbe/ dat ick hem met wooz
den/ en met'er daet gewillighlyck voldoe.

Och! mijn Godt/ ick gevoele my noch seer
laeu en flaeu te zijn/ maer sent van de Heme
len eenige Engelen / die met de gloeyende ko
len / van uwen Altaer / mijn Herte en mijne
lippen reynige/ Esai. 6: 6. En in my ontsieke
het

et buur eenes waren pbers / en eene oprechte
 es de. Dat ick moge het Herre gereynight
 ebbe van de quade consciencie, en het lichaem
 ewasschen met reynen water, Heb. 10 : 22.
 Dat ick myn handen in onschult wassche, al-
 er dat ick ga/ om uwen Altaer te omringen/
 salm 26:6. Dat ick my spoede mijne Bzu-
 yfts-kleederen aen te trecken / dewyle de
 Daeltijdt bereypt is / Matth. 22 : 4.

O Heere ! mijn ziele versmacht / en mijnen
 eest beswijkt in my / Ps. 143 : 4. Hoe ick meerder
 zinke van de wateren deses Werelts / hoe mij-
 en dorst grooter woxt ; daer en is niet in dese
 Werelt dat mijn herte kan verbullen / nog mij-
 e lusten versadigen. Hoe ick meer eere / rijck-
 ommen / en vleeschelijke wellusten besitte / hoe
 mijn ziele lediger is. Maer gy Heere hebt een
 ewendig water / van het welke soo wie dzinkt /
 immermeer en sal dorsten / Joan. 4 : 14. En
 p zyt het Broodt des Lebens / van 't welck /
 die dat Eet / eeuwichlijck sal leven / Joan. 6 :
 5, 51. Geest my dan eenen honger en dorst na
 e gerechticheyt, op dat ick versadicht werde,
 Matt. 5 : 6. Geest my van dat levende water /
 p dat my niet meer en dorste / Joan. 4 : 15.

Ick weet wel dat den put diep is / maer
 reest my / Heere / het vat om daer upt te put-
 en / ofte geest my dat ick daer in moge ba-
 en / ende my in uwe genade dompelen. Dit
 Broodt des Lebens is wel verre van my /
 want het is in den Hemel / ende ick ben op der

14 Voor-bereydinge tot het
Werden: Maer/ Heere/ gy sult myn geben den
Vleugelen des Geloofs / op dat ick met
menighe der Goddelijcke Arenden / mij
vlugt moge nemen tot den gekrupsten Iesum
Christum / Matth. 24 : 28. Om my met sijn
Vleesch ende Bloedt te voeden; Verwach
tende dat ick verandert werde in sijn Beeldt
2 Petr. 1 : 4. Ende deelachtigh gemaect sij
ne Goddelijcker eygenschappen.

2. Meditatie of Voor-bereydinge tot het H
Avondmael des Heeren, door C. Drelin
court, Predicant tot Parijs.

De opperste wijsheyt heeft haer Case
toe-gerecht. Sy heeft haer spijs bereypt
ende haren Wijn toe-gemaect. Sy noodigt mi
te eten van haer Broodt / en te dzyngen van ha
ren toe-gemaecten Wijn / Prov. 2 : 9. Mij
ziel is soo walgachtig / dooz de lusten deses le
vens / dat se hunger / noch dozst na gerechtigh
heyt heeft. Ende al waer 't dat se daer hon
geriger en dozstiger na ware / so is sy nochtang
in een veel slechter standt / om te verschijnen
aen dese Konincklijcke Maeltijdt. Sy is be
smet / om te ontfangen soo eene uptnemende
spijs / en eenen soo kostelijcken dzyck.

Gedurende de onderhoudinge der wet Mo
ses / en werden de Coon-brooden niet gelecht
dan op supbere vaten / Lev. 24 : 6. Ende sou
de / onder de supberheydt des Euangeliums /
Iesus Christus / die het Broodt des Levens
is /

kommen ontfangen werden / in een ge-
noedt / besmet met sonden / ende dat over-
loept van vuyple begeerlijkheden ?

De insettinge onses Godts / sijn het Pa-
coon van sijne H. werkingen. Hy verbiet ons
Heylige den honden te geven, of de Peerlen
oor de swynen te werpen, Matth. 7: 6. En
oude hy sijnen Sone geven / de welke is de
deplige der Heyligen / en den uitgekosen koste-
jken Steen / aen my ellendigh Sondaer / die
nijnen Godt soo menighmael beloost hebbe /
eylighlyck te leven / en alle reysen weder-ge-
eert ben tot de vuypligheyt mijner misdaden /
elijck den hondt die weder keert tot sijn uyt-
poufel, en als de gewasschen Seuge, die we-
erom in den slyck wentelt, 2 Pet. 2: 22.

Onse Pascha, te weten Christus, is voor ons
p geoffert geweest, 1 Cor. 5: 7. Maer hoe
al ick dese Freeste houden? Want ick ben on-
esneden van herten ende van ooren, Act. 7:
. 51. Ick en hebbe den gordel van matig-
heyt en kuyshheit niet. Ick en hebbe den staf
es geloofs niet / die door de liefde krachtig is,
Gal. 5: 6. Noch de Doeten beschoept met de
uerdigheyt van 't Euangelium des vzedes /
Eph. 6: 15. Ick en smake de bitterheyt mij-
ner sonden niet soo het behoort. Ick en hebbe
le on-gesuurde Brooden der oprechtigheyt en
der waerheyt niet, 1 Cor. 5: 8. Ick ben geheel
opgeblasen van hobaerdye / ende verbult met
men ouden suur-deessem der quaetheydt ende

Voor-bereydinge tot het
 der boosheyt. Den Hoofstman ober honder
 die een soo levendigh gelobe hadde/ dat Jesu
 Christus met sijnen Heyligen Mont betuyg
 de/ sulck een geloove in Israël niet gevonden
 hebben, Matth. 8: 8. Sepde tot desen Salig
 maker: Ick en ben niet weerdigh dat gy onder
 myn dack komt. Ende ik/ Heere/ die niet want
 trou en ongelobe verbuut ben/ sal ick my weerdigh
 digh achten dat gy in mijn herte komt?

De arme Cananeesche Vrouw en begeer
 de maer op te rapen de krummelkens die onder
 der haer Meesters Tafel vielen/ Matth 15: 27
 En ik/ Heere / sal ick de stoutigheyt neme
 om aen uwe Tafel te sitten/ ende het Brood
 alver kinderen te eten?

Och Heere! ik vrese/ indien dat ik onweerdigh
 diglyk van dit Brood etc/ en van desen Drink
 beker drinke/ dat ik schuldig sal zyn aen u Li
 chaem en Bloedt/ 1 Cor 1: 27. En ontheylig
 gende de zegelen des Genaden-verbonts/ he
 waerteecken mijner verlossinge/ vrese ick me
 strengigheyt te sullen gestraft worden/ als o
 ick mijnen Saligmaker onder de Voeten ge
 treden hadde/ ende den Heere der Heerliheyt
 in't aengesicht gesmaet. Want indien Huz
 met'er doot is gestraft geweest/ om dat hy zij
 ne handt onbedachtelyk na de Arcke des Ver
 bonts uytgestrekt hadde: Wat straffe behore
 ik te verwachten / die lichtveerdigh kome tot
 Jesum Christum / in wien alle volheydt der
 Godtheyt Lichamelyken woont? Col. 2: 9.

Sal

Sal ick dan doen gelijk die gene deden / de-
 elcke genoodicht zijnde tot de Koninghlycke
 daeltijt / daer weygerde te gaen? Mat. 22: 5.
 Sal ick mijn uitvlucht nemen op de bekomme-
 nge die mijn verstant belemmert / op de
 leesch-lust-siecliten / die mynen Mont ver-
 appen op de gebreken / die myne Ziele ver-
 rven? Sal ick die Bzuydt navelolgen / die in
 ede van haren Bzuydegom de deure te ope-
 en / dewelcke quam / om haer tot zijne mael-
 dt te leyden / sepoē: Ick hebbe mynen rock
 tgetrocken, hoe sal ik hem weder aentreckē?
 hebbe myne Voeten gewassen, hoe sal ik die
 ederom vuyl maken? Cant. 5: 3. Maer ick
 reese dat den Koningh / vertooynt zijnde / my
 dwaerdig verklaeren sal / om van zijne Mael-
 dt te smaken / en dat hy mochte zweeren in
 zynen toorne, dat ik nimmermeer in zyn ruste
 l komen, Ps. 95: 11. Ik vzeese indien dat ick
 mynen Heere affla / terwijlen dat hy na by is /
 i hy my soo minnelijken noodicht / dat ick ge-
 raft sal worden als de Bzuydt / en dat mijn
 Delbeminde / van mijn Ziele wegh gaen zal /
 ant. 3: 1, 2. Als ick hem sal soeken / dat ick
 em niet binden en sal: Als ick hem sal roepen /
 at hy my niet en sal antwoorzen. Och mijn
 Godt! trekt my dan uyt desen angstē / en vol-
 rengt na uwe kracht in myn swakheyt. 2 Cor.
 2: 9. En laet niet toe / dat ick uyt ondanck-
 aerheyt my sou verbzeemden van een Tafel /
 waer gy soo groote lieffelijchheden bereydt.

En op dat ick weerdighlijck daer toe mo
komen / soo geeft my die booz-bereydselen d
my ontbreken. Ick en ben niet gereynicht
de suueringen des Heylighdoms; Maer c
dat ick het ware Pascha mach houden / so
wilt doch, ô Heere! gy die goedigh zyt, m
genadigh zyn; Want ick soeke u van gantsche
herte, 2 Chron. 30: 18, 19, 20.

Ick ben met de dwase Maegden in slaep ge
vallen/ Mat. 25: 1, & c. Ick en vinde geen O
in mijn lampe/om den Bruydegom te gema
te gaen/ nochtans en sal ick daerom de moed
niet verloren geven. Ick en sal niet gaen tot d
verkopers/ mijnen toe-blucht en sal ick niet ne
men tot de verdiensten der Heyligen/ noch to
het bloet der Martelaren. Maer sal my keren
tot den genen diese uyt loutere genade schenkt
Tot u Heere Jesu/die den waren Aaron zyt
wiens kostelijke Olie neder-bloeit/niet alleen
lijk tot den baert maer oock tot den ondersten
boort des kleets/Ps. 133: 2. De volheyt uwer
genade sal af-vlieten tot my/ die de geringste
uwer schepselen ben. Gy sukt mijn herte ver
vullen met de Olie des Geloofs/ der liefde/en
der hope. En mijne Lampe outsteeken sijnde/
aen de stralen van de Sonne der gerechticheit/
en sal nimmermeer weder uit geblust worden.

Als eenen grooten Koningh wil herbergen
in een slecht huys / soo sendt hy sijne Bodem
boort uyt / ende de Kameren worden met des
Princeu Huys-raedt verciert. Daer en is
geen

een geringer huys dan mijn Ziele: Want sy
geheel ontbloot van gerechticheyt en heyl-
gheyt: maer dewijle sy in geschreven is/ om
zijn de huysinge des koninghs der konin-
en / soo sult gy Heere daer senden uwe ko-
ninghlycke toe-rustinghe: Wven Geest sal dese
amer komen verciereu / in dewelcke gy het
Avondmael met uwe Discipelen wilt houden.
Gy sult/Heere, my bekeren, en dan sal ik be-
eert zijn. Jer. 31: 18. Want gy sijt de Heere
myn God Verbreekt mijn geest en mijn herte/
in dat sy u eene behagelycke Offerhande sy/ en
at ik de druppemde bochticheyt uwer genade
ntfange/ Pl. 51: 19. Ick ben doorbachten in
mijne vuylichgheyt/ ende verhart in mijne onge-
rechticheyt: Ende gelyck Moses slaende eer-
jds den stotzsteen met sijnen staf/ daer sprin-
ende water dede uyt bloepen / Num. 20: 11.
Usoo / indien dat gy my aenraekt met uwen
Geest en met den staf uwes Woortz/ so sult gy
my doen smelten in tranen des berouws / en
is dan / Heere / sal ick met mijne tranen het
uys reynigen/ daer gy in komen wilt; Want/
ch armen! 't is geheel met sonden besmet.

In de Maeltijt/Heere/ al waer gy mede aen-
at/ in 't huys des Pharizeen/ Luc. 7: 18. be-
soont gy een groote liefde/ vergebende die arme
Sondaresse die uwe H. Doeten met hare tra-
nen nat maecte / en die met haren Haire
zoogde. Maer in de Maeltijt/ die gy in uwe
kerke hout/ in oozsaek om een groote liefde te

Voor-bereydinge tot het
 bewijfen/en nog aengenamer te maken: **W**an
 daer zijn meer sonden te vergeven/en daer zij
 minder tranen. **H**yt mijn **O**ogen en bloeye
 geen tranen genoeg / om uwe **D**oeten te was
 schen! maer gy/**H**eere/hebt **B**loets genoeg
 om alle des **W**erelts sonden af te wassen/ **1** Joa
 1: 7. **E**n uwe liefde is het eygentlyken/die vel
 sonden bedekt, **J**oan. 1: 29. **1** **P**et. 4: 8.

O **G**odt! en treed/ in geen geringe / end
 en gaet niet in 't gerichte met uwen knecht
 want niemant die leeft, sal voor u aengesicht
 rechtveerdigh zyn, **P**s. 134: 2. **S**oo ick nu
 hebbe met u te twisten, niet een uyt duisent sal
 ick u beantwoorden, **J**ob. 9: 3.

Heere / gy had my rijckelijcken begaest
 gy had my gegeven het lieffelijke van u erfdeel
Psalm 16: 6. **G**y hebt my geschapen na uwen
Even-beelde/ **G**en. 2: 27. **W**eder gekocht doo
 het **B**loedt uwes **S**oons **1** **P**et. 1: 19. **E**nd
 dooz uwen **G**eest geleert de waerheyt die in
 binnenste des herten is. **P**s. 51: 8. **E**nde als u
 den loop mijns levens overdenke / soo bevind
 de ick dat gy alle mijn jaren met weldadighei
 gekroont hebt, **P**salm 65: 12.

Gy hebt my duysentmael meer goedts ge
 daen / als ick soude hebben kommen begeeren
 ofte dencken. **A**lle de wonderlijcke genaeden
 ende bysondere gunsten behoorden mijn hert
 met liefde te ontsteken/ ende my brandende te
 maken tot den yver van uwen huysse, **P**salm
 69: 10. **M**aer ick hebbe het **T**alentpondt/ da

p my gegeven hebt / niet alleenlijck begra-
 en / Matth. 25. Maer hebbe oock utwe goe-
 eren onmiddellijk verdaen dooz een verquinstin-
 ge sonder exempel / alle utwe gunsten hebbe ick
 nisbzuycht / het licht utwer kennisse en heeft
 naer gediend / dan om my in 't quade dies te
 slaer-siender te maken : Vertel hebbe ick ge-
 veest in boozspoedt / en ongeduldigh in tegen-
 spoed. Daer en is geene boosheyt daer ick niet
 bequaem toe en ben / daer en is geene sonde
 daer ick niet schuldigh aen ben.

Met mijne woorden hebbe ick u beleden /
 naer met mijne werken heb ick u verloochent.
 Ick kome tot u met de lippen, Esai. 29: 13.
 Maer mijn herte is der Wereldt ingewortelt.
 Al is 't dat ick de valsche Goden niet aenbid-
 de / en booz de afgoden niet neder en kniele /
 soo sette ick nochtans mijn Herte op de We-
 reltsche eere / om de rijckdommen / en playsie-
 ren deses Wereldts / als of die mijn opperste
 goet waren. Mijn hobaerdye / mijn gierigheit /
 en mijn dwase begeerlijckheit zijn de Afgoden
 der jeloersheit / dooz dewelke ick u tot jeloers-
 heyt / verweckt hebbe / Col. 3: 5.

Ick spreekte sonder eerbiedigheyt van utwe
 hooge Majestejt / ende van utwe wercken.
 Ende indien ick utwen Naem niet lastere / soo
 spreekte ick nochtans qualijck van mynen
 Eben-naesten / die gy nae utwen eben-beelde
 gemaect hebt. Ende al is 't dat ick een deel
 van mijn leven den dienst der schepselen niet

op en offere/dooz een kerkroof/die niet en kan
ontschuldigt werden/so eygene ick nochtans he
Blees en der Werelt tot het meeste deel mijnen
dagen/die gy tot uwen dienste geschickt hebt.

Ick hebbe de gene die ober my gestelt zijn
die gehoozsaemheyt ende liefde niet bewesen/
tot dewelke gy ons verplicht hebt/ Tim. 3: 1.
En ick en hebbe geen sorge gehad om die ge-
ne in de Godtzuchtigheyt te onder wijzen/
die gy onder mijn opsicht gestelt had / 1 Tim.
5: 8. Al en sijn mijn handen niet besmet met
onschuldigh Bloedt/mijn herte is geweest vol
haet/nijd/en wzaekgierigheyt. Ick ben vaer-
digh geweest tot toorn/ende traegh om te ver-
geven. Soo ick mijn Lichaem niet besmet en
hebbe dooz hoererpe/ick hebbe mijne gedagten
bebleekt met vuple lusten: Myne Ogen en
sijn niet vyz geweest van onkupsche aenschou-
wingen / en mijne Oren hebben in vuple
woozden genouchte genomen/of wel/ick hebbe
dooz mijn ydelheden en Wereltsche yronkerpe
eenen gloed van onreypne begeerlijckheden in 't
herte van anderen ontfleken. Hebbe ick andere
lieden haer goedt niet ontrocken / ick besitte
het uwe onrechtveerdighlyck / dooz bystant de
bedzuchte niet te hulpe komende / Esa. 58: 8.
Ick hebbe mijne Broeders behoestigh gesien/
ende hebbe mijn herte dooz haer toe gesloten /
1 Joh. 3: 7. Indien ick geen valsche verwijt te-
gens mijnen even-naesten op heve / so ben ick
doch sonder liefde / om sijne fouten te bedec-
ken/

en / ende mijne argh-listige tonge neemt ge-
 eugte om te spreken van andere lieden gebre-
 en / 1 Pet. 4: 8. Ick ben nijdigh over 't goet/
 ende begeerigh om 't gene dat uwe wijse vooz-
 enighheyt anderen mede gedeelt heeft. Ick
 en vol van dwaase gedachten en onredelijcke
 begeerlichheden. Boven mijne mis daden vry-
 villighlyck / ende met eene opgesette boosheyt
 gedaen / Heere / hoe vele sonden hebbe ick be-
 zeven / die my unbekent zyn ? Psal. 10: 13.
 Mijne ongerechtigheden hebben my aengegre-
 ven, dat ick niet en hebbe kunnen sien; Sy zyn
 menigvuldiger dan de Hayren mijns Hoofts;
 en myn Herre heeft my verlaten, Ps. 40: 13.
 Mijn Godt, ick ben beschaemt ende schaem-
 dood, om myn aengesichte tot u op te heffen,
 o myn Godt! want myn ongerechtigheden
 zyn vermenighvuldicht tot boven 't Hooft,
 ende myne schuldt is groot geworden tot aen
 den Hemel, Ezra. 9: 6. Myn Vader, ick heb-
 be gefondicht tegen den Hemel en voor u, ende
 ick ben niet meer waerdigh u Kindt genaemt
 te werden, Luc. 15: 18/ 19. Tegens u alleen
 hebbe ick gefondicht, ende hebbe gedaen,
 dat quaet is in uwe Oogen, zyt my genadigh,
 o Godt! na uwe goedertierenheydt: Delght
 myn overtredinge uyt na de grootheydt uwer
 barmhertigheden. Wascht my wel van myne
 ongerechtigheyt, ende reynight my van myne
 sonden. Want ick kenne myne overtredingen,
 ende myne sonde is steeds voor my. Ver-
 berght

Voor-bereydunge tot het
berght u aengesichte van myne sonde, en delg
uit alle myne ongeregtighedē, Ps. 51: 3/4/5/6/
9/ 11. Opent my de nieren uwer barmhertig
heden/ geeft my het beste kleedt uyt uwe kiste,
deckt mijne naecktheit met de gerechtigheden
ende onnosselheyt mijnes Salighmakers Jesu
Christi/ op dat ick moge gaen tot de Maeltij
des Lams / dat vooz de grondvestinge des
Werelts gesslachtet is, ende dat ick u groot ma
ke in de vergaderinge der Hepligen. Geest my
een geloobe/ kostelijcker als goudt / op dat ick
dat Manna / dat van den Hemel valt/ daer
mede moge op rapen/ Apoc. 13: 8.

O mijn Godt ! Ick geboel dat gy my ver
heught ende vertroost/ gy versterkt my/ ende
geest my moedt / om tot uwe Maeltijdt te
gaen. Want het is een Maeltijdt uyt lief de /
tot dewelcke gy niet de rycke en noodigt/ maer
de arme / gebzeckelijcke / kreupele / en blinden
/ die niet en hebben om u te vergelden /
Luc. 14: 21.

Op der Werden zijnde / hebt gy Sondaers
tot u geroepen/ en niet haer gegeten/ vermeer
derende uwe heerlijkheyt / en hebt gy uwe
lief de en vriendelijckheyt niet vermindert.

En gy nodight ons/ Heere/ tot uwe Maeltij
tydt/ niet alleenlijck krank/ blindt/ en naekt
zijnde ; Maer gy doet ons doock daer komen/
om ons te genesen/ te verlichten/ en te beklee
den. De wateren uwer genaeden en dienen
niet alleenlijck om den dorstigen te verquic
ken ;

en de
n ; Maer oock om allerley siekten en qua-
n te genesen / gelijk het Badt van Bethesda:
oh. 5: 2, 3, 4. Den Engel des grooten Raeds
neder gedaelt op der Aerden / ende heeft / d it
badt tot allen tijden heylsaem gemaecht / het
bloedt des Soons Gods is altyds vol leven-
kracht. Ick en sal niet seggen met den ar-
men Sicht-sieken / ik en hebbe niemant die my
't Badt drage : want gy / Heere / zyt de ge-
die onse kranckheden op u genomen , ende
onse smarte gedragen hebt , Esai. 53 : 4.

Gy zyt selve het Badt / myne Oogen sal ik
aen wasschen in dat Badwater Siloë / de wij-
gy het beveelt / en als dan sal ik waerlijcken
ommen seggen : Ick was blindt gebooren / en
u sie ick ; Ioan. 9. Eer dat ick vruchten van
den Boom des Lebens plucken sal / soo sal ik
my met zijne bladeren bedecken : Want sy zyn
ot genesinge der Heydenen , Apoc. 22 : 2.

Heere Jesu / die my met een eeuwige lief de
es gehad hebt / Jer. 31 : 3 Die my zyt komen
besoecken in mijn sinkende graf / die my le-
vendigh gemaecht hebt / doen ick doodt was
n mijne sonden en misdaden / Eph. 2 : 5. Geest
my / dat ick / gelijk de verresene Lazarus aen
uwe Tafel mach ontfangen werden.

En nademael dat gy 't recht der Bloedt-
verwantschap over my hebt / my nader be-
taende dan Boas met Ruth de Moabitische
rouw dede / mijn Heere / dat ik genaede vooz
uwen oogen vinde ; spreekt tot u arm schepsel /
na

26 Voor-bereydinge tot het
na sijn hert/en vertroost het / sprejdt ober
den slip van u kleetd/en laet my toe met uw
Dienaer te eten/en uyt uwre vaten te drinken
dat ick op u veldt de kroon-apren rape en
zaedt des eeuwigen lebens in mijn herte me
dzage/verwachtende dat ik den geheelen oog
mede geniete / en dat seifs het best my ten er
deele gegeven werde / als gy hier boven vo
trecken sult het Houtwelijck/ van 't welke
noch op desen dagh wilt bevestigen/ de belofte
in de tegenwoordigheyt van uwen volke. **O**
Heere! Hoe gelukkig zyn de gene die geroo
pen zyn tot het Avondmael van de Bruylot
des Lams. Apoc. 19: 9.

3. Meditatie of overdenckinge, om sich te
bereyden tot het Heylige Avondmael
door Petrus de Moulin.

GElyk een hert schreeuwt na de waterstro
men, also schreeuwt myne Ziele tot u,
Godt! mijn Vader en mijn Verlosser myn zie
le dorst na Godt, na den levendigen Godt, end
seght in sich selve / wanneer sal ick ingaen, en
voor Gods aengesichte verschynen! Heere/ gy
ontmoet ons/gy noodigt ons tot de Bruylot
des Lams / gy wilt ons verzadigen met uw
goederen/en onse Zielen voeden in de hope des
ewigen lebens. Maer helaes! hoe durf ick
tot God naderen/ die een verteerend' vuur is/
en een rechtveerdigh Rechter / wien niets ver
borgen is/en die alle mijne sonden in klaerheit
sijnes

nes aenschijns stelt; ick die maer een arm/
met sonden beladen schepfel ben / en niets
in stof en asche in zijn tegenwoordigheyt:
indien ick in mijn Hert ga / om mijn gewisse
ondersoeken / ick ben beschraemt in my self / en
doe de grote en menighete mijner zonden ont-
sult: Want ter zijde stellende alle mijne wer-
ke die geheel boos zijn / soo vele ydelheyt /
hogmoet / en liefde tot mijn self zoo veel mis-
trouwen / genegentheyt tot aertsehe saken /
dwase bekommelingen / soo veel ydele ge-
achten en quade begeerlijkheden / welker her-
ynking my verschijkt / en my gedurig ver-
zweet; ick vind in mijn beste werken soo veel
ydelheyt en volmaektheyt / dat het noodigh
Godt te bidden / dat hy mijne gerechtiche-
den niet ondersoekt / en mijn beste werken ver-
hoone: want in mijnne gebeden is mijnne
soest verdwaelt / in 't hooren van zijn Woort
doort mijn aendacht / dooe duysent ydele ge-
achten verstoort en afgetrocken; inboegen
dat het beter was afwesig dan soo tegenwoor-
digh te zijn / en sich in een ander plaets / dan
naer half in uwen Tempel te vertonen. Soo
k my alleen begebe / om uwe werken te me-
iteren en t'overdenken / dit Heyligh vooz-
emen woort veeltijds dooe aerdtsehe ge-
achten verhindert ende gebrooken. De be-
eerlijckheyt en de dwase lust / zijn als een
waer gewicht aen mijn Ziel gehecht / het
welck hare vlucht / als zy sich tot Godt wil
ver-

28 Voor-bereydinge tot het
verheffen/bzeekt en belet. Als ick aelmoe
geve/ voel ick het verdurben Vleesch/ 't welc
my seght: Gy sult het veel-licht/noch self g
bzeek hebben/ en dese armen sijn het niet waer
digh; Oock sijn hier veel rijcker als gy i
hen kunnen helpen. Ick ben veel gevoelig
over 't ongelijck dat men my doet / dan ov
de schande die Godes sake wederbaert.

Ick dzage veel ongeduldiger mijn besond
krups / dan de quellingen die Godes kerc
overkomen. Mijn Geest vermoeyt sich ov
toekomstige saecken / ende over de bzeese d
ongevallen die ons dzeygen: Gelijck of u
bekommert was met Godt / ende aen si
wijs belepdt twijffelde.

Mijn geloove in Godts belosten wort don
twijffelingen besprongen/ ende gemenght mi
nig-vertrouwen.

Hoe vele mijner Jaren sijn alreede verloo
pen met weynigh vozderingh / en de tijdt d
God my vergunt heeft om vozraet van goo
de werken op te leggen/en een schat in den He
mel te versamen/ ontvlucht my en verdwyni

In 't kort / soo ick een optellingh van mij
ne sonde wil doen / ick koom eyndelijck in d
rekeningh te verwarren / dewijl ick'er geel
eynd' in bin'; soo dat ick met David genoot
saekt ben upt te roepen / Heere, reynight m
van de verborgene af-dwalinge: en met de
H. Joannes te seggen / Indien ons Herte on
veroordeelt, Godt is meerder dan ons Herte
en

hy kent alle dingen. Dewijl ick doek de
ederen / die ick van mijnen Vader ontfan-
en had / achteloos verquift heb / segh ick met
verloren Soon: Vader, ick hebbe geson-
cht tegen den Hemel en voor u, ende en ben
et meer weerdig uwe Sone genaemt te wor-
en. Want soo wy Godt sullen moeten re-
nschap geven van een onnut Woorde / hoe
el te meer van boose wercken. Hy kent alle
ngen / hy doozgront de herten / en onder soekt
gedachten; onse duysternissen zijn hem een
cht / gelijck in tegendeel sijn licht ons is als
pstermis: Hoe mildadiger hy tegen ons is
weest / soo veel te schuldiger sijn wy tegens
m aen de grootste ondanchbaerheyt: Hoe
ons meerder met een Heyligh en upt-ne-
end beroep ge-eert heeft / ons in 't getal sij-
c kinderen ontfangende / soo veel te meer
wy strafbaer / dat wy dooz ons quaet le-
en / sulck een heerlijcke waerdigheyt onteert
oben / en verzoesaeckt dat de Leere des Hey-
en Euangelij gelastert wordt.

O wederspannigh Vleesch: O verdozben
de ondanchbare nature tegens Godt?
-bequaem om te smaecten de Hemelsche
tigheden / ende sijn den wille Godts te
derwerpen. Volgh ick dus de Doet-stap-
en van mijnen Heere / Is dit Godt in
sijn leven verheerlijcken? Is dit mij-
n naesten stichten? Is dit de wegh om
c het Koninckrijcke der Hemelen te ko-
men?

30 Voor-bereydinge tot het
men? Dooz alle dese saken op 't aller-diepe
bernedert vooz mijnen God/en my een ge
lige veroozdeeling onderwerpende/ seg ik n
Daniel: By u, ô Heere! is de gerechticheit
maer by ons de beschaemtheit der aengesigte
En ick sou mijn Oogen niet durben naer de
Hemel ophessen/beel weyniger my aen de
fel des Heeren vertoonen/indien Godt niet
le vermoepde Sondaers/en die met het gebo
len van hare sonden beladen zijn/ tot sig rie
en dat ick wist/ dat Christus niet in de Wer
gekomen is vooz de rechtvaerdigen/ maer o
de Sondaers te roepen tot bekeeringh; E
dat aen dese Heylige Tafel de zwacken
grootste Sondaers genoodigt worden/ indien
zy sich van geheeler Herten tot Godt beke
ren/ en haer leven en zaligheyt in Christi
soeken. Dit is de Maeltijt / waer van onse
Saligmaker/ Luc. 14. Spryekt/ tot dewel
de kreupelen en verminkte geroepen worden
Derhalven / schoon ick al hincende en si
pende tot Christus mijnen Verlosser koom
hy sal niet naelaten my gunstelyck te ontfan
gen/ en my deelachtigh te maken der onwae
deerlijke goederen / die hy ons aen dese He
lige Tafel schenckt. 't Is 'er soo ver af/ dat
mijne zonden my beletten uwen Tisch te na
deren / dat in 't tegendeel zy selve d'oozsaekte
zijn / die my aen-dringen daer te verschijnen
dewyl haer kennis my opweckt om tot Chri
stus te gaen / op hem mijne sonden te laden

in hem vertroostingh vooz mijn benauwde
 conscientie te binden. Ik segh niet als den H.
 Petrus/ Gaet uyt van my, Heere, want ik ben
 een sondigh Mensch: Maer ick segh; Creckit
 na u/ Heere/ want ick ben een arm Son-
 der: Dewyl van u geseght wort/ waerlyk hy
 heeft onse kranckheden op sich genomen ende
 alle smerten die heeft hy gedragen, de straffe,
 die ons den vrede aenbrenghet, was op hem, en-
 door zyne striemen is onse genesinge gewor-
 den. Hy is de gene/ die van sich self seghet/ dat
 niet gerooft heb, dat heb ik wederom gege-
 ven. En op deselve wijze / gelijck alle die in
 nauwthejdt en met schulden belast waren /
 h tot David in de Woestijne begaven: Al-
 s moeten alle beladene en benauwde Zielen/
 dooz 't gevoelen van hare zonden geperst
 worden/ sich tot Christus begeben / om daer
 te te binden. Bedeckt met zijne gerechtigh-
 eit/ sal ick met bymaedigheyt vooz den Rich-
 stoel Gods verschijnen; Want ick sal in het
 oordeel vertoonen de quitantie of quijtschel-
 igh-brief/ met Christus Bloedt versegelt /
 dooz welke Godt ons by verklaert/ ende ons
 verzekert / dat wy / in Christus geloobende/
 onsgiffenis van alle onse zonden bekomen.
 't Is Godt / wiens rijckdommen onem-
 gelijck / en wiens goedtheden onbegrijpelijck
 sijn / soo licht ons van de groote als klepne
 schulden te bevrijden; en den Sondaer / die
 daer berou heeft/ soo gemakelijck de zwaer-
 ste

32 Voor-bereydinge tot het
ste als geringhste sonden te vergeven/ eben
lyck als de Schult-heer daer 't Euangelium
af spzeect/die eenpaerlyck den eenen vñf he
dert/ en aen de andere vyftig penningen qu
schold : Dewyl sijne genaden upt een ongr
deerlycke schat voortkomen die door sijne m
dadigheyt niet uptgeput kan worden. Indie
de barmhertigheyt Godts sich verheft bobo
het Soordeel/gelyck de H. Apostel Jacobus
sijn tweede Capittel seght : Hoe veel meer
hy sig boven mijne sonden verheffen. Andie
als de H. Apostel Petrus seght / de lief de d
Menschen vele sonden bedekt; de goetheyt o
ses Godts / die de lief de selfs is/ sal'er die m
beel meer bedecken! Ik ver stout my te segge
dat/door de groote onser sonden ? Onse Go
oorsaeke neemt om de grootheyt sijner barm
hertigheyt te ontbouwen : Want hoe sou me
soo wel konnen gewaer worden/dat Godt on
eyndelyck goedertieren is / indien'er niet se
groote sondaers waren/over welke hy d'ing
wanden sijner barmhertigheyt en opper-be
mogende goetheyt upt spzede? So mijn con
scientie my beschuldigt/ de belofte van mijne
Godt vertroost my/ die ons toegesepdt hee
dat t'aller tijt/als den sondaer sig bekeert/als
sijn overtredingen niet meer sullen gedach
worden. Ende gelyck den H. Joannes segh
Soo wy onse sonden belijden, Godt is getrou
en rechtveerdigh, om ons die te vergeven ; E
het Bloedt Jesu Christi reynight ons van alle
son

aden. Die in Christus gelooft, seght den H.
 etrus/ sal vergiffenis in sijnen naem verwer-
 n. Waerom sal ik aen de beloften Gods twij-
 en? waerom sou ik hem van leugentale dooz
 yn ongelobigheyt beschuldigen? De gene die
 t getuygenisse van den Soon ontfangen
 est / versegelde dat Godt waerachtigh is.
 eniel ende Aerde sullen vergaen/ maer zijne
 oorden sullen niet vergaen. Ende de Heere
 esus die vooz my gestorvde is/ roept ons niet/
 igende: Komt alle tot my die belast en bela-
 n zyt, en ik sal u vertroossen, om ons sonder
 etroostingh wederom te senden: Hy seght
 s niet/ versoekt, om ons ledigh wech te sen-
 n. Ock weet ik wel / dat hy geen Godt is
 s de Koningen deser Wereldt/ vooz welke de
 ne/ die hy hem willen verschijnen/ sich met
 er beste kleederen verciereren: Want vooz
 od sal ik de woorden van mijne zwakheden
 toonen / en doen hem een ootmoedige be-
 enis van mijne sonden: Ick sal neder buc-
 t om uyt dese Fonteyn te putten/ en trach-
 t na de genade van mijnen Godt: veroot-
 edicht en neder geslagen dooz berouw / en
 gerecht dooz het geloobe / sal ick Christus
 ups om helsen / ende mijnen Salighmae-
 ende Verlosser aen hangen / in wiens doot
 dt het voozmaemste getuygenis van zijn
 de aen de sondaers ten toon stelt; Delwijl
 zijn eygen Soon niet gespaert heeft/ maer
 st hem vooz ons / die zijn Opanden wa-
 ren/

Voor-bereydinge tot het
 ren/ obergegeven tot die schandelijcken doo-
 des kruys; op dat hy ons van slaven des Sa-
 tans/ tot kinderen en erfgenamen van synen
 foud' maken. Die zijn d'afgronden van Gods
 genaede/ in welke het vermakelyk is te vallen
 die / gelijke aen d'eene zijde onse geesten do
 verwonderingh verzwelgen/ also aen d'and
 zijde de consciencien dooz een besouder vertu-
 stinge herstellen; nademael onse vrede da
 dooz met Godt gemaeckt/en ons toegang be-
 gunt is tot den thron van Gods genade/ do
 het Bloedt Jesu Christi / dat beter ding
 spreekt dan het Bloed Abels; En dat ik voo-
 taen/dooz het tusschen komen van onse Ma-
 delaer vooz God met myne gebeden moge be-
 schijnen / en met een h. bymoedigheyt in-
 wen schoot storzen/en de tale Gods nabolge
 als hy tot Abraham seyde: Du sie ick dat
 my lief hebt / dewyl gy om mynent wil in
 Sone/ (uwen eenigen) niet gespaert hebt. En
 onse Heere Christus aen het kruys selfs/ vo-
 de gene die hem kruyften/bad/ seggende: Ver-
 der / vergeest het hen; heeft hy doe oock
 vooz my/ die dooz zyn bevel tot hem mijne
 blucht neme/ gebeden? Soo Godt sich he-
 laten binden van de gene die hem niet en so-
 ten / sal hy sich afwenden van hen / die he-
 foeken langs een wegh die hy self verozdeni-
 Dese saken verseecken mijn gewisse/ en w-
 ken my op / om met vertrouwen tot dese
 Tafel te naderen/ getuygenis hebbende /

bedt my genadigh wil zijn / dewyl hy my een
 nstig verou en haet myner Sonden geschon-
 n heeft / en zijne lief de in mijn herte geplant;
 want onse bekeeringe wort door de lief de /
 mer mede hy ons eerst beminde / veroorzaekt.
 beluckigh is de gene / die van Godt bemint
 ort / en die hy beminnende / zijn lief de en vrede
 't Herte verleende; En die Godt lief hebben
 / in die lief de een seker vertrouwen heeft / dat
 Godt hem bemint / en alle zijne sonden ver-
 est: Uyt dese selve Fonteyne spruyt ook het
 love en de belosten Gods / 't welck God selve
 mijn Herte plaetste; Want gelielijc de H.
 aulus segt: het gelobe is niet uyt ons / maer
 n gabe Gods; dewyl wy uyt onse eygen na-
 re tot ongeloof en misvertrouwen genegen
 in. Maer Godt schenkt aen zijne kinderen
 n Geest der aeneminge / die in haer hert
 tuygt / datse kinderen Gods zijn / ende de
 enstbare vreesse verdreven hebbende / haer
 egangh in vertrouwen geeft.

Hier door word' ick ook gewaer / dat Godt
 p mijne sonden vergeven heeft / dewyl hy my
 genade doet / dat ik vrywillig vergeve aen
 le de gene die my yets misdaen hebben / en
 t hy alle haet en nydt tegen mynen naesten
 it mijn herte verjaeght; en dat ick het beste
 in de gene die my haten / welke Godt gelieft
 gebuycken ont my te beproeven / soecke en
 vorder: want onsen Salighmaker heeft
 is beloost / dat soo wy de Menschen hare
 schul-

36 Voor-bereydinge tot het
schulden vergeben / onse Hemelsche Vader on-
doek d' onse nimmermeer sal toe rekenen.

Indien mijn geloobe zwack is / en somtijt
dooz twijffelinghe besprongen / 't is eben wel
recht en sonder gebedenscheyt ; Want geli-
men met een bevende handt d' aelmoessen ke-
ontfangen / alsoo sal ick met een zwack gelo-
eben wel de genade Gods genieten : en geli-
als d' Israëlitien / dooz de vurige Slangen ge-
beten / niet alle een selve goed gesichte hadde-
en niet te min / dooz 't aenschouwen van
Metale Slangh / gelijkelijc genesen wierden.
Also sullen de zielen / wiens oogen des gelo-
zwack zijn / in 't aenschouwen van onsen Hee
Christus / in hem leven en zaligheyt soekend
eben wel genesingh ontfangen ; Want v-
worden niet zalig dooz de kracht en volmaek-
heyt van ons geloobe / maer dooz de genae-
Gods / die ons in Christus wordt voorges-
Ik geloof / Heere / maer komt mijn ongeloo-
te hulpe : gy zijt het / die uwe kracht in mij
zwakheyt volbrenght ; en dit veroozsaekt / g-
lijck uwen Apostel seght / dat de hinkende n-
berdwaelen ; Dat is / of wy schoon struyck-
len / gy doet ons de genaede / dat wy va-
den rechten wegh niet afwijcken. Verhe-
dan mijne gedachten naer uw ten Heme-
vermeerdert oock mijn geloobe / ontsteec
mijn Herte met het vuur uwer Liefde / en
suibert mijn Ziele dooz den Geest der He-
lighmakingh. Geest my dat ick heden n-

vast vertrouwen de panden van uwve Lief-
 ontfangen / en de zegelen van 't Verbondt
 dat gy met ons opgerecht hebt / dooz het tus-
 sen-spreken van uwven lieben. Soone onsen
 salighmaker / ja self die geniete / niet als uyt
 handt van een Menschē / maer als uyt de
 handt van mijnen Heylandt selve / die in 't ver-
 zegen tot mijn Herte spreekt / ende dat Hey-
 ligh om in my te wonen / in verwachtingh
 dat ick by hem sal wesen. O oppersten Hoo-
 ch Priestet / die de Lampen in desen Tempel
 tsteekt / en die met den Olie van de ker-
 se Gods verbult / het believe u dese uytter-
 che teekenen te gebuyken / om in mijn hert
 te brandenden pber op te wecken / en 't selve
 te en gevoelen van uwve Liefde te verbul-
 den ! dat Jesus Christus / die vooz my gestor-
 ven is / gedurigh in my lebe ; en in dit sterffe-
 liche lichaem my schencke de beginselen van
 t eeuwige leven : Want dan sal ick beken-
 nen dat de dood van mijnen Saligmaker van
 groot vermogen is / vooz my / als zy krachte-
 rick werckt in my ; en dat ick in nabolgingh
 in zijn doot de sonde sterbe / den ouden men-
 sche met al zijne begeerlijckheden kruycige en
 dode ; Op dat ick dooz nieuwigheyt des le-
 vens zijne verrijsemis gelijcksoymigh worde :
 dat de liefde / die Jesus Christus / stervende
 vooz my getoont heeft / my verpliche om hem
 te bewinnen / ende vooztaen niet te leven / dan
 in hem lief te hebben : Dat het voozbeeldt

38 Voor-bereydinge tot het
van zijne gehoorsamenheit / doo? welcke hy g
hoorsam was tot de doot des kruys / my b
quaem make / om u altyt te gehoorsamen.
mijn Godt ! dat het booschzift van zyn dien
bernedering dienstig sy / om mynen hoogmo
ter neder te werpen ! dat ik doo? de lief de / d
hy tot zyne vanden had / en soo groot was
dat hy doo? haer siers / opgewekt worde / o
alle die my misdaen hebben / haer schulden
vergeven / en in vrede en eenigheyt met mi
nen naesten te leven. Dat de goede belydenis
die hy deed doo? Pontius Pilatus / verklare
de dat zyn Rijk niet van dese Werelt was / m
bewege dese Werelt te verachten / om zyn Rijk
declachtigh te worden / en hier als een Kers
ger en Dzeemdelingh te leven.

Kortelijck / geest my / mijn Godt / dat
tot dese H. Tafel met een ootmoedich en wa
berouwe kome / en dat ik dit Lam met de bit
tere kruyden van een H. droef heyt ete / en daer
een Seestelijcken hunger / en een vperige be
geerte na uwe genade toebzengeude / met ee
seker vertrouwen aen 't selve deelachtigh zy
Op dat ik de vrede en blydschap / die uwe Kru
deren eygen is / daer doo? bekome. O mijn
Godt verhoort mijn Gebedt / geliyk gy on
beloost hebt te verhooren.

Nu koom ik / die beef de en niet durf de ver
schijnen / en die beladen was met een beroerd
conscientie / doo? de grootheyt mijner sonden
met vertrouwen tot uwe H. Tafel / en mijn
Zie

teele door; uwe genade verandert zijnde; loop
 met vperigen pber na mijnen Saligmaker
 esus / die my de hant toe repkt. Myn God!
 zijt mijn Dader / gy zijt mijn eenige hope en
 troostingh; gy hebt my uyt den afgrondt
 s eeuwigen verdoemenis getrocken; Gy
 hebt mijn Oogen verplicht / en mijn herte ver-
 richt; Gy hebt my door u Woort den wegh
 der saligheyt in een duistere en verdozben eeuw-
 opent: Gy hebt mijn verstandt met uwe
 are kennis ontfteeken / en uyt de stricken des
 derelts en des Dupbels getrocken / ja in de
 heele loop mijns lebens uwe Daderlyke hul-
 doen gevoelen. Uwe gisten en roepingen
 in sonder berouw; Gy verlaet u werk niet;
 Gy geeft om dat gy hebt gegeven / en kroont
 uwe vorige genaeden met nieuwe weldaeden.
 Daerom sal ik my verheugen in u heyl / en ge-
 rondt niet op mijn krachten / maer op uwe
 hulpe en belooft sal ick al de macht des Dup-
 bels niet vzesen / en de goeden strijdt strijdende /
 in alle goede wercken voortgaende / sal ick
 niet een vymoedige versekingh de doot ver-
 machten; Ja self / soo 't noodigh is / om uwe
 hulpe te beschermen / te gemoet gaen: want ick
 heb begeert om ontbonden te worden, ende
 met Christo te zyn, En 't verdriet my dat ick
 in mijnen Godt niet tegenwoozdig ben: oock
 dorde ick afkeerigh in de tegenspreckingent
 deser verdurbe Eeuw te leven / in welke uwe
 zame gelasert / en uwe Kercke strengelijck

40 Voor-bereydinge tot het
verdzukt wordt. Ich ben vermoeyt van tegen
mijne begeerlijkheden te stryden / en den last
van mijn weder spannigh vlesch te dragen /
welcke Godt vergrammen / dewyl ick my nu
alleen tegens mijn eigen / maer ook tegens
anders gebreken moet Wapenen. Mijn Godt
mijn Vader / reykht my uwe handt van boven
af / dat ick u aenschyn gewaer worde / en
Christus mijn Saligmaker zy / die mijn ge-
win is in leven en steruen / dewelcke voor
gestoruen is / om my met hem te doen leven /
my / als dese bechseien der Sacramenten we-
genomen zyn / klaerlyck de goederen / die
ons aen uwe Tafel schenckt / en in u Woord
berkondicht / sult vertoonen. Ich geloof
Heere / ick rust my in u ; Gy zyt mijn vzeug-
de / mijn steun / en vertroosting.

4. Meditatie of Voor-bereydinge tot de
Heeren Avondmael, door Petrus du Mou-
lin de Jonge.

1 Coz. 11 : 21. Doet dat tot myner Gedachtenisse.

WAs'er opt een billijker gebodt? Seker
heb groote reden om aen hem te geden-
ken / die om my gedacht heeft in sijne groots-
benauwtheden / en om te doen het gene hy
tot sijner gedachtenisse gebiedt te doen ; aenge-
sien hy de liefde tot sijn eygen leven heeft ver-
geten / om aen het mijne te gedencken. Dat ick
my nu alleen wilde buygen onder sijn gesaght
het welcke my dooz een vrdzuckelijck gebodt
to

gehoorzamenheit verplicht / ware al te we-
gh. Ick wil my by sijne lief de houden.

In wat staet was hy doen hy't Sacrament
in sijn lichaem en bloedt in stelde / en sijn
discipulen (van welcker getal ick ben) dit be-
val tot sijn gedachtenis te doen? Helas!
stondt bereydt tot sijn seer bitter lijden / en
doede al reeds in sijn ziele dien verbaerlijcken
anghst / die hem een uur daer na klouteren
bloedts dede sweeten. En dese anghst stondt
uyt om onsent wille. Om onsent wille ging
den pffelijcken last van't Kruyce dragen.

En om'er ons altoos eenigh geboelen af te
heben / liet hy ons in sijn laetsie woorden en
drijben eene geduurige gedachtenis na van
ne doot / als mede van het voozdeel dat wy
uyt trecken / en van de redenen die hem tot
in lijden bewogen / namentlijck sijn ouer-
ge lief de. Hy zegent het Broodt ende den
drinck-beker; noemt deseibe sijn Lichaem en
in Bloedt; Verbeeldt ons dooz dit gebroken
broodt het lijden van sijn Lichaem; dooz de-
a uyt geschoncken Wijn / vergietinge van
in Bloedt; en geeft ons het teycken en de be-
pckende sake gesamentlijck / makende alle
loobige aensitters alsoo waerachtelijck deel-
nooten van de weldaet sijns lijdens / als of
selver in hume eigene personen hadden
beleden. Hy voedt hen dooz dese Geestelijcke
wijse en drinck tot een Geestelijck en eeuwigly-
ven: Maccht hen een Lichaem ende eenen

42 Voor-bereydinge tot het
geest met hunnen Salighmaker / dien sy on-
fangen: en geeft hen de panden van Gods ver-
bont en van sijne ver soeninge met hen liede.
Wie sal niet verbaest staen ober de wonder
van sijne liefde / en ober de vyzpheyte die de
groot moedige ziel behielt / om aē alle dese din-
gen noch te willen en te komen gedenken / doo-
hy de wreede doot al vooz oogen had / en va-
hygde onder dien onbegrypelyken swaren la-
van Gods toorn / tegen alle de sonden der W-
relt uytgesproken ? maer hier mede wilde h-
ons te kennen geben / dat dit werk hem eigen-
lijck in de werelt te doen stont / en dat hy wie-
belwogen om de doot te gemoet te stappen
dooz sijn verlangen om sijn Lichaem en sijn
bloedt vooz ons tot een Soen-offer te geben.

Want dees eenigh-geboorne Soon / de ver-
klaringe van sijnen uyttersten wille doende / e-
ons vooz sijn af-sterben vaer wel seggende
schijnt ons aldus toe te spreken : Mijn vrien-
den / ich ga den Beker van den toorn Goud
driinken / maer dit doe ich op dat gy den Beker
des heils driinken meugt. Siet hier is hy. Ic
neem de bitterheit vooz my / om u de soetigheit
ober te laten. Het Krups brenge my de doot
maer u het leven aen. Ich ga mijn bloedt uit
stozten / om het ulwe te sparen. En tot een eu-
wige bozge / dat ik mijn lichaem vooz u ga op-
offeren / en mijn bloet vooz u ga vergieten / e-
dat gy'er de vyzucht altoos van genieten sult
sao beveel ik u dat gy'er dese altyt durende ge-
dach

achtens af sult houden: Te weten/ dat soe
 ckwils als gy dit Broot sult eten / en desen
 dzinckbeker sult dzincken/ gy myne doot hebt
 verkondigen; en dat soo diekwils gy deselve
 in sult / sy u doen gedencken aen myn Li-
 chaem en Bloedt/ en aen myne lief de die ster-
 ver is dan de doot / en die deselve heeft geof-
 et om inwen vrede met Godt te maken. Cast
 aer aen/ en weest versekerd dat dese wyterlyc-
 elementen dien gy eet en dzinkt/ u niet eyge-
 r zijn dan mijn Lichaem en mijn Bloet/ en
 gansche vzecht van myne doot. Waer wel/
 doot/ roept my/ geniet de vzecht van myne
 doot/ en zyt myner gedachtigh.

Ick worde dan tot de Casel des Heeren
 entlyck en van hem selfs genoodicht/ en de
 yse en den dzanck / dien hy my geeft/ is hier
 is. Onepndige Lief de! wonderbaerlycke
 acht / die de doot van mynen Saligmaker
 een koninklyke Maeltijt verandert/ en sijn
 er wel / daer hy gereet is om te sterben / in
 ne vzeclijcke nooddingh!

O wie sal my gedachten en genegentheden
 ven / die sulck eene hooghbliegende en won-
 derlycke lief de waerdigh zijn / de gedachten
 langende / die soeckt gy te vergeefs / mijn
 iel / al had gy het verstant der Engelen;
 ant in de diepten van dese Goddelijcke Lief-
 / zijn de Engelen begerigh te sien. Ende
 Apostel/ 1 Per. 1: 12. seggende dat sy sulckis
 geeren / geest te kennen / dat sy het niet en

44 Voor-bereydinge tot het
kommen doen/hoe wel sy daer toe gebuyken
kracht en den aendacht van huanne supbere o
gen/die verligt zijn door Gods klaerheit. Ma
't is onse genegentheden geoozloft haer selven
hoger op te heffen/dan onse gedagten kannen
klimmen. En het is haer geoozloft/dien gro
ten Salighmaker (is het mogelijk) soo lief
hebben/als hy ons lief heeft. Want in dit st
mogen wy sonder eenige misdaet bestaen/om
selven hoven onse krachten te verheffen. Ja
tracht God liever te hebben dan ik kan. Ma
vermidts ick hem niet eerder aen my selven
kan geven. O hoe wel wilde ick my geheel
al aen mijnen Salighmaker over-geven / om
dat hy sich selven geheel en al aen my over g
geven heeft ! Dit te willen/is al te weynigh
men moet het doen. Dewyl hy my noodigh
om het Brood des levens en den Dzinck-bek
mijner saligheyt te nuttigen/soo ga ick deseld
aen vatten / en hem aen vattende / my selve
over geven/ aen hem die my selve over geest
Maer waer ga ik? laet ons wat stille staen
en ter degen over dencken / wat ick ga aen n
men/ en wat ick ga overgeven. Ick ga het l
chaem en 't bloet van den Sone Gods/en he
seif geheel en al ontfangen. Maer heb ick w
overdacht dat wie hem onwaerdelyck eet e
dzinkt/sijn eygen dordeel eet en dzinkt ? Ik g
my in sijne tegenwoordigheyt ver tonen/en m
selven aen hem overgeven:maer heb ik wel ge
let op het gene ick hem aanbiede/ en of 'et ver
quaet

waerts of pets goets is / dat ick hem overgeef?
Helacs! Wie ben ick / dat ick de Tafel des
veeren durf naderen? Met hoe veel sonden
en ick besmet? Hoe dickwils heb ick sijne
geboden overtreden? Hoe menighmalen heb
ick sijne genaden misbruyckt? Heb ick my
niet laten verleyden van die ydelheeden der
werlde? Heeft de Wereldt geen gedeelte gesta-
n van mijn herte / dat Gode alleen toekomt?
Heb ick dooz myne aerdtfche bekommelingen
niet misdaen tegen sijne liefde en voozsiemigh-
heyt? Heb ick niet gesteunt op tijdelijche be-
sulpfelen / in plaetse van t'eenemael op sijne
wijshheit en goetheyt te rusten? Wat danck-
aerheyt heb ick hem bewesen / vooz sijne on-
gelbare / so Hemelsche als Werdsche goederen?
En heb ick het gebuyck der aerdtfche niet be-
zozen / mids my van deselve dieneude / om
mijne gedachten en genegentheydt af te trec-
ken van de Hemelsche? Heb ick als vzeemde-
lingh en uyt-woonster in de werelt / en als boz-
zerinne van den hemel geleest? En heb ick niet
neerder gearbeydt om de spijs die vergaet /
nam om die blijft tot in 't eeuwige leven? Hoe
vele verwijderingen van ydele gedachten ver-
storen den aendacht mijner gebeden / en mijne
gehooz van Gods woort niet? Heeft mijn ge-
roove in sijne Heplige belooften noyt gewanc-
elt? Heb ick na behooren gevoeligh geweest
over de verdrukkinge van sijne Kerche / ende
over den overlafst sijner H. Dame / die lasterin-

Voor-bereydinge tot het
ge/en sijn waerheyt/die bekladding wort aen
gedaen? Heb ik geduldig/goedertieren/en lie
dzagende geweest ontrent mijn eben-naesten
En heb ik my wel rustigh en uyt vyper herte
tot goede werken begeben? Heb ik de verdru
kingen / waer mede Godt my besocht heeft
wel met ootmoedighheyt gedzagen / en heb ic
mijne wille onder den sijnen gebogen?

Belacs! als ik gedenck aen de quade dingen
dien ick bedzeben/ en de schuldige plichten dien
ik nagelaten heb/ soo roept d'afgrondt tot den
afgrondt/ soo en kan ick hen alle niet onthon
den en mijn gemoet wort'er ober beschaemt
O wederspannigh vlesch! o trage nature on
Godt te dienen / en vaerdigh in den dienst van
de Werelt! Lichaem des doots/dat den Gees
de wet der sonde onderdanig maekt/ wat heb
gy noch al levens in my! en wat ben ick be
schaemt en bedzoest/dat'er na soo vele welda
den van mijnen Godt/en na sull' een lang on
derwijs in de Schoole van sijn woort en van
sijnen Geest/ noch soo veel van mijne natuure
lijcke bedozventheyt in my ober blijft.

Maer dese schaemte en dootshuydt geuen
my oorsake om te hoopen/en ick begin my op
te rechten om dat ick ter neder geslagen ben.
Want indien ick Gode niet toe en quam / en
hem niet lief en had / ick en soude niet verdrie
tigh wesen/om dat ick hem beledight heb. En
by aldien hy my niet eerst en had lief gehad/
ick en soude hem niet lief hebben. Waerom
sonde

ade ick dan om mijne onwaerdighepds hal-
n achter uyt deynsen van de Tafel des Hee-
n? Om deser onwaerdighepds wille moet
er na toe treden / op dat ick'er waerdighy-
e worde. Indien niemant het Lichaem en
bloedt des Heeren waerdighlyck konde nut-
ten / dan die'er waerdigh toe is / daer en sou-
niemant in dese werelt weerdigh tot dese
meenschap gebonden worden.

Maer de sulcken hebben waerdighlyck ge-
eenschap aen het lichaem en bloedt des Hee-
n / die hunne onwaerdigheyt bekennen / en
er ober klagen / en geene waerdigheyt in
er selven bindende / met honger en dorst na
rechtigheyt (waer in het waere geloof be-
aet) hunne waerdigheyt aen dese H. Tafel
men soeken. Het beliest hem / de krenpele
blinden / in de gelijckenis van het Euange-
/ aen sijne Tafel te nodigen / om te betonen /
at overbloet van sijn genade door onse swalt-
pt wordt bewogen.

Om dat ick geene gerechtigheyt en heb / is
t my te noodzakelijker tot hem te gaen / die
rechtighyt ober heeft / en hem te smekken /
at hy my met de sijne wil bekleden. Tot wat
nde soude Christus geleden hebben / indien
y rechtveerdigh waren? Soude hy voor on-
sonden konnen geleeden hebben / indien wy
eene sonde en hadden gehad? Ende en seyde
o niet tegens alle de berouw-hebbende son-
aers / in den persoon van sijne Apostelen /
doe

Voor-bereydinge tot het
doe hy hen den Drink-beker gaf / Drink
alle daer uyt, want dit is mijn Bloedt, 't Bloed
des N. Testaments, 't welck voor velen vergoet
ten wordt, tot vergevinge der sonden.

Het is waer dat de Sondaer voor Godt niet
en soude konnen bestaen. Wie sal bestaen als he
verschijnt? seght Mal. 3. Maer te deser plae
se spreekt hy van te bestaen voor den Throon
van sijne gerechticheyt. Hier en moet ick te
genwoozdigh niet verschijnen. Voor dit Sac
erament wort ik genodigt tot den Troon van
sijne genade / tot de maeltijt van den overblou
sijner barmherticheyt / alwaer bekleedt zijnd
met het Byzupstsz kleet van de verdienste des
Soons / ik niet en sal schromen my voor de ge
rechticheyt van den Vader te vertonen? Kom
herwaerts tot my, segt hy gy alle die vermoey
en belast zijt, en ik sal u ruste geven, Matt. 11
O kostelijke nodigung / en wie is hy die ons al
dus nodight? Hy die onse krankheden op sig
genomen heeft, en die alle onse ongerechtighe
den heeft gedragen, Jes. 53. Aldus verlicht hy
onsen last / en draegt hem voor ons. Vermoey
de en belaste zielen / welckers consciencie such
onder 't pack der sonden / kom / gaen wy / on
ons bymoedelijck op hem t'ontlasten / hy ge
biet het / hy nodigt 'er ons toe. Komt gaen wy
dan / gaen wy dan met vrymoedigheyt tot den
thron der genade, op dat wy barmherticheyt
mogen verkrijgen, en genade vinden om gehol
pen te worden te bequamer tydt, Heb. 4: 16.

Laet

Laet ons in dese H. toe treding gedencken/
 dat wy spijsse/hy my aen sijne Tafel nodigt.
 Ick sie'er maer een gerecht op staen/te weten
 t Lam Gods/dat de sonde der Werelt wegh
 emt. Maer dit eenige gerecht begrijpt alle
 overbloet en de verscheidenhept der wel-lu-
 men van den huyse Gods. Ik vinder vooz alle
 ingen het geneesmiddell vooz mijne quale / te
 eten/de vergevinge van mijne sonden na den
 kdom sijner genade. Want het bloedt Jesu
 ristij reynigt ons van alle sonden, 1 Ioan. 1:
 En mijne sonden vergeben/en mijn ziel ge-
 richtveerdigt zijnde wat komt'er my al gena-
 /wat al heerlijkhept af? God wort mijn Va-
 t. Sijn wel-liebe Soen wort mijn Broeder.
 yn geest wort mijn leven. Sijn Koninkrijck
 ort mijn Erf-goedt. En Godt geeft my nu
 n sijne Tafel de onderpanden van die eeu-
 ige maeltijt/allwaer ik een toebereyde plaets
 b in sijne Hemelsche heerlijkhept. Hy doet
 p in het H. Avondmael alreeds met deseibe
 yse en dzank/waer mede ik hier boven altijd
 l onthaeit worden. Hier ontfangt my Gods
 oon vooz sijne Bzuid / en maecht sich een
 ees met my. Want daer hy my sijn lichaem
 est/lyst hy my sich selven in dooz't geloobe/
 soo dat hy en ick niet meer twee / maer een
 ees zijn. O vroljck en vooztreffelijck Gast-
 ael/allwaer God sig selve my tot spijsse geeft/
 ick proef en smaeck dat de Heere goet is!
 O leven van mijne ziele! O soete voozsmaeck
 van

50 Voor-bereydinge tot het
van de goederen van **Godts** hups / en van
beekien van sijne wellusten; Ach! Wat sal i
den Heere vergelden voor alle sijne weldad
aen my bewefen? **Psalm 116.**

Du/mijn sel/hier op moet gy wel ernstig
denken. Gy hebt de goederen oberwogen die
aen de **Tafel** des **Heeren** gegeven zijn: Ma
hebt gy ook wel gelet op de plichten die u do
dese **H.** gemeenschap worden op gelegd: neem
wel acht op u selven / ende en laet niet voo
staen hier de weldaden te mogen komen geni
ten/sonder u te bereyden om alle pligten wa
te nemen/ waer toe sy u verbinden.

Diet/ **Chriſtus** geeft sich wel aen my ober
maer op booz-waerde dat ick my weder a
hem sal ober geven. Hy geeft my sijn lichaem
en sijn bloedt: aengesien ick deselve met geloe
ve ontfange: Maer het moet met een geloob
geschieden dat het herte supbert / en wercken
de is dooz de liefde / anders en is het geen go
loobe/ maer laetdunckentheyt. Hy geeft sijn
aen my tot een boedfel: Maer op dat ick ver
nieuwot soude worden tot een beter leven: H
entet my in sich selven; maer op dat ick vzych
ten draege waerdigh den **Boom** die my draegt
Ick ben de **Wijnstock**, seght hy / ende gy d
rancken: Die in my blyft, ende ick in hem
die draegt veel vrucht, **Joan. 15:5.** Hy maect
my een lichaem met hem; Maer op dat ic
leve van sijn leven/ en sijn boozbeelt na volge
Ick kom om de weldaet van sijn lyden t'om
hel

H AVONDM AEL. 51

isen: maer de H. Petrus / zijn Apostel / seyt
Christus voor ons geleden heeft, ons eene
opel nalatende, op dat wy zyn voetstappen
iden na volgen; Die geen sonde gedaen en
est, noch daer en is geen bedrogh in sijne
ont gevonden. Christus spysigt my hier / en
sijne Ledematen in het gemeen / met een
het selve Broot / het broot van zyne Tafel /
dat wy alle een Lichaem mogen zijn / waer
in hy seif het Hoost is. Ick moet dan tot dit
ament van liefde / genaken met een ge-
det dat vol is van liefde / en my dooz dese gee-
lijken bant tot Christus en zijne Kerke ge-
egt hebbende / so moet ik in het toekomstige
nemen dat ik deselve sonder oebetreding /
oer een ongebetrede liefde behoude. Dit Sa-
ument is een zegel van 't verbondt dat Godt
et my beliest op te rechten. In sulck eene ho-
bont-geuoetschap getreden zijnde: moet ik
begeven / om zyn Verbont wel na te ho-
en. O waerom en zijn de oogen mijnes ver-
niet genoegsaem verlicht / om te begrij-
n de gewichtigheyt van het verbont met my
het H. Avontmael gemackt! En waerom
is mijn herte niet lebendig genoeg getrof-
 / om'er de verbintenis wel te degen af te
voelen! Te weten / dat dit Lichaem en dit
loet van Christus / die my aen dese H. Ta-
worden mede-gedeelt / de prijs zijn van
ijn verlossinge; en dat ik / vooz soo dierba-
n prijs vry-gekocht zijnde / niet meer my
sel-

52 Voor-bereydinge tot het
selven/maer Christus toe komt / die my be-
kregen heeft/om sich van my te dienen. Er
dan dit lichaem en dit bloedt gae ontfangen
maer ik'er my toe bereyden dooz dese aemne-
kingen. Ik gae den prijs ontfangen/die God
Sone booz mijne verlossing heeft betaelt. De-
se betalingh beurende/ moet ik hem ten selve
tijde ober geven/ het gene hy gekocht heeft/ en
my t'eenemaal in sijne hand stellen/ myt heer-
lijke liefde/en naetwe gejoozsaemheyt. Son-
der dit en kan de knoop niet houdē/ en het ver-
bont is van gener waerde. Want den prijs die
hy booz mijne verlossinge heeft betaelt/te wil-
len genieten/sonder hem ober te leveren het ge-
ne hy gekoft heeft/ was soo veel als beyde ha-
geldot en de koopmanschap te willen behouden.
Was soo veel als den Heere Jesus beledigt/ en
hem geterght / om zijn lichaem en zijn bloed
weder na sich te nemen/ vermits wy hem on-
lichamen en onse geesten/die hem toebehoeren
niet in verwisselingh en willen geven.

Soude ik my selven wel soo haen raden/da-
ik hem sulik een geringe sake soude wepgeren
daer ik so veel van hem ontfang? En soude ik
dooz de ontfermingen Godts niet bewogen
wozden / om hem mijn lichaem op te offeren
tot een levendige/Heylige/en Gode wel-beha-
gelijcke offerhande/ t welck mijne redelycker
Gods-dienst is/voozwaer/ 'tis my wel een re-
delijcken Gods-dienst / dat ik my aen hem op-
offere/ die sich booz my heeft op-geoffert; en
ver-

ermits hy den wierook van zijne verdiensten
est/ so is 't ten minste mijn schuldige plicht/
t ik 'er by voege het bier van mijn genegent-
den/ die het reukwerk van iher/ liefde/ en lof-
ngen ten Hemel doen opklimmen/ en al mijn
andel van goede reuke voor hem maken.

Bermits Jesus Christus voor my gestor-
n is/ soo is het billijk dat ick voor hem ster-
/ en in my doode den ouden Mensch der
nde / die de oorzack is geweest van de doode
in mijnen Saligmaker. Hy heeft my lief-
had / doen ick natuurlyker wyse in vyant-
jay met hem stondt: Ick wil dan van hem
eren mijne vyanden lief te hebben. Hy heeft
y thien drysent talent-ponden quijt geschol-
n: ick moet dan mijne Mede-dienstknech-
n quijt schelden / die my hondert penningen
mildig zyn. En eben gelyck hy my schulden
nder getal heeft vergeven / moet ick ook het
be ontrent mijnen eben-naesten doen. Hy
est zyn Vader gehoorsaem geweest tot den
od des Kruyces; daer en moet my dan ook
et te zwaer schijnen voor mijn gehoorsaem-
pt/ al most ik de ver soekinge weder staen tot
n bloede toe. In een woordt gelyk ik Chri-
us aen zijne Tafel voor mijnen Saligmaker
n-neent/ soo verbindt ick my met eenen/ om
em aen te nemen voor mijnen Heere / en het
oor-beeldt van mijne na volgingh.

Aldus gestelt zijnde / sal ick de vrymoedig-
pt nemen / om tot zijne Tafel te naderen.

Mijn

54 Voor-bereydinge tot het
Mijn ziel/ verheugt u in uwen Zaligmame
Omhelst zijne Saligheyt. Omhelst hem si
ber. Neemt het leven in zijne doot/ de gene
ge in zijne wonden. Laet ons smaké en sien d
de Heere goet is. Welgelukzalig is de Man d
op hem vertrouwt, Psal. 34.

Mijn Heere Jesus heeft met my verwissel
Hy heeft mijne sonden op hem genomen/ en
heeft my bekleet met zijne gerechticheyt. Te
grote Zaligmaker heeft mijne vrede met G
gemaekt. Hy heeft my verlost van de eeuwige
doot/ hy heeft my de erfensse der Heyligen
het licht gegeven. Hy heeft sich selven aen m
gegeven/ tot een ersgoet. Dit is mijn vzeugd
dit is mijn versterking/ dit is mijn leven. J
gae dan na hem toe/ met eenen brandenden
ber om hem te ontfangen / en my met een
aen hem over te geven. Ik ben mynes Liefste
ende myn Liefste is myn. Ik sal hem vast ho
den, ende hem niet laten gaen, Hoogl. 6: 3. e
3:4. Noch doot noch leven en sal my van hem
kommen scheyden.

5. Meditatie of Bedenking, om sich te be
reyden tot het H. Avontmael des Heere
door G E D E O N C H E R O N.

Ik ben beschaemt in my selven/ o mijn God
Ials ik bemerkte de wonderen die gy nuy on
hout aen uwe Tafel/ en de traegheyt die ik by
bzeug om die te aenschouwen; de sozge die g
hebt gehad om in mijne zaligheyt niet alleen

voorzien; Maer ook in my deselve aen te
reden; en de verstocktheit die in my is in het
voelen van uwe genade/de onachtsaemheyt
die te zoeken / en de flaewigheyt om die te
ontfangen.

Was het niet alrede genoeg/dat gy eenmael
den Soon in den smadelijken doot des kruy-
ts hebt over gegeven/om my van de eeuwige
dood te koopen: dese handelinge was niet
lichtig genoeg/om alle mijne gedachten in te
beelgen/om te besitten de memorie aller men-
schen/om te winnen en sich t'onderwerpen al-
s mijne genegentheden/ sonder dat het noodig
haer wederom te rugh te trecken / en desen
lijnen Saligmaker in dit Sacrament (waer
in ik sie zijn Lichaem als gebroken / en zijn
bloet gelijk vergoten vooz de verginghe mij-
ner sonden) wederom gelijk te kruycigen? Was
't wel genoegh ô mijn Godt! die volko-
mentlijck betaelt/ en niet my versoent geweest
is/dooz de eenmael gedane offerhande/die in
mij ontfangen hebt een volle betalinge vooz
alle mijne ongerechtigheden/hebbende uselven
aldaen upt uwe eygen schatten: Maer 't en
was niet genoegh vooz my / die lichtelijck ver-
get de weldaden die ik geduriglijck van uwe
gunt ontfange / en dooz mijne ondancbaer-
heyt by na begraven hadde die onwaerdeer-
like weldaet/'t en ware gy'er in voorzien had
dooz dese uwe heylsame instellinge/ om in dier
wegen dikwils gedachtenis te houden van
den

56 Voor-bereydinge tot het
den doot uwes wel beminden Soons/waer
bestaet mijn leven en saligheyt. Derhalve mijn
Godt/ wanneer men my 't gebrooken Brood
aen-bied/ doet gy my gelijk als in een tafereel
aenschouwen 't gebrooken Lichaem mijnes Sal-
lighmakers/ als ick de Wijn vooz my sie scheu-
ken/ stel ick my vooz Ogen het druppelen
Bloed zijner wonden. Dit doende verkondt
ick zijne doot / houde ick gedaechtenis van
on-eindige grootheyt uwer liefde/ ick aenschou-
we in 't openbaer den overbloet van de wyt-
mende rijckdom uwer genade/ en alle de on-
grijpelyke schatten uwer ontfermingen; G-
g. Ijck ick daer dooz ben versekert/ dat hy een
mael is gekomen/ om tot mijner verlossinge
sterben/ doe my dan selve moedt scheppen in
berwachten van de andere komste/ dooz well-
hy my beloofst heeft/ dat hy my wt alle moey-
lijkheden tot sich sal opnemen/ om my in een
geheele verlustinge te verheugen.

In-boegen mijn Godt / dat deese wel-ge-
lucksalige heylsamen handelinghe / niet allee-
mijn verstandt en memorie onder-recht/ maec-
oock mijn geloove ondersteunt / ende mijne
geest grootelijck versterckt; Welcke my is
een zegel uwer belostenisse/ en een on-seylbaer
pandt uwer liefde: Want hoe sou ick lange
kommen twijffelen / siende sulken wonderlyc-
ken werckingh. Ick ben in der waerheyt een
sondaer / ja een groote sondaer/ maer ick bin
de hier een Zee / waer in al mijne sonden zijn
ber

H. AVONDMAEL.

54

dzoncken / al waer versoeninge is vooz de
den aller menschen : Hier seght gy my wyt
ckelijck / dat gy ontfermhertiger zyt / als ick
indigh / gy toont my meer rechtvaerdighe-
/ dan ik u soude konnen tonen : meer mede-
en / dan ick u ootmoedigheyt en boete kan
wijssen ; En derhalven / indien'er noch eeni-
oerhartheit in my was / gy versacht en ver-
erwiet deselve dooz de teerheyt uwer liefde ;
indien'er noch eenige huychel arpe ware / gy
mit die wech dooz de bypheyte uwer toe-ge-
gentheden : Met een woordt / indien'er is /
ik in der daet gevoele / seer groote gebreke-
heyt in mijne bekeeringe / gy doet die gant-
elijck verdwijnen dooz de straelen van dat
felijck aenschijn / welck gy my op de Tafel
oestelt / waer toe gy roept de kreupelen / blind-
Ec. op dat sy niet een nieuwe kracht en
t souden weder-keeren.

Hier sal ick my dan verseeckeren van uwe
ofte / o mijn Godt / ende my verheugen in
e goedertierentheyt ; Ende niet bindende
my dan doodt ende verdoemnisse / sal ick
ten uyt de supbere Bron des lebens / welc-
gy my heden opent. Indien gy my had
len laten sterben / gy soud my dit niet ter
ndt gestelt hebben / gy soudt uyt mijne
ndt dit slacht-offer ende spijs-offer niet heb-
aen-genomen / en soud my alle dese groo-
ningen hier niet te voozschijn brengen : En
shalven sal ick mijn vermogen op der

De

Aer-

58 Voor-bereydinge tot het
Werden doen in 't op-wecken van mijn gelo
ve / aen-manende / soo veel in my is / mi
Herte tot boetbeerdigheyt. Ende ick sal be
wachten dat gy van den Hemel doet / het g
ne ick van uwe goedtheydt en waerheyt be
wachte: Dat gy mijne offerhande ontsteekt
dat gy in my verzegelt de waerheyt uwer b
loften; Op dat ick waerlijck aen de doot / a
't leven / en verdiensten mijnes Salighmac
kers deelachtigh werde / gelijk ick waerlijck
volgens uwe in-stellinge deelachtigh ben a
dese Heylige Maectijdt die gy hebt in-geste
tot welcke gy my geroepen hebt / en wa
toe ick oock bereydt ben / na welke ick heb
gehaeckt / en waer dooz gy weet / O mi
Godt / wat een versadinge / en hoe groot
troost ick my hebbe beloofst. Sendt dan va
hoben / O Heere! Sendt / om dese heylsan
nytwerckingh voort te brengen / uwen He
ligen Geest / die den Geest der vertroosting
is / die my mijne Oogen aen dese Heylige T
sel opene / en my doe bekennen alle die groo
dingen die gy my gegeven hebt / die my g
ven de handt des geloofs / om deselve aen
nemen / en het verstaent om die te smaken
Grest my een af-keer ofte walginge /
mijn Godt / in alle wel-lusten des Wereldt
in alle de verganckelicke en bitter in-geley
spijzen. Ontsteect in my een ernstige b
geerte na uwe geest'lijcke goederen / een waer
achtigen hunger en dorst na de gerechtighent

H. AVONDMAEL. 59

Op dat ick dus bereydt zijnde / magh eten het
vaerachtigh Broodt des Hemels / welck
my ten Hemel ober-brenge / ja my geestelyck
in Hemels make; Dat het Vleesch en Bloedt
welck gy geest / my soodanigh hare krach-
ten doen gevoelen / datse mogen zijn de her-
stellinge mijner Ziele / de supberinge mijner
onden / myn steunsel in alle mijne aenbechtin-
gen / en mijn blydschap in alle mijn droefhe-
den: Dat ick dooz dit Vleesch met mijnen
Salighmaker vereenigt zijnde / dooz hem met
u gemeenschap hebben mach; Op dat ick niet
meer my selfen leue / maer dat het leven my
dooz u geschoncken zijnde / u geheelijck toe-ge-
wijht zy / tot dat ick / dooz de bitterheden des
Drevels / gesmaect hebende eenige straelen
uwer goedertierentheyt / gy my / in 't wel-
gelucksalige leven sult dzencken / waer van
gy my hier geest de zegelen in de stroomen
van uwe wel-lusten / en mijne strydt en mijn
geloobe sult kroonen met eenen eeuwigen
roost en heerlijkheyt / dooz de volle genie-
dingh uwes self / en het beschouwen uwes
menschyngs.

A M E N.

D 2

De

60 Voor-bereydinge tot het, &c.

De Raedt van Christus,

Uyt Apoc. 3. vers 18. Ick rade u dat gy van my koopt Goudt, &c.

O Godd'lijcke Liefde-lyer / en Hemel-blam!
Die nochmaels komt / gelijk gy eert ydys quam
Met trouwe raedt ons Liefde-loofe Herten /
(Als Hert-steen) af te leyden van de smerten
Des Doodts; Geef dat wy dooz u Dincxter-windt
Verlicht / niet meer soo naecht zyn noch verblindt.

Maer het blyfendigh goet / dat naecht heyt dect.
De klederen van heyl / en 't Goudt dat herten treckt /
(Gefuyvert dooz de smelt kroes der elenden)
Soo Raedtsaem kopen / en ons tot u wenden.
Soo wordt de schande onser naecht heyt niet.
Gesien / vry meer in daed / als in 't verschiet.

Geeft Opper-Medicijn / hier toe u Ooge-zalf /
Dat wie wil en kracht (vooz 't Afgods-lialf.
Soo langh gekoestert in een pders leden)
In ons volbracht wert; En vry-moedigh treden
Na Beth-el / met de Oogen gants verlicht.
Daer ons de Druyloft van het Lam wert toe-gericht.

Soo sal u toorn-bloed / dus langh gestroomt /
Dooz stormen / (a) 't geen ons aen de lippen komt /
En op te swelgen dreyght / haest van ons wenden:
Ach! dat ons blindt gesichte haer wel-standt kende?
In desen onsen dagh! en met sijn naecht heyt sagh /
Op trouwe Amen (b) soud ons helpen als gy plagh.

(a) 1675, en 1686, in Novemb. (b) Apoc. 3: 14.

GE

Gebeden voor het
H. Avontmael.

een gebroken ende verslagen herte
en sult ghy. O Godt niet verachten.

GE

H. Av

Gedre e
nen die h
des Heere

O My
honne
gmade
doos de
en-geloc
gheyt om
op uwe gr
dat niet to
der doemen
alle die he
ze myne a
menen an
linge. O
scheering
als tot een
voegt.
op myne
en factio
niet hou

GEBEDEN,

Dooz het

H. Avondmael des HEEREN.

II. DEEL.

Gebedr en Overdenckinge, voor den genen die hem bereyd heeft om aen de Tafel des Heeren te gaen, door C. Drelinecourt.

O Mijn Godt / en mijn Vader ! ick bekenne my on-waerdigh utwer geringhete genade : Maer dooz u bevel haelt gy aen / en dooz de vriendelijckheyt utwer H. beloften-gelockt zijnde / soo neme ick de vry-moedighheyt om tot u H. Tafel te komen / al waer gy uwe grootste rijkdommen booz doet. En laet niet toe / mijn Godt / dat het tot mijner verdoemenisse zy. Verdzijst uyt mijne sinen alle die Werdtliche en Vleeschelijke gedachten / die mijne aendacht verstoren / raekt alle mijne sinnen aen met eene Godt-vreesende op-merckinge. Geest my sulck een ootmoedighheyt en bekeerlinge / sulck een vreesse en eerbiedighheyt / als tot een so hooge verborghentheyt verenscht word. Ick en kome niet / Heere / steimende op mijne gerechtighheyt / noch opgeblasen dooz en laetdunkenheyt mijner verdiensten : maer ick kome als een arme doodts-weerdige tot

3.

den.

62 Gebeden voor het Heylige
den Godt der ontferminge; Als een ellendig
Sondaer tot den Saligmaker der gemeynte
als besmet met gebreke / tot de Fonteyn der ge-
rechticheit. Ik kome als een arm Bedelaer to-
den Heere des Aerdricks / als blind tot het lig-
der Werelt / Joan. 8: 12. als naekt tot den Va-
der der barmhertigheden / als honger en dorst
hebbende na gerechtigheyt / tot hem die het
Broot des Lebens is / Mat. 5: 6. Joan. 6: 35. En
den oorsprong van een levendig Water / sprin-
gende tot in het eeuwige leven / Joan. 4: 14.

Op Heere / die het berouwen Davids / het
smecken Manassis / de traenen van de arme
Sondareffe / het geloobe des Moordenaers
het bitter weenen des H. Petri / en het Gebede
des Collenaers uw hebt wel-geballen laten /
neemt mijn verootmoedighingh oock aen. Ick
en ben niet weerdigh de Oogen op te slaen na-
den Hemel: Doch zyt my arme Sondaer
genadigh / Luc. 18: 12. Schryft my in het
Boeck uwre genade / verzegelt mijne verlos-
singhe / en supbert my van alle mijne besmet-
tighen Eph. 1: 13. Komt my ellendigh mensche-
te hulpe / verlicht mijne duysternisse / bedeckt
mijne naektheyt / en send my niet ledig wech /
of anders soo moet ick op den wech ver-
smachten; maer versadicht my meer en meer met
de rijcke goederen uwes Huns / en drenckt my
uyt de beke uwre wel-lusten / Psalm 36: 8.

En nademael Jesus Christus is de zalig-
heyt en verlossinghe / het cieraedt en den schat /
het

et licht en het leven / de spijsse en den drank der
 ptverkorenen / soo doet my de genade / dat ick
 moge ontfangen desen Koning der Koningen /
 desen oorsprongh des levens en der geluksalig-
 heyt ; op dat hy / wonende in mijn Herte / daer
 i moge planten de vrucht van de Zalige on-
 erfelijckheyt / de beginselen uwer Koningck-
 rijcks / en den booz-smaek uwer heerlijkheyt.

O Heere Jesu ! die gy u selven hebt ober-
 gegeven ter doot / tot mijner verlossinge / geest
 selven nu aen mijne Ziele tot eene spijsse ende
 soetsel ten eeuwigen leven. Heere Jesu / gy
 die de hoogste Hemelen besit / komt uwe woon-
 slaetsse nemen in dese mijne arme Ziele / de-
 welcke hier sucht op 't laeghste des aerdtbo-
 ems. Mijne sonden en ongeloofticheyt sluy-
 den u wel de deure : Maer / Heere / laet heden
 noch van u gesegt worden dat gy in komt / de
 deure gesloten zijnde / Joan. 20: 19. Nempt dooz
 uwe on-epndelycke kracht de schepdt-mure
 weggh / die tusschen u en my is / Esai. 49: 2.
 Opent dooz uwen Geest de deure van mijn
 Ziele; Vernieuwt en versacht mijn harde her-
 te / op dat de vochtigheyt van uwe genade
 van alle zijden daer mogen in-dringen.

O Heere ! ik geboese dat gy my nadert dooz
 uwe barmhertighede / dat mijn Ziele van
 blijdschap opspringht / dat mijn ingewand be-
 weeght wort / dat mijn herte in my brand / dat
 ick u ontfange met reyne lippen / en een boet-
 vaerdige ziele / en dat gy woonende dooz 't ge-
 loobe

64 Gebeden voor het Heylige
loobe in mijn hert/ Eph. 3: 17. My doet sm
ken de vziendelijckheyt uwer Geestes / die m
versterkt/ my vertrooft/ en my met uwe lief
ontsteekt / verwachtende dat gy uwe Salig
Engelen van den Hemel sult affendē/ Luc. 1
22. om my op haere vleugelen te dragen in
H. Paradijs/ 1 Cor. 13: 12. daer ik u van aen
gesichte tot aengesichte sien sal / en van uwe
beelde sal versadigt worden/ Ps. 17: 15. Amen

2. Gebedt, welck gedaen kan worden by de
genen, welcke begerigh is, om aen de Tafel
des Heeren te gaen, door C. Drelincourt.

Here/mijn God! al hoe wel dat ik eē ar
en ellendig Sondaer ben/so kome ik nog
tans tot uwe hooge maeltijdt/ om dat het ee
maeltijdt der liefde is/tot dewelke gy noodig
de arme/ on-magtige/ kreupele en blinden/d
niet en hebben om u te vergelden. Ick sal d
bymoedigheyt nemen/my met het Brood de
Engelen te bceden/dooz dien dat gy 't de boer
baerdige Sondaer tot een spysse geordanneer
hebt. Ick sal mijn handt tot den H. Drink-be
ker uytstrecken; want 't is een genees dzank
berepdt vooz hen die geestelijck krank zijn.

Maer dewijl ick kome / om uwen Altaer
ô Heere! Te om-ringen / geeft dat ick mijn
handen in on-schult wassche / Ps. 26: 6. De
wijl gy my by-gekocht hebt / en dat gy my
met uwe Hups-genoten aen uwe Tafel wilt
doen sitten. Laet my dan met den witten rok
des

g Heylighdoms / en met de kleederen des
hts bekleedt zijn / Apoc. 3 : 18.

En na de mael / dat alle mijne gerechtighen
n zijn als een wech-werpelyck kleedt / Esai.
: 9; Her-kleed my / mijn Godt ! met de ge-
chtigheyt mijnes Salighmakers / ende met
t wel-riekende kleedt mijns oudsten Broe-
rs ; Op dat ick uwe beste zegeninge moge
vkringen / Gen. 27. En in stede van niet aen-
bieden / laet my van uwe handt ontfangen
e spijs die de Ziele wel smaecht.

Heere Jesu / gy die mijn Tafel toe-recht/
cht in 't midden mijner vanden / en die mij-
: Beker vol schenkt / Psal. 23 : 5. Van uwe
ter-lieffelijcksten Dyanck ; Dewyl gy selve
we genooden wilt wasschen en salven / stort
my / bid ick u / uwe aller-wel-riekenste Olie /
i wascht my niet alleen de voeten / maer oock
: handen en 't Hoofst / op dat ick deel met u
magh hebben / Joann. 13 : 8, 9.

Dat ick niet alleen deelachtigh ben aen de
geleu uwes Verbondts / en aen de panden
wer liefde ; maer dat ick selfs u met alle uwe
heldaden ontfange / terwyl dat mijne handt
al ontfangen het Brood en den Wijn / upt-ge-
plit door uwen Dienaer ; dat mijn ziele op-
etogen door den geloove / u liehaem ontfan-
2 / 1 Cor. 11 : 24. Het wtlicke vooz my ge-
roken / en u dierbaer Bloedt / dat aen het
rupee uptgestort is geweest / tot vergevinge
mijner sonden / Matth. 26 : 28.

En in plaetse dat eertijds de Propheet Elia hem uyt-streckte op eenen dooden/ om hem op te wecken / 2 Reg. 4. Dat ick in deser uwer Jesum Chrustum/ gekruyft en gestorven/ om uwer helse/ om van hem de Saligheyt en het eeuwige leven te ontfangen. Dat ick niet alleenlyck als Thomas / mijne handt in sijne zijde stecke / Joen. 20. Maer dat oock mijn Herte daer in dinge: Dat ick niet alleen aendachtelijc overdenicke de wonden van sijne handen ende voeten; maer dat ick oock dwinke/ dooz de mondes geloofs/ 't Bloedt dat daer uyt-bloeyt.

O mijn waren en eeuwigen Salighmaker nademael dat ick den boozt van u kleet aenraeke / Mat. 9: 21. vereenigt zijnde dooz den geloven en dooz den bandt van uwen Geest / met uwer Menschelijke nature/ bevesticht oock in my de groote en kostelijke beloften/ dooz dewelcke ghy my uwer Goddelijcker natuere deelachtig maect/ 1 Pet. 1: 4. Ja/ dat ick werde been van uwe beenen/ Vlesch van uwen Vlesche/ en eenen selven Geest met u/ Eph. 5: 30. 1 Cor. 6: 17. Dat ick dese Hemelsche kracht/ van u uytgaende / geboele / om my te verlossen van den bloed mijner sonden/ en op te houden den loon mijner verdorventheyt. Marc. 5: 26. En al dan/ O Heere! sal ick my komen booz u nederwerpen/ en bekennen in de vergaderinge uwer Heyligen/ dat ghy 't alleene zijt/ die my genesen hebt/ en dat'er in geenem anderen saligheyt en is/ Act. 4: 12. En ick sal u niet alleen lobben/ gedurende

urende mijn leven op der aerde/maer ook als
 in my uit 't dal der tranen sult getrocken heb-
 ven/Dan sal ik een kop vol reuk-werk nemen/
 en sal u eeuwiglyk groot maken/ Apoc 5:8.
 In het eeuwige Jerusalem/met de duysenden
 over Engelen/in de vergaderinge en gemein-
 te der eerst-geboorne /welckers namen in den
 Hemel geschreben zijn/ Heb. 12: 23. Amen.

3. Gebedt, eer men aen-gaet tot de Tafel
 des Heeren, door P. de Moulin.

Mijn Godt/ en Vader/ verheft mijn Hert
 tot u/geef my uwē H. Geest. Doe my de
 genade/dat ik tot uwē H. Tafel kome/met een
 nedrig berou myner sonden / en een brandende
 begeerte naer onsen Heere Jesus Christus.
 Vergun my/dat ick u H. Sacrament met een
 vast geloof in u Woordt ontfange; en dat ick/
 terwyl ik dese sichtbare teekenen uyt de handt
 geniete/ dooz 't geloobe het lichaem en Bloedt
 van mijnen Salighmaker vooz my gebrooken
 en uitgestort in sijn sterben/ tot een voedsel des
 eeuwigen lebens deelachtig werde: Dat ik de
 geestelijcke vrede en vzeugde/die uwe kinderen
 erpen is/verwerbe/ nebens een brandende lief-
 de tot u/ mijn Godt / en een vast vooz-nemen
 van mijn leven voortaan tot uwen dienst op
 t'offeren/ tot dat ik u aller-heyligste aenschijn
 beschouwe / en mijn Ziele by mijnen Saligh-
 maecker Jesus Christus / die haer dooz sijn
 doodt gekocht heeft/ versamelt worde.

4. Gebedt , als men tot des Heeren F
Avondmael nadert , door P. de Moulin.

Wie ben ik / ô groote God / dat ick aen uwe
Tafel durve verſchijnen / om in't getal
werkhinderen ontfangen te worden / ik / die nie
dan ſtof ben / en een ſwack en ſondig ſchepſe
dat u ſoo veel en menigmaels vertooyt heef
Maer dewyl gy dooz uwe Daderlyke goethe
ous nodigt / om hedem de H. teekenen van om
vrede / en verſoeninge met uwe Majestept
t'ontfangen ; En dat uwen Sone Jefus / die
voor my geſtorben is / tot hem roept / al die be
laſt en beladen zyn ; ſo ſult gy uwe dienaer / die
u ſmeekt om u genade / en in de doode Chriſt
het leven en de Saligheyt ſoeckt / niet verwer
pen. Verheft nu mijn Herte tot u ; Geeft mi
uwen H. Geeft. Doet mi de genade / dat ik tot
deſe H. Tafel nadere / met een ootmoedigh en
oprecht leed-wesen mijner miſdaden / en me
een beweegde ziele / die begeerigh is na uwe ge
nade. Verſterckt mijn geloobe / en komt mijn
ſwackheyt te hulpe ; Op dat ik van uwe hant
deſe ſichtbare tekenen ontfangende / dooz 't ge
lobe / het voor my gebroken lichaem en vergo
ten Bloed mijnes Saligmakers / tot een boed
ſel ten eeuwigen leven / genieete. En dat ick
daer dooz verwerpe de vrede der conſcientie
en Geeſtelijcke vzeughde / die gy dooz uwen
Geeft / welke den waren vertroofter is / uwe
hinderen ſchenckt. Dat ick dooz ſoo veel wel
daden /

aden/ die gy soo mildelijck aen uwen dienaer
 dienst-maegt) vermeerdert/ opgeweckt wor-
 zom u te beminnen/ en te vreesen/ en my ge-
 eel aen uwe wijse bestieringh ober te geben /
 ot dat gy mijn Ziele in vrede tot u sult verfa-
 nelen / om u lieffelijck en heerlijck aenschijn
 beschouwen / en de goederen die gy ons aen
 ese Tafel vertoont/ eeuwigelijck te genieten.
 Gebedt voor het H. Avondmael des Hee-
 ren, door P. de Moulin, de Jonge.

Vader der barmhertigheyt/ die my soo lief
 hebt gehad: dat gy uwen wel beminden
 Sone hebt ober-gegeven aen den doot des
 crucis/ tot een soen-offer voor mijne sonden;
 ende die'er my nu de sekerheyt af verleent aen
 uwe H. Tafel / tot dewelcke gy my soo vrien-
 delijck noodicht / my gebiedende dit tot sijner
 gedachtenisse te doen. Ick ben op-getogen in
 aer wonderingh ober uwe goetheyt / en verlies
 mijne gedachten in den af-grondt uwe ont-
 fermhertigheden; Maer oock worde ick ten
 uystersten beschaemt / wanneer ick overdenck
 hoe weynigh ick uwe barmhertigheyt waer-
 digh ben / ende hoe seer ick uwe rechtveerdig-
 heyt hebbe getergh. Ach! Heere / indien gy
 u te mywaerts als Rechter hadt willen dra-
 gen / en rekenschap van my hadt willen eysen/
 op wat wijse ick uwe geboden heb onder-hou-
 den / en tot wat winste ick het talent van uwe
 genade heb aengeleght: Wel verre van heden
 tot de gemeenschap van het lichaem en bloedt

70 Gebeden voor het Heylige
van uwen Sone genodigt te worden / so had
men my geworpen in de upterste duysteris
daer weeninge is en knerffinge der Tand
bermids ik uwe wetten heb geschonden / en
uwe weldaden misbruykt / en niet pberig en be
geweest in uwen dienst / noch neerstig in goe
wercken / noch gespreut van de liefde der Wer
relt / noch pberigh in uwe liefde / die om on
gantche Herte en geheel ons verstant streckt
Maer Heere / in het midden van mijne sonde
hebt gy u ontrent my gedragen als een goe
dertieren Vader. Gelijk hem een Vader ont
fermt over de Kinderen, ontfermt gy u, ô Hee
re ! over de gene, die u vreesen. Ps. 103. Gy
zijt medelijdende / barmhertig / traeg tot tooz
ne / en groot van goeder tierentheidt. Gy en
hebt my niet gedaen na mijne sonden / noch
bergolden na mijne ongerechtigheden. Want
soo hooge als de Hemel is boven der Aerde / is
uwe goeder tierentheidt en barmhertigheyt ge
weldig over my / uwe sondige dienaresse /
maer die boetveerdigh is doo uwe genade.

Derhalven / ô mijn Godt ! al heb ik groote
reden om treurig te wesen over mijne sonden /
so heb ick noch groter oorsake om verblyd te
wesen in uwe liefde. O ! hoe groot is uwe
barmhertigheyt / en hoe wonderbaerlyck uwe
liefde ; die in plaetse van haer van my af te
wenden om dat ick my van u heb af-gewent /
my heeft achter na gelopen / en gesocht / en we
der te rechte gebzacht doen ik verlooren was !

Wat

Dat on-eyndige hoogte van goetheyt / dat gy nedelijden met my gehad hebt / niet alleen om at ik onschuldigh / maer ook om dat ik schuldigh was ; En dat gy u hebt laten bewegen tot medogentheyt van het gene voor u een bilijcke oorzaeck was tot toornigheyt !

O mijn Godt ! Wanneer ick op uwe Heylige Tafel het Heylige gedenck-teecken van de dood van mijnen zaligmaker / en niet de oogen des geloofs u Lichaem en Bloedt aen-sie / als het Doen-offer / waer mede mijn vrede met u gemaect is / soo segge ick beyde met danckbaerheyt en verbaestheyt ; Wie ben ick / dat de Sone Gods / Godt selfs / gepresent in der ewigheyt / sich selven om mynent wille soodanigh heeft verneder t / dat hy geleden heeft op dat ick niet en soude lyden ; Dat hy den allerbittersten smaect en doot heeft uyt-gestaen / om my sijne heerlijckheyt ende het ewewige en geluksalige leven te geven : Dat de anghsten der doot genakende / hy sinen uyttersten wille heeft verklaert / by den welken hy my als een testamenteel legact / sijn Lichaem en sijn Bloedt maect / en de vrucht van sijne verdienende doot ; dat hy my noodicht om'er besittinge af te komen nemen / my daer toe annoe-digt door sinen goeden Geest / die my inwendigh versekert dat mijne verfoeringe met u is getroffen / door de verdienste van sijne gehoorzaamheyt. Hoe dierbaer is uwe goedertierenheyt, o God! dies de menschen kinderen onder

de

72 Gebeden voor het Heylige
de schaduwe van uwe Vleugelen toevlucht ne-
men. Sy worden droncken van de vettighey-
uwes Huyses, en gy drencktfse uyt de beecke
uwer wet-lusten, Psalm 36: 8.

Dese grootheyt van uwe goetheyt / die so
vuchtbaer is in vertroosingen / veroozsaech
evenwel in my eenige verschickinge / wannee
ick oberwege hoe onwaerdigh ick hier toe ben
Want wat sal ik doen om sulke groote welda-
den waerdelijck te ontsangen? Heloes Heere
Dit behoozde my wel degeelyck te ontstellen / in
dien de waerdigheyt der gene die gemeenschap
hebben aen dit Sacrament noodsaekelijck ver-
eycht wiert in de waerdige gemeenschap aen
het Lichaem en Bloed uwes Soons: maer we
hoe? om in hunne waerdigheyt te vooz sien / so
roept gy'er hen lieden toe. Om dat ick on-
waerdig / om dat ik een Soudaresse ben / berey-
de ik my tot de gemeenschap van de H. Tafel.
Om dat ick u Verbont heb gesonden / begeer ik
het selve te vernieuwen door dit Sacrament
van u Verbondt met uwe Kercke / en my ont-
bloot vindende van gerechticheyt / kom ick de-
selve al hier soecken in de verdienste van uwem
Sone. Ondertusschen / Heere / vermids nie-
mant een waer deelgenoot van dese H. Mael-
tijt is / indien hy niet en is bekleet met 't Bzup-
lofs-kleet / en sich behoozlijck heeft bereyt: so
bid ick u / o mijn Godt! uwe genade in my te
vervullen. En geliyck het u beliest my tot uwe
Tafel te noodigen / so wilt my mede uwe hul-

pe

berleuen om'er my waerdighlyck toe te
repden / op dat u alleen de roem van mijne
saligheyt geworde. Ten desen eynde / o myn
sodt / soo geest my een ernstigh berouw over
mijne sonden / en de offerhande van een gebro-
en en verslagen herte / die u aengenaem is.

Geest my een waerachtigh geloobe in uwre
armhertigheit / dooz de verdiensten van mwen
bone. Bekleed my met de toerekeningh van
mijne gerechtigheit / dat Bzuplofts-kleet so no-
gh om in u Koninkryk aen te sitten aen uwre
Lafel / van dewelke u. Avondmael 't onder-
ant en de boozsmaeck is. Geest my eenen H.
ist tot uwre genade / een hunger en dorst na ge-
rechtigheyt / een hertelyke dankbaerheit booz
uwre goetheyt / de vzeugde mijner Saligheyt / de
dete versekeringe uwer liefde. En dooz dien
nse gemeenschap met u de band is van de ge-
neenschap der Heyligen : so geest my / Heere /
en liefde sonder bedrog / dooz dewelke ik mag
vereenicht blijven met u / die mijn Hoofst zijt /
n met alle uwre Ledematen. Dat ick in mij-
re liefde tot mynen eben-naesten betoone / hoe
lief dat ick u heb / hen wel-doende / ten op-sich-
e van u / die my soo veel goedts bewijst ; ende
mijne schuldenaers vergewende om uwent
vil / die my alle mijne schulden soo goedertie-
enthyck vergeest. Dat ick in het outfangen
van dit Sacrament uwes Verbonds / het
elbe van mijnent wege met u oock vernieu-
ve / u mijn Lichaem ende Ziele / die gy beyde
hebt.

74 Gebeden voor het Heylige
hebt verlost uyt een goet Hert opdragende. C
gelijk ik het leven dooz mijne ontfangenisse
noch meer dooz mijne geboorte / van u bek
men heb / so doet my de genade dat ik voort
niet en leue dan u ten beste / en om u te verhee
lijken in mijn Lichaem en in mijn Ziele / die
uwe zijn. Mijn Godt / ick biede u deselve o
medelijck aen / als u eygendom. Het beliebe
daer dan sulck eene volkomene besittinge te n
men / dat ick niet meer my selven / maer Ch
fuis in my leue. Dat ik van nu af aen verbi
worde niet uwe genade / en uwe heerlijckheit b
wordere tot in eeuwigheit. Het zy alsoo. Amen

6. Ootmoedige suchte, om te bidden es
men aen de Tafel des Heeren gaet, doc
M. le Faucheur.

Here Jesus / ick bidde u / dooz u eyge
Vleschen Bloedt / en dooz alle de inge
wandern der barmhertigheyt / die u bewoge
hebben mijn plaetse aen het kruys te bekles
den / om my de uwe in uwe heerlijckheit te ge
ven / heb doch medelyden met myne ziele / sijn
de mijn voorszack by den Vader ; op dat ick
dooz uwe weldaet soo bypen toe-ganch tot sijn
nen Chsoon / als tot uwe H. Tafel hebbe
Geef / O goedertieren Saligmaker ! dat de H
teekenen / die ik ontfange / my sijn tot pandem
des eeuwigen lebens : Welck gy u geweer dig
hebt / dooz my / dooz de offerhande uwes Li
chaems / en dooz de vergietinge uwes Bloeds
te

oerkriften. Gelyck ick deselve in mijn Li-
nem plaetse/ plaetst in mijn Ziele uw geest/
verdrijve den onreynen geest / het betrou-
n mijns selfs/ de begeerlijckheit des Vleesch/
haet/ de wzaek-lust/ en kortelijck alle 't ge-
uwte oogen misghaeght; en in haer in tegen-
stercke de liefde des Vaders/ en boetveer-
hu it mijner sonden/het geloove in uw ver-
nsten / het gevoelen uwer genade / de liefde
mens mijne Broeders/lijdsaemheyt in mijne
gen-spoeden/ en de hope op uw onsterffelij-
goederen. Gelyck dese wesentlijcke spijse haer
deelt door alle de leden mijnes lichaems/ sig
eenigh met mijne self-standigheit/ en min-
er kan gescheiden worden/verdeelt also uw
nade aen alle de mogentheden en genegent-
den mijner ziele / en wilt ic met haer in sike-
te boegen in-lyben/ dat'er in 't toe-komende/
ch doot/ noch leven zy/ noch tegenwoord-
/ noch toe-komende dingen/ noch hooghte/
ch diepte / noch eenige andere scepfels die
van u souden konnen scheidt; Dat ick
nozt aen geen betrouwen dan op uw doot /
op dat noch vergenoeginge dan in uw genade heb-
: Dat ick/ gelyck of mijne Aderen verbult
aren met u Bloedt/ en mijne leden van uw
resten/ sy haer noch reppen noch roeren/dan
u dienste: Gelyck uw gantsche leven
iets anders is geweest dan een geheel be-
lyk van uw weldadigheyt tegens mi / ver-
in dan insgelycks dat het mijn niet anders
su

sy dan een getuygenisse van mijne erkente
 tegens u: dat ick alle andere sozge af-sta/
 my geheelijck tot uwten wille en dienst te be-
 ven: kortelijck dat ick u lief hebbe als gy my
 gehad hebt/ bereydt zijnde tot alle uren de do-
 upt te staen/ om u te verheerlijken: gelijk
 die hebt uptgestaen om my te behouden. Tre-
 di dan mijn lieve Salighmaker / treed in de
 uwten Geest / doch om nimmer te vertrecke
 tot dese arme Ziele / vooz welke het u belit
 heeft te steruen. Verlicht haer dooz uwte was-
 hept/ remnighet haer dooz u Heplighept/ trac
 haer dooz uwte goedertierenthept; En maec
 dat sy soo veel troost en vzeughde aen de Cas-
 uwer wel-lusten genieten / als gy smerte
 pijn vooz haer aen't. Krupce in u lyden upt g-
 staen hebt/ verwachtende die Salige ure/ dat
 gebzacht sal werden op d'armen uwer En-
 gelen/ in de eeuwighe heerlijckhept uwes Para-
 dijs / al waer sy u van aengesichte tot aenge-
 sichte sien sal / u volkomelijck sal kinnen/ ge-
 heelijck beminnen / onschepdelijck omhelsen
 en volgens uwte belofte: u gelijk-fozmigh se-
 gemaect worden / Amen. Soo zy het.

7. Gebedt, betreffende het Heylige Avond-
 mael, door D. Toussaincts.

Here Godt! de Hemelen der Hemelen
 konnen u niet om batten; En gy doe
 ons d'eer van onder ons dak te willen komen
 Helaes! Wie sijn wy / dat gy by ons sou-
 wou-

ionen? Niet te min/goede God/wy dancken
 dat gy dooz uwē barmhertigheyt/ons waer-
 maect/tot het gene daer toe wy dooz onse
 endige nature onwaerdig waren. Want se-
 /sulcke zijn geluckigh/die sich van het uwe
 t verwijderen; En zy/ die deelachtigh zijn
 i het Lichaem uwes Soons op Aerden/be-
 mende al-reede in den Hemel te leven. De
 scaeliten hebben 't Manna in de woestijne
 geten; maer even-wel sijn sy by na alle son-
 : in 't Land Canaan te komen/op den weg
 storven. Maer die dese H. spijse Eten/kon-
 n sig versekeren/datse tot in u Koninckrijk
 len komen. O wat een vertroosting is 't ons
 dit dal der elenden/ en vzeemdelingschap de-
 Werelt/ met so een uptnemenit voedsel ver-
 ickt te worden! O wonderlijk voedsel/'t gene
 et lichamelijke Tandē schijnt verbzoken te
 yden/ en even-wel noyt verbzoku nog ver-
 ert wort/maer geheel blijvende/ onse Zielen
 et een krachtig vermogen versterkt! Het ge-
 Adam en Eva in 't Aerdsehe Paradijs/dooz
 t in geben des Dupbels / gegeten hebben /
 coozsaekt hen de doodt. Maer Heere / de-
 spijse / die wy dooz u bevel eten / geeft ons
 t leven. En de wyl/ goede Godt/ dat het u
 jaeght / dooz dit Sacrament de Aerde met
 i Hemel / de menschelijcke met de Hemel-
 te Schepselen t'samen te boegen: Doet ons
 genade / dat wy dese hooge verhozgenthe-
 i ernstigh ober wegen / en die met verbiedig-
 heyt

78 Gebeden voor het Heylige
heyt en onschuld omhelsen : want / Heere /
kan repnigen 't gene niet dan onjuvberheit
dan gy / O Vader ! Dewelke ons dooz 't bl
uwes Soons hebt gehoogt en alleen dooz u
Geest kunt wasschen en Hepligen : En gel
het den top van vzeugde en vermaeck is
t'aenschouwen / en u tegenwoozdigheyt te
voelen : Dat also onse Zieien in der daet de
ticheit van uwes Sone Jesus mogen smakin
Dat wy / dooz 't middel van dit H. Sacram
wasdom in krachten en in 't geloobe mog
bekomen. Gedoogh niet dat wy het booz-b
van Esau volgen / die om een schotel moes
recht sijner eerst-geboozte verlooz : Dat
beel eer u om geene sake ter Werelt verlate
Dat alle onse vertroostingh in u zy. Ge
ons / Heere / dese versekertheyt / dat gy uwes
loften aen ons volbzeugt : en geliyk gy wilt /
wy gedachtenis sullen hebben van de doodt
uwes Soons / so zijt onser ook altijd gedacht
Doer ons gehoelen / dat ter plaets daer Ch
stus / dit Vleesch van ons Vleesch is / heer se
wy ook sullen heerschen : daer hy verheerlij
is / dat wy daer ook zyn sullen. En detwijl
Eten aen uwes Tafel / dat wy in alle eerba
hent wandelen / geliyk het de kinderen en hui
genoten van sodanige Heere betaenit. O Go
geef ons de genade / dat wy een waren en
honger tot dese Geestelike spijsse bzeunge
Doe ons de gunst / dat wy 'er smaek in hebbe
en die wel verteeren ; En dat wy / tot dien ey

uyt onse mage en herte alle ydelheyt en
 made begeerlijckheden mogen verdrijben/ om
 soetigheyt van uw' lieven Soon/ en het ge-
 schicksaligste leven te gevoelen.

Gebedt voor den genen die genegen is om
 aen te gaen, en deelachtigh te wesen aen
 de Tafel des Heeren, door D. Toussaincts.

Wat touge/ Heere/ kan uyt-drukken/ en
 wat hert en verstant kan uwre wonder-
 ke liefde s' onswaerts begrijpen / dat gij /
 in een ellendigh schepsel te herstellen / gewilt
 ot / dat uwen Soon soo veel smerten sond'
 den / en al onse elenden op hem nemen ; Ja
 t hy eyndelijck on-schuldigh aen de stamme
 i kruys vooz ons is op-geoffer: Ende
 ch hebt gij u niet vergenoeght met alle dese
 ken; Maer op dat de gedachtenis uwre
 de niet in onse Herten soud' uyt-gewischt
 yden/ noch dat ons geloobe niet sou beswij-
 n ofte verflaenwen / dewyl uwen Soon ten
 mel op-gebaren / en aen uwre rechter handt
 eten is / heeft het u beliest op een wonder-
 ke wijze ons te voeden / en in ons u leven /
 z de beek van sijn vleesch en bloedt/ te doen
 eyen. **O** wat is dit ons een groote verquic-
 ngh in de drooge en schizickelycke Woestijne
 der Werelt ! de menschen weten dooz 't pers-
 der Druyben de vochtigheyt des Wijns te
 jigen : en gij/ Heere/ om ons te dzenken met
 en Heyligen drank/ hebt uwen lieven Soon
 in

80 Gebeden voor het Heylige
in de wijn-perſſe van 't Krups gelegd. En nu
Heere mijn Godt / reynicht en ſubbert mi
hert dooz uwen H. Geest; Op dat ik niet on
waerdighlijck aen uwe Tafel verſchijue / en
deſe gezegende ſpijſe / die ſelf dooz d'Engel
met verwonderingh ge-eert wordt / te geu
ten. Stort uyt uwe liefde ober alle de deelen
mijner Ziele / op dat ick in alle deughden en
Veyligheyt moge aen-groepen; En dat ik
ſoodanigh in deſe geluckige gemeenſchap in
het Lichaem uwes Soons vol-herde / dat ik
van hem kracht en leven ontfangh / gelyck
tacken van de wortel des Wijn-gaerds: O
ick / ver eenicht zijnde met uwen Soon / ooc
een met u zyn. Kortelijck / dat ick vooztaen
werelt verſakende / na den Hemel moge trac
ten; ja my ſelf verſaken / en in u en om u leb
tot dat ick kome vooz den Chroon uwer hee
lijckheyt / waer in ick u ſien ſal ſoo gy zyt / om
u in alle eeuwigheyt volmaecktelijck te loben

9. Gebed, om ſig te bereyden tot 't H. Avond
mael des Heeren, door De la Nouë M.

H Eere Jeſus Chriſtus / mijn Godt / in
dien ick wilde verhalen en begripen uw
weldaden ober my / ſoo kan ick doch haer ge
tal niet uyt-ſpreken / noch haer groote in d
kleyne ruymte van mijn Geest vatten: waer
ick mijn oogen wende / ick ſie geen plaets daer
ick meer uwe goetheydt dan in my kan be
ſpreuen. De geheele Wereldt is met uw
barm

rnhertigheyt verbult / de Hemelen vertellen
 de goetheyt ; gy toont die overbloedelyck in
 upt-verkore Engelen / die on-op-gehouljck
 heerlykheyt uwes aenschyns beschouwten ;
 p stort over alle Menschen den regen uwer
 dadigheyt ; maer waer sal men een klaerder
 gel / van u medelyden / vinden dan my / booz
 lke gy het los-geldt betaelde / niet in goudt /
 mer met u bloedt / het welke gy in Sion / den
 erg uwer Heyligheit / besteeft hebt / en my met
 eenwige vzeugde gekroont ? Gy doet uwe
 rnhertigheit in mijn elende blinken / en uwe
 ptheyt heeft een glants in mijne ongerechtig-
 en. Gy doet in my / (die onder de booz-
 rnfte Soudaers getelt mach worden) uwe
 verdiende genade bespeuren ; Dewyl in my
 is waer dooz ik u tot eenige gunste te my-
 erds soude komen bewegen ; Want ick in
 endeel niet anders heb dan stoffe tot uwe
 genade en mijne verachtigh. Even-wel-
 en mijne sonden de Hope / die in my is / dat
 i genaden-werk in n. u suet verbullen / niet
 tten noch upt-blusschen / dewyl gy de eeu-
 re God zyt / en geen ver anderlyken mensch ;
 at uwe Geestelyke gaben / die panden zyn
 het nieuw begonnen leven in de geloobi-
 / soodanigh zyn / dat u die nimmermeer
 en berouwen. Dit betuyght gy my gedu-
 in dooz uwe zegeningen / niet soo seer licha-
 ijke / (hoe wel die overbloedig zyn /) als wel
 de geestelycke ; Want gy vertroost mijn
 E Ziele

82 Gebeden voor het Heylige
Ziele dooz het licht uwes aenschyns / en maec
se levendigh dooz de stralen van uwen Geest
Gy hoopt gestadig genade op genade / aen n
uwe arme dienst-maeght / onwaerdigh van
aengegen te worden. Hoedanigh is dese wo
daet / die gy my sehencit op desen gelukkig
dagh / als gy my nodigt tot uwe Tafel / en n
daer aen bied / met sulck een spijs / die het ve
derffelijke Lichaem vooz eenige weynige ur
onderhoud / maer u Lichaem en u Bloedt / o
mijn Ziele in eeuwigheyt te doen leven /
meer dan te booren met u bereenigt te worde
Op dat ick gemeenschap kringe aen alle ut
goederen / die gy uwe Kinderen mede-deelt t
het genieten uwer heerlijckheyt. O mijn S
digmaker ! Laet niet toe dat mijne sonden n
van uwe Maeltijd af-houden ; en dat ik schou
ik het Byvlofts-kleed ontbeere / niet in d'u
terste duysternisse gewozen worde. Wasch
my van mijne sonden / en maechtse witter da
sneeuw. Verdyrst de donkerheit van mijn ve
stant / vermeerdert het licht van mijn geloob
en supbert mijn herte dooz het vuur van uw
Geest / op dat ik klaerder sie / en veel oberble
diger dan opt de schatten uwer genade on
fange : dat ik u / als mijnen Hoost en Bynd
gom / met d'armen van een brandende en ee
wige liefde om-helse / en bereyd en bequaem
om te leven niet meer in my / maer in u / I
trachtende uwe eere boven alle dingen / en i
besorgende als het eenig doel-wit van alle m

de werckingen. O mijn Godt? verhoort mijn
 otmoedige bede / en laet uwe goetheyt haer
 eyre boven mijn hope verheffen. Gy sult het
 oek doen / want gy hebt het my beloost / gy die
 it de Waerheyt en d'Almachtigheyt / gy die
 y op een on-begrijpelycke wyse bemindt.
 Mijn hert / is'er over verhenght / en mijn Ziel
 il u mijn beloften betalen / wandelende eeu-
 ighlyck in u licht en klaerheyt.

o. Een uyt-nemend en krachtigh Gebedt
 op het H. Avondmael, uyt de schriften
 van Willem Teelinck, te samen gestekt
 door Franciscus Ridderus.

ICere Jesu / geluckigh is de Ziele / die met
 u ter Maeltijdt magh gaen: Mijn herte
 hzept van verlangen / maer ik vinde soo geen
 weginge / die my met Magdalena doet tra-
 en stozten: Mijn herte most branden als een
 uur door de tegenwoordigheyt van uwe
 zandende liefde. 't Belieft u door dese un-
 ike teekenen in onse on-volmaektheyt ons te
 nderhouden: en alsoo aen te leyden tot de ho-
 e der toe-komende heerlijckheyt. Gy alleen
 ond mijn Ziele verzadigen: A gesicht wacht
 k met lydsaemheyt; Maer ick schame my
 oer mijne laeuwheyt: ick behoorde van blijd-
 hap te weenen over uwe om-helsinge en ge-
 adige troost: Mocht ick maer een druppel-
 en van uwe liefde ontfangen / om u lief te
 ebben: Hoe gaerne wilde ick een van uw'

84 Gebeden voor het Heylige
vierigste dienaers zijn / mijn sonden zijn be-
weest gy mijn ver soeninge; en versterkt my a-
soo / dat uwe rijkdom verbulle mijn armoede
uwe goetheyt verdoynbe mijne boosheyt: geli-
gy van den Kruyce niet gekomen zyt / eer h-
alles was volbracht vooz my / soo laet my va-
uwe Tafel niet schepden / eer ick dese dienst vo-
bracht hebbe. Kome ick niet tot uwe Tafel /
blyede ick van het leven mijner Ziele: Kome ic-
daer onwaerdighlijck / soo Ete ick een oozder
Here / leert my den rechten weg / en maekt m-
beguaem tot u te komen: mijn sonden / eplaey-
mijn sonden zijn my doornen in de Voeten / die
my hinderen behoozlijck tot u Tafel te gaen
maer ick bekenne / betreure / en ver soepe die / b-
gerende daer tegen uwe genade en bloed. In-
kome tot u vlesch en bloedt / als tot de rech-
remedie : ick kome tot u / die my kent in mijn
armoede / ick begeere als een arm bedelaer ;
kruynkens van u Tafel. Wilt mijn kouthet
verwarmen dooz u vuur des Geestes : Mijn
blintheyt verlichten dooz de klaerheit van uw
tegenwoozdighet : verkeert mijn vleschelij-
ke genuchten in bitterheyt ; Mijn swarigh-
den in verduldighet : trekt mijn herte van i-
werelt af / en heft het tot u op / als tot mijn e-
nige vzeughde en heyl. Maecht dat ick eene
Geest met u worde : smelt mijn herte tot ee-
herte met u / dooz 't vuur van u Geest in u ey-
gen Bloed: doet my met u als een vziendt m-
een vziendt / aen-sitten en spzeeken ; Doet m-

in utwer lief den wille / mijn selven vergeten.
Doet my de soetigheyt van u broodt en wijn
maken / en daer dooz u Vleesch en Bloed deel-
ichtigh worden. Ick kome / Heere / verlaten
en ongetroost / tot u mijn Trooster : Wie be-
k / dat gy u selven aen my / Sondaer / geven
oilt : Dit doet gy niet om mijn verdiensten /
naer om uwe barmhertigheyt aen my te be-
wijsen / en my te verootmoedigen / om dat ick
uwe goetheyt verze boven my verheffe. Gy
ijht H. boven alle Hepligen / ick ben niet waer-
igh tegen u op te sien / en gy vernedert u ont-
my te komen soecken / op dat gy my met het
hemels Manna spijst / ja met u eygen Vleesch
en Bloedt ten eenwigen leven. Ach ! roept
mijn Herte / dat ik my / met u Moeder Maria /
woord onder-werpe / en met de Dooper / my
erheuge dooz uwe ontmoetinge / en veroot-
moedige dooz u gesichte. Gy roept belaste / en
eibt noyt ymandt ongetroost laten gaen / die
uwe troost versocht. Gy hebt blinde siende
remaeckt / doode levendigh ; Ick ben blinder
an Bartimeus / dooder dan Lazarus. Hier
is dan werck booz uwe Almachtige genade ;
Maeckt my van herten gehooz jaem te zyn /
Rom. 6: 17. doozboozt mijn oore Psalm 48: 7.
pent en ontdekt mijne oogen / Psalm 119: 18.
in mijn lippen / Ps. 51: 17. doet my loopen op
en weg utwer geboden. Ick weet / mijn Heer /
dat ick een Judas ben geweest / en u waerheyt
verraden / ja u als gekruyft hebbe / na dat ick

16 Gebeden voor het Heylige
vooz desen ten Abondmael ben geweest; **M**
ne sonden hebben u gebangen / gegeeffelt / **E**
dood. Ach! had ick u bloedig sweet met mijn
tranen mogen af wasschen / en my met u lat
binden en geesselen. Dit wil ick nu gaen doe
aen mijn ouden Menschhe / die moet lijden / **W**
gij op houd van lijden; Want die heeft **G**
Wet gebroken / u Beeld geschonden / die me
my mijn herte / want u / mijn Saligmaker
wil ick daer in laten. Soudet gij als een wo
op aerde gegrobbelt hebben / die behoorde a
Koningh des Hemels te sitten op u Throon
En dat vooz mijn sonden? En soude ick de son
den op den Throon setten in mijn herte? Sou
det gij gedoot worden om mijne sonden /
soude ick in mijne sonde willen leven? **H**
O neen! dien sin doet doch bezre van my; **D**
wyle gij vooz my geieden hebt in u **V**. Vleesch
soo wil ick lijden in mijn sondigh **V**. Vleesch: **I**
segge de sonde de dienst op / en sweere die af
Maer u om-arme ick / **O** Saligmaker! ick la
u niet gaen / op dat gij my zegent: schrijft ma
uwte Wetten in mijn herte / dan sal ick die i
mijn leven wtdrucken: Ick hebbe u niet ga
le gespijst / maer nu wil ick u op-offeren de k
beren mijner lippen / het reuck-werck mijne
Ziele: Ick wil vooz uwem Naem wpt-sinnig
geacht zijn / 2 Cor. 5: 13. Want daer ick waer
digh was met bittere galle gespijst te worden
bereyd gij u Vleesch en Bloed om my te spijfi
gen. Ach Heere! geest my dan het recht
Bij

Bynloftz-kleedt in berouw/gelove/liefde/op
 at ick een welkom gast magh zijn: doet my
 oogh achten/dat ick/die verdient hadde/in de
 heile onder de Dypbelen te sitten / my onder
 we kinderen en vrienden sal mogen gaen au-
 etten: Belet de Satan / mijn Vleesch / en al
 dat my hinderen kan / datse mijn herte niet
 f-trecken/nog mijn sinnen verstopen: geest/
 at ik waerlyk soo met u Vleesch en Bloed ge-
 rijst werde aen de Ziele/als ik het Broodt en
 Dijn sal gebryken. Ik weet dat ik dese gena-
 e on-waerdig ben/ maer ik verwagte die van
 we barmhertigheyt: komt dan/Heere Jesu/
 dooninge in mijn herte nemen/ ick sal my ge-
 cel aen u ten dienste over-geven: Dewyle gr-
 ooz my gebroken zyt aen den krukce/soo sal
 ik my booz u van de Werelt af-breken/en mijn
 gese lusten verbreken / doet my daer toe ge-
 oelen de kracht uwes doods en uwer opstan-
 inge / op dat ik mijne Aerdsche leden doode /
 in in nieuwigheyt des lebens wandele: Wordt
 my tot wijsheyt / rechtvaerdigheyt/ hepligh-
 nakinge; op dat mijn leven zy / tot prijs van
 uwen H. Name/tot stichtinge uwer gemeen-
 e / tot Saligheyt van mijn Ziele. Amen.

I. Sucht voor een swacke Ziele, tot Godt
 haren Vader.

O Mijn Hemelsche Vader! ick swack en
 on-wetende kindeken kome tot u/om de
 pyse mijner Ziele te eysschen: O Heere! ick
 heb

38 Gebeden voor het Heylige
hebbe selfs niet verstandts genoegh om uyt
schotel te eten / en ben niet wijs genoegh / o
met discretie u Hemelsche Spijse selfs te n
men / en te nuttigen / want als klepne kin
derkens en kenne ick de mate mijns Ruoch
niet / gy weet selfs het best wat my nodigh is
Wel / mijn Heere ! smyd gy my de spijse voo
en geeft my mijn behoefte ; Is het niet veel
laet het maer een kleyn stuckken en beetje
wesen / dat vooz mijn Ziel genoeg zy. O He
re ! ik geve u my ganschelyk ober aen uwe Ve
derlycke vooz-sorge / en verwacht van uwe
wijsheyt / soo een portie / als met de gestalt
van mijn Ziele en zaligheyt sal ober een kin
men. Heere ! strecht uwe handt tot my uyt
want ick ben swack en noodtdrustig / Ps. 70: 6
Geeft my mijn genoegsaemheyt / want tot
heffe ick mijn Oogen op / by wiens genade ick
moet leven / en wiens goedertierenheyt my
beter als het leven is.

12. Ootmoedige sucht.

O Heere ! gy zijt goedt / en uwe goetheyt
breyt sig uyt ober alle uwe Schepselen /
selfs de Musjens / die in den Hemel vliegen /
ende de Wormkens die op de Werde kruppen.
Heere ! gy hebt my edelder geschapen als
dese / gemaect tot een redelyck Mensch / ja
berkoren onder uwe kinderen : O Heere ! laet
my dan oock uwe goedigheyt smaken ; magh
ick mijne kinder-handt niet in den vollen scho
tel steken / laet ick ten minsten een stuckken
van

in dat Hemels-Broot / ja maer de krummel-
as deelen van de Tafel uwer genade.

O Heere ! weest my genadigh / en schoon ick
my selven niet beter als een nietigh worm-
ben / Esai. 41: 14. Nochtans gewaerdicht
de se uwe gunste / om dat gy my door de u-
hebt aengenomen / en tot verkrigginge van
hooger goet hebt af-gesondert. Ps. 112: 49.
Heere ! ick ben uwe ; behoud my.

. Gebedt voor het nutten des H. Avond-
maels, door G. Udemans.

I Eere Chyriste / gy Soone des lebendigen
Godts / ick arme kome tot u die rijk-
t : Ick ellendige kome tot u die barmhertig-
t : Ick kome tot u / om dat gy my uyt lou-
genade hebt laten nodigen ; daerom en ver-
ot my niet / laet my niet ledigh van u gaen.
ick bekenne dat ick van my selven dit He-
elsche Bancquet on-waerdigh ben ; Maer
u kond my waerdig maken door uwe groote
armhertigheyt. Ick ben naeckt ende bloot-
in my selven / maer gy die my genoodicht
bt / geest my ook de witte kleederen van uwe
diensten en weder-geboorte / op dat mijne
ecktheyt niet gesien en worde. En overmids
at het niet genoegh en is dat ick nutte het
ood des Heeren / 't en zy dat ick ook deel heb-
en 't broodt des Heeren ; soo bidde ick u oot-
oedighlijck / wilt doch in mijne Ziele stozten
in geestelyken honger en dorst / op dat ick niet

To Gebeden voor het Heylige
dese geestelijke spijsē mach versadicht worden
ten eeuwigen leven; Geest my rechte ootme-
digheyt dooz de kennisse en bersult van mijn
Sonden / op dat ick dooz uwe genade man-
vergnicht worden: werckt in mijn herte een
aendacht / om uwe doot recht te verkandigen
en dese Hemelsche spijsē wel te onderscheyden
sterckt my dooz dit H. Avondmael in 't recht
gelove / hope en Liefde / op dat ick uwe gemeen-
schap levendigh mach gevoelen / hier dooz ge-
nade / en daer boven in glorie met alle uyt-ve-
koozne / in der eeuwigheyt. Amen.

14. Gebedt voor het H. Avondmael, do
Sam. Hieron, in 't Engels gestelt.

Ick ben gelect / o Heere! dat ick sonder
niet en kan doen / en dat alle mijne pogin-
gen sonder uwen zegen / te vergeefs zijn. I
behoorzijcke aen-merckinge / waer van ick be-
geworden een ootmoedige suchter tot u. M.
jestept / dat gy wildet laeten behagen om
zegonen ende te bestieren mijn tegenwoozdig
wooz-nemen / van te communiceren aen u
Casel. Het is uwen wille / dat ick dick wil
sal komen tot dit H. Bancquet / tot verster-
kinge van mijn geloove / en tot de onderhou-
dinge van de gedachtenisse des doodts Ch-
sti. Slaet mijn herte / o Heere! met eerb-
digheyt tot het selve / als tot uwe ordonnan-
tie / en als tot een Feest / aen 't welke dat ge-
hebt gebonden uwe bysonderste tegenwooz-
dig

ghent / op dat ick my niet onderwinde booz
on-bereyd in te dzingen.

Al eer ik kome / leert my toe te nemen in ee-
seer stercke onderfoeckinge van mijn eygen
sive / op dat ik moge sien hoe ik geleest hebbe /
in wat mate ick booz-sien ben tot eenen ge-
lichtigen dienst. En om dat ick wete / dat te
eerder ick op mijn selven sal sien / ik te meer-
er sal sien mijn eyge naektheit en mismaekt-
heit / so bidde ik u dan / dat gy my wilt verbul-
den met uwe oneyndelijke goetheit: Gceest my
in geheel verstandt van de elendigheyt van
mijn staet / dewelcke van naturen een kind des
dooms ben / so wel als andere. Doet my sien de
atelijckheyt van dese ontelbare quaeden / en
roote sonden / die ick booz u van tijdt tot tijdt
vermenighvuldigt hebbe: Ja in dewelcke ik ge-
lopen ben sedert dat ick my laest booz u ver-
ont hebbe aen uwe Tafel / als ick beter ge-
boozsaemheyt beloofde. O! doet mijn steen-
hertigh herte in my bloeden / als ick gedencke
mijn eygene soberheyt in goede plichten; en
in mijn vermaeck en boozbarigheyt om te o-
vertreden. Doet my beselhaemt zijn / en selfs
onsups in my selven / van wegen dese menig-
aldige grouwelijckheden / dewelcke van mijn
er dozven en on-geformert herte / gestadelijc-
en uyt-breken in mijnen uytwendigen Men-
sche / vder lidt zijnde een recht wapen der on-
rechtigheyt / om den Sathan dienst te doen.
Idus / o Heere! sullen uwe barmhertighe-

92 Gebeden voor het Heylige
den in Christo my soet wesen / en ik sal met
hongerige en dorstige Ziele tot u Tafel komen
En ik bidde u in my te willen doen aentw
fen de gaven des geloofs / op dat ick bey
moge komen tot dese uwe ordonmantie / m
een begeerte om die te vermeerderen / en i
ick alsoo moge gevoelen / datse sterckte eu
aen-was ontfanght van mijn eygen person
en bysondere profyt in de doot Christi.

Doet bezre van my alle op-geblasenthey
berachtende de lief deloose genuegheden.
Heere! dit is een Feest der lief de / en tot het ser
en kan een boos achtigh en wackigierigh he
genen welle-komen gast zijn. En als ick m
selven sal vertoont hebben aen uwe Tafel /
bidde u / gy wilt weder-houden mijn ydele
wandelende gedachten; Crecht haer tot
ferieuuse en erustige Meditatie / van 't gene
welk het leven is van het Sacrament / die do
mynes Saligmakers. Crecht myne Ziele o
met verwonderinge van de lief de des gene
die hem selven heeft ober-gegeven om te si
ben voor my / soo een snode / ou-waerdige /
sondige creature. Verweckt my selfs / om n
selbē hem te beloben en toe te eygenen voor
tyd / die hem selven verwaerdigt heeft eene
ferhande voor my te werden. En na dat ik
hebben ontfangen dese panden van uwe lief d
en de zegelen van u gunste / in uwe allerwaer
sten Sone / O! maekt my op-rechteijck dan
baer tot uwe Maeltijd / en sorgvuldigh / bey

nu/en hier na altijd/ om te bewyfen de bzucl-
 en der danckbaerheyt/ in eene H. en religieuſe
 vandelinge/ tot uwer eere / ten goede van an-
 deren / en mijnen eygen eeuwigen trooſt / in
 Jeſu Chryſto mynen Salighmaker. Amen.

5. Gebedt , als gy u nu opmaekt om ten H.
 Avondmael te gaen., door W. Telinck.

I Gere / wat ben ick doch / dat ick soude
 toegelaten worden aen uwe Heylige Tafel / om al daer geſpijſt ende gelaest worden
 met het lichaem en bloedt uwes Soons / ten
 eeuwigen leven : Ick hebbe ja waerlijck ver-
 dient dat ick slechts soude geſpijſt en gedzenkt
 worden met galle ende alſſem / ten eeuwigen
 verderbe. Euen-wel Heere / aen-geſien uwes
 genade ſoo groot is / dat gy my oock / neffens
 andere uwe kinderen/ tot uwe H. Tafel noo-
 tet : Soo bidde ick u / O Vader der genade !
 doet my aen met 't ware Bzuylloſts-kleet/ ver-
 licht mijn verſtandt meer en meer / dat ick de
 verborghtheden mijner Saligheyt / en uwes
 Avondmaels / beter en beter mocht bebzoe-
 den. Geeft my oock hertgrondigh berouwen
 eedtweſen over mijne ſonden/ om welker wile
 de Heere Jeſus aen de ſtamme des Kreup-
 es gebzookten is geweeſt / om my te helpen.
 Geeft my oock 't ware geloobe/ in uwem So-
 ne Jeſum Chryſtum / ende rechte Liefde tot
 mijnen Godt / tot den Heere Jeſu Chryſti/ en
 tot alle uwe kinderen / ja tot alle Menſchen

24 Gebeden voor het Heylige
om uwent wille; Op dat ik alsoo met het
re Bynplostg-kleedt aengedaen zijnde / no
een wellekome Gast aen uwe Tafel we
mochte / dooz Jesum Chzistum mijnen S
lighmaker. Amen.

16. Gebedt, om te spreken als men bere
staet om aen de H. Tafel te gaen, do
P. de Moulin, de Jonge.

O Heere Jesus! die my tot uwe Tafel roep
het beliebe u my te gemoet te treden / en
my selver na toe te geleiden. Geest my bey
de vleugelen van geloobe en van Liefde / o
mijn herte tot u op te heffen. **O** Sone God
die u selven vooz my hebt overgegeven en u t
genwoozdigh aen my over geest / doet nu u
in trede in mijn herte / en maect uwe wooni
ge in my. Spent mijn herte om'er u in te on
fangen. Geest my H. genegentheden om'er
in te houden. Dat ick met een ver trouwen
getempert met ootmoedighyeyt / en een vzeu
de vermenght met bedinge / dese hooge verbo
gentheit van mijne Saligheyt ontfange. Gee
my niet alleen het Sacrament van u Lichae
en Bloed; geest u selven waerlyck ende gehe
en al aen my over. **O** gp! die in den Bynp
van de Maget begeerde ontfangen te wesen
het beliebe u nu u selven te doen ontfangen i
mijn herte / op dat ick van nu af aen een Hey
ligh en weder-geboren leven leyde. **O** gp / di
vooz my begeerde te sterben / doet my tegen
wooz

doordigh de kracht van uwē dood gevoelen in
 in troost van mijne Ziele / en in doodinge
 an mijne bedorven genegentheden. O gy die
 jt op-gestaen uit den dooden / die ten Hemel
 jt opgebaren scheidt in mijn herte een nieuw
 ven / en een sterck geloobe / om met u ten He-
 vel op te klimmen. O Boodt des lebens !
 omt spijst mijnē Ziele. O Bloed des nieu-
 ven Verbonds / zijt een ver soeninge voor mij-
 e sonden / en repnigt mijn herte. O Heyl-
 e Geest ! doet my dese groote weldaden sma-
 en. En bewijst my de genade / dat ick u die
 dele vuchten van uwē eeuwige liefde weder-
 ergelde / met de vuchten van mijne Liefde /
 a van mijne gehoorzaamheyt.

De vriendelijcke nodiging van Jesus Christus,
 der Zielen Bruydegom. Uyt het Hoogh-
 Liedt Salomons, Cap. II. vers 13. Staet
 op mijne Schoone, mijne Vriendinne, en
 komt, &c.

Omt / Schoone Bruyde / verlaet het Swant-Dans ?
 Wiens lauweheyt schijnt u Liden te betoberen /
 En laet geen Pluym mijn vast liefd' betoberen /
 De Cortel-dupf die toant het spoor aen ons /
 Sy weet haer neit heel kondelijck te vlechten /
 En aen een sachten pupin-steen vast te hechten.

De lusse Lent tijde haer betwogen kan
 Daer supd're boyst in liefde-vlam t'ontvoncken /
 Om hoop haer lieve Weder-paer te Broncken
 Maet Letp-wit in 't Goudt-geel van de Son ;
 Sy locht hem aen door haer gewoone sichten /
 En soudepp. Schoone / voor uw Bruygom vlechten.

De Winter wijcht / de grijsse Doofst die smelt /
 En 't bar gehuyt der nozt se Noozde Winden /
 Dat bloem / en blad / en sommer kan verflinden /
 Maecht Zee / noch Landt / noch Bosfichen meer ontst
 De Lucht en gaet van on-Weer niet-meer swanger /
 De Son Haros rechte nu de dagen langer.

De tijdt / die met een snelle Pleugel-vord /
 Komt tot u nad'ren / en dan weer gaet wijcken /
 Die schijnt nu met een schoonder licht te pzycken /
 En komt u met haer straecten te gemoet:
 De lucht die blaest sijn aeffem upt het Zuyden /
 En maecht 't geboomt vol blos / en 't veldt vol krupden.

Wat is'er in 't gesprickelde gebloemt /
 Een schoon verschiet van aen gename kleuren ?
 Wat doet nu menigh wout de Wijn-stock treuren /
 Terwijl het Veldt van blijde stemmen roemt ?
 De Vyge-boom wordt groen tot in sijn toppen /
 De Wyngaerd-ranck verdoont sijn jonge knoppen.

Staet op en kom / mijn Schoone / toef niet langh /
 Siet hier de rotz / wiens diepe holen kommen
 U goede verblijf en veylge schuyt-plaets gunnen ;
 Ep ! maecht dat daer uw konstigh nest aenhangh ;
 Wat coon my daer uw glinsterende Dogsn /
 En maecht my door uw stem als opgetogen.

Antwoordt der Boetvaerdige Ziel.

Ah my ! wat drucht en sware last mijn Hoofst ?
 Wat toez ick paeken op mijn swacke schoud'ren ?
 Ick voel mijn jeughd' door dese swaert' veroud'ren /
 En vind' my self van alle kracht berooft.

Mijn hals die bugghe / mijn slauwe Geest moet hijgen /
 Mijn Bogh wil toe / mijn Herte wordt benauwt /
 Het swack gestel van 't gantsche lijf verslauwt
 Mijn voet die mist / mijn knien neder-zygen.

Wat sal ick doen ? waer heen begeef ick my ?
 Wat Ziel Aers sal mijn wonden doch verbinden ?
 Och ! was hy by de Noozdr-pool maer te vinden /
 Of ergens aen des Werelds and're zj!

ich waer 't geen noodt / ick sou my dertwaert spoelen
 Sou nacht en dagh wel kruppen op de Zee/
 In sanden aen een on-bekende Plee;
 waer is mijn vrees ooch soo wel uyt te roejen?

Neen! want waer ick vlucht / mijn bangs sozgh/
 sal my snelder dan een Hert verolgen/
 waer sie ick u / O Hemel-heer verolgen/
 ick neem ter sondt mijn toe-vlucht tot mijn Wozgh.

Wacht ick van u / ick moet weer tot u heeren/
 Aijn hoop / mijn heyl / mijn een'ge sehens bron/
 ick moet vergaen / soo gy O middagh Zon!
 liefde-strael wilt van mijn Ziele Weeren.

Wier ben ick / neem mijn aen in uw gena.
 Verkeerde Hert en kunt gy niet verstoeten/
 heb het Bloedt van uwen Zoon genoten/
 dit maecht dat ick vrymoedigh vooz u sta.

Schoon ick was on-waerdigh in my selven/
 Aijn Bloedt is van een on-waerdeert're prijs.
 Aijn daken maecht dat ick ten Hemel reis/
 In graf dat han mijn sonde-stanck bedelven.

Die Heylandt is tot heyl van Lijf en Ziel
 ick in die heyd' aen 't wreede krups gemartelt/
 om dat ick in sonden had gedartelt/
 Aijn Jesus in dat sware lijden viel.

In lijden dat de Sonne dee verduyst'ren/
 en 't licht her schiep in nare duyster nis/
 die 's vbandts Congh dee seggen / ja dat is/
 ons Zone / na wiens stem wy moesten lust'ren.

Wieggh na u toe / mijn zielen Brudegom!
 / als de Vogels in verholen hoeken/
 na veyligh oort vooz hare nesten soeken/
 vooz ie ick na uw diep wonden ont:

Wacht Aerdt en Zee dan op het ystich schudden/
 na schoon de Hemel self ter neder viel/
 ick vindt nu rust vooz mijn verlagen Ziel.
 woepe in vree by u verhoeren kudden.

17. Aendachtige versuchtingen, op de uiterlijke handelingen van het Heylig Avondmael.

Als wy sien de H. Tafel toe-bereyt.

O Heere! ick sie nu de H. Maeltijt toe-bereyt; ick sie Broodt en Wijn geheplicht tot ons gelyck.

Alsoo hebt gy / **O** Godt! sonder ons / uw genade en Saligheyt bereydt voor ons. Hebt uwen Sone geheplicht en gesonden in Werelt / om te wesen een genoeghsaem voetsel / tot versterkinge voor onse Zielen / ten ewigen leven: Ja gy hebt in hem alle schattingen der genade voor ons op-gelegh.

Nu dan / **O** Heer! dewyl gy dese goedere bereypt hebt / om aen ons te geven / maectt om mi oock bequaem / en bereydt / om deselve waerdighlyck te ontfangen.

18. In 't toegaen.

Derwylen gy / **O** Heere! noodicht de hongrige / dorstige / de vermoepde / en belofdene Zielen / met belofste van deselve te verquicken / en rust te geven.

Soo kome ik / **O** Heere! geest dat ik kom niet alleen met mijn Lichaem / maer dat mijn Ziel en mijn herte voor u kome; dat mijn swerbende ydele gedachten / en on-geregelde en boose genegentheden / t'eenemaal achtblijven / op datse mijne aen-dacht niet en verstootten / noch mijne Ziele van den zegen des Sacraments beroven. **O**

O Heere! ick kome dan / geboelende mijn
bzeck en ellendigheyt: Komt nu oock tot
p met uwe genade en barmhertigheyt.

19. In 't Aensitten.

Ieer / ick sit onder uwe Bynplosts-kinde-
ren; Neemt my aen booz een waerdigh
ast. Siet niet al te nauw op mijn eier aedt
Bynplosts-kleedt / dat is slecht en gebzeec-
gh; Deckt ende verciert my dooz uwe vol-
maechte gerechticheyt en heyligheyt: Laet
p soo aensitten / en onthaelst worden aen uwe
asfel dooz dese Salige gerechten / dat ick daer
u mach aensitten met Abraham / Isaac en
Jacob / in de Bynplost des Lams: Ende
er met bzeugde eeuwighlijck verzaedt wo-
m.

20. In 't breken des Broodts, ende
uyt-gieten des Wijns.

Mijn Salighmaker; Hoe hebt gy uwe
H. Lichaem laten verwonden / scheuren /
reken / en u Bloedt vergoten / en soo veel
leden.

Dit was niet alleene booz / maer oock dooz
mijne sonden: die hebben u soo belast / en dooz
benauwt heyt uwer Ziel / Bloed doen swee-
n. Mijne sonden sijn de roeden / de doornen /
nagels / de spiese die u Lichaem dus hebben
erwond / verbzooken / en u Bloedt vergoten:
Jesu! laet doch u gebzoken Lichaem ende
erगतen Bloedt / mijn gebzoken Hert / en
erwonde Ziel / genesen.

21. In

100 Gebeden voor het Heylige

21. In 't Ontfangen en Eten des Broodts
O Zalig en Heyligh Broodt! af-beelde
het Broodt des levens; Ik neem u aen
mijn Saligmaker / my van de Vader
geven! die u selfs / niet alleen vooz my
doock aen my geest. Doedt en sterckt my
u gekrupste Lichaem / in het geestelyck
ten eeuwiggen leven. Laet mijn Ziel niet
geren in eeuwigheyt.

22. In 't Ontfangen en Drincken des Wijn
O H. Dranch! die verstoont het Bloed
mijns Saligmakers / uyt sijne wonde
gebloeyt / tot genesingh mijner Zielen. En
neem ick aen / tot vergevingh mijner Sonden
Laet dit Bloedt mijn sondige conscientie
beren / en bezydedigen / en mijne Ziele soo
quicken / dat se niet en dozste in eeuwigheyt.

Ik neem u dan geheel aen / met alle
genade en weldaden; woont nu / dooz 't geloude
in mijn Hert / op dat ik met vaste versekertheit
seggen mach; **O** mijn Saligmaker / gy zyt
mijne / en ick ben uwe! Gy hebt my lief
had / en u selfen vooz my over-gegeven.

23. In 't afgaen van de Tafel.
O Heere Jesu / laet my noyt van u gaen
Gaet oock noyt van my met uwe genade;
Maer laet my in uwe Salige tegenwoon
digheyt eeuwiglych blijven: Laet my nu gaen
in vrede / in vrede met Godt; In de vrede
ruste mijner conscientie. En nu gy mijn heere
vertroost en versterckt hebt / sal ick gaen /

Danck-zegginge na het
H. Avontmael .

Loof den Heere myne ziele, en ver-
getet geen van syne weldaden.

men in den wegh der Godtsaligheyt / gesaemigheyt / liefde en danckbaerheyt ; En siet dan mijnen loop ge-eyndigt / en mijnen voet gestreden heb / laet my dan los gaen in ewige vrede / rust en Saligheyt.

En't aensfitten , en aegaen , der Genodigde.

Ob Beth-El / 'k heb mijn lust bekomen /

En't Hemels bancket opgenomen ;

En't rouwt aen Godt / en hy aen my.

Oh ! dat ick nu recht danckbaer zy.

Maer stelt my doch uw' wegen open /

Maer dat dan niet gaen / maer nu' righ loopen /

Maer gaen-ich van uw' Disch nu af :

Maer sijt gy by my / en zijt mijn staf.

GEBEDEN.

Na het

H. Avondmael des HEEREN.

III. DEEL.

Dancksegginge na dat men tot de Tafel des Heeren geweest is , door C. Drelincourt.

Oost den Heere / mijn Ziele : En al wat binnen in my is / sijnen H. Name. Loost den Heere / mijne Ziele / ende en vergetet geene van sijne weldaden / Psal. 103 : 1, 2. Boven allen gedenckt O mijn Ziele ! eeuwighlyck te begheden de genade die Godt u desen dagh gesonden heeft.

Te

Te booren was ick een Moordt-kupl /
 wooninge der boose Geesten / een groote
 byle begeerlyckheden / en siet nu beu ic
 Hups-heer van de Godtheyt / het Paleys
 lebendigen Gods / de Bruyd van den een
 gebooren Sone Godts / den Tempel des
 Geest / heden is de Saligheyt tot my in g
 men: en ik moet sekerlyk gelooven / dat ik
 waerachtigh kindt Abrahams ben / Luc.
 2. Alle de personen van de aller-heyligh
 aller-heerlyckste Drie-eenigheyt / verseek
 mijne Saligheyt. Ick en kan niet twijff
 aen de barmhertigheyt des Vaders / wan
 en heeft vooz my sinen eygenen Sone niet
 spaert / Rom. 8: 32. Hy heeft hem ober g
 ven tot de schandelyke dood des kruyces /
 my van mijne Sonden by te kopen: En
 geeft hy my hem tot een spijs en voedsel
 eeuwigen lebens. De Sone verbind my
 hem / dooz den aller-basten en on-geveynis
 band der liefde / die onder de Menschen is.
 maekt my been van sinen beenen / en Ble
 van sinen Blesche / Ephes. 5: 30. En een
 ve Geest met hem / 1 Cor. 6: 17. En dooz
 middel maekt hy my deelachtig sijne verd
 sten / en alle sijne weldaden. Den H. G
 vertroost en verheugt my / getuigende tot i
 nen Geest / dat ick een kindt Godts ben /
 Erfgenaem Gods / en mede-erfgenaem I
 Christi / Rom. 8: 16, 17. Hy verzegelt my
 den dagh der heerlycke verlossinge / Eph. 4:

coningh Belzazar / gedurende sijne heer-
 Maeltijt / sagh een handt / dewelcke
 ommissie schreef : Maer ick / gedurende de
 heerlijcke Maeltijt mijnes Saligma-
 heb geboelt den vinger Gods / schryben-
 mijn Herte mijn eeuwighe vry-sprekinge /
 verseekereude / dat Godt niet in 't
 nte niet en sal treden / Ps. 143:2. En dat
 in de Hemelen een on-verderffelijk erf-
 dat niet besmet en kan werden / noch ver-
 ten / wegh-geleydt heeft / 1 Pet. 1: 4,5.
 sal niet meer vreesen mijne boozleden son-
 Want den Driek-beker der Danckseg-
 / dewelcke ick nu deelachtig ben geweest /
 gemeenschap des Bloeds Jesu Christi /
 r. 10:15. Dat vergooten is geweest tot
 binghe mijner sonden.
 ick sal den Toorn Godts niet meer vree-
 Want ick heb nu ontfangen de panden
 mijne vrede / en der versoeninge niet
 / dooz het Bloedt des Lams / vergo-
 ten het Krupce / 1 Pet. 1: 19. Gerecht-
 dight zijnde dooz den Geloobe / sal ick
 de niet Godt hebben / dooz onsen Heere
 um Christum / Rom. 5:1. En ick sal roe-
 in de hope der kinderen Godts. Oock
 ick de doot niet meer vreesen; want dewyl
 regeten heb de vzych van den Boom des
 ns / soo sal ick nimmer sterben. Jesus
 istus is de opstandinge en het leven. Hy
 Broodt des levens / wie daer van eet sal
 eeu-

104 Gebeden na het Heylige
eewiglijck leben/ Joan. 6: 34. Die in hem
looft/ sal leben/ alwaer hy ook gestorven/
11: 25. Ick sal niet vreesen het af-breken
desen Aertschen Tabernakel: want alhoe
dat mijn Lichaem tot bezrottinge en stof
bzagt sal werden/ so sal God het nochtans
laetsten dage opwecken/ 2 Cor. 5: 1. Ick die
ontfangen heb de vzych der onsterffelijckhe
en een seker pant / dat Jesus Christus mi
vernedert Lichaem eens veranderen sal/ en
nien heerlijcken Lichame gelijkvormig ma
Phil. 3: 31. Na dat de wormen het gekma
sullen hebben/ sal ik in mijn Vleesch God si
ende mijne oogen sullen hem aenschouwen
geen ander/ Job 19: 26,27. O wat een vze
de en vertroostingge gevoele ik in mijne zie
Mijn herte heeft sich verheught / en mijn e
is vzolijck/ doock sal mijn vleesch seker woon
Ps. 16: 9. Ick sal met de Hemelsche Heyr scha
der Engelen singen: eere zy God in de hooge
Hemelen/ en vrede op der Aerden/ in den me
sche een wel-behagen / Luc. 2: 14. vzoef he
wijkt van my; Want ik besitte de vzeugde/
de vertroostingge Israëls. Ick vinde in mijn
Jesu onuytsprekelyke lieffelijckhedē en well
sten. In mijn herte sal nu voortaen een ged
rige Feest-mael zyn/ en de vrede Gods/ die al
verstant te boven gaet / sal mijn herte en sin
nen bewaren in Christo Jesu / Phil. 4: 7.
Wat soude uwen armen dienst-knecht
meerder konnen seggen? Want ick ben te g
ringl

gh / ten aensien van alle de weldaden ende
 uwe / die gy t' mywaerds gebuyekt hebt.
 n. 32:10. Gy geeft my Heere / boben alle
 geene dat ick soude konnen begeeren ofte
 ucken / Eph. 3:20. Gy geeft my de booz-
 aeck van u Hemels Canaan / en het booz-
 rijpen van uwe heerlijcke gemeenschap.
 O! wanneer sal ick ten vollen verzaet zyn
 in het Broot uwes Koninkrijcks / en van de
 heyt uwes Huys? Wanneer sult gy my ba-
 in den stroom uwer wellusten? Mijne zie-
 oztet na Godt / na den levendigen Godt?
 wanneer sal ick ingaen / en vooz Gods aen-
 chte verschijnen? 't Is genoeg / O Heere!
 mt mijne Ziele nu tot u. Laet my in vrede
 in / na uwe beloften; Want mijne Oogen
 ben uwe Saligheyt gesien / Luc. 2:29, 30.
 Daer verwachtende het genieten van dese
 wige vrede: Wat sal ick den Heere ver-
 den vooz alle sijne weldaden aen my betwe-
 Ick sal den Beker der verlossinge op-
 / ende de Name des Heeren aen-roepen.
 sal mijne beloften den Heere betalen / nu /
 e tegenwoozdigheyt van al sijn volck. In
 vooz-hoven des Huyses des Heeren / in het
 den van u / O Jerusalem / Ps. 116:12, 13,
 19. O groote Godt! gelijk gy my uwe
 ote weldaden geschonken hebt / en de handt
 deselve t'ontfangen / also geeft my ook / dat
 die met eeuwige dancksegginge erkenne.
 re Jesu / die gy my de verdier selen vereert
 hebt

hebt om het Huys aengenaem te maken /
 welke gy verweerdicht hebt met uwe teg-
 woordigheyt te ver-eeren / geest my oock
 reuck-bat om voer u te roocken / dat mijn
 beden opklimmen als reuckwerck voer u a-
 gefichte / en de opheffinge mijner handen
 't Abont-offer / Pl. 141:2. En min nog meer
 als eertijds uwe genadige tegenwoordighe-
 haer openbaerde in den Tempel Salomon
 door het vper dat van den Hemel af quam
 Chro. 7:1. En het byant-offer verflinden /
 also mede van den Hemel af komen het vper
 wer liefde / die mijne gebeden vierig make
 dat de vlamme mijnes losse tot u opklimme
 Joseph van Armathea / en Nicodemus / h-
 bende het doode lichaem onses Zaligmaker
 leyden'er / met een vermengeling van Myr-
 en Aloë in een reyn linnen kleet: en ick / Hee-
 die ontfangen heb mijnen Zaligmaker / gest-
 ven / en in heerlijkheyt bezesen / geef my / da-
 hem mach herbergen in een reyn gemoet / en
 de onberderffelijckheyt eenes sachtmoedigen
 stillen geestes / 1 Pet. 3:3,4. die kostelijker v-
 Godt is als alle welriekende kruyden.

De gene die eenige grooten Doerft tot ha-
 huysen hebben / houden't ooge gestadig op he-
 sy zijn gedurig besich met hem te dienen / of
 aen te doen. Dewyl ick dese eere geniet / om
 mijn huys te huysvesten den Koning der K-
 ningen / en den Heere der Heeren / geest dat
 mijne genegentheden de kuyen voer hem

en buygē/en dat'er in my niet en sy dat sulke
 en uytnemende gast soude vertoornen. Dat
 dooz hem weg doe de vuylichheit mijner ge-
 eken/en de besmetting van mijne onreine be-
 erlijkheden. Dat alle beschroomtheden wij-
 i dooz de vreesse van hem te mishagen. Dat
 alle myne sozge plaetse maken de sozge om
 n wel te behagen. En dat myne ziele sy als
 Heyligdom en geheylighde plaetse/alwaer
 my met u vermaeke dooz H. overdenckin-
 /en aendachtige gebeden. O groote Godt!
 heden mijn genade en verlossinge verzegele
 ot/doet my uwen geest der Heylighmakinge
 oelen. Gelyck my den gekruypten Jesus
 hristus dooz de Dogen af-geschildert is ge-
 cest/Gal. 3: 1. geest my ook alsoo om te kon-
 n kruyptigen den ouden Menschē / en het
 lichaem der sonde te niet te doen/Rom. 9: 10.
 En gelyck Jesus Christus eenmael der son-
 n gestorven is/om eeuwiglyk God te leven:
 eest dat ick insgelyck also de sonden mag af-
 erven/om eeuwiglyk Gode te leven dooz Je-
 n Christum; En dat de sonde niet meer en
 versche in mijn sterffelyke lichaem/ om die te
 hoorzamen in hare begeerlijkheden: dat ick
 myne leden niet begeve tot wapenen der on-
 rechticheyt en der sonde/ maer dat ick die
 godt begeve/ als uyt den dooden levendig ge-
 worden/Rom. 6: 12. Dat ick u mijn Lichaem
 -offere tot een H. en Godt wel-behagende
 terhande/welke is mijnen redelyken Gods-

dienst/Rom. 12: 1. Op dat ick niet uwen **A**
fstel mach seggen: ick ben niet met **C**hristo gekruy-
En ick lebe/doch niet meer ick/maer **C**hristo
leest in my: en het gene ick nu in het **B**leey
lebe/dat lebe ik door 't geloove des **S**oons **C**
des/die my lief gehad heeft/en hem selben ve-
my ober gegeven heeft / Gal. 2: 20. **O** Heer
na de mael dat gy my aen uwe **T**afel ontfa-
gen hebt/en my heb doen rusten in uw schon-
als uwen wel beminden **D**iscipel; en de-
dat gy my verzaet hebt met soo vele dierba-
wel-lusten/en my met sulke sterke banden
lief de aen u gehecht hebt: Laet my dan
gantcher herten den **D**uyvel en al sijne **p**rac-
ber saken/dat de **W**erelt den hoogmoet/de **g**
righent/en de **v**uyke lust-sieckte/ ober my ge-
macht meer en hebben. **N**ademael dat gy
omhelt hebt / met uwe gerechticheit bekle-
en met 't **B**root der **E**ngelen gespijst / dat
dan niet wederom keere tot 't verckens-**d**ra-
en de **v**uylicheit mijner sonden/Luc. 15. **M**a
dat mijn geheel leven zy eenen strijt tegen
me begeerlijkheden/en een oeffening en betra-
ting der **G**oddyugtigheyt en een loop-bane
u/door den weg der goede werken die gy
hebt/op dat wy in de selfde wandelen soude-
Eph. 2: 9. **J**onathans **O**ogen waren verlich-
om dat hy aen sijnen mont gebzacht had
weynigh honigh-zeem/ bloeyende op het vel
1Sam. 14: 26. **E**n ick/ Heere/die in mijn **H**er-
drage den honig die afloopt van den **K**otzstee

all

der Eeuwten / sal ik daer van niet verligt zijn
 voren was ick dupsternisse / maer ik sal nu
 voortaan een licht zijn in den Heere / Eph. 5: 8.
 den Propheet Elias / hebbende gedronken een
 koken Waters / en gegeten een Broot op ho-
 gebaken / het welck hem dooz een Engel
 in den Hemel gebzacht wiert / geboelde hem
 versterkt / dat hy dooz de kraecht der selber
 ginge / ging veertig dagen en veertig nachten /
 dat hy quam aen den Bergh Gods Horeb /
 leg. 19 en ick Heere / die ger aekt zynde dooz
 den Geest / kome te dzyngen van dat levende
 water / en te eten van dat Hemels Broot / het
 alle / dragende de hitte van den toorn Gods
 den Altaer des Krupces / is ons geworden
 voedsel des eeuwigen lebens: Geest dat ik /
 dooz de kraecht van dit H. Broot / voortga van
 woobe tot geloobe / en van genade tot genade /
 dat ick vooz u kome neder-ballen op den
 Bergh Zion / al waer my niet meer noodig sal
 in de H. Sacramenten te gebzyngen: Want
 gozdyne wech geschoben / en den vooz-hang
 cheurt zynde / sonder schadutwe / ofte vooz-
 elt / soo sal ick u als dan van aengesichte tot
 aengesicht aenschouwen. Ick sal mijnen Je-
 n volgen / waer dat hy oock sal gaen. Ick en
 nog honger nog dorst meer hebben; want 't
 am dat midden in den Chroon is sal my voe-
 n / en my geleyden tot de lebendige Fonteyne
 Wateren: en Godt selve sal alles in my
 n / Apoc. 7: 17. Amen.

2. Meditatie of Dancksegginge na dat na
het H. Avondmael ontfangen heeft, d
C. Drelincourt.

Al sprak ik de tale der Engelen/en dat
had een van de harpē van de geluksan
Heylige / die in den Hemel over de oberw
nige singen en spelen/so en soud ick nochtan
niet danckbaer genoeg konnen zijn booz de
nade die Godt my desen dagh gedaen heb
Met verwondering wort aengemerckt het
lulk van Abzaham/om dat hy Engelen gel
bergh had / Heb. 13:1. Maer mijne geluk
saligheyt is on-gelyck veel grooter; Want
hups-veste hem die de Engelen aen-bidden
booz wiens tegenwoozdigheyt de Seraphi
haer met hare vleugelen bedecken / Ps. 96
Es. 6:2. De Engelen bleven seer wepnig t
in Abzahams hups; maer Jesus Christus
eeuwiglick in mijn herte blijven. Den konin
Propheet verheft de goetheit Gods / om dat
de Menschen tot spijse gegeven heeft de diere
des veldts / de Vogelen des Hemels / en de
schē der Zee / Ps. 8. Maer ik heb veel meer o
sake de on-epndelyke barmhertigheit Gods
verheffen / die my voed met het vlees en Bl
sijns eenigen Soons. Desen selven Propht
sag de Maen en de Steyren met verwonder
aen / dewelcke uyt gunst tot de Menschen
den Hemel lichten / Ps. 8:4. Maer als ik / Hee
ernstelyk bemerkte de inuerlycke bewegingen

barmhertigheyt onses Godts / met welke
 besocht heeft den Op-gang uyt der hoog-
 Luc. 1. 79. Voelende de Sonne der gerech-
 heyt stralen in mijn herte / soo heb ick veel
 er oorzaeck om met verwonderingh op-ge-
 gen te wesen / en uyt te roepen : Wat is de
 mensch / dat gy sijner gedenckt / en de Soone
 Menschen / dat gy hem besoeckt ? Psal. 1: 5.
 Elisabeth / de Moeder van den H. Joannes
 Dooper / besocht zijnde van de gelucksalig-
 Maeght / riep uyt : Van waer komt my
 / dat de Moeder mijns Heeren tot my
 mt ? Luc. 1: 43. Maer ick kan heden met
 el meerder verwonderingh seggen : Van
 aer komt my dit / dat niet de Moeder mijns
 Heeren ; Maer dat mijn Heere selve hem ver-
 aerdicht heeft my sinen armen dienaer te
 soeken : Dat den Hemel sich neder gebogen
 est tot op der Aerden : Dat den Schepper
 et sijne H. tegenwoozdighejdt sijn schepsel
 reert heeft. So haest als de groetende stem-
 e van de H. Maeght tot de ooren Elisabeths
 komen was / huppelde het klepne kindt van
 eughde in haren buxck. Maer dewijl dat
 et alleen de groetenis mijns Salighmaec-
 ers tot mijne Ooren gekomen is ; Maer dat
 oock selve is gekomen woonen tot in't bin-
 enste van mijn Ziele ; dat dan myn herte op-
 zinge van bzeugde / dat alle mijn ingewandt
 ontsteken / dat mijne genegentheden bran-
 en. Dit is de (gelucksaligen) dagh / dien de

112 Gebeden na het Heylige
Heere gemaect heeft / laet ons op den sellen
ons verheugen en verblijt zijn / Ps. 118 : 2.
Vele Herbergen Koningen / en haer Hof-
sin / die daer niet te rijker van en worden / mit
ickt / herbergende den genen / die in sijn kleed
op sijn heupe geschreven voert / den Konink
Koningen / en den Heere der Heeren / sal e-
wiglik onuitputtelijke schatten besitten; waer
die oock sijnen eygen Sone niet gespaert he-
Maer heeft hem vooz ons allen obergegeven
hoe en sal hy ons oock met hem niet alle ding-
scheneken / Rom. 8 : 32. Indien God het Hus
van Obed-Edom gezegent heeft / om dat
de Arcke des Verbondts gehuytvest had
2Sam. 6. Heb ik geen oorzackte te verhop-
Godt my zegenen sal met sijn Heyligste zeg-
ningen / dewijl dat ik vooz altyt en eeuwiglyk
herberge den geenen van wien de Arcke des
Verbondts maer een af-beeldingh was / en die
Doet-banck sijn-er Voeten; Gezegent zy
Godt en Dader onses Heeren Jesu Christi /
ons gezegent heeft met alle Geestelijke en H-
melsche zegeningen in den Hemel / in Christus
En die ons bequaem gemaect heeft / om de-
te hebben in het Erbe der Heyligen in het lich-
Eph. 1 : 3. Col. 1 : 13. Ick sal den dieren ty-
niet meer vreesen; Want ick herberge tot nu-
nent de groote Propheet / die niet alleen ver-
menigvuldigt 't meel in de kintycke / en de O-
in de flesche; maer die oock selve is 't Brood
des Levens / en de springh-ader van lebendig
Water

Water / springende ten eeuwigen leven. De
 here is mijn Herder / my en sal niet ontbre-
 ken; hy doet my neder-leggen in grasige wey-
 den; hy voert my sachtkens aen seer stille wa-
 den / hy verquikt mijn ziele / Ec. Ps. 23 : 2, 3.
 Ick sal de werelt / noch hare on-gestuymig-
 heit niet bresen; want Jesus Christus heeft de
 werelt over-wonnen. Hy gebiedt de winden
 de baren / en hy wert gehoorzaemt / Matt. 8 :
 27. Laet hare wateren bryffen / laetse be-
 vort worden / laet de Bergen daberren door der
 wijger verheffinge / Sela ! De beeykens der
 here sullen verblijde de Stadt Gods / 't Wey-
 dom der woningen des Alderhoogsten / Ps.
 45 : 4, 5. Ick sal 't sweert des slaenden Engels
 niet bresen; Want niet alleen de bovenste dor-
 pel / en de deur-posten mijnes Wyls / maer ook
 de binnenste mijner ziele is besprenght met 't
 bloet des onbeblekten Lams / Exod. 12. Ick
 sal het woeden des rooden Draecks / noch de
 ghlistige beschuldinge van de oude Slange
 niet bresen; want den Dupbel vermagh niet
 tegen Jesus Christum / noch aen sijne leden.
 Nu is de Saligheyt en de kracht / en het Ko-
 ninklike geworden onses Gods / en de macht
 ons Christo: want de verklaringe onser broe-
 ren die haer verklaeghde vooz onsen Godt /
 die en nacht is nedergevozen / Apoc. 12 : 10.
 Hy hebben hem over-wonnen door het Bloet
 des Lams / en sullen hem kortelyck vermoz-
 gen / Ick sien onder onse Voeten / Rom. 16 : 20.

114 Gebeden na het Heylige

Alsoo weynigh sal ick oock de doodt en helle vreesen; Want hy heeft in sijne handt sleutel der helle en des doodts. Doodt / wie is uwen pnyckel? Helle / waer is uwe odywinninge? De pnyckel nu des doodts is sonde / ende de kracht der sonden is de Wereld / maer Godt sy danck / die ons de overwinninge geeft / dooz onsen Heere Jesum Christum. Apoc. 1: 18. 1 Cor. 15: 55, 56, 57.

Ick sal oock niet vreesen den eyndelyken udergang deser Werelt; als de Hemelen gelis het ruyfchen eenes geweldigen windts / sullen booz by gaen / dat de elementen dooz de hiet ver smelten sullen / en dat de Aerde / en al v daer in is / geheel verbzanden sullen / 2 Pet. 3: Sal my Godt in sijne barmhertigheyt bevoren. En ick sal niet uyt-geroept werden na maniere der verbanningen: want ick en hebbe niet de gesanten van Josua / maer de waachtigen Josua selve: hy sal my sijne Engelsenden / die my / uit den brand treckende / by d handt sullen leyden / tot den Bergh Zion / de Stadt des lebendigen Gods / Jos. 6.

Ten kortsten / ick sal oock het laetste oord niet vreesen; want met het verborzgen Man heb ick den witten keursteen bekomen / Apoc. 2: 17. die het rechte teeken van de vry-spzekinge der doods-woerdigen is: Mijnen Recht sal mijn booz-spzaeck zijn / ende soo Godt u rechtbaerdigt / wie sal my verdoemen? Rom. 8: 33. O mijn Godt! laet niet toe / dat ick si

alle weldaden hebbe ontfangen / u deselve met
 dankbaerheyt soude vergelden: dat ik niet en
 ve als den koning der Amoriten / en de gefan-
 n schende / dewelcke David gevonden hadde
 n hem te vertroosten / 2 Sam. 10. Dat ick den
 trouwen gesant geen leedt en doe / die geko-
 en is om een eeuwigh verbondt met my te
 aeken. Dat ick dien Trooster niet en bedroe-
 / die my versegelt tot den dag mijner verlos-
 ige / Eph. 4: 30. maer dat hy in mijne Ziele
 dient en ge-eert werde met mijne aller-hey-
 chste en vperighste genegentheden / en dat ick
 gh en nacht sijne genade over denke. En ge-
 ck eertijds in de Arcke niet kostelijcker was
 in de Tafelen der Wet: Na dien dat gy my
 t verkoren hebt om te zijn u Heyligdom / en
 n Tabernakel uwer heerlijkheyt / so vernient
 y in sulcker voegen na u Beeldt / dat ik in de
 berelt niet weerdiger achte / als uwe Heylige
 boden te gehoozsamen / Exod. 25.

Ick weet wel / dat ick van mijn selven on-
 quaem ben om u te dienen; Want ick ben
 n nature een kindt des Toorns / gelijk oock
 andere / Ephes. 2: 3. Alle de in-beeldingen
 jns herten zijn boos tot aller tijt / Gen. 6: 5.
 a / ick ben doodt in mijne sonden en misd-
 n / Ephes. 2: 1. Maer indien het Bloed der
 tieren en Boeken / ende de asche der jonge-
 oe / besprengende de on-reyne / haer Heyligde-
 t. de reynigheyt des Blesches / hoe veel te-
 eer sal het Bloedt Christi / die door den eeu-

116 Gebeden na het Heylige
wigen Geest hem selven Gode onstraflijck
geoffert heeft / mijn conscientie reynigen v
doo de werken / om den levendigen Godt te l
nen / Heb. 9: 13, 14. En min noch meer / gelijc
de roede Aarons bloeyde / Num. 17: 8. en
mandelen droegh / doen die in de Hutte des
scheyds geleyt wert / Heb. 9: 4. Alsoo Hee
nademael dat gy door uwe H. tegenwoord
heyt my heden Heyligt / om een geestelijke r
de in uwen huuse te zyn / soo sult gy my da
lijks doen bloeyen en vrucht dragen / tot go
werken. Indien voormaels eenen dooden v
rees / om dat hy aenger aecht had de gebeent
van den Propheet Eliseo / 2 Reg. 13: 1. S
sult gy my / Heere / opwecken tot eeuwigh
des lebens / dewijl ick heden den gekrupst
Jesum Christum omhelse. Want of wel m
Ziele in een schrickelijcke dood / en in een diep
graf is / als dien armen dooden eertijds wa
soo heeft oock Heere / de aenrakinge van uw
Geest meerder kracht / als de aenrakingh v
de gebeenten uwes Propheetes.

Op de komste Jesu Christi / in dese were
vluchten de boose Geesten / ende de beseten
wierden verlost / Matt. 12: 8. Dat dan de blij
inkomst deses Salighmakers in mijne Ziel
daer upt verjage alle de boose Geesten; En d
ick verlost zy van alle de helsche begeerlijck
den / die my storzen / nu in het vuur van too
en haet / ende dan in den slijck van myne vuy
geneughten.

Om

O mijn Godt! geef my / dat ik den gekrup-
pen Jhesu Chzistus altijt vooz oogen heb / Gal.
Druckt hem in mijn Hert dat hy my soo
veel beelt werde / dat hy zy het voozbeelt mijns
leuens / en eene vertroostunge in mijnen doodt.
Dat ick nimmermeer en roeme / dan in het
wonder Jhesu Chzisti mijnes Salighmakers /
welke my de Werelt gekrupst is / en ik de
werelt / Gal. 6: 16. Dewyl gy in my geleydt
het de spzingh-ader des licht en des lebens /
den schat der wysheyt en der kennisse / en den
spronck der ware en Hemelsche vermaken-
heden: Geest dat ik tot aller stont mijnen
leuens daer kome lesschen. Dat ick dooz geen
dier geneught verandert en werde. Dat ick
nimmermeer en anderen rijckdom begeere. Dat ick my
nimmermeer op-houden in dit licht verheuge / en dat
ik selve nabolge / tot dat hy my sal ingeboert
hebben in u Hemelsche Canaan. Dat alle mij-
ne handelingen / mijne woorden / en mijne ge-
sagten / zyn tot de eere uws Hepligen Naems /
tot de stichtinge mijnes even-naesten / en tot de
saligheyt van mijne Ziele.

Ende naer-de-mael / Heere / dat het lij-
den ende sterben / waer van ick heden / dooz
uwe genade de gedachtenisse gehouden hebbe /
op niet alleenlijck vooz-gesteld is geweest /
in mijne verlossingh te verseecken / maer
ick om my te dienen tot een vooz-beeldt / op
dat ick na-bolgen mach de voert-stappen mij-
nes Salighmakers: Soo vermeerderd dan
mijn

118 Gebeden na het Heylige
mijn geloobe/verstaelt mijnen moet tot lijden
en versterkt my in sulker boegen/ dat ick/
Symon van Cyrenen/ Jesum Christum mi-
na-volgen sijn krukce dragende/ Matt. 27
min noch meer/ als mijnen Salighmaker
H. Abondmael met sijne Discipelen gehou-
hebbende/ ging in den Hof/ al-waer hy/ bean-
zjnde tot ter dood/druppelen Bloeds swee-
dat ick oock alsoo/ Heere/ in't afgaen van de
H. Tafel/ na dat ik den Lof-sang met dese
lucksalige Vergaderingh sal gesongen hebbe
Ps. 111. my bequaem en bereyt binde/ om van
sijnen Naem te lijden / Act. 5: 41. Dat ick
rept sy mijn Bloet te vergieten / ter eeren der
genen die het sijne niet gespaert heeft / tot
af-wassing mijner sonden. Dat ick gereet 3
om mijn leven te stellen voor den dienst des
nen/ die sijn Ziele gegeven heeft tot een schijn-
offer mijner verlossing / Esai. 53: 10. Dat ick
my niet en schame de banden/ noch de geba-
kenissen/ noch self de ongerechte galge/ om sijn
nient wille; Dewijl Jesus Christus mijn
Heere / om mijnent wille hem niet geschaem
heeft/ gebonden/ gegeeffelt/ en an het verbloet
te krukce tusschen twee Moordenaers gehan-
gen te worden. De krijghs-man bind hem
moediger en stouter tot den strijdt/ hebben
sijne Maeltijt gedaen: en ick/ Heere/ na een so-
uptnemende Maeltijt/ na dat ik van den nieu-
wen Wijn utoes Koninkrijks gedronken heb
geest my te gevoelen nieuwe kragt en sterkte

den goeden strijdt des geloofs te strijden /
 wipende na het eeuwige leven / 1 Tim. 6: 12.
 ick ongemak verdrage / als een recht krijgs-
 recht Jesu Chrizti. Dat ick hem getrouwd 30
 er doodt / verskiert zijnde de kroone des
 ens te sullen bekomen / Apoc. 2: 10. Want
 owoort blijft vast : Is't dat wy verdragen /
 sullen ook met hem heerschen / 2 Tim. 2: 12.
 so wy in onse Lichaem ondragen de doo-
 ge des Heeren Jesu / soo sal oock het leven
 su in onsen lichame geopenbaert worden /
 or. 4: 10. Och my Heere ! ick weet wel dat
 van my selven de minste aenbechtingh niet
 in wederstaen. Maer ick vermach alle din-
 doo? Chriztum die my kragt geeft / Phil. 4:
 s 13. Dese mijne arme Ziele is bevangen
 et verschickinge / en besprongen doo? ydele
 reyse: Maer niet anders dan gelijck onse Sa-
 maker / nakende het Schipken dat doo? den
 m beweegt wert / tot sijne Discipelen seyde:
 ick ben 't / en vrees niet / Matt. 17 : 27, 32.
 so haest als hy in 't schipken getreden was /
 t on-weder stilde : Also / dewyl Jesus Chri-
 us heden tot my gekomen is / soo sal hy de
 -rust van mijn gemoet stillen : En hy sal
 p de genade doen / in het midden van mijn
 ootste tegenspoet mijn Ziele in gedult te be-
 ten. Met on-beschroomtheit sal ick 't meyz-
 s Werelts ober-baren / dewyl ick in mijn
 schipken heb den Souvereyn des Aerdba-
 ms / en den Opper-Heer van alle Schepse-
 len

120 Gebeden na het Heylige
len. Wy sijn geacht als Schapen ter slachtinge/
maer in desen allen sijn wy meer als overwinners/
dooz hem die ons lief gehadt heeft
Rom. 8 : 36, 37.

O Heere Jesu! blijft by ons/en laet uwve
nade ons niet verlaten; want de Sonne begint
te dalen/ en het licht ons te begeven. Daer
is geen trouwe nog weldadigheyt in den Lande/
Hof. 4: 1. De sonden selve die in u Israëls
over-hant hebben / dreygen ons met een duistere
eenwe. Den about genaekt/en den nacht
begint het aenschijn der Werden te bedeckien
veel nachten: een nacht der aenbechtingen
aenradinge tot het quade: eenen nagt van
schrikkingen en sinert en sozge: een nacht van
anghst/drukt/en verbaerlyke doodt: een nacht
die de dwase en wyse Maegden in slaep brengen
een nacht / die den onschuldigen en onnosse
verstrickt: Maer Heere Jesu/ soo gy by ons
blijft / geen van dese nachten sullen ons konen
verschrieken; wat so wy in alles verdruet
worden/doch niet benautot: Twijffelmoedich
doch niet mismoedigh: Vervolght / doch niet
daer in verlaten: Nedergevozen / doch niet
verdozen / 2 Cor. 4: 8, 9.

In 't midden van de dikste duysternisse sijn
gy mijn licht zyn / Ps. 27: 1. In de donker
holen sal de Sonne uwer genade my rondom
beschynen. Gedurende de Dozlogen/ en Do
logs-gerugten/sult gy mijn ruste/mijn bred
en mijn stilheyt zyn; in mijn vluchten sult g
my

in toeblycht zijn; in mijn armoede/mijnen
 at; in mijne naelitheyt mijn deckfel; in die-
 tyd/en hongersnoot/sult gy gedurig mijn
 /mijn spijse en mijnen dzanck wesen.

In mijne versmaetheyt sult gy mijn eeren-
 ing ende heerlijcke kroone zijn; In mijne
 otste eenfaemheyt sult gy mijn geselschap
 ; in mijne meeste vreesse/ sult gy mijn ver-
 woen/en den Burcht van mijn Herte zijn.

het dal ende de schadutwe des doodts / sal
 en stock ende staf my vertroosten/Pf. 23:4.

Ick heb in u gehoopt Heere / ick en sal niet
 chaemt zijn; Alwe goederen en weldaden
 en my alle de dagen mijnes lebens berge-
 schappen. En als ick mynen loop vol-eynd/
 goeden strijdt gestreden/en het geloobe be-
 uden sal hebben / soo sal ick gekroont wor-
 met de kroone der gerechtighent/2 Tim. 4:

8. Want die gene / die ick heden ontsan-
 hebbe/ sal my ontsangen in de ure mijnes
 lebens. De gene die ick plaetse in mijn Her-
 gegeven hebbe / sal my plaetse in sijn kro-
 nckrijcke geben. Alwaer genen nacht noch
 ysternisse meer en sal zijn. Want Godt

ne is het licht / en het Lam/ den sackel/ die
 immer meer uyt-gebluscht wort / Apoc. 21:
 is 23. Alwaer geen weenen noch schreyen/
 h smert meer en sal zijn: Want smerte en
 ychten sullen wegh vlieden / eeuwige vzeugde

rop onse Hoofden zijn/en vzeughde en Her-
 lust sullen my om-grypen / Esai. 35:10.

En

En Godt sal alle tranen van onse ooghen
wasschen/ Apoc. 21:4. Daer en sal niets
ontbreken/ want den boom des lebens sal
pder maent des jaers sijne vrugten voortbrin-
gen / en wy sullen gedurigh gedrenckt we-
aen den stroom des lebendigen waters/ De-
ke afbloeyt van den Throon Godts / en
Lams. Versadinge der vrugde is by u al
gesichte. Lieffelijkheden zijn in uwe rech-
haut eeuwigelijck / Psal. 16:11. Amen.
3. Gebedt, of Danckseggings, om te s-
ken na dat men ter Tafel is gewee-
door M. le Faucheur.

I Gooft den Heere/mijn Ziele/en al wat
nen in my is sijnen H. Name. Loofst
Heere mijne Ziele/ende en vergetet geene
sijne weldaden. Die alle uwe ongerechtig-
vergeest/ die al uwe krankheden geneest. Die
u leven verlost van't verderf: die u kroont
goedertierentheyt en barmhertigheyt. Die
uwen mont ver zadigt met het goede: A jeh
vernieuwt als eenes Arents. Die uwen
ver zadigt niet meer Aertsche en vergankelij-
gelijck den kinderen deses Werelts/ welck
deel is in dit leven/ en welkers Bupck hy
sijn voozraet verbult/ meer met Hemelsche
eeuwigh-durende / met het Broodt van sijn
kinderen / ende met de upt-nemenste
lusten sijnes huys. Hy is 't die vooz u sijn
Sone Jesum Chrystum den doodt heeft over-
gegeven. Hy is 't/ die hem u noch yeden/ do-

on-vergelyckelijcke liefde / tot spijsse ende
 danck gegeven heeft. Wat ben ick van my
 en / o goede Godt! dat gy my gewaer-
 soot soo t'onthalen. En welke zijn mijne goe-
 derken / die u hebben konnen bewegen / om
 soo grooten eere te doen / van my te doen
 en aen uwe Tafel / om geboedt te worden
 het Brood van uwe kinderen / en met het
 en Vleesch van uwen eenigen Sone / om
 met hem te werden / en eyndelijck 't eeuw-
 ighen dooz hem te verkrijgen. Helaes! wat
 ick in uwe tegenwoordigheyt / dan een
 amerlijcke Sondaer. En schoon ick was de
 ingaens alle heyligen / dooz wien soude
 het wesen dan dooz u? En tot beslyt van
 / wat soude mijne Heyligheyt konnen zijn
 op-sichte van soo grooten weldadigheyt?
 aer laes! Heere / in plaetse van Heylig-
 et en is'et niet anders dan besmettinge in
 : In plaetse van t'erkennen soo vele wel-
 den / die gy my sedert de ure mijner ge-
 orzte hebt bewesen / heb ick niet anders ge-
 en dan u vertooynt; en hoe-wel gy my al-
 ot soo barmhertighlijck verdragen hebt
 oter heb ick my gestadigh soo on-danckbaer
 halsterrigh aen-gestelt / dat / indien gy
 had in my selven aen-gesien / ick en kon
 t anders verwachten dan van u verwoz-
 / en verbannen te worden als een on-nutte
 inst-knecht / in de uytterste duysternisse /
 waer weeningen der oogen / ende kner singe
 Der

124 Gebeden na het Heylige
der tanden is. En niet te min / in plaetse
dit en vervolght gy niet alleen uwe meer
Daderlijke verdzaegsaemheyt / my noodige
tot boete dooz de rijkdommen uwer goede
rentheyt / en lange verwachtinge; maer gy
eert my daer -en- boven met de kostelijke
den uwer lief de / vergast my in uw' Hups
doet my onder de bitterheden des Werelts
wellusten uwes Paradijs smaken; en sch
ik noch onder de sondaers ben / en med- gen
van hare sonden / maek gy my niet tegensta
de med- gesel uwer Engelen / en mede- deel
aen haer heerlijkheyt. **O** Godt mijns heyl
on- sterffelijken dank seg ik u ober soo groot
weldaet / en bidde u / maekht dooz de kracht
wes Geestes / dat dit Geestelijc voedsel / w
mede gy heden mijne Ziele ver zadicht hel
sich also met haer vereenige en inlijbe / dat
dooz de krachtige gemeenschap van alle si
hoedanigheden en volmaecktheyt / haer geh
levendigh maecte / haer geheel vernieuwe na
uwe gelijkewisse / haer geheel in haer selve h
sceppe: dat ik van een vleeschelijc en werc
sche Mensch / van een sondaer die ick tot no
toe hebbe geweest / geheel Geestelijck / geh
Heyligh / en geheel Hemelsch worde: Dat
voorzaen niet anders haecke dan na hem / n
nergens anders om bekomme / dan om sij
genade / niet en spreekte dan dooz sijne eere / n
beraedtslage dan dooz sijne wijsheyt / en do
den grantschen wandel mijns levens / geen a
de

Dog-merck hebbe/dan omijnen wille te
/ en sijne H. voorbeelden na te volgen :
te lijft/dat ick voortae niet in my selve lebe/
te dat Christus in my lebe. Dat'et gene ick
staen in den bleefche leben sal / ick lebe/ in
geloobe uwes Soons: My t'aller tijt voor
om stellende/hoe lief hy my heeft gehat;hoe
ich selven voor my heeft overgegeven; hoe
nen het kruys een verbloedinge voor my
worden is / om myn uwen zegen te verkrij-
gen; Hoe hy mijne Ziele by gekocht heeft
de macht der Helle; En eyndelijck hoe hy
te sijne verdiensten my het Koninkrijcke der
hemelen geopent heeft : dat daer sy mijne ge-
achten des daeghs / mijne bedenckinge des
nachts / en het voedsel mijnes Geestes t'allen
tijt: dat alle andere Spijse/ ten op-sicht van
my on-aen-genaem en bitter zy/ dat ick
geheelijck daer van diene: Niet alleen van
doode/maer selfs doodelijcke saecke: Dat
niet alleen de on-rechtvaerdigheyt ver-
rijghene / maer selfs de rechtvaerdigheyt des
mensch en des Werelts; En alle mijne recht-
vaardigheyt / en de vergevinge van alle mijne
rechtvaerdigheden soecke / indien eenigen
heylighmaker / die my door u geworden is
rechtvaerdigheyt / wijsheyt / heylighma-
ker ende verlossinge; Dat in wat staet ofte
conditie ick zy/ rijck en arm/ gesondt en sieck/
levende en sterbende / alle mijne vernoevinge /
en alle mijne blydshap en alle mijn welvaren op
hem

hem alleen gegrond-vest zy: dat ick in erken-
 nisse van so groote liefde/die hy my in sijn le-
 en noch meer in sijne doodt bewesen heeft/hy
 van ganschert herten diene/en aen bidde: dat
 hem aenschouwende/alle sijne Ledematens
 kennen als mijn eygen: dat ick/gedur ende n
 leven/sijne goetheyt groot make: dat ick hy
 tot een offerhande op-offere / mijn lichaem
 mijne Ziele/beropt zynde ter dood/ja selfs
 noodig is/dy sent doode uyt te staen/om hy
 vooz de Menschen te verheerlijken/gelijck
 my vooz u/ O Vader! gerechtvaerdigt he-
 Geest/ O Vader der genade! om de Lie-
 van hem selven / dat ick / uwe genade in
 overbloedigh zynde / bequaem gemaekt v
 de om u te dienen / en uwen lof groot te ro-
 ken onder de kinderen der Menschen / tot
 ick in den Hemel volkomelijck met my
 Salighmaker vereenigt zynde / hem eeu-
 lijck met uwe H. Engelen verheerlijcke.

Psalm XXIII.

- 1 De Heere is mijn Herder / my en sal niets ontbreke
- 2 Hy doet my neder leggen in grasige weyden; Hy v
 my sachtkens aen seer stille Wateren.
- 3 Hy verquicht mijne Ziele / hy leyd my in 't spooz de
 rechtigheyt / om sijns naem's wille.
- 4 Al gingh ick oock in een dal der schaduwē des doo-
 icken soude geen quaet vreesen / want gy zijt met my / u
 stock/ ende uwen staf / die hert roosten up.
- 5 Gy richt de Tafel toe vooz mijn aengesichte / tegen
 mijne regen-partijders! gy maecht mijn Hoof t ver niet
 mijn Beker is overvloepende.
- 6 Immers sullen my 't goede ende de weldadigheyt van
 alle de dagen mijns levens / ende ick sal in 't Hups des
 ven blijven in lenghte der dagen.

Psalm XXXVI.

hoe dierbaer is uwe goedertierenheyt / O Godt / dieg
menschen kinderen onder de schaduwe uwer vleugelen
licht nemen.

in worden broncken van de bettigheben uwes Hupses ;
menchtse upt de beecke uwer wel-lusten.

Want by u is de Fonteyne des levens : In u licht sien
t licht.

gebedt en Dancksegginge , na dat men
n de Tafel des Heeren geweest is , door
de Moulin.

Geere myn God en Vader / gy hebt mijn
Ziel vertroost / en my versadigt met uwe
meren : Gy hebt myn Hert / dooz 't getuy-
sse van uwe liefde / verheught. Hoe soet
uwe vertroostinghen : hoe upt-nement zijn
oercken uwer goetheyt aen de gene die u
sen ! Wie ben ick arm sondaer / en aen de
enloeckinge schuldigh / dat gy u gewaer-
nt my aen uwe Tafel t'ontfangen / en my
in Sone / die vooz my gestorven is / tot een
e des eeuwiggen levens te schencken ; waer
men ick beter dan soo vele Menschen / welc-
op dese genade niet verleent : Heere / 't is
om eenige deught die in my gebonden
ydt : Maer gy wilt verheerlijckt zijn dooz
weldoen aen den on-waerdigen / en my tot
voozbeelt van uwe gunst verheffen. Waer
vooz ick u leven sal / myn Godt / en u in den
schen loop mijns levens verheerlijcken ;
sal vooztaen alle andere dingen niet dan
vooz ydelheyt achten / by de waerdye van de
tichtigheyt en upt-nementheyt uwer genade.
Gy

Gy zyt al mijn ryckdom / mijn bzeugd en troostingh ; en dit is 't gene / waerom ik u
 O mijn God ! en dat ick uyt gantscher herten
 van u ver soeke : Want gy schenkt ons niet
 leen mildadelijk uwe weldaden / maer gy
 ons de genade dat wy die wel gebzupken :
 groot en wydt uwe gunst-bewyisen ober
 uyt-gespreyt zyn / sy sullen my on-nut we
 en ick kan die / sonder de bystant van uwer
 Geest / niet tot uwen dienst besteden. Geef
 dan dese Geest / welke is den Geest der H
 makinge / den Geest der aen-neminge / die
 mijn hert uwe belosten verzegelt / en daer
 durigh getuygt / dat ick ben onder 't getal u
 kinderen. Op dat alsoo de genade / die gy
 gedaen hebt / altijt diep in mijn geheugen
 gedzukt blybe ; en dat de gedagtenis van d'
 begrypelyke Liefde die gy ons in Christus
 wesen hebt / my aen-steke / om mijn Her
 uwe liefde te doen gloepen en branden.

Dat sijn doodt my diene om mijn aerdt
 genegentheden te dooden : op dat ick sijne
 rijzenis / dooz nieuwigheyt des levens / gelij
 formigh worde : Dat sijne Hemelvaert
 sterckt om mijn herte ten Hemel te verheff
 daer hy op-gebaren is om ons plaetse te
 reyden ; Op dat mijne wandelinge voort
 zy als een Burger des Hemels. Vermen
 dert mijn geloobe / gun my dat het wercken
 zy dooz de liefde / ende dooz allerley slaghe
 goede wercken. Veruult mijn herte met e
 geest

elijcke vzeugde/die dienstigh zy/om de bit-
 eden van dit tegenwoordige leven te ver-
 en; en geeft my de vrede/die de werelt niet
 ent. Komt mijn swackheyt te hulp / en
 at my in den strijt/die ick tegen mijn vlees/
 egen alle verzoekingen der Werelt en des
 bels te stryden heb. Mijn Godt / mijn
 igmaker en mijn verlosser / ik betrouw op
 doort/en rust in uwe beloften; ick verheugh
 in uwe lief de/als ik gaen sal in een dal der
 duwe des doodts/ ick en soude geen quaet
 fen; want gy zijt met my / uwen stock en
 n staf die vertroosten my. Ick weet/ dat
 y de doodt/noch al de macht des vbandts/
 noyt van de lief de / die Godt my in synen
 -bebinden Sone tzedraeght/ sullen schein-
 Alle dingen werken ten goede van de ge-
 nie Godt lief hebben; Haer kastijdingen
 cken hen tot hulp-middelen: de doodt self/
 mer schzickelijck is in haer nature/sal my tot
 dt doen naderen: onder dese verbaerlijcke
 aente komt onse Salighmaker tot ons/ en
 ght ons de genaden-gift des eeuwigen le-
 Mijn Godt sal my behouden/en my be-
 hebbende van aile quade wercken/sal my
 n Rijk op-nemen. Daer sal ick de verbul-
 j sien van de dingen / die ons aen dese H.
 el vertoont worden. Daer sal ick mijnen
 ighmaeker Jesus omhelsen. Daer sal ick
 de Fonteyne des lebens putten. Daer sal
 mijnen Godt sien / ende na sijn gedaente
 ver-

G

ver-

130 Gebeden na het Heylige
verandert / en dooz sijne tegenwoordigh
berzaet worden / Amen. Soo sy het.

5. Gebedt of Dancksegginge, voor den ge
die aen de Tafel des Heeren geweest
door D. Toussaincts.

O Heere! ick danke u wegens uwe ont
deerlycke liefde / niet alleen dooz de
daet dat ick mijn wesen en beweging van
in u heb; maer insonderhept / dat het u beha
heeft / op dat ick eeuwelyk in uw' Ryck sou
den / my van de eeuwige verdoemenis di
dooz mijn sonden verdient had / by te koop
Nu bid ick u / goede God / dat dit dierbare b
niet te vergeefs vooz my wyt-gestort zy; n
voed mijn Ziel geduriglyck dooz de gem
schap van het Lichaem uwes lieben Soo
Maecht my lebendig in sijn Bloed / op dat
zy in 't getal uwer Kinderen / ende een lidn
van het Lichaem uwer Kercke: Dat ick n
mer boogaerdelyck dese V. spijsse / welcker
reypdingh uwen Soon Jesus soo dier gest
heeft / misbruyke: Dat ick ook den hond
weder tot haer wyt-spousel keeren; noch
winnen / die t'elkens weder in 't slyck we
len / niet gelijck zy. Helaes! Heere / geef
ick nimmer / om eenige sake ter werelt / u
Verbont byke / noch verlate; want waer
ick henen gaen / dan tot u / die alleen heef
woorden des eeuwigen Lebens? Dat het
niet alleen vooz een dagh zy / dat de gedael

van 't lyden uwes Soons vooz mijn Oo-
 stae: Maer dat ick eenwelyck mynen ge-
 uwen Salighmaker eere / die ons soo een
 non eers deel dooz sijn Testament nagelaten
 t / en van 't selve sulke heerlijke panden in
 H. Avondmael. Aen u / O Godt! mijn
 jepper / aen u Christus mijn Verlosser / aen
 H. Geest mijn vertrooster / die dese Hepli-
 ere eenigingh der Menschen met Godt / en
 Aerde met den Hemel / te wege bzencht en
 rckt; aen u / eenige en alleen ware Godt in
 Persoonen / zy eere en heerlijckheyt. En ick
 n schepsel / beveele my selve aen dese glorie-
 e Drie-eenigheyt / en ben van nu af wel ge-
 et om in vrede en vzenghde na den doodt te
 n / want Christus is mijn leven. Ick ben
 eet al de wel-lusten deser Werelt te verla-
 / dewyl men in het Hups des Heeren sulck
 uptnemende spijs / die ick in sijn Woorz er
 ondmael gesmaekt heb geniet; en verwagt
 groot verlangen het waer en volkomen
 pynck der selve / in de heerlijckheyt van
 nen grooten Godt en genadigen Vader.

Gebedt of Dancksegginge na 't ontfangen
 an des Heeren H. Avondmael, door
 de la Nouë M.

[Eere mijn Godt / volkomen wijs en M-
 [machtigh / ick seg u lof en danck; dat het
 lieft heeft / my heden / met uwe andze Hyt-
 tooren / gemeenschap aen uwe H. Tafel

132 Gebeden na het Heylige
te sckenken. **I**ck bidde u / **O** eeuwige God !
wyl gy my so een groote weldaet gedaen hebt
dat met deselve over my upt-gestort zy alle
krachten en zegeningen die my geluckigh
Saligheyt konnen maken; **E**n my dese ge-
nade te doen / dat ick nimmer utwe gunst ver-
gete dat ick niet ondancbaer zy over utwe vrien-
lijckheden aen my betoont / en noyt de gedaen-
tenis daer van verliese / maer deselve alle de d-
agen mijnes lebens gedencke. **G**eef Heere /
ik nu met alle ootmoedigheyt roemen kan /
ik weder met u versoent / en niet naer onder
getal der slaven en gebangenen onder de son-
nen / naer-de-mael utwe barmhertigheit my
kerker geopent heeft : dit seg ick onder de
sekering van mijn gelobe / die utwe genade
bezorgt heeft ; genade / Heere / op dewelke / als
grond-vest van mijn geluck / ik al mijn hope
vertroosingen bouwte. 't Is dan seker / my
Godt / dat gy my van de wreedde dienstba-
rheit / daer mijn vyant my in gevangen hiel
bezyt : 't is oock buytten alle twijffel / dat
sels dooz mijne gebreken de koozde van dese
leudige vanden gemaect heb. **O** heylsae-
werck / en u vermogen en barmherticheit wa-
digh / waer dooz gy een Ziele die ten beder-
draefde / hebt willen behouden. **D**oet my
Heere / booztaen de genade / dat ick verze-
my versage alle pracht en wellusten des
relts / alle verlockingh en begeerte der sinne
dat ick van u af in ydelheden / geneuchten
groot

dootsheden van dit leven / geen smaect meer
 oge binden: Maer dat mijn Ziele sich gedu-
 gh na u opheffe / datse on-op-houdelijck denke
 de middelen om 't Rijk der Hemelen te ag-
 sijck in te nemen; dewijl ick van u leere / dat
 er is / en sijn sal de dierbaerste en soetste be-
 tingh / en het ersgoet der gener die in u lief de
 vrese leven. Verhoort / O Godt! mijn ge-
 dt / in den name van uwen wel lieben Soon /
 wilt my nimmer de genaden en zegeningen
 mer ick naer trachte / onthouden. Amen.

Gebedt, of Danckseggingh, na dat men
 ter Tafel is geweest, door G. Cheron.

Mijn Godt / ick sal u roemen met verhe-
 ben stemmen / en alles wat in my is sal
 uwen N. Naem groot maeken; Want won-
 derlijck betoont gy my uwe goedertierent-
 ept: Gy hebt my vergeven alle mijne son-
 en / en bedeckt alle mijne ongerechtigheyt /
 i mijne Ziele van het graf bevrijt: De ban-
 en des dootds hadden my om-vangen; en de
 nghsten der Helle hadden my getroffen: Ick
 ondt benauwtheyt ende droeffnisse: Maer
 y Heere / hebt mijn Ziele geredt van den
 doot / mijn Oogen van tranen / mijn voet
 an aenstoot. Ick was quijnende uyt-ge-
 ougert / maer gy hebt mynen mondt met het
 oede verzaet / en my omringht met goedertie-
 entheyt en mededogen. Gy hebt uwen eeni-
 gen Sone ter dootd gegeven / en in de dootd
 ver-

134 Gebeden na het Heylige
bertoont gy alle menschen't leven; maer heb
heb gy my dooz een sonderlinge genade aen
dood deelachtigh gemaect/en hebt my/ sen
ick/in 't bysonder gegeven/ 't gene gy in 't
meen een on-eyndig getal van menschen a
bied. Gy hebt my niet alleen open getoont
plaetse van uwe Byploft / en alle uwe sp
aen-gerigt; maer gy hebt my gedwongen
te sitten / om my te verzadigen met uwe g
dertierentheyt : Ick geboele my verzadigt/
mijn Godt! als met merg en bittigheyt; wa
ik hebbe gegeten 't Blesch van uwen Sone/
mijn ziele is levendigh gemaect/en versterk
Ick heb sijn Bloedt gedroncken/en mijn do
is upt-geblust : ick geboele mijn herte volli
mentlyck verberst en al mijn hitte verkoe
Doet my noch/ O mijn Godt! die genade/d
de smaect van dese uwe gunsten gedurigh
mijnen Mond blybe; Dat de geheugenisse de
sels genesen zy in 't binnenste van mijne Zi
le; dat die zy het boozwerp van mijne gewoon
lyke bedenckinge/en mijne booz-name onder
houdinge dagh en nacht ; dat ick aen de Tafel
wel gesmaect hebbende de upt-nementheyt
deses Broots/ dat my aengeboden is/ voortae
anders nergens na gae / dan om volkomen
lyck verzaet te zyn : dat dieshalven mijn her
gedurig in den Hemel zy/ alwaer dat Hemel
Broodt is op gevaren : Dat ick ten op-sicht
van hem alle andere wellusten des Werelt
als slyk achte : dat ik dese heylsame spijse we
ver.

verteert hebbende/aengemoedicht zy/ om den
verigen loop des levens / die my vooz-gestelt
/ te volpnden: dat mijn herte/het welck wyt
in natuur so hout en slaen is tot uwen dienst/
den ontscecke in de liefde t' uwaerts / (mijn
Sod/die my so uitnemenlyk hebt lief gehad/)
mijn naesten om uwent wille; dat ick niet
meer on-dankbaer tegens u/en straf en streng
gens mijne Broeder zy: dat ick niet weder-
ere tot mijne wederspannicheit en quade ge-
gentheden; maer dat ick vermozwt zijnde
vooz de teederheyt uwer mededogentheden/be-
taem gemaect werde om uwent wille te vol-
pengen; Op dat/gelijck gy u selven vooz my
gebeven hebt / ick insgelijcks my selven gant-
helyk u gebe/vooztaen niet meer dan vooz u/
dooz u lebe/tot dat ick/ dooz de kracht van
selve genade/die gy my heden op der Aerden
hebt doen gevoelen / ten jonghsten dage in den
hemel op-genomen worde/al-waer ick/bezijt
jnde van alle Wleeschelijke beletseln/volko-
mentlijck en in 't openbaer aenschouwen sal/
gene gy my heden van ter zyden/en dooz eent
ordijn hebt laten sien;en alwaer ick niet alleen
al smaken eenige stralen uwer genade/ maer
utten wyt de Fonteyne uwer goedertierent-
eit/en sal versadigt wesen van de heerlikheit/
n van de goederen die mijnen Salighmaker/
soz de prijs sijns Bloeds/vooz my verkregen
heeft/dewelke bestaen in 't aenschouwen uwer
aengesichts. Mijn Ziele looft den Heere.

¶ 4.

8. Danck-

3. Dancksegginge na het nutten des Heylig
Avondmaels, door G Udemans.

Ick dancke u / ó Heere vooz ! utwe on-
sprekelijck liefde / dooz dien dat ick niet
leen mijn wesen en bewegen in u hebbe / ma
vooz al dat het u gelieft heeft om my eeuw
lijck in u Koninghrjcke te doen leven / my
verlossen van de eeuwige verdoemenisse /
ick dooz mijne sonden verdient hadde: **O** ge
dige Godt ! laet dit dierbare bloedt niet te ve
geefs vooz my uyt-gestort wesen; maer voei
mijne ziele altijt dooz de gemeynschap des
haems utwes Soons / maeckt my in sijn blo
levendigh / dat ick van het getal utwer K
ren / en een Lidmaet des Lichaems utwes **O**
meynte mach wesen / dat ik niet soo ongeluc
zaligh zy / en misbruyck dese **H.** Spijse / i
ulven Sone soo dier staet / dat ick oock d
honden niet gelijk en zy / die tot haer u
spoughsel / ende de Werckens die tot haer v
Aghept weder-keeren. Laet my / **O** Heer
om geene dingen ter Werelt / u **H.** Verbont
nisse verlaten / want waer henen soude ick n
anders begeben als tot u / die het Woordt d
eeuwigen levens hebt ; Laet dan de gedaecht
nisse des lydens utwes Soons niet alleen een
dagh my vooz **O**ogen zyn / maer laet m
eeuwighlijck desen goeden Salighmaker ve
eeren / die ons dooz sijn Testament / soo ee
heerlycke erffenisse heeft gelaten / ende dan
ba

in hy ons so schone panden in sijn **H.** Avond-
 ale heeft gegeven; u dan / **O** Godt mijn
 chepper! u **O** Chyfti mijn Saligmaker; u
H. Geest mijn Crooster! die dese **H.** ver-
 ginge der Menschen met God/en der Werde
 et den Hemel te wege brengt: u / een eenigh
 aer achtigh Godt in drie Personen / zy eere
 heerlyckheyt. Ick arm creature/bebele my
 se heerlyke Drievoudighent/en ben van dese
 we wel gesint in vrede en blydschap ter dood
 gaen / dewijle dese goedige Salighmaeker
 Jesus Chyftus mijn leven is: Ick ben wil-
 g de genuegte deser Werelt te veriaten / de-
 nyle in 't **H.**ups des Heeren soo heerlyke spijse
 / die ick in sijn Woort en in 't **H.** Avondmael
 e smaekt hebbe/verwachtende met groot ver-
 ungen die ware genietinge der selver / in de
 eerlyckheyt mynes Godts. Amen.

. Gebed en Danksegginge, na het gebruyk des
 H. Avondmaels, door Casp. Sibelius.

O Chyfte Jesu! gy gezegende Heylandt/
 ende eeuwich-vloeyende Fonteyne aller
 enade/wat sal ick u vergelden voor alle uwe
 veldaden / die gy my soo overbloedelijck na
 Lichaem ende Ziele bewesen hebt? Gy / **O**
 Heere! onse Godt / hebt uwe wonderen / er-
 ue uwe gedachten aen ons veele gemaccht /
 men kanse niet in ordze by u verhalen: Sal
 ck se verkondigen en uyt-spreken / soo zynse
 menighvuldiger / dan ick se u sonde konnen
 bes-

138. Gebeden na het Heylige
vertellen. Gy had van my een on-vernuyft
creature konnen maken / maer gy hebt my
redelijck Mensch na u even-beeldt geschapen.
Als ik dooz de sonde uw' even-beelt verlore /
in 't beelt des Dypbels verandert hadde / he
gy u even-beeldt dooz uwen Geest in my
kennisse / en tot ware rechtbaerdigheyt en he
ligheyt vernieut / mijne Ziele en Lichaem he
gy dooz u Bloedt verlost / en hebt my u H.
vondmael tot een zegel en pandt van dese ve
lossing gegeven. Gy verzadicht de honger
en dorstige / gy verzijcht de arme en behoeftige
met de schatten des eeuwigen levens. Gy ge
den beangsten ruste / den kranken gesontheyt
den Sondaer verquickinge harer conscientie
en den dooden het leven. Ja / Heere Jesu / u
selve zijt de oorzaecke en overste Leyds-ma
mijner zaligheyt / de medecijne der kranken /
verlossinge van alle quaet / het leven der leved
digen / de wegh der verleyden / de waerheyt d
dwalende / en de bezijfeninge der dooden.
Bloedt is mijn reyniginge / utwe handen zij
mijne ontbindinge van de schuld en straffe /
gebanknisse is mijn verlossinge / u versmad
nisse mijne cere / u slagen zijn mijne hulpe /
droeffenisse is mijne vreughde / utwe striemen
zijn mijn heyl en genesinge / utwe wonden mi
ne betalinge / uw dood is mijn leven / u gehoo
saemheyt mijne rechtveerdigheyt / u verned
ringe mijne verhooginge / u begravinge mijn
hope / u verbloeking mijne zegeninge / u smer
my

mijn brede / u opstandinge mijne overwinninge
 en uwe Hemelvaert is mijne zaligheid. Wat
 vande ik / aller-liefste Bruydegom / meer wen-
 nen en begeren / dan u vleesch tot mijn spijs /
 Bloed tot mijnen drank / u gerechticheyt tot
 mijn kleedt / en u leven tot een randsoen van
 mijn Ziele? Gy / O Heere! hebt de pijn gele-
 den / en ik geniete het profijt ; gy hebt de straffe
 dragen / en ick ben ontslagen en by gelaten.
 Twe tranen zijn mijn badt / uwe wonden een
 reynigende sprinck-bozne voor mijn ziele. Gy
 hebt t'on-recht verdrukt en geplaegt / op dat de
 vande die ick gedaen hebbe / mocht versoent en
 vergeben worden. Also zijt gy door u geboorte
 mijn Broeder / door u doot mijn randsoen /
 door u genade mijn belooninge / en door u Sa-
 crament mijn voedsel geworden. O getrouwe
 eylandt! geest dat ick u genaede niet te ver-
 reys ontfangen hebbe : Maer dat my de ver-
 ondinge uwes Doodts / door de werkinge
 uwes H. Geests / gedpe tot versterkinge mijns
 vloofs / tot vertroostenge mijns herten / tot
 vernieuwinge en verzegeling van 't verbondt
 der genaede / tot dagelykse beteringe mijns le-
 vens / en tot onderhoudinge en vermeerde-
 ringe der Broederlycke liefde. Schept in my
 een nieuw danckbaer herte / dat ick uwe wel-
 laden nimmermeer en vergeete / maer alle de
 dagen mijns levens u H. Verbondt houde / en
 uwen roem en lof verkondige. O Heere! gy
 hebt my aen uwe Tafel laten aensitten / en die

Heylige Sacrament in 't Hups ulwer gena
 ontfangen: wilt my ook hier namaels dooz
 we genade acnemen/dat ik met u ete en dri
 ken mag acruwe Tafel in 't Koninckrijk de
 Heerlykheyt. Bewaert uwe Chyftelyke Ke
 ke vooz ongefonde Leere/ fchande en ergern
 fe/datfe als u reyne Blyd/in iuwe waerheyt
 liefde en blyde/moge bloeyen en toenemen.
 Heere des oogfts/ send getrouwe arbeiders u
 in uwen oogfts/en zegent hare dienst/dat da
 dooz de ontwetende onderwefen / de dwaalen
 te regt gebzacht/de bedroefde vertrooft/de fon
 daers bekeert/de gevallen opgeregt/de swa
 che versterkt/de kleylmoedige verquilt/de fo
 geloose uit den flaep der sonden opgetweckt/e
 de herdenkinge vermozwet worden. Doet u
 by Zien na u welbehagen/bout de muren van
 u Geestelyck Jerufalem op. Zegent de God
 zalige raet-flagen en Chyftelycke Regeering
 van onse Oberheden / op dat in onsen Land
 eere woone / dat de goedertierenheyt en waer
 heyt malkanderen ontmoeten/ en de gerechtig
 heyt en blyde malkanderen kuffen. Bewaer
 alle verdrukte en verbolgde gemeynten by den
 kostelycken fchat uwes Woorts / en by de H
 byzheyt harer consciencien. En laet niet toe
 dat uwes Naems gedachtenisse uyt-geroept/
 en u Erfdeel verwoest worde. Zijt den reysen
 de een Lepds-man / de swachen helper / der
 krankien Medecyn-meester/der kleyl-moedi
 gen Trooster/ der verdrukten beschermer/der
 gebau-

angenen Verlosser / der weduwen en wesen
 der / der armen Besorger der sterbende Ho-
 en der dooden leven. Laet de reden mijns
 mds / en de overdenkinge mijns herten wel-
 agehlyk zijn voor uw' aengesichte; O Heere!
 in Grotzsteen en mijn Verlosser. Amen.

I. Een gebedt tot Christum.

O Almachtige Sone Godts / weest doch
 gedachtigh uwes grooten lydens / dat
 hadt aen 't houte des kruyces / doen uwe
 ele uyt uw' Lichaem scheyde: Weest oock
 in'er gedachtigh / wanneer mijn arme Ziele
 t mijn Lichaem scheyd. Heere Jesu Chri-
 / u leve ick / u sterve ick / u ben ick / doodt
 de levendig. Amen.

erdige beschrijvingh van eene , over het
 Avondmael onses Heeren Jesu Christi.

Estmael was ick een gaste /
 Daer at ick daer ick vaste /
 in vaste daer ick at /
 opt beter mael als dat.
 En die my hadt gebeden :
 as langh al over leden /
 met my aen den Dis /
 er hy het leven is .
 En op een wonder wijze /
 in vranck / en oock de spijs /
 die niemant daer geniet /
 die men niet en siet.
 Doch was ick daer gebeden /
 el duy sent daer geleden /
 die my hadt genoodt /
 proefde daer geen Broodt.
 En alle die daer saten /
 de de stigh sy daer aten /

En schlekten hem geen stee /
 Noch sat hy daer al mee.
 6. En nam na sijn gebastien /
 De plaet se van ons alten /
 Die pder een hem liet /
 En sat ter nauwer niet.
 7. Wel Saligh gy genooden /
 Gy zyt van weynigh Brooden.
 En Wijn van klepne maet /
 In ewigheyt verzaert.
 8. Die by Platoum teerden /
 Het eten niet en deerden :
 Maer waren eens soo fris /
 Doch Daegs noch na den Dis.
 9. Maer dese weet de Gasten /
 Die sich hier niet verasten /
 Die zyn na dese vreught
 Noch ewighe oock verheught.

DANCK.

DANCKSEGGINGEN

Na het ontfangen des Heeren Heyli
AVONDMAEL.

Men kan dit oock singen op de wijze van
Ps. 92. Het zijn heerlijcke dingen.

Hoe sal ick u bergelden

Uw' groote goetheyt al?

Hoe sal ick 't groot getal

Dan uwe denghden melden/

Fonteyne der genaden/

O Jesu / die soo seer

Ons doet met heyl en eer

Gedurigh over laden!

2. Wy moesten gaen verlooren/

Dan alles naecht en bloot/

Maer gq quaemt ons in noot/

Ja in den dootd verhooren.

Uw' goetheyt gingh beschicken

Een werck seer wonderbaer/

Eer gq ons in 't gebaer

Wsoo soud laten sticken.

3. Op dat wy souden leben/

Hebt gq soo trouw en goet/

Uw' Lichaem en uw' Bloet

Cot spijs' en dranck gegeven.

Wat soud gq voor de Maenschen

Doch hebben meer gedaen;

Het is met haer gegaen

Derr' boven all' haer wenschen.

4. Als wy by na ver smachten

Dan dorst en hongers-noot:

Soo geeft dat Heyligh Broot

En Dranck / de Ziel veel krachten/

Op een veel schoon 'er wyse:

Als doe Elias at/

En tot aen Horeb tradt/

Dooz kracht van 's Engels spijsse.

5. God

5. Godt doet hy dooz den sinen
Dan kracht tot kracht gaen voozt.

Tot dat se aen Zions dozt
Met vzeughd vooz hem verschijnen/

O Jesu! ick geboete

De kracht van dese spijs/
Op een verborzgen wijs/
Dooz all' mijn leben woelen.

6. Gy hebt my nu gegeven
Een Zegel van 't Verbondt/
Dat ick ben t' aller stonde

In 's levens Boeck geschreven/

Ja gy doet my nu smaken

De vaste sekerheyt

Van mijne Zaligheyt/

Waer toe ick sal geraken.

7. Nu gy my hebt doen eten:

De eerste vruchten van

Het Hemelsch Canaan/

Kan ick vooz seker weren/

Dat ick ten eeuw'gen tijden

Met Abzams kind'ren al!

Aen uwe Tafel sal

Ten vollen my verblijden.

8. Verstercht my t' allen dagen/

Zoo dooz dees spijs en dranch.

Dat ick mijn leben lanch

Mijn kruys magh vrollich dragen/

Zoo dat ick niet en achte

Dooztaen op eenigh dingh/

't sy groot of 't sy geringh/

Maer 't al kloechmoedigh wachte.

9. Heer / laet my als een zegel

Sijn op uw' Hert geset;

En stelt my uwe Wet

Sedurigh tot een regel/

Waer na ick all' mijn gangen

Zoo stieren magh van nu/

Dat ick altydt aen u/

Mijn Heylandt / vast blyb' hangen.

Klachte

Klachte van een
 S W A E R M O E D I G E
 Z I E L E
 Over

Het gebruyck van des Heeren Heyligh
 Avondmael, met een nevens-
 gaende Troost.

IV. DEEL.

Klager.

A Ch my ! Wat is my ? Hoe binde ick du
 mijn Ziele ontset ? Dreefe heeft my al
 sins aengegrepen / en verschzickinge heeft m
 ombangen / ick behoorde nu gantsch lustig
 en vrolijk te zijn / als eene die ten F eerste ge
 noodicht is ; Maer siet ! het tegendeel is dae
 och ! dit zijn boden des doods / en voorsteekene
 van Godts gewisse wraeck / O mijn Ziele
 Wat sult gy nu doen ? Nader t gy / licht nader
 gy ten bloecke / en ver swaert so u Gozdeel.

Troost. Siet / hoe listigh is de Duyvel / en
 maect sich by alle gelegentheden op / om on
 Zielen t'onder te houdeir / en te berooven van
 dien geestelijcken Troost ; kan hy haer voort
 handts niet wnt-bechten / hy sal haer soeckien
 uyt

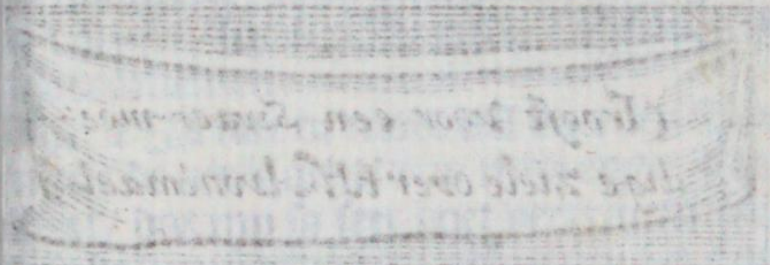
GE

E

Heylig

de ics
est mo
ge hoer
sch luf
Heste
rei is d
opre
ijn Z
icht nade
Doydel
upuel
am o
noven t
re boop
er foort

...re van die bevroefde Zide ...

...stet als in ...

Troost voor een Svaer-mee-
dige ziele over't H. Wontmael

Gelijck een hert schreúwt na de wateren
also dorst myn ziele na ú o Godt

lichte van e
de jongern
de boedel /
Sarratim
ag. 't ge
mar de an
Bert / dat v
schijle by
Troost. Sp
bedriegelijc
st-paumen
so wel dar
wiel sijn.
Klag. 't
mijn suet t
de gelyck
Troost. G
ari-man
Klag. 33
moet verli
Troost.
nigen bed
ni mar d
mo te we
zichdovog
't gelyc
de duet
en / Gen.
medel: G
het arm
't zyn /
wde gelyc

Klachte van een bedroefde Ziele, &c. 145
te hongeren / haer ontreckende dat geestel-
ke voedsel / soo des Woords / als oock der
Sacramenten.

Klag. 't Is niet de moet wil van den Duy-
/maer de aenklachte van mijn eygen sehul-
Hert / dat my so seer doet vertragen / en de
stelijke bypnoedigheid geheelijck beneemt.
Troost. Gy moet oock kennisse nemen van
bedriegelijckheyt uwes eygen Hert / t' sa-
n-spannende met den Vpandt van de Hel /
soo wel daer tegen waeken / als tegen den
Duyvel self.

Klag. Ick woude / dat ick wel wiste van
mijn staet te Oordeelen / ende wijffelijck in
de gewichtige sake te handelen.

Troost. Ghy sult my tot een gewilligh
aets-man hebben.

Klag. Wel wat sal ick dan in dese mijne
noote verlegentheyt doen ?

Troost. Gy sult nochte den Duyvel / noch
eygen bedriegelijck Hert eenigh gehoor ge-
en / maer dooz alle dese hinder-palen soecken
te breeken / om het Geestelijcke voedsel
delachtigh te werden : Gy weet wat Godt
seghet heeft van de spijs des Lichaems / in
t sweet uwes aenschijns sult gy u Broodt
en / Gen. 3. veel meer past dit op 't geestelijck
voedsel : Onse Godt is vermaect het sweet
in het aengesicht sijner kinderen te sien / als
Abri / die borens haer kinderen geen eten
vande gegeten hebben. Wekt dan op uwe con-
ragie

146 Klachte van een bedroefde Ziele,
ragie en dapperheyt / en als die Helden
bids / dzynghet dooz het leger van dese Helsen
Philistijnen / om dit Water des leven van
der den Boyn-putte Bethlehems te halen.

Klag. Hoe durve ik sullig bestaen / en so vrymoedig
zyn / daer ik niet en sie / waer op te vertrouwen /
en eenige gront van hope te bestemen.

Troost. Wind gy geene vrymoedighcyt in
selve / als se oock daer niet en is / siet wat gro
des vertrouwens u gegeven wert in die vrie
delijcke noodiginge uwes Saligmakers Je
Christi / seggende tot alle verflagene Herten
Matt. 11:28. Komt alle tot my / Ic. ver stont
daer op / en treet toe: stelt u hier te voren het e
empel van den blinden Bartimens / dewelch
horende van de Discipelen onses Heeren / Sie
de Meester roept u / daer op ter stont resolbeer
de / werpende sijn Mantel van sijn schouder
en komende tot Jesum. Doet gy oock 't sels
siet / Jesus roept u in den Euangelio / treet te
op sijn vziendelijcke noodiginge / en van u wer
pende den mantel der Bleesheijlike beletselen
soo volbrenght het Woort Jesu Christi. Sie
oock wat de H. Petrus dede Luc. 5:5. Als hen
de Heere gebodt het Net uyt te werpen / h
hadde / als hy segt / de gantsche nacht gebischt
en niet gebangen: daer schein weynigh app
rentie van bangen te zyn / maer echter hore
de 't woort Jesu / soo toont hy hem gewi
lig / en seyde; Heer / op u woort sal ick het doer
Hy gehoozsaemt het woort Jesu / al ging 't te
ge

in sijn experientie aen / en vond zegen ; doet
 ik gy soo; loop 'et aen tegen u geboelen / ver-
 aut nochtans op het woort Chzisti / werpt 't
 et wpt op sijn bebel / en het sal niet ydel zyn ;
 eest gy niet te vangen / Jesus seydt 't tegen-
 el doet gy sijn Woordt / en verwacht zyn
 gen / gaet tot sijn Huys / gaet aen sijn Tafel /
 trouwt op sijn Woordt / en verwacht sijn
 gen / grijpt moedt en hoopt op sijn beloften.

Klag. Ick woude moet scheppen op die
 nodiginge Jesu / soo ick niet het tegendeel in
 sijn ziele en geboelde : maer eplaes ! dat seydt
 op / dit heyl en is niet vooz my : Ware het an-
 ds / de Heere Jesus en woude oock wisselijck
 vzeemt niet niet my handelen.

Troost. Ja in tegendeel is dat te mets de
 ijste onses Godts / dat hy sich meest verbor-
 n hond aen die gene / aen welke hy hem op
 t heerlijkste wil openbaren. Niet seer on-
 lyck handelt de Heere onse Godt dickwils
 et sijn kinderen / als Joseph met sijne Broe-
 ren / als hy haer wilde troosten / en sich aen
 mer ontdecken / sprak hyse op 't aller hartste
 e / doen namelijck / als hy sijn Hof-meester
 adde last gegeven de Tafel vooz haer te dec-
 n / en sijn koozn-knapen hare sacken te vul-
 n ; ja om meer te seggen / gelijk Joseph Ben-
 min ter banden wpt-epschte die hem de liefste
 as / Gen. 44. Soo toont sich oock de Heere
 te-mets 't aller-strengste / eben aen die gene /
 hem naest aen het Herte leggen.

Klag.

148 Klachte van een bedroefde Ziele,

Klag. Hebbet gy opt yets diergelijks vernemen in eenige Godsalige Zielen/als ick u beklaert hebbe/en is niet dese vreesse een openbaer merk der Godlosen/als de Propheet segt/Esai. 33:14. De Sondaren te Zion zijn ver schrikken/vreesse heeft de Huchelaren aen-gegrepen.

Troost. Daer is ook een H. vreesse/die in Godes Kinderen plaetse heeft / en by de vernietiging der winge des Verbonds Godes niet vreesst en vreesst niet op lesen selfs/als de Heere so sonderbaer si verbondt met Abrahams maekte/Gen. 15:1. Siet/een schrik/een groote duysternisse viel hem. Van andere Godsalige dan/behoeve is niet te seggen/hoe wel ick een ruyme stof hadde/dit eene exempel van den Vader der geloofgenen kan genoeg zijn/en vele dan op dese groote geen mis-oordeel over u wylt: is uwe Ziele u aenmerkinge van dese eerwaerdige bond-banden ontset/ verwerpt noch wien staet niet/ghond echter een kind Abrahams zijn/ja siet ook sekerlyk hier in desen grooten Vader gelijc.

Klag. Och! kendet gy de vreesfelijkheid mijner ontsteltenisse / gy soud licht een ander Oordeel over my vellen.

Troost. Ick weet oock / dat heftige aenbechtinge een Godtsalige Ziele konnen aentreffen; de harde bupen / en stercke winden vallen soo wel op een lustigh Hof/als een doornighe/ en huplende wildernis/ en soo zijn oock vrome Herten te mets heftige aen-bechtinge onderworpen/ 't en is altoos geen Somer-jaar soen

m/ daer komt oock te mets een guere Win-
 / die de Boomen al seer schuddet/ in den Hof
 & Heeren geplant.

Klag. So maer de Boom niet uyt de gront
 waeyt/ en dat is al mijn vreesse.

Troost. Geen noot voor een Christen Ziele/
 t sijn vaste eyken-Boomen/ Esai. 61: 3. Die
 el van de winden werden geslingert/ dog niet
 dozben/ maer des te dieper in de Aerbe wer-
 n gewortelt; en wat dese zielwinter belangt/
 moet oock al het geestelijck goet der kinde-
 n Gods bebozderen / doende door hare kou-
 en vorst versterben die Woemen en kanc-
 ers/ die anders de Boom schaden souden.

Klag. Soude sulck een Ziele als de mijne
 / noch eenige hoop durben scheppen / en tot
 e H. Bzuyloft durben naderen ?

Troost. Gy moet dat doen op de noodigun-
 Jesu Christi/ ende tot dien eynde dat schzic-
 elhck Heyz-leger van die vertwijffelende ge-
 achten door-breken / en soo tot den Heere
 Jesum komen/ als die Vrouw/ Marc. 5: 27.
 Die door de schare henen tot Jesum quam
 zingen / om sijn kleet aen te raken/ en soo ge-
 esen te werden.

Klag. Ick bekenne ick hebbe my al dick-
 als tusschen de twee gedachten benauwt ge-
 onden/ van de last Jesu Christi/ en mijne on-
 aerdigheyt; sie ick op mijnen Heere daer leyt
 in woort/ 't welck ik niet kan na-laten sonder
 ingehoozsaem te zyn/ maer wat doe ick ? my-
 ne

150 Klachte van een bedroefde Ziele,
ne on-waerde strijdt daer tegen / en weert in
de toe-gaugh tot dat Heylige.

Troost. Het eerste moet swaerst by u w
gen / het woordt van utwen Jesus verbindt
die oock utwe on-waerde wel ober-siet / soo
daer ober belast en beladen zyt.

Klag. Och my ! ick soude dooz mijne te
kionste mijnen Jesus al te seer onteeren in s
ne waerdige Oudomantie / en sijne H. Cal
alsoo on-reyn maken.

Troost. 1. Gy sult utwen Jesum in 't mi
den utwer geringheyt verheerlijcken / dooz
erkentenisse van dien / ende u ernstigh beklag
daer ober. 2. Vint gy sulck een sozge om J
sus niet te onteeren / wel schept moet / ick s
u op-wecken / op gelijcke wijze als ick van e
Godsaligh man gelesen hebbe / Mr. Peackoc
deselbe van een Predikant besocht / ende g
vraeght zijnde / of sijn begeerte was / dat me
Godt de Heere eens vooz hem wilde bidden
alsoo hy in groote mistroostigheyt was / ge
tot antwoort ; Heen / siet tot dat gy Godt
Naem niet ydelijck gebrypckt / pets te bidde
vooz soo een verwozpelijck vat als ick ben
Maer wat seyde een van sijn kinderen / dae
by-staende met een betwogen Hert / en tranen
in de Oogen / (en dat selve past nu u toe /) Oc
Vader / seyde het soete Hert / en seght niet / da
gy een verwozpelingh zyt / want ware dat
gy soud so besozgt niet zyn vooz de eere Gods
die vreesen dooz den Gebede te onthepligen.

Klag

g. Het dunkt u eenig bewijs van 't Chri-
 dom in mijne Ziele gebonden te hebben /
 er och wist gy hoz ellendig dat'et daer stae?
 Troost. Het is sekerlijck een goet teken soo
 anders te zijn voor de eere Jesu Chzisti / ende
 niedigh ontrent sijn V. O. dominantien.
 Klag. Gy gevoelt gants gunstelijck van my /
 er 't is een Oordeel van liefde / ick geboele
 anders in my / daerom soo weygert oock
 in Ziele uwe vertroosting aen te nemen.
 Troost. Gy sult my geen redē weder spreken.
 Klag. Wat seght gy? my dunkt niet een
 en van ware genade in my te kunnen vin-
 / maer wel tot mijn veroordeling te sien.
 Troost. Ik heb al-ree 't tegendeel getoont;
 maer het dunkt my niet vzeemt sulckis tegen-
 ordigh uyt te hooren / alsoo ick u in een
 wondere bedwelminge sie. De staet nu van
 dwelminge is een staet van duysternisse /
 ise ons soo voort-komt in de Schzisture /
 ai. 50: 10, 11. &c. Sy brenghet als een dicke
 vel voor het Ooge der Ziele / so dat men als
 n voor die tyt soo niet sien kan de goede ga-
 n van onsen Godt: de droefheyt verswelgt
 goede hope / als een Zee in haren on-dooz-
 ondelijcken kolekt / Jac. 6: 3. Maer hebt
 eden moedt / een anders Ooge siet wat ko-
 lijckis in u / ick hebbe u een goede vzych des
 Geestes getoont / en sullen sich vele andere
 ch als heldze Stezren in dese nacht der duy-
 rnisse op-doen. Het is nu een bewolckite
 stont /

152 Klachte van een bedroefde Ziele,
stondt / maer gelijk men in een nebelige dach
noch wel soo veel lichtſ kan sien / om van den
dagh te besluyten / soo eben in sulcke stonde
om de genade Gods te erkennen. 't Gene
reede geseght is / vertoont sulks genoeg / en
geeft een klaer bewijs / dat gy een planting
des Heeren zijt / gelijk men selfs nyt een troc
jen Druyben bequamelijck kan sien / dat
een Wijn-stock / en geen dozren Dooren en
Klag. Dewyl icht nochtans sulcks niet
my en bevinde / hoe durbe icht tot dien grooten
Salighmaker gaen ?

Troost. 1. Salomo seght / daer is een /
hem selfs denckt rijk te zyn / en hy is arm:
een / die hem denckt arm te zyn / en hy is rijk:
De Godtsalige denckt dickwils seer geruym
van hem selfs / bysonderlijck in de nacht
dese Ziel-bedwelmingen / en siet / daer is noch
al by een grooten schat in de Ziele : 't G
met de genade als met het Goudt in de M
nen / daer is wel Goudts genoeg / maer sy le
diep begraven in de Mijnen. Soo is dickw
de genade in de Ziel / maer sy leyt verborzgen
als het oock in 't lichamelijcke dickwils ber
staet als de Mensch denckt / soo gaet 'et in
geestelijcke / de Godtsalige dencken en gant
desolate a boedel by haer te vinden / en siet da
sijn noch al verborzgen schatten. 2. Maer g
nomen dit gebreck der Ziele / wat dat en mo
u van Jesu Christo niet af houden / maer s
veel te meer hebt gy van nooden om tot

te gaen/dat uwe ledigheit uit sijne volheit
 richte vervult worden. Gy toont oock in de-
 niet recht te verstaen de werksaemheit des
 doofs/'t welck niet op hem selfs en rust/maer
 veel tot Jesum Christum wyt-gaet. 't Was
 soet woort van Mr. Bratfort; Soo de wer-
 /sept hy/oorzaken warē van mijne Salig-
 /ik soude geheel wanhopen/ maer nu is'er
 gelobe/en dat doet mi moet grijpen in Je-
 Christo /de Fonteyne des Heyls. Gy gaet
 recht and'ren weg in; om dat uwe gaven
 groot niet en zijn als gy wel woudet/daer-
 wantrout gy / gy siet niet genoegh op Je-
 den heel-meester der Zielen / gy wilt selfs
 ngen/ om Jesu aengenaem te zijn / ja sijn
 nste te verdienen / gy wilt hem met u eygen
 nte betalen/dat mishaget onsen Jesus/die
 ooz een Dyp-geber van zijn gaven wil erkent
 /en sijn genade vooz niet/ ende sonder geld
 deelt/ Esai. 55: 1. Ten besten genomen/ so
 wilt gy so geheel op Jesum niet steunen/ of
 olt ook wat in u eigen selfs bevinden/niet on-
 ijk de Aprikooz en Persik/ die men wel aen
 nmer op-bind / doch echter haer vastigheyt
 er eygen wortel heeft. Betrouwt en leunt
 heel op Jesu/Cant. 5: 8. O dien uwen vrient/
 er is heyl en zegen genoegh by hem / die hy
 alijck wil weg geven / en niet verkopen.
 Klag. Godt wil nochtans niet dat men met
 ige handen vooz hem verschijnt / en willen
 er vooz hem gebzacht hebben.

¶

Troost.

154 Klachte van een bedroefde Ziele ;

Troost. De beste gabe is een ootmoedigh Hert / en gelooven in Iesum Christum ; w had de arme Vrouw? Marc. 5. 27. sy hadde haer goet vermeestert / en had niet ober als le verrouwen op Iesus / dat hy haer helpen w de / en haer gelobe behield haer. Volgt op ha voetspooz / gelooft / en u ziele sal behouden zy

Klag. Maer het geloope moet wercksaer zijn / en sich vertonen in Heilige Oeffeninsbe vrenghden des gemoedts. Maer die en vrie ick niet.

Troost. Vind gy niet een mishagen in u aenleggende gebreken / wenscht gy niet v dat Lichaem der sonde ontslagen te zijn? w o det gy Godt niet beter dienen? Is Iesus n waert in uwe Oogen? Woudet gy niet sy goetheyt smaken en voortaeen niet hem wa delen? Is u wel pets bitterder als de kragt s uer werkinge / en gunstige tegenwoordighe so niet te mogen smaken? wel pastet u dan to dat eene tot so een ver slagen Hert seyde : wae gy geen Bynlofts-kindt / gy en soude so on af-wesen des Byndegoms niet suchten.

Klag. Och! Godt weet / en mijn Ziele wee hoe gebreckelijck ick noch in desen allen ben.

Troost. 1. Ick verwondere my dickmaels hoe ick het volck Gods soo bekommert vind ober haren staet / daer de Wereldts-kindere soo on-besozcht en weeldzigh daer henen gae als of sy de ware Bondgenoten waren. Maer het gaet hier in 't geestelijche / als men te met

in

't tydelijcke verneemt; 't spreekwoordt seyt :
um cantant pauperes , gemunt divites : Dat
/ terwyl de arme lieden singen / soo suchten
rijcke. Soo vindt men 't dickmaels : Ter-
wijl de arme Man singht in sijn pothuyshen /
is de rijcke man vol rouw in sijn rijck zalet.
Men gaet 't oock dickmaels na de Ziele / de
dighste Zielen ziju te mets 't meest verhengt/
of het byp wat ware / daer de meest bege-
dighste kermen en suchten. Dat vertoont
sch bysonderlijck / als het H. Avontmael booz-
anden is / die bloote Belyderen gaen dick-
maels met groote verwaentheyt daer henen /
of sy alleen de leden Chrysti waren / daer
ware Discipelen en klagen en kermen ober-
daer onwaerdighepdt : qualijck durvende de
opmoedighepdt nemen om tot haren Heere
te gaen. 2. Het is oock een groote mis-
singh / dat wy ons dooz het gevoelen van onse
bezeken en nietigheden souden laten afleiden
van hem : Die ons alleenlijck heelen kan / wy
moeten liever daer dooz tot den Heere Jesum
kerden henen gedreven / ende tot de behulp-
middelen onser Saligheyt. Luyden die siecke-
ck ziju / en moeten niet heel en al abstinieren
van de spijse / maer als men seyt / de mont wat
leden / tot noodigh voedsel / ende verhael van
mer sterkte / al is de appetijdt schoon swack.
Men Man die duyfter is van gesicht / sal hy de
duysters toe doen / om dat het in hups doncker
Neen hy salse open setten om licht te ont-

156 Klachte van een bedroefde Ziele,
fangen/en beter te sien: Hoe sich ymant ho-
der bevint/hoe hy oock meer van nooden heet
by 't vuur te gaen/ of eenigh werk van Oeff-
ningh ter handt te nemen. Vinden wy het ge-
bzeck van onse Ziele / het moet ons niet da-
maer tot den Heere Iesum heenen leyden /
doen betrachten alle die middelen/ van welcke
wy iets goets te verwachten hebben: Wy
moeten oock in desen niet ledigh blijven sitte
als sonder moedt / maer uytgaen tot onser
Heere/die genoeg heeft/om onse verlegentheit
te hulpe te komen: Gelyk als Jacob seyde tot
sijn bedroefde kinderen/in de groote honger
noot van Canaan/ Gen. 42:2. Wat siet gy be-
dzukt/siende de een op de ander/ als of'er geen
hoop was / en gy alle van honger vergaen
moest? Daer is Broodt genoegh in Egypten
treckt op/en haelt dat ons nodig is. Soo men
Christen Ziele! Wat sit gy daer neder / be-
dzucht en verlagen / als of'er geen raet was
daer is Broodts genoegh by uwen Heere
schen Ioseph / treckt op / en versiet u van si-
heerlijcke Goederen / op dat gy niet en sterft
Hebt gy niet / en geest de moet niet verlore
maer laet u gebzeck u te meer tot Iesum /
sijn H. Tafel opwecken.

Klag. Wiste ick dat Iesus my wilde aem-
men/ick woude my ver stouten/en henen gaen

Troost. Weet dit voorzeker / dat Iesu-
veel meer mishagen heeft in dese wantrou-
wende gedachten/als in uwe sonden selfs. G

we

zet dat een Medicijn-meester meer verstoort
 over de verwerpinge des Patients van
 n Medicament / als de wal-gelijckheydt
 an de sieckte selfs : Weckt op u geloove / en
 rt desen Hemelschen Medicijn-meester / in
 et ontfangen van sijn geuces-middelen / en
 p sult hem gantsch toegenegen t'waerts
 ebinden.

Klag. Och Broeder ! ick vinde mijn Her-
 soo geheel ledigh.

Troost. Gaet tot uwen Jesum / hy is die
 echte Elizeus / die niet uwe vaten met upt-
 erlycke Olpe / als die Vrouwe van de So-
 en der Propheten gebeurde / 2 Reg. 4 : 8.
 naer de ziele met de Olpe sijner genade ver-
 ullen sal. Syt gy veel schuldigh / kunje niet
 etalen / en vreesst gy / Godt sal u ende uwe
 kinderen om der schulds wil in de Kercker
 verpen / dat is / Ziel en Lichaem in de Helle
 mijten / wel hier is hy die vooz u sal voldoen /
 n uwe schulden betalen : Gaet tot hem / en hoe
 veel u ontbreect / hy heeft genoegh om u te
 leven / hier is voozraets genoegh / niet de vol-
 jeyt van een Dat / maer van een Fonteyn / ja
 en geheele Zee.

Klag. Voelde ick eenigh Geestelijcke leben /
 nde eenige Hemelsche beweginge / ick woude
 raderen / maer ick voele my soo vadsigh ende
 soo doodigh.

Troost. Doelt hy u ziele soo vadsigh en sla-
 perigh / wilt gy daerom uwen plicht nalaten ?

159 Klachte van een bedroefde Ziele,
O soo veel te meer moet gy u op maken: h
doet gy als u been in slaep is / als men sepi
blijft gy sitten? neen gy staet op / gaet da
op / en siet het is gedaen / soo mede sal de H. e
ge Oeffeningh de se slaperigheyt verdryben.

Klag. Maer ick binde oock mijn Ziele s
gantsch doodigh / en sonder geestelijck leven.

Troost. Wel oock / dat moet is tot den H. e
Jesum voort dryben / om meer lebendigh
werden: wie is de Fonteyne des Geestelijke
Levens / als eben Jesus Christus onsen He
re? Het schynen van de Son geeft licht aen al
de Elementarische Lichamen / en dat doe: Je
sus aen de Ziel. Als gy by't vuur zyt en kring
nen doobe kool in handen / wat doet gy als gy
wilt doen glimmen? gy brenge se by een bran
dende kool / en hy wort mede brandende. Is
Ziel doof / brenge se tot Jesum / en utwe doob
kool sal glimmen. Segt gy oock / mijn Ziel is
soo doodigh / wel Jesus kan oock doode leven
digh maken. Het was een sonderbaer geval /
2 Reg. 13: 21. Dat een doodt Man / gewoz
pen in't graf van Eliza / en sijn beenderen aen
rakende / lebendig wert. Werpt u mede op den
dooden Jesum / op sijn doodt Lichaem in den
H. Avondmale / raekt aen de H. Panden / en
wat gelt'et / utwe Ziel sal leven.

Klag. Hadde ick eenigh verlangen na dese
waerdige Panden / maer daer is als een wal
ginge in mijn Ziele van dese H. Spise: Ick be
hoozde daer naer te verlangen / als eene die ter
Bryu-

...vloest sal gaen / en dat en binde ick niet.
Troost. Dat doet uwe tegenwoordige rou-
ten Ziel-bedwelminge. Dabid door sijne
nighbuidige verdrukkinge / klaeghde sijnes
roodts te hebben vergeten / Psalm 102.
heurt af desen dicken rou-mantel / en schud-
u uyt den stoffe / ende uwe Ziele wil haer
eige gestalte bekomen.

Klag. Maer ach! soo lang ick my dus danig
wonde / wat raedt? Godt wil een begerige
iele en geopende Mondt / die heb ick niet hoe
ik dan dese Hemelsche soetigheden smaken.

Troost. Hebbet gy niet de begeerte die gy
oudet / biddet Godt / en hy sal u die geven /
sich ober uwe swachheden erbarmen; Hy
loek uwen Mondt verbullen met sijne He-
elsche goederen: By hem is een fonteyne des
ebens / en by hem is een gantsche volheyt /
en sal hem aen geen verbullinge ontbreken.

Klag. Ick weet wel / dat'er genoegh is by
n Heere / waters genoegh in die Fonteyne /
de Melck in die Borsten der vertroostinghe /
maer ach! ick hebbe geen kracht om daer aen
suygen / ende die Hemelsche soetigheden na
my te trecken!

Troost. De Heere is genadigh / hy sal u
Mondt en krachten geven / en dit Hemelsche
at ten Monde doen inbloepen / gelyck de Her-
ers doen aen de swache singh-lammerkens /
nelkende de Melck uyt de Uperen / en dat
zuppemde in de Mondt van de teere Schaep-
kens.

160 Klachte van een bedroefde Ziele,
jens: Of als een Moeder aen haer swac
specke Zuygelingsken doet/ per sende het Se
uyt de Borst met haer eygen Vingers/ en da
mede het teere kindken labende/ so sal de He
re doen: Hebt gy geen kracht om te suppen
de Heere sal selfs dese Melck der vertroosting
uyt de volle aderen drucken / en u in de Mo
doen in dzyppen. Scheppet moet / en laet
niet hinderen van dese troost-rycke zegelen.

Klag. Ach! ick ben onwaerdigh om te
den Heere toe te treden aen sijne Tafel.

Troost. De liefde Gods sal u weerdig
maken/ en waerdigh achten treet maer toe.

Klag. Hoe durst soo een arm Bedelaer te
Jesum komen/ als ick!

Troost. Ja vooz de arme breeckt Jesu
sijn Broodt / Pl. 107:9. Luc. 1:53. Ahasue
ros bereyde sijn maeltijdt vooz Vorsten / Je
sus vooz de behoeftige Zielen.

Klag. Ick hebbe geen kleederen om tot so
een groote Bynloft te komen.

Troost. Jesus geeft kleederen vooz u / di
sal u verciere alle / onse cieraegie moet van
daer komen / als die van Koninghs Keur
dochteren uyt des Koninghs Hups / Esth. 3

Klag. Ick schame my in dat gezegende ge
selschap / der Heyligen neder te sitten / en niet
haer mijn handen uyt te steken.

Troost. Die ons alle waerdigh maeckt/ is
Jesus Christus / die oock u sal geven dat gy
behoest: scheept moet in de goedertierentheyt

over 't H. Avondmael. 161

nededogentheyt uwe's Heeren / hy is seer
oudelijck / en bysonder om verlegen Zielen
te nemen.

Klag. Ja waerlijk verlegen binde icht mijn
/ ja geheel sonder verwachtinge en hope.
Troost. Wanhoopt in u selven / maer wekt
vertrouwen in de goetheyt uwe's Heeren.

Klag. Soud' hy soo een arme Ziele willen
nemen / als de mijne is ?

Troost. Ja sekerlyck / soo gy sulckis van
u begeert / Ps. 18: 11. bezee zy het / dat hy
sijn eenige begeerige Ziele soude wepgeren.
er is niet te vreesen / dat gelesen wert in het
Sleggh-Liedt 4: 4. De kinderen roepen om
doodt / en daer is niemant die 't haer geeft.
aet tot Jesum / ende hy sal uwe hungerige
Ziele verzadigen.

Klag. Was icht sijner kinderen een / iels
binde oock een deel verwachten.

Troost. Een kindt zyt gy / en een deelge
tot der genade Jesu Christi. Hebt gy niet
wasdom en stercke van and're / dat en kan
kinder-recht niet benemen. Gy weet dat in
u groot hupsghesin kinderen van verscheyde
conditie zyn groote / klepne / gesonde / sieke / Ec.
soo oock in 't hupsghesin van de Heere onse
doodt: In den Hemel heeft hy die stercke Hel
an / Qui fruatur visione, die altoos sijn aen
sichte sien / de Heplige Engelen: Op aerde
heeft hy oock kinderen van verscheyde slagh /
mer heeft hy sijn Mannen / Jongelingen /

H S

kin

162 Klachtē van een bedroefde Ziele;
Kinderen / ja oock Zuggelingen / die niet
de Nam verdragen konnen: Daer heeft
gesonde en sieke Kinderen / sommige welcke
aengesichte is blinkende / sommige welcke
gelaet doo? Geestelijcke krankheden is v
donckert en verballen.

Klag. Och! soo ick soo maer van de min
genade Godes konde verseeckert wesen /
woude my genoegh zijn.

Troost. Ja dat ware oock in der daet soo:
heyl van Gods Kinderen en hangt niet aen
groote / maer aen de waerheyt van de genade
De minste Chyristen is soo wel een Chyristen
wel met Chyristo vereenigt / als de meeste. **A**
alle Sterre sijn even groot / maer staen alle a
Orbus, of Hemel-ronde. Niet alle leden des li
haems sijn even groot / maer sijn alle noc
tans op gelijke wyse met het Hoofst vereenigt
soo sijn niet alle Chyristenen even sterck / ma
nochtans gelijckelijck met den Hoofde. **J**
Chyristo vereenigt / ja gelijck de levendige Ge
sten haer soo wel vervoegen in het minste de
des Lichaems / een pink / een tee / &c. om 't se
ve levendigh te maken / en een Boom haer sa
hy set / soo wel aen het kleynste rjnsjen / als a
de grootste tak / soo sal sich oock de kracht de
verdienstē Jesu so wel verspreyden tot de min
ste Chyristen als de meeste. Het kleynste ledede
in Gods Hups en sal niet ontbrecken dat heyl
heylsaem is. Ja / men bevind in den woord
onfes Gods / dat het Herte onfes Heeren op een
by

bysondere wyse over die swacke en siecke kin-
derkens hangt. In het zuipgen der Zuygeling-
ens blinkt uyt de wijsheyt onses Godts / als
Dabid aenmerkt / Ps. 8. En so in het Geeste-
like blijkt ook sulks sonderbaerlyk / als hy het
lf de aen de Hemelsche Zuygelingskens doet.
Dat verklaert de Heere by den Propheet Ho-
as / aengaende Ephzaim / seggende: Als
Ephzaim een kindt was / leerde ickse gaen / cap.
1: 1, 3, 4. Ick reykte hem voeder toe. Als de
Mim de Borsten wythaelt / en het kindt toe-
epent / soo verklaert de Heere dat hy aen E-
phzaim gedaen hadde. Dat is de goet-gun-
tigheyt onses Godts aen de sijne. En geliijck
aan Joseph / Gen. 50: 21. verhaelt wert / dat
hy sijne Broederen onderhieldt. tot de Mondt
der Kinderkens en Zuygelingshs toe / soo heeft
dat bysonderlych in onsen waren Joseph / de
Heere Jesu Christ sijn plaetse en toepassinghe.
Ick begonde ook boven al reede te seggen / dat
elks het herte van de Heere onse Godt byson-
derlych op die swacke zielen geset is. Hanght
niet het Herte van de Lief-hebbende en barm-
hertige moeder meer over het teere zuygelings-
ken in de wiieg / schreyende om de Borst / en het
siecke kindken in sijn kribbeken / als over de
ouder kinderen die over Hyns gaen / en gesont
zijn / roepende om haer behoefte ? false niet de
oudere en gesonde laten gaen / om het zogend
en siecke kindken sijn gemack te doen ? wel //
dat moederlych hert / ja meer betoont de Heere
H. 6 onse

164 Klachte van een bedroefde Ziele;
onse God ook aen alle sijne swacke sieckheit
derkens: sy zyn het/over welke sijne Ooge be-
sonderijck een goede is wakende/en die de ee-
ste zyn in de voorzorge. Ja 'tis te verwond'ert
hoe veel wercks God de Heer van sulke treur-
herten maect: wy sien in 't exempel van h
berlaten Israël/Es. 66: 12, 13, 14. Als een be-
der met sijn tere kindeken speelt/dat hy op sijn
knepe neemt / en daudeynt om wat te verma-
ken/so beloost ook de Heere dat hy aen het be-
droefde en neergeduchte Jerusalemi wil doen

Klag. Was ick alleen swack en sieck/en niet
so ongeloobigh / myn ongeloobe sal my ver-
doemen/en sijner gunste onwaerdigh maken

Troost. Ongeloobe was'er oock by Tho-
mas / en nochtans krijght hy verlosf sijn vin-
geren in de zijde en wonde Jesu te steecken
In den Heylige Wondmale staet Jesus met
sijn opene zijde / en doorsteekende handen en
voeten / brenghet oock uwe vingeren daer toe
op dat gy gelooven meught: Hoozt wat uw
Salighmaker seghet / hy roept u toe / en sendt
tot u als eens tot Petrum / wat vzeest gy
klyen-geloobige / Matth. 14: 31.

Klag. Kon ick mijn noot aen Jesus klagen/
wat noot was 't noch; maer ick kan niet bid-
den tegens mijn nooden/wat raet nu?

Troost. Godt kent u nooden/en sal u troos-
ten. De Moeder verstaet wat het kind wil /
als het schreyt in de wiegh / al kan 't sijn noot
niet klagen / en komt het te hulp. Men weet
oock

ck de begeerte van den Bedelaer / al is hy
 m/ en men geeft hem een aelmoes. Siet de
 thomste van die bedroefde Vrouwe / Mat. 9:
 ,22. Niet veele woorden hoorst gy van haer /
 sprack in haer Herte / sendt de Text / maer
 esus kende haer begeerte / dat sprakeloos /
 ch hertelijck versoek / vermocht by den Hee-
 / hy hoorde de woorden hares herten / en ter-
 yl sy haer bevedende hant tot de somen sijn
 eedzen bracht / siet / een wonderlijcke kracht
 ngh van hem tot hare genesinge. Vindt gy
 ock uwen mont als toegesloten / om tot Je-
 us te bidden / en u handt als bevedende / om sijn
 leederen aen te grijpen / och ! spreekt in u her-
 / en raecht maer 't uysterste des kleetds aen /
 i gy sult oock uwe hope niet verpdeelt sien.

Klag. Hoe soude ick door al dat Heer van
 mijn ziel beswaernissen / en soo veel gevoelij-
 e tegenspraken durven doorzeken ?

Troost. Ja gelyck gy / die gemelde Dron-
 oe / die dicke drommen van die verdzingende
 schare siet doen / Marc. 5 : 27.

Klag. Och ! leudet gy de ongedaenheyt van
 mijn herte / het is soo droogh en dorre / niet an-
 ers als een Boom die geheel uytgegaen is.

Troost. Wacht u wel / O Ziele / u so geheel
 e verwerpen : hoorst uwe Godt spreekken / en
 dencket u geseght te zijn. Segt niet / (sendt de
 Heere) ick ben een dorren Boom / Esai. 56:3.
 Dint gy u swack / Godt sal u stercken / ende
 verp't de moedt / noch hope niet wech. Seght

166 Klachte van een bedroefde Ziele ;
niet / ick ben verloren / maer grijpt moedt /
segt / ick sal noch sterkte bekomen. De swach
segge / ick ben een helt / Joël 3:13. Gzoent ut
Tack niet als gy wenschet / wel hoorz wat i
Heere segt : hy is het / seyt hy / die den nedzige
Boom verheft / en de drooge Boom bloepeni
maekt / Ezech. 16:24. Siet gy het Hups Gods
wel daer bloepen de Hemelsche Beeken / Ps. 8
En bysonder de H. Tafel / wel daer is dat he
saine Bloet / dat utwen dooren wortel besproe
sende / utwen Boom sal bloeyende maken: dae
henen / O verlegene Zielen ! legget u aen d
Water-pijlen / en 't sal u wel zijn / laet utw
swachheyt u niet af-schzicken / want hoe gy
swaker zyt / hoe gy de geestelyke genees mid
delen meer van doen hebt / als een swack Lic
haem de spyse / de sieke de medicamenten / de
Wijn-stok de muur / en een teer boompijen me
houte latten / en een vallend' hups met stutten
onder set wert. Is u geloobe kleyn / wel het sal
noch al groote dingen konnen doen. De tonge
is een kleyn lidt / maer wat rech'et niet al uyt
Een kleyn toom regeert het paert. / ende een
kleyn roer het gantsche schip / een kleyn geloobe
kan oock al groote mirakelen doen. Dur st gy
de gantsche handt niet in Jesu Christi schotel
steken / wel bzencht hier het upterste van utwe
splesse by / en raecht daer mede in desen Geeste-
lycken honig / en wat gelt'et / u Ziele sal beko-
men / en utwe doncker Oogen opklaeren / als
eens Jonathans / 1 Sam. 14:17.

Klag.

Klag. Soeke ick my al schoon wat op te ge-
 en/siet! de miströostigheyt mijns herten werp
 my terstont al wederom neer. Dencke ick aen
 God/en dese H. panden/mijn ziele maekt mis-
 aer in my/en verschrickinge grijpt my aen.

Troost. Sy konnen u daer-en-tegen stoffe
 eben tot Geestelijke moedt-grypende/siet de
 koninck die den Dis bereyt/wien is hy? dien
 ziendelijken Jesus/in welkers lippen is ge-
 tade/en welkers handen druppen van bet-
 igheyt. Siet in den beginne des Euangelij/
 waer van Jesu Christi geboodtschapt werdt/
 wat is het woort der Engelen tot Maria/tot
 de Herders? 't is al/en vrees niet/en vrees
 niet/Luc. 1:20. en 2:20. Onsen Salighma-
 aer Predikende door sijnen Geest/wat heeft
 hy al vreedde-boodschappen aen de treurige
 herten laten brengen/Esa. 40:1. en 26:3. Psa.
 29:11. Es. 6:1,2. betoonende dat hy is die groo-
 te Hooge-Priester/sprekende vrede en zegen
 over sijn volck. Komende in de Werelt/drup-
 pen sijn lippen van Saligheden in sijn Predi-
 catien/Saligh/Saligh/tot acht malen toe/
 Marc. 5. scheydende uyt de Werelt/was 't al
 vrede/vrede. Joa. 13:27. keerende tot de Dis-
 cipelen na sijn Opstandinge/was 'et/wiens
 sonden gy vergeest/ Ec. Joan. 20. 't was ver-
 gebinge der sonden. In den dagh des oordeels
 sal de sententie tot de schapen zyn/komt gy
 gezegende: Wat sal ick seggen? het gantsche
 Euangelium geeft getuygenis van de goet-
 heyt.

168 Klachte van een bedroefde Ziele;
hept en vriendelijckheit onses Heeren: wie qua-
opt tot den Heere Iesum met een oprechte be-
geerte / die niet geholpen en wert? Hoe be-
vriendelijcker vanden wy selfs de Heere Iesum
als sijne Discipelen: Paulus sloegh Clyma
niet blintheit / Iesus doet de blinde Bartimeu-
sien. Petrus sloegh Ananias en Saphyra me-
de doot door sijn woorden / Iesus maecht me-
sijn woorden de doode Lazarus lebend'. De
Discipelen en verboden de Sirophoeniciaen-
Vrouwe / Iesus riepe tot hem / als syse bekie-
ben / datse haer als een hondckē quam na jan-
ken / en gaf haer begeerte. Al de wercken onse
Saligmakers sijn wercken van Saligheyt / tel-
leben / en niet ter doot. En hoe hy sich ontren-
de verlegene zielen wil gedragen / blijktt wy
sijne vriendelijcke uytspzaeck / Matt. 11: 28
Komt alle tot my die belast en beladen zyt / ick
sal u verquicken / en gy sult ruste vinden vooz
uwe ziele. Slaet gy 't oogh op de tafel des A-
bondmaels / en op die panden in deselve / wel-
het is een liefde tafel / en vriende panden die
Iesus aldaer aen de sijne uytdeelt / had gy oog-
gen om te sien / gy saegt daer den vriendelijcken
Iesu staen al nodigende en roepende / Gen. 24:
31. Komt in gy gezegende / wat staet gy daer
bupten / ick hebbe vsoeder vooz uwe zielen: en
aen de randen van dese Liefde Tafel geschre-
ben / Cant. 5: 2. Eet en drinckt Vrienden / Ec.
Die heb ik vooz u bereyt / siet daer by mijn heren
en goede wille tegens u. En dan / wat reden
hier

te vreesen / is'er in tegendeel geen reden/
met blijdschap aen dese H. Panden/en de-
voldadige Hups-waert te dencken?
Klag. Die oorzake van vreesen is in my sel-
lag. Hoe durbe ick geringe tot soo een groot en
lijck Koningh toegae?
Troost. Uwe bymoedigheid bestaet in sijne
gheeft/ niet in uwe waerde. Siet! de Heere
roep u/ als wy seyden/ op sijne roeping/en niet
te verdiensten/ hebt gy toe gangh te nemen.
Die groote Koning reyt u als van den Hemel
Scepter toe / en veroorloft u te komen in
den binnen-hof: zijt gy gering/hy wil u echter
verbaerdigen: ick hoore spreken/Prov. 9:1. Van
die groote Majesteit onder de naem van d'op-
beste wijsheit/van een Koninklijk Hups/ en
stropael/maer als ick sie waer de boden van
den Hemelschen Koningh gaen/soo vinde ick
dat'et zyn slechte en geringe Liedekens: wie is
slecht/hy keere sich herwaerts (seght de Wys-
sagt) hy kome en Ete van mijn Broot / ende
drinck van de Wijn die ick gemengt hebbe/verf.
5. Job 5:17. Hooret voek dit/O gy slechte!
Hooret dit/ en onderhoud'et booz u.
Klag. Maer wat heb ick om soo een groot
Koningh te presenteren/ 1 Sam. 9. Wat is'er
in mijne handt/ en wat is mijn gabe?
Troost. De Heere en schat onse gabe niet
na waerde: Maer na de genegentheit onses
herten/bzenget wat gy kond/ en 't sal den Hee-
re welkom zyn. Bzenget Lammeren booz
den

170 Klachte van een bedroefde Ziele,
den Heerscher der gantsche Werde/ Esai. I
Wat is een lammerken vooz den Koninghe
gantsche Werde? noch' ans wil hy het niet b
agten/als 't hem van een waer Israëlyt v
opgedragen. De groote Godt laet sich n
foo een geringe ende kleyne gabe vergenoeg

Klag. Soo ick een Aerdtische Koningh v
wachte / hoe woude ick bekommiert wese
om hem te ontfangen: Nu is 't de groote K
ningh des Hemels die ick wachte.

Troost. Hebt gy niet gehoozt dat de Hem
sche Koning een goedertierne Koning is? da
wat gy kond/en hy wil het sig laten geballe
daer sijn Historien van Koningen en groo
Personagien/die selfs een knol ofte dzonk w
ters van haer Onderdanen dankelyck hebbe
aengenomen. Soek weet gy wel/ dat het di
Koningen wyse niet en is/ op de middelen ba
ren bysonder Onderdaen te leven / sy sende
selfs hare begagie en Konincklycke toerustin
ge vooz uyt/ua waerde van haren staet. So
sal het oock wven goeden Godt doen / dat gi
niet hebt/en hy nochtans eyft/sal hy u geven
en selfs mede byengen. Vertrouwt op sijn
goetheyt/ en stelt u te vreden.

Klag. Onse God is van een verschrickelycke
Majestept/ Job. 27. en dat doet my vzesen.

Troost. Een Heplige vreesse betaemt ons /
maer die niet verhindert onsen dienst aen
den Heere onse Godt: Doet gelosten / en be
taeltse den Aller-hoogsten/ alle gy die rondom
zijn/

laetse dien / die te vzesen is / geschencken
 ngen / die den Geest der Dorsten als druyben
 sind / die den Koningen der Werden vrees-
 k is / Ps. 76: 12, 13. Daer komt ons Godt
 rozen / onder eenige heerlijcke expressien / en
 k alle die vreeselijcke Godt / die selfs den
 ningen der Werde verschickelijck is. Maer
 ? sal dat het volck Gods af-schrecken /
 haer geschencken tot die Godt te brengen ?
 en : Bzengt geschencken dien die te vree-
 is Bzenghtse wel met een Heplige vreesse en
 biedighepdt als tot dien grooten Koningh /
 daer oock met een Heplige vymoedighepdt
 tot ulwen lief hebbenden Godt.

Klag. Hoe darst soo een arm schepsel / als
 mensch is / eenige vymoedighepdt nemen
 tot die grooten Godt toe te treden / daer
 is die heerlijckste Schepselen / die Graven
 Hertogen van den Hemel / de H. Engelen
 met beven en beschaemthept vooz hem be-
 men ?

Troost. Traden wy toe in ons selven / wy
 vachten vreesen / nu schuylen wy achter den
 egge ; en onder de kleederen Jesu Christi / de
 one en Erf-genamen des Hemels / de mede-
 selle Gods / Godt selve / die heest ons dien le-
 ndigen wegh ten Hemel gebaent / ende vooz
 us verdient / dat wy met vymoedigheyt mo-
 m toe treden / en onse nooden vooz den Heere
 ngen. Laet ons met vymoedighepdt toe-
 men tot den Throon der genade / op dat wy
 barm-

172 Klachte van een bedroefde Ziele,
barmhertigheyt mogen verkrijgen/en gen
binden om geholpen te werden ter bequan
tijdt/ Hebr. 4: 16. Wy mogen in Christo
su toe treden tot Godt/ ja met vyzmoedighy
toetreden. O wonderlycke sake/en onbeg
pelycke verheffinge vooz den armen Mensch
Als de oude Leeraer Chrysoftomus seyde: da
de Engelen het aengesicht moeten dekke
daer wort de Mensch genoodicht om met v
moedigheyt/ en als met ongedeckten Hoof
tot Godt te gaen/ sonder dat hy hebbe te v
sen vergeefs te sullen komen: Heen/ hy
barmhertigheyt binden en geholpen werd
ter bequamier tijdt.

Bedenckt dit/ O treurig herte! en weckt o
u Geestelyk vertrouwen in Jesum Christum
siet gy op u selven/ vzeest/ maer siet gy op J
sum Christum/ vertrou. Hy is wel een groo
maer ook seer vziendelyk/ en goedertieren Ke
ningh. Sijn Chzoon is een seer heerlycke
Chzoon/ maer oock vol genade en goedertie
renthept. Ick heb 't van eene ongemerckt ge
sien/ wpt 1 Reg 10: 19. Dat ter zijden van Sa
lomons Chzoon twee leunen waeren tot sit
plaetsen/ en twee Leeuwen stonden by de leu
nen. 't Woorzt overgeset leunen/ betekent oock
handen/ 't schijnt dat die twee leunen gemaek
zijn geweest als twee hande/ die waren ter zij
den van den Koninklijken stoel/ en schenen als
de Onderdanen toe te roepen/ en te beloben de
behulpelijcke hant des Koninghs: doch op dat
oock

ik een recht ontsag dese byzpheyt mogte ma-
 en/so stonden daer twee Leeuwen by. Gaet
 tot Jesum/tempert uwe byzese en vertrou-
 u onder een / laet u de Leeuwen van Gods
 schizckelijckheyt so niet verbasen/ofte laet u
 uytgestoken handen om u goet te doen /
 derom encourageren en moet geben : leert
 uwen Jesum recht kennen/en in hem sou-
 rt uwe Chzistelijcke bymoedigheyt.

Klag. Hoe durve ick tot Jesum Chzistum
 deren / ick sondige tot hem die de Heylig-
 eyt selfs is. Wy sal my onreyn niet lijden /
 goddeloose zijn hem een grouwel / ende de
 verckers der ongerechtigheyt sullen by hem
 verkeren/sijne Oogen zijn te reyn/om het
 made te verdragen / och ick en sal hem niet
 dienen. Want hoe soude ick vooz sijn
 gesichte bestaen ?

Troost. 1. Soo gy uwe sonden in 't bin-
 ste geboelt en hertelijck daer ober klaeght/
 Jesus sal barmhertigh zijn / het is de Leeuw
 moegh/ dat sijn parthye sich vooz hem neder
 erpt/en so ook Jesus Chzistus/ die Leentw/
 den stamme Jnda ; hy haet de sonde/ als
 seer suood vergift / maer sietse nochtang
 ontferminge aen / die tegens haer dyanck
 er toe verobert werden / en daer ober sich-
 en. Wy hebben een natuurlijcke tegenhepdt
 gens 't vergift / sien wy een vergiftige Pad-
 / Spinne/ Adder/ &c. Wy grouwelen daer
 an ; Maer neemt / dat ymant onderhoeds
 eenig

174 Klachte over een bedroefde Ziele,
eenig fenijn hebbe ingenomen / of een on-
kind mogte vergiftigt zijn / wy erbarmen
daer over / so mede onse God / sijn nature ge-
welt van de sonde / als de onse van vergift. **G**
Godt vergetende sondaer (wel is waer) is
sijn oogen / als een vergiftige padde / slange /
vooz ons / maer gelijk wy met mede-dogen
vergiftige aenschouwen / so mede de Heere
se **Godt** met erbarminge / die van den **D**
als vergeven zijn / en daer over kermende / h-
ren toeblycht om hulpe en genesinge tot ho-
nemen. 2. **D**e Heere weet ook wat maeksel d-
wy zijn / hy kent onse swakheden en gebreke
en sal ons daerom niet verstoeten / so ons **H**
t anders met hem is. **W**ie verwerpt het got
om het schym / de wijn om de moer / **E**c. **D**
Ackerman en verwerpt den geheelen **A**ck-
niet om dat'er eenige distelen en doornen of
wassen / hy pluktse uit / en bewaert den **A**ckel
So wil **G**od ook omtrent de sijne doen / hy se-
ons niet verstoeten / om die gebreken die by on-
zijn / maer onse herten supberen / en vooz sijn
eygendom toebereyden. **B**edencht dat en ver-
ders / 3. so legt het ooz aen de deure van **G**ods
Hups / en lustert na de soete stemme van he-
troostelijck **E**uangelium. **S**iet / dat leert ons
het **E**uangelium: dat het gene in ons eygen sel-
ven ontbreekt / verbult wert uit de volheyt **J**e-
su **C**hristi / hy hebbende kleederen vooz onse
maektheyt / en gerechticheyt vooz onse misd-
den. **M**aekt daer u gebuyk van vint gy u gee-
stelycke

die gebreken / gaet tot Jesum om medicijn /
 die sieke tot den Doctoꝝ / daer is hulpe ge-
 gh by hem ; ja leert hier van de Herten des
 ts / als hy't selve vergift heeft ingenomen /
 loopt over bergh en dal / door prikkelende
 men / en lieffelijcke velden / en laet sich niet
 mede ophouden / niet rustende / eer het
 de Fonteyne komt / zijn Medecijn en be-
 denisse. Doet het selve / heeft de soude ver-
 ght / loopt henen tot de Heyl-fonteyne Af-
 s / en soecht daer utwe genesinge. Laet u
 mens mede toeben of ophouden / eer gy dat
 middel gevonden hebt. Hebbet gy niet /
 gus heeft alles / verdoemen u utwe sonden /
 ar is weer voorsprake in Jesu wonden / zyt
 schuldig / hier is de hoorne des Altaers / die
 beplingen sal / bind gy u naekt en bloot na
 iel / verschuyt u onder de slippe Christi / en
 get tot hem / als Ruth tot Boaz : bzept u
 on vleugel over my uyt / want gy zyt mijn
 er / schuyt onder dien purperen mantel : ge-
 pt in 't roode bloed van Gods Soon. Diet
 heere Jesus reyckt u die toe / een meerder
 als een Mardochai ontfingh / hy sagh een
 unglyk kleet / hem omhangen van zynen
 ondt / door de handt Hamans / hier is ons
 te vriendt / die met syn eygen handt ons 't
 art des Heyls om doet / beter als de best tab-
 met die een Koning op Aerde konde dragen.
 klag. Hoe soude ick die gunste van Jesu
 Cristo durven wachten / daer ick hem soo
 dict

176 Klachte van een bedroefde Ziele,
dickwils verongelijckt hebbe / ick hebbe
mijne sonden my dickmaels als een partje
gens hem aengestelt / wat hope en verwa
tinge dan vooz my ?

Troost. Ware God geen getrouwer vziens
als wy / onse heil woude lang uit zijn / nu ton
hy sich goeder tieren / in het midden van o
ongetrouwigheyt. Hy gaf het Manna uyt d
Hemel an een murmurereut Irael / en dze
te haer met Water uyt de Rotze. Ioseph
reyde de Casel vooz sijn onbroederlijke
Deren / die hem verkocht / en na Egypten
sonden hadden. So ook onsen Hemelscheg
seph vooz ons / niet tegenstaende onse verom
lijckinge aen hem. Simson leet en droeg
la / onaengesien 't leet hem van haer geschied
en so de Bruydegom onser Ziele. Petrus w
het die den Heere Jesum hadde versaeckt /
kreegh nochtans de eerste boodschap van
opstandinge / ja hadde Judas selfs (als een
Leeraer segt) vergevinge gekregen / so hy vooz
de Ober-Priesters tot Jesum ware gegaen /
pardon vooz dat schizckelijck verzaet had
versocht. Hebt gy misdaen / ô Ziele ! ga
tot Jesum Chzistum / bekent en beschrept
foute met de Broederen Ioseph / ende g
sult sekerlijck vergevinge bekomen / ende ee
deel krijgen van sijne Konincklijke gerech
ten. Laet het gevoelen utwer sonden wel ha
ren een diepe onsteltemisse in uwe Ziele / mae
geen mis-trouwen. De verloren Soon e
despe

overeerde niet in sijne quaden / maer seide / ick
 opstaen / en tot mijnen Vader gaen / Ec.
 David in die grauwelijcke Sonden / hu
 dt / ick heb gesondicht / maer niet / ick ben
 looren / ick ben verdoemt / hy stondt op / be=
 sijne Sonde / en kreegh genade. Volghet
 de vooz-gangh / en de Heere sal met u zyn.
 Klag. Maer mijne Sonden sijn so groot en
 mer / ick denke niet / dat'er soo een mismaeckte
 le in de geheele Wereldt is als de mijne.

Troost. Soo gy beladen zyt met uwe son=
 / en daer ober vermoeyt / hoedanigh sy
 / daer is vergevinge vooz u / want / sendt
 en. Saligmaker / sonder eenige uytsonde=
 ge ; O ! alle gy vermoeyde / komt tot my /
 th. II: 28, 29.

Klag. Och ! hadde ick die rechte vermoeyt=
 it des herten / dat rechte gekneuste / en be=
 ten Herte ober mijne sonden / maer dat en
 be ick niet / mijn Herte is soo hard en on=
 oeligh.

Troost. 1. Doelt gy u herte so hard / bzencht
 in gebeden tot uwen Godt / en roept met
 kercke / Esai. 63: 16. O Heere ! waerom
 toecht gy ons Herte ? 2. Bzencht u te vo=
 de Wet uwes Gods / oberleght daer by u
 digh bedrijf / leght u Hert als tusschen die
 e Tafelen / als tusschen twee Mael-sce=
 / en wat gelt'et / die ernstige oberdenkinge.
 seer nuttigh zyn / om dat herte te vergruy=
 / en in stucken te malen. 3. Bysonderliik

A

soo

178 Klachte van een bedroefde Ziele ;
soo weekt dat Diamantisch herte in't Bloed
Jesu Christi; Wat de waerheyt sy van de si-
tende Diamant in't Bocken-bloed/ het is
seker / dat de overdenkinge van de liefde on-
Heeren Jesu / en bysonder van syn lijden
sterben/ seer kragtig is/ om de ziele tot een
gevoelen en verflagentheit over hare sonde
brenghen/ Zach. 12: 10. Siet hier het rechte
bruyk van dese hoogwaerdige Maeltijt / t
wyl den dood onses Heeren verkondigen / t
conscientieuse bezichtinge heeft oock dit
sich / dat sy dese H. beweginge van droef-
te over de sonden in de herten der Communie-
ten seer wonderlijk op-wekt / en voort-set
Klag. Waren mijne Sonden gemeen /
woude noch hopen : Maer eplaes ! sy zijn
swaer en grondwelyk / dat my Godt niet
willen aenschouwen.

Troost. Gedenkt oock / dat onsen Jesu
een heerlyke Medicijn/ die selfs grote ja di-
rate siekten geneest/ onhulpelyke teeringe/
delijke popelsche en walgelyke melaetsheit
Ziele/ ja so licht als de minste siekte en flaeit
Siet de wonderen utwes Gods. Begint e-
met Adam / hoe swaer was sijne overtrei-
ge/ Hier was een sonde welckers geene gel-
was / een sonde sonder boozgaende exemp-
een sonde eerst en gemeyn/ waer door het g-
sche Menschelyk geslachte is bedorven en l-
ballen. Hadde Godt de Heere geen lust geh-
om de kinderen der Menschen goedt te do-

noude hy dien eersten Menschē niet by de
 stalen dubbelen gedoemt hebben? Du levert
 men byn Bries t'yt den Hemel/ en belovende
 zaedt der Vrouwē/toont niet een dat'er by
 de kracht en Balsems genoeg is tot ver-
 nge. Gedenckt verder aen de eerste We-
 / de Heere meldende dat het gedicht sel des
 menschen soo boos was (een genoeghsame
 om hem tot toorn te doen resolveeren)
 at even daer aen / ja mengelt daer onder
 belofte van de Wereld / niet meer niet wa-
 re verdoen/ Gen. 8: 21. Daer nevens ziju-
 uele bysondere plaetsen / in welke Godt
 ten verhael van de grouwelen sijns volks /
 verdaelt tot een vertoogh van sijne goeder-
 entheyt / siet Esai. 43: 2 2. 23. sijnde booz-
 relt de boose wegen van Israēl in booz-
 ende verffen/ soo komt de Heere verder / en
 klameert zijne heerlycke vergevinge t'yt:
 ggende/ ick/ ick ben het die uwe overtredin-
 ght-delge. Soo ook Hof. 2: 13. Nochtans
 tegenstaende / (datse namelijck / soo van
 hebben af-gehoereert) sal ickse locken /
 na haer herte spreken / Ec. Hier konden
 geboeght werden de exempelen van groote
 bidaren / van den Heere gepardonneert /
 bid/ Manasse/ Petrus / de Tollenaer / de
 boozen Soon / de Sondaresse / Luc. 7.
 alst u dit booz oogen / O treurige Ziele! is
 Sonde groot / en mis-hoopt echter niet/
 groot / sy is niet onbergeslijck / al wasse

180 Klachte van een bedroefde Ziele ;
sonder gelijk en sonder exempel / als Ada-
sonde / noch was'er hoop / Jesus heeft balse-
genoeg / om de aller-desolaetste wonden te he-
len. Soekt hem gy arm Patientken / toon hem
u wonden en buylen / en hy wil eere in u ge-
singe in leggen. Doet als die H. Sondar-
dede / sy by Jesus komende / daer hy in
Hups der Phariseus ter Maeltijdt was /
schreyde hare Sonde seer bitterlyk / en kreef
vergevinge. Komt ook soo tot de H. Tafel
Jesus / met een klachtigh Hert en tranen
Oogen / en wat geldt het / utwe hope en
niet af-gesneden werden.

Klag. Och ! ick ben soo verre van Je-
sus afgeweken.

Troost. Verre was de verlooren Zoon
gedwaelt van sijns Vaders Hups / nocht
wierd de Tafel gedeckt / en 't kalf geslacht
hy wederomme keerde. Keert tot uwen
menschen Vader / O gy afgedwaelde ! en
en sal u dat Geestelijck voedsel niet onthoud

Klag. Dat Broodt en is voor my niet /
een onwaerde hondt als ick ben.

Troost. Ook eten de Hondkens de krum-
kens / die van haers Meesters Tafel vallen

Klag. Wijs my de wegh om met Jesu
soent te werden.

Troost. Gaet tot hem / en in ootmoed-
heydt belijdt utwe sonden.

Klag. Hy mocht my dooden.

Troost. Neen / hy sal u verschoonen ; wi-

van hem / en sondert u af van sijne Ordi-
 nen / hy sal u wel weten te vinden / daer is
 verbergen booz hem / daerom gaet liever
 hem / en bid uw's lijfs gena. Ik hebbe eeni-
 gtabele Historien van Aerdsche Koningen /
 die u ophalen moet. Het wert verhaelt in
 ingelsche Historien van Eduard den Eerste,
 die zijnde vertoont tegen een sijner knech-
 die tegen hem verbeurt hadde / en den sel-
 ve paerde narijdende; als hy nu niet ver der
 ontvluchten / en ootmoedelijck op sijn
 kniel / biddende lijfs-genade / in plaets
 dood-straffe / noch werde verschoont / ja
 als een Gunsteligh des Konings nader-
 aengenomen. Hoozt noch een ander ver-
 dat wonderlijker is: seker Roomsche Key-
 hadde gelt gestelt op het Lijf van een mis-
 age / 't welck hy soude ontfangen die hem
 cozooght: Wat geschiet'er? de Misdadige
 die selfs / brenghet hem aen / en bid genade; de
 niser gebaille nemende in dese daet / geef hem
 alleen het leven / maer ook 't beloofde aen-
 ngers gelt. Indien dese Menschen die booz
 en bewijfen tegens die ootmoedige Schult-
 amers: Wat niet de Heere onse Godt / die
 die en barmhertige Koningh / aen die gene /
 maer so booz hem vernederen sullen? Volgt
 in exempelen / van den Heere kont gy niet
 ontvluchten / sijn hant kondge niet ontgaen /
 dan? gaet tot hem / belijt u schulden / bidt:

182 Klachte van een bedroefde Ziele,
om u leven/en Lijfs-genade/ op dat de D
vel u niet en beschuldige en aenklage / so
schuldicht u selven / en Godt sal u vrysp
ken/ en in genade aennemen.

Klag. Wat sult gy my seggen van
schizickelijck Doordeel/ dat Godt dreygh
het mis-brypck van sijnen Casel?

Troost. Dat is vooz de Godloose onthep
gers/niet vooz de swacke sondaren/ God h
ver schoninge vooz de gebzeken van de swa
Communicanten: hoozt 't gebedt des Kon
Hiskia in opsichte van het Pascha: de Kon
had vooz de menighthe / en seyde/ de Heere/
goet is / make versoeninge vooz (dien/) (d
sijn gautsch herte gericht heeft om Godt d
Heere/den Godt onser Vaderen te soeken/
wel niet na de reynigheyt des Heylighdom
Siet! daer was gebzek/maer wat volght?
De Heere hoozde Hiskia / en heelde 't volc
2 Chron 30: 19, 20. Doet 't selve in opsic
van het H. Avondmael/ legget vooz den H
re uwe aenklevende swachheden / en wa
soek een genadige versoeninge.

Klag. Hoe komt dat ober een met die v
schizickelijcke exempelen / die wy in ande
voozballen sien / van den Coorn Godts /
dreygh en uytgevoert in saeken van mind
confideratien en belangh?

Troost. Haelte my op / soo gy kond.

Klag. Wy lesen vooz eerst / als Godt
Het soude geven / dat onder de straffe de
doodt

Godts / niet geoozloft was een Doet meer te
 deren / als hy het bestek stelde / selfs tot de
 sten toe / Ezech. 29: 12, 13. Och wat heeft
 anders te wachten na de Ziele / die in 't na-
 en tot Godt / in sijn H. Avondmael haer
 de iupste palen der voozberepdinge soo niet
 roumen houden ?

Troost. Leert kennen de nature des Euan-
 giums / en gy sult niet meer so twijffelen. By
 Wet dzeppementen en bloeken te hooren is
 t vzeemt / Donder en Blixem te bemerken.
 Maer anders is de gedaente des Euangeli-
 as : de wet seyt al / verbloekt / verbloekt / Ec.
 ut. 27. 28. Maer 't Euangelium / zaligh /
 igh / Ec. Nu en zyn wy niet gekomen tot
 en vbrandenden Bergh / maer tot Zion / Ec.
 br. 12 : 24.

lag. Wat een schrickelijck Gozdeel quam'er
 er de Bethsemiters / kijkende in de Arche / en
 er den onnosfelen Uzza / om het aenraken der
 ae / als ik dat gedenke / soo beest mijn Ziele /
 staen my de hayren te berge / en ich kan niet
 laten te roepen met den H. Dabid : Och !
 e sal de Arche des Heeren tot my komen ?
 ich ! hoe sal ik ten Avondmael komen gaen ?

Troost. Het exempel van Uzza is hier
 untsch ongelyck : Want onse Godt hadde
 speciale last geboden / dat niemant als de
 priesteren de Arche soude handelen / 't was
 ch niet geoozloft de Arche te openen / en het
 zamma / of de Heplige dingen daer binnen te
 I 4 sien.

184 Klachte van een bedroefde Ziele,
sion. Nu heeft de Heere onse Godt de H. pa-
den niet in de Arcke besloten / maer openba-
op de Castel des Abondmaels geleght / en geg-
niet alleen bypheynt om die te sien / maer
handelen / ja te nuttigen. Het eenige dat
epseht / is eerbiedige toebereydinge / bevljhtig-
u daer in wat gy kond / en verblijt u in de
uytbreydinge der genaden Godts.

Klag. Daer waren in den O. Testamen-
sulcke naeuw Wetten van bepalinge in die g-
ne / die tot het H. quamen / geen bastaerden / o-
besneden / melaeuse / mochten daer naderen /
Wel / dit heeft al sijn geestelijcke beduydinge.

Troost. 1. Het moet u leeren u selfs te re-
nigen van alle besmettinge des Vleschs en
des geests / maer ondertusschen moet gy w-
ten / dat / gelijk wy noyt van dese gebreken g-
heel in dit leven sullen bezynt zyn / wy nocht
tans van Jesus Christus die belosten hebben
dat wy des niet tegenstaende / soo wy dan
van geboelen hebben / en dapperlyk tegen sijn
den / echter daerom niet verwerpelijck sulde
zijn. 2. De Wet is seer strickt en strengh /
weet van geen verschoonen / het Evangelij
sacht en lieffelijck / spreek van vergeben. De
Wet seyt / nadert niet / Exod. 21: 19. raekt niet
siet niet : 't Evangelij / komt / nadert / siet / han-
delt / praest / Matth. 11: 19. Het Wet seyt / geel
blinde / kreup'le off' rande / Ic. maer gabe / rep-
ne; maer 't Evangelij laet ook kreupele / blind
tot de Koninklijcke Byploft nooden / Matt. 21

Klag.

Klag. Ick binde veel malen de strenge be-
reypginge tegen de Onthepligers der Hepli-
dingen / als Psalm 50. en elders. O gr-
odtloose / wat neemt gy mijn Verbont in
uwen mont. Siet / hoe gestrengly sich Godt
gens deselve aenstelt.

Troost. Dat raecht de moet-willige ont-
pligers / als gy siet / de Godloose. Maer wat
laught die gene / die Godt in oprechticheyt /
e wel oock niet veel swakheden dienen / daer
n hond gy sien het laetste vers van dien sel-
n Psalm. Maer seyt de Heere / die sijn weggij-
el aenstelt / die sal ick mijn heyl doen sien.
onse God als te moete siende die ontstellende
dachten van sijne kinderen / ober die booz-
ende harde bedreypginge / daer sy haer oock al-
uigsinz in schuldigh moeten kennien / voeght
booz haer daer by / op dat sy in desen de-
oet niet lieten verlooren / maer haer herten-
eckten in de oberdenkinge van sijn goetheyt.

Klag. Gy hebt my in veel beswaernissen
leden / ick moet u noch eene sake klagen / ick
soo dickmaels aen die H. Tafel geweest /
hebbe soo weynigh vrychts daer van geno-
t / ick vreesse langer die Heplige middelen te
s-bympcken.

Troost. 1. Wacht u wel den Hepligen
raels perck te stellen / hy sal komen tot uwe
kele / als 't recht tydigh sal zyn. Het staet oock
sijne wijsheyt / te geven soo veel het hem
liest : het wanneer / en dat moet gy aen hem

186 Klachte van een bedroefde Ziele,
laten blijven. Boaz liet niet geheele schobe
maer eenige handt vollen nederballen
Ruth / op datse niet soude aflaeten maer
belt houden / en de Maepers al achter na ga
Joseph gaf oock sijn Broederen niet soo
kroon / als se voor lange tijt van doen hadden
maer voor de weg / en heel weynigh nootdu
op datse geen dilay soudeu maken / maer
nooden hebben haestelijck wederom te keer
en Benjamin mede brengen. Soo wil God
Heere dat wy oock niet als van sijne handt
hangen / geeft ons maer weynig Apen / maer
teer kost op den wegh / en nootduyst / dat
sijn ordmantien niet soudeu versmaden / ma
des te gereeder zyn / om weder tot sijne
huys te gaen / om spijs te halen: hebt gy
niet dat gy wenscht? Laet et bevolen de
heyt des Heeren / en wacht op hem. 2. **L**
hebt gy oock al daer gy ober klaeght. **D**
bere Beker is dikwils als in de sack gestoke
al hebben wy 't niet vernomen. **D**
mantien geben niet alsoo terstont haer
gelijck het gezaepde niet terstont opschie
maer 't sijnre tijdt. 3. **D**
het meeste toe / als sy 't minste geboelt / gelij
de maegh noyt meer vzecht van de spi
heeft / als wanneer den Mensch slaept /
't minste geboelen daer van heeft.

Klag. **I**ck hebbe uwe redenen niet geh
sonder vzecht aengehoort / doch kan no
qualijck vast setten wat te doen.

Troc

Troost. Creedt toe niet een Heyligh ver-
nuwen tot uwen Jesum.

Klag. Ach! hoe sou ick durben.

Troost. Doet'et op sijn Woordt.

Klag. Soud' ick hope durben scheppen?

Troost. Och ja! gantschelijck.

Ick heb geseght van die ellendige Vrouw / Marc. 5:

27. Sy sende by haer selfs / mach ick hem

waken / ick sal genesen zijn. O wonderlijcke

et! wel Vrouwe / waer hadt gy daer van

nigh gebodt of belofte / of exempel? vooz-

waer geen van allen was'er / nochtans sy ver-

nuwde / ende wert genesen; Jesus voelde

acht van hem uptgaen / en sende / wie heeft

u aenger aecht / hy kome te voorschijn / niet

in hem te bekijven / maer om sijn geloof te

ijfen. Gy hebt / O liebe Ziele! een gebodt /

lofte / exempel / dat Jesus u in den Avond-

maek sal helpen / gaet te bymoediger tot hem /

u komste sal niet zege en heil gekroont zijn.

Klag. Sou Jesus in soo een bedorven vat /

sal 31:13. Als mijn Ziele is / eenige genade

allen instozten?

Troost. Hy sal u herte reynigen / ende dien

hemelschen Balsam / en genesende Olie sij-

nes H. Geestes daer in gieten.

Klag. Sal ick sulcks bestaen / ende eenigh

opl wachten?

Troost. Ja weckt u op / om den Heere / en

in genade aen te grijpen.

Klag. Och hoe woelen daer mijn byanden

Doeggen. I 6 Troost.

188 Klachte van een bedroefde Ziele;

Troost. Godt sal u een Tafel toerech
in 't gesichte uwer vyanden / Psalm 33.

Klag. Bergen van swarigheyt sijn in de we

Troost. Had gy geloost/gy soud oock B
gen konnen versetten/als u Saligmaker leen

Luc. 17. Geloost en tart die Bergen uyt /

roept: Waer zyt gy / o Bergh / Zach. 4:

De geloovige Ziel is die Vinde / springen

over die Bergen/ in 't Hooge-Liedt.

Klag. Ach! hoe werde ick geslingert /

mijn Ziel als een Arcke gesolt op de water

van gedachten.

Troost. Uwe Arcke sal sich noch eens se

ten op dat lieve Ararat/die blijden rust-be

van Jesu Christi verdiensten / en 't sweve

Duyfken uwer Ziele noch eens met zege-
kenen keeren tot de Arck uwer behoudensse

Klag. Ick ben gantsch moede van suchten

Troost. Geest echter de sake niet verlore

maer hout aen te worstelen met den Heere / a
Jacob / die / als sijn heupe verwozongen wa
nog de Engel niet liet gaen / maer met sijn han
den vast hielt / of als die Soldaet / die / als he
de handen waren afgekapt / het Schip met d
Canden vast hielt. Houd gy den Heere mi
houden dooz gevoelen / houd hem dooz geloob

Klag. Ick woude tot Godt gaen / en her
dienen / maer mijn gedachten beletten sulchs

Troost. Doet uwe gedachten u schudde
als de winden de tacrkens en 't loof der Soc
men doen / na de kracht van Davids woort

vertroostingge Gods sullen weder uw Ziele
vestigen en verquicken / Psalm 94: 12.

Klag. Ach! hoe kome ick tot Jesus / die
noch Doeten / noch kracht en hebbe ?

Troost. Godt ontmoet de sijne op sijne we-
n / Esai. 64: 5. Gaet daer tegen als de Vader
in de verloren Soon / Luc. 15. Koudt gy
et komen / hy sal u halen / als Joseph sijn
vader en Vrienden deed / siet / hy send sijn
engenen u te gemoet / klimt daer op / en ryd
voorspoedighlyck tot uwen Jesum.

Klag. Sal ick uwen raet volgen? Ach!
hy Herte steuyt daer soo tegen.

Troost. Gy mooght'et niet versumpen /
so gy u Ziels welstant wilt.

Klag. Wat gestalte sal my nu passen / die
so ellendigh en schuldigh ben ?

Troost. De gestalte van de verloren Soon
die sijn Vader niet voorschreef / maer wachte
dat hy hem schencken woude / of 'er genade
was of niet / soo gy van Jesus wijckt / soo
syt gy verloren / resolbeert dan tot hem te
comen / en wacht van sijne bepalinge wat hy
schencken wil / seght met Esai. 4. Kome ick
in / soo kome ick om en met die Melletsche /
Reg. 7. &c. Ick verseeckere u een beter Lot
so gy u verbeelden kond.

Klag. Och! mocht ick een weynigh sterck
bekomen / en een druppelken van die beken
der vertroostingge.

Troost. Dit is alleen de wegh daer toe / by

190 Klachte van een bedroefde Ziele, &c.
Jesum zijn de woorden des eeuwigen levens
Brengh alle uwe swarigheden tot hem / e
hy sal se haest wegh-nemen / werpt alle d
dwarss-planchen in dat Water / ende sy sullen
haest blot werden. Neemt een stuck hout
soo langh het self de op de werf leyt / is het seer
swaer / en qualijck te tillen / maer gewoone
in't water / kan van een jongskens hant her
waert en derwaert getrocken werden. So
is 't met onse ellenden / soo langhse op ons e
gen herte leggen / sy zyn seer swaer / maer ge
bracht tot Jesum / werden seer licht. Het on
vermogen herte / dat in hem selven was al
een Schuytjen op droogh gesettet oock in des
wateren / krijght goede bequaemheyt / om vlo
te werden / en scheut na den Hemel te doen.

Klag. Ick sal my verkiloecken / ende ver
schooninge van den Heere wachten.

Troost. Doet dat ende gy sult u des wel
bevinden / Hoozt David Psalm 9. Die uwen
Naem / O Heere ! kennen / sullen op u ver
trouwen / om dat gy niet verlaten en hebt der
genen / die sich op u verlaten.

Troost. Hy verlaught al na uwe tegen
woordigheyt / en wenscht u goet te doen.

Klag. Staet my by met u Gebeden & Als
gy gedaen hebt met uwen raet.

Troost. Gaet henen in vrede / ende God
doe sijn aengesicht over u lichten / Amen.

WENSCH

W E N S C H

Aen de treurige Ziele.

lyt Genes. 44: 14. Nabolgende de scheid-
wensch van Jacob aen sijne Sonen / op-
treckende tot den Dorst in Egypten / om
Koren te halen.

odt de Almachtige geve u barmhertigheyt
voor het aengesichte diens Mans, &c.

Sucht den selver tot Godt.

Hyt Psalm 119. vers 87.

Laet my sien uwe hant tot deser stont

Hytgestreect t' myner hulp / want my is

bange : Doch verkies ick / Heer / 't Woort

van uwen mont : Na u heyl / Heer / hebb'

ick seer groot verlangen ; Ick en hebb' oock

ergens in lust voorwaer / Dan in 't Woort /

welcks lief de my heest bevangen.

Ver.

Vertrouwen

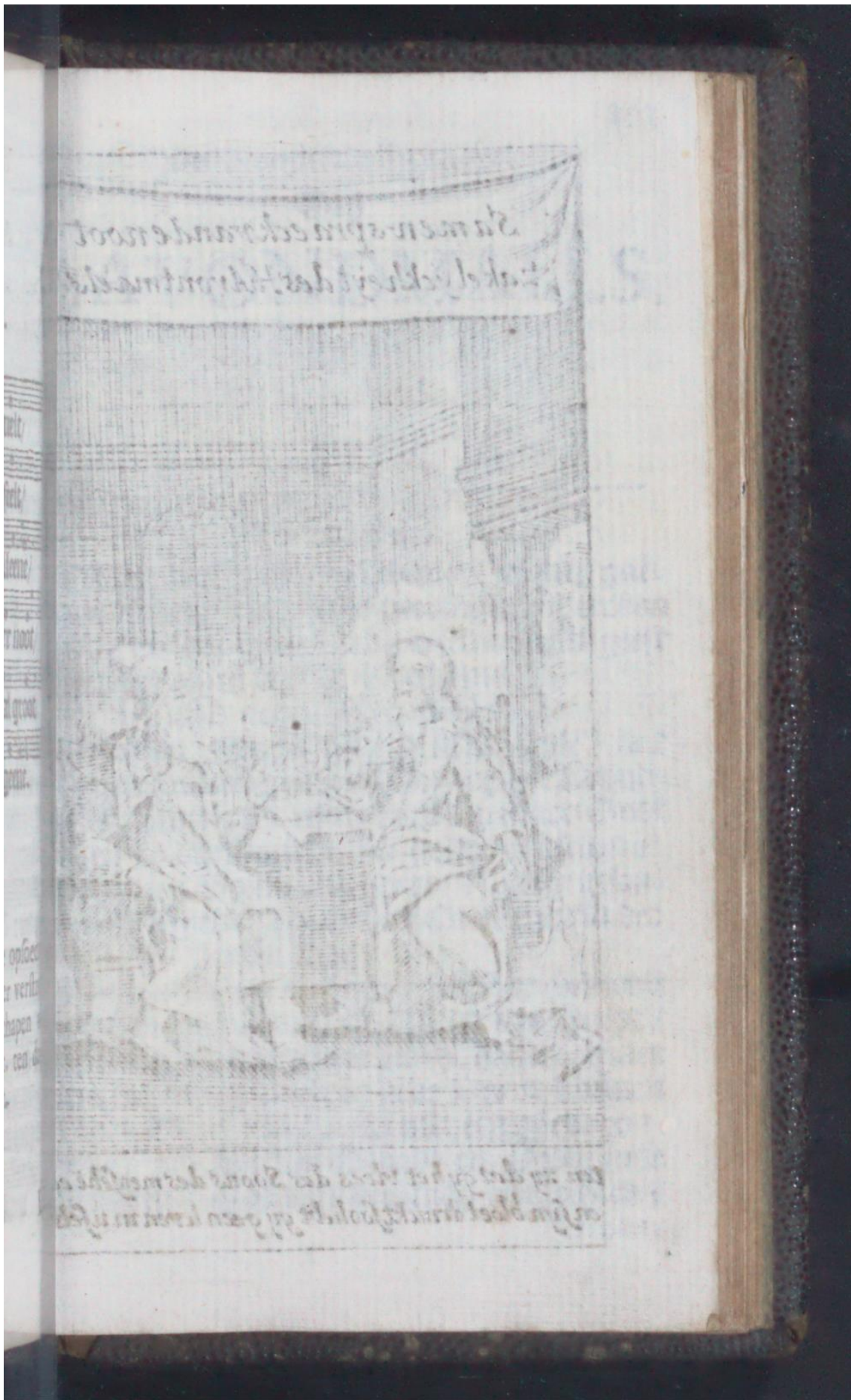
Uyt Psalm 62. vers 1.

Hoe seer dat mijn ziel is gequelt/
 In Godt wert sy gerust gestelt/
 Want hy is mijn toeblycht alleene/
 Mijn troost/ mijn bystant in der noot/
 Mijn kracht/ die my booz den val groot
 Seer wel bewaert/ en anders geene.

Ezech. 34: 12.

Gelijck een Herder sijn Kudde opsoeckt
 ten dage als hy in 't midden sijner verstroy
 de Schapen is, als ick mijn Schapen op
 soecke, en ick false redden, &c. ten dag
 der Wolcke en der Donckerheyt.

D

De
AVO
G.
Ch ben
den D
ut / en
let g
Cranus
ere am
het g
vren le
dit is
thepe g
Theor
er de
acht han
dantet
to cork
Theor

*Samen-spraec vandenoot
Zakelijckheijt des H. Avontmaels*

*ten zij dat gy het vlees des Soons des mensche eet
en syn bloet drinckt, soo hebt gy geen leven in u selve*

De Noodtsakelijckheyt

Des

I. AVONDMAELS,

DOOR

G. UDEMANS.

V. DEEL.

Theophilus.

Ik ben verwonderd Urbane / mijnen goe-
den Vrient / dat gy soo neerstigh te Kercken
omt / en dat gy evenwel u selve niet begeeft
het gebuyck des H. Avondmaels.

De eerste Uyt-vlucht.

Urbanus. Meent gy / o Theophile ! dat
mer aen soo veel gelegen is / of wy het Avond-
mael gebuycken / of niet als wy maer Godt
te dienen met een goede consciencie.
Godt is een Geest / en daerom wil hy inson-
derheyt gediend zyn in den Geest ende in der
waerheyt / Joan. 4 : 24.

Theop. Ach ! Urbane / ick ben bedroeft
mer de ongesoute woorden die gy uyt-werpt /
die ick van u geensins verwacht hadde ; maer
denckst eens by u selven liebe Vrient / konnen
wy oock Godt wel dienen met een goede con-
sciencie / als wy sijn Gebodt en Ordinantie
besnaden ? of is daer weynigh aengelegen ?

Urban.

Urban. Neen / dat en wil ick niet seggen / dat die
 Wat ick weet wel soo veel dat wy Godt me
 ten gehoozsaem zijn: maer ick meene dat de li
 de is den bant der volkomentheyt / Col. 3: 1.
 En als wy God lief hebben boven al / en on
 naesten als ons selven / dat daer aenhanght
 gausche Wet en de Propheten / Matth. 22: 3

Theop. De woorden die gy upt de Schri
 ture bybrenght / zijn goet: Maer 't beslu
 en deught niet dat gy daer upt trecken wil
 gelijk doock meer andere met u / die daer me
 haere conscientie soecken in slaep te wiegen
 Maer ick bidde u / over leght eens in goed
 conscientie / wat ellendiger mis-greep dat g
 begaet / want die Godt lief heeft / die mo
 immers sijne geboden / en derhalven doock
 H. Sacramenten gebuycken / die van hem
 sijn ingestelt / Joan. 14: 15. I Joan. 3: 24
 Gelyck de Heere Christus seyde tot Joanne
 den Dooper / (spreekende van den H. Doop
 Het betaemt ons dat wy alle gerechtighen
 volbrengen / Matth. 3: 15.

Urban. Ja ick hebbe het tot noch toe ver
 staen / dat het Abondmael een middelmatig
 sake is / die men doen of laten mach; Want d
 Schrifteure seyt / Gal. 6: 15. Dat voor God
 niet en geldt besnydenisse noch vooz-huyt
 maer de nieuwe creature.

Theop. My verdriet / Urbane / dat gy d
 H. Schrifteure soo jammerlyck mis-buyck
 plat tegen haer ooge-merk; want den Apostel

wyl daer niet seggen / dat het gebruyck der
 sacramenten een middelmatige saecke is :
 daer hy handelt tegen de gene die de besnijde-
 se noch willen dzyben / en daer op roemen /
 dat se dooz den doodt en opstandinge Chri-
 stus verbult was: Want na dien tijdt en was sy-
 gentlyck geen Sacrament meer / al-hoe-wel
 dat nochtans dat oude teeken vooz eenen seke-
 ren tijdt mochte onderhouden worden / en dat
 alleen om de swacke Joden wat te gemoet te
 nemen / die de Wet der Ceremonien soo haest
 vergeten / Act. 16:3. De plaetse
 dient dan gantsch niet tot u vooz-nemen.
 Daer lieve / seght my eens / is den Doop een
 middelmatige saeke ?

Urban Heen hy trouwen: want een ygelijck
 moet bekennen dat den Doop is het velt teken
 van 't Chzistendom / gelijk Chzistus seyt: gaet
 men / leert alle volcken / hen Doopende in den
 name des Vaders / des Soons / ende des H.
 Geestes / Matth. 18:19. Daerom dunckt my
 dat het niet met den Doop in dit stuck wat anders
 telegen is / als met het H. Avondmael.

Theop. Ick weet wel / Urbane / dat vele
 menschen in dat gevoelen steken: Maer het
 is niet wonder / dat die gene die haer eygen
 vernuft meer gelooven als de Schzifture / den
 menschen mis-slagh doen op den anderen. Want
 seght my doch eens / om wat reden dat gy het
 H. Avondmael minder acht / of soo noodsaek-
 elijck niet en rekent als den Doop ? Want soo
 wy

wy letten op den Auctheur / su zijn beyde in g
 stelt van Jesu Christo den Sone Gods / die w
 al te samen moeten gehoorsaem zijn / op straf
 van een vloek / Deut. 18: 19. So wy letten o
 de belofte / die en is niet minder by 't H. Avond
 mael als den H. Doop. Want gelijk den Doop
 is een teken van onse inlijvinge in de Christ
 lijcke Kercke / daer beneven een zegel en pand
 van de vergevinge der sonden / door het Blo
 Christi: En van de weder-geboorte door de
 H. Geest: Alsoo is ook het H. Avondmael ee
 pandt en zegel van het Geestelijck voedsel e
 versterkinge onser Ziele / in de Salige gemeen
 schap Jesu Christi ten eeuwigen leven / Acton
 22: 10, 16. Tit 3: 5. Want het Broot dat wy
 breecken / is de gemeenschap des Lichaems
 Christi / en den Driick-beker der Dank-seg
 gingh / is de gemeenschap sijns Bloets / sonde
 welcke gemeenschap wy niet en kunnen Sa
 ligh worden / 1 Cor. 10: 16. Joan. 6: 53, 54
 55, 56. So wy letten op het bevel / wy hebben
 van het H. Avondmael soo wel een uytge
 druckt Gebodt Jesu Christi / als van den H
 Doop / Matt. 26: 26, 27. Want Christus seyt,
 doet dat tot myner gedachtenisse / Luc 22: 19
 Onthout dan dit voer eenen vasten regel / Ar
 bane / dat al dat Christus ons gebiet / nootfa
 kelijck moet gedaen worden / en gelijk eertyts
 de gene die besneden waren / schuldig waren de
 gantsche Wet te houden / Gal. 5: 3. Alsoo oock
 nu / de gene die gedoopt zijn / sijn schuldigh te
 onder-

anderhouden al 't gene dat Christus geboden heeft / Matt. 21: 12 Ende derhalven oock het Avondmael / dat hy tot syner gedachte / en als sijn Testament heeft ingestelt: del verstaende de gene die volwassen zijn / en naer selven beproeven kommen.

De tweede Uyt-vlucht.

Urban. Ik bekenne wel / Theophile / dat hy niet qualijck en doet / die hem selven daer toe beghet niet eene goede conscientie: Maer daer naen'er vele die daerom niet een Hap; te beter zijn / ende die na mijn Oordeel veel liever mochten van daer blijven.

Theop. Die onwaerdelijck eet en drinckt / die eet en drinckt hem selven een oordeel / 1 Cor. 11: 29. 't Mis-bruyk van sommige en neemt het recht gebuyk van eene sake niet weg: Sonder's moesten wy oock den H. Doop nalaten want die wort immers so veel mis-bruykt als 't H. Avondmael. Laet ons dan Godts gebod volgen / sonder naer ymand om te sien / want elck sal sijn pack dragen / Gal. 6: 5.

Urb. Maer seyd de Schryft niet: dat een heynigh suur-deessem / het geheele deegh suur maect; dat is / (na dat ick het versta) dat de goede dooz de quade besmet worden.

Theop. 't Is waer / Urbane / dat de Schryfture somtijds die gelijkemisse gebruyckt / 1 Cor. 5: 6. Gal. 5: 9. Maer niet tot sulcken eynde / als gy dat verstaet / dat de onroosele souden besmet worden dooz de souden van

van anderen/als sy daer ober suchten en ja-
 meren/ want alle de gene / die daer treuren
 suchten ober de Sonden die in de Gemeente
 geschiedon/die sijn van God getekent aen ha-
 voozhoofst/also dat sy niet met de quade niet en si-
 len vergaen/ Ezech. 9:4. So en wil dan de
 Schzifture anders niet seggen met die gelijk-
 uisse/ dan dat de quade exempelen/ soo in le-
 ven/als sy niet bestraft en worden/son-
 der als eenen Suur-deessem/die heymelijck doc-
 dringt om meer andere te besmetten / te wet-
 de gene die de sonde boeden en navolgen /
 inmers daer ober niet suchten / of niet pog-
 te verhinderen/ellk na de gelegentheyt van sijn
 beroeping:maer daer uyt en volgt niet/dat
 goede doos? de quade besmet worden / 't zy d-
 sy de sonden toestaem of niet. Want dat so-
 de stryden tegen de gerechtigheyt Gods/dew-
 ke daer mede brengh/dat de Ziele die daer son-
 digh/sal den doot sterben / Ezech. 18:4. So
 moeste oock de elf Apostelen besmet sijn door
 de sonden van Judas Iscarioth/ en de geloe-
 vigen binnen Jerusalem door de Sonden van
 Ananias en Saphyra. Boven dien als wy
 met een oprecht herte in de Gemeente Godt
 komen/so komen wy tot de gemeenschap van
 den Vader/ Sone/ en H. Geest. 1 Joan. 1:3
 Die nu de Sacramenten mis-bruycken/ met
 een geveynst of valsch Herte/gelyk Simon de
 Cobenaer/die en hebben noch deel/ noch lot in
 desen woorde / Act 8:21. En daerom hebbe-

ingentlijck geen gemeenschap met haer /
 et meer als een levendig lidt met een houten
 en heeft / dat tot 'et lichaem niet en behoort.
 behoort ook te denken / Urbane / dat wy
 doo den Doop soo veel gemeenschap krijgen
 et het lichaem der Kerke / als doo den H. A-
 vondmale / gelyk den H. Apostel seyd / 1 Cor.
 12. Dat wy alle in eenen Geest tot een lig-
 nem gedoopt zijn / en dat wy alle eenen dyanck
 dyancken hebben tot eenen geest. Wat dunckt
 nu / sullen daerom de gene / die haren Doop
 el beleven / moeten ontgelden de sonden van
 geene die haren Doop onteeren en niet'er
 met verlocheninghen! neen zy boozwaer / want
 sal sijn pak dragen / als te vooren geseyt is?
 daerom staet ook aen te merken / dat Paulus
 gemeenschap der Kerke niet verder en trekt /
 an tot de geen die eenē Geest ontfangen hebt.

De derde Uyt-vlucht.

Urb. Maer ick hoore als men in de Ge-
 ceente is / dat men niet eenige vinger magh
 de asschen steecken / of men wordt terstond
 er over aengesproocken by de Predicanten
 Ouderlingen.

Theoph. De straffe is niet te vresen den ge-
 en die goet doen / maer die quaed doen : doet
 el / so suldge prijs van haer hebben / Rom. 13.
 ers 3. Maer so gy doet dat quaet is / so moet
 y Gode daer booz dancken / dat daer ymand
 die de wacht houdt over uwe Ziele / Heb. 13.
 ers 17. David was een Koningh / maer hy
 rekent

reken dat vooz een groot geluck/ ende als e
balsen op sijn Hoofst/ als hy van vrome liede
vermaent en bestrast wierde / Psalm 141 :

De vierde Uyt-vlucht.

Urban. Maer lieve Theophile / ick moet
mijn herte uyt klagen / overmits ick u hou
vooz mijnen ouden getrouwen vrinte : G
weet wel hoe dat mijne Vrienden meest al g
sint zyn / insonderheyt mijn Vader / ick vree
dat hy het seer qualijck soude nemen / indu
ick my tot de Gemeente begabe.

Theop. Men moet God meer gehoozsaen
zijn dan de Menschen / Act. 5: 29. Want i
Heere Christus seyt : Die Vader of Moeder
Suster of Broeder liever heeft dan my / i
is mijns niet waerdigh / Matth. 10: 37.

Urban. Ick mercke wel Theophile / d
Menschelijke uytvluchten tegen Gods ord
nantie niet en gelden ; maer lieve seght my n
met eenen / hoe dat ick het Abondmael rech
soude mogen gebuycken tot mijner Ziele
Saligheyt.

Theop. Ick wil dat geerne doen / als ic
maer uwe Ziele daer mede stichten magh
Vooz eerst soo dient wel te verstaen / wat g
doen moet vooz het gebuyck des V. Abond
mael : Daer na wat gy doen moet onder d
Actie / of onder het gebuyck. Ten derden
als gy dat gebuyck hebt.

Urban. Wat moet ick doen vooz 't gebuyck

Theop. Gy moet u selven recht beproe
ven

na de vermaninge Pauli / 1 Cor. 11: 28.
 se beproebinge bestaet in drie stucken. Ten
 eenen moet gy u selven onder soecken of gy
 grondige kennisse en een hertelyck berouw
 t van uwe sonden: Ten tweeden / of gy
 oprecht geloove hebt aen Jesum Chri-
 stum. Ten derden / of gy eene oprechte lief-
 hebt tot Godt ende uwen even-naesten /
 1 Cor. 13: 12. 2 Cor. 3: 5.

Urban. Maer waer uyt kan ick weten of
 in berouw oprecht is of niet?

Theop. Indien gy de tekenen in u geboelt /
 Paulus stelt / 2 Cor. 7: 11. Te weten
 ernstighent om de boozleden sonden te laten /
 schuldige / dat is / dat we onse conscien-
 soeken t'ontlasten door Godt en den Men-
 schen / niet met verschonninge der sonden / maer
 Gods met een eenboudige en waer achtige Belyde-
 nisse van de gantsche gelegentheit der selver :
 ontweerdige / dat is / een ongebeynsde
 soepinge der sonde; Dreefe / dat is / een kin-
 nelyck ontsagh van de gramtschap Gods; be-
 derte / dat is / een hertelyck verlangen na de
 gnade Gods in Christo / en de blydschap des
 Geests; Dperigheyt / dat is / nieuwe wacker-
 heyt in alle Oeffeninghen der Godtsaligheyt ;
 sake / dat is / kastydinge en onderwerpinge
 des Lichaems / door waken / vasten en bid-
 den. In somma / indien gy geboelt eene God-
 selighe dreefheyt / die daer werckt onberou-
 wighe veteringe ter Saligheyt / 2 Cor. 7: 10.

Urb. Het ware goet dat ick ende alle menschen sulcken berouw hadden/ maer wat r
om daer toe te komen / overmids onse Her
van naturen sorgeloos zijn ?

Theop. Dooz eerst moet gy de Wet God
namentlyck de Thien Geboden wel leer
berstaen / om te weten wat gebreken daer
elck Gebodt verboden zyn / soo inwendigh
uytwendigh : en wederom wat deughden
daer geboden worden / Psal. 119:6, 11. **D**
na moet gy u selven in desen spiegel gaen
merken / dat is / u selven daer tegen gaen ov
leggen van jonghs op / gelijk Dabid ded
Psal. 51:7. Soo en sult gy niet alleen beb
den / dat gy in sonden zyt ontfangen ende
booren : maer oock dat gy niet uwe dadel
ke sonden / gedachten / woorden en wercke
seer jammerlyck hebt misdaen tegen de V
de Godts / en des naesten / Psalm 19 :
Daerom moet gy oock insonderheyt let
op de sonden daer u Vleesch meest soe genee
is / en daer toe dat gy de meeste occasien
aenlokingen hebt / Prov. 4:23. Want
eenen Mensch is tot de eene sonde meer
negen als tot de andere. Daer zijn oock
elck bysonder ampt eenige bysondere vergu
pinge / die een pder na sijn gelegentheyt m
onder soeken ende vermijden / als Overig
den / Predicanten / Ouderlingen / Diacon
Schoolmeesters / Kroopliden / Ambacht
neden / E. 1 Cor. 7:17. Als gy nu uwe so

onderfocht hebt / soo moet gy gaen be-
 ncken wat straffe dat gy daer mede verdient
 / na der Ziele en na den Lichame / tijde-
 ke en eeuwige / Deut. 27:26. Dan moet gy
 een gebroken Herte utwe ellende vooz God
 en bekennen / gy moet u selven beschuldi-
 en en overtuggen vooz sijn Overschare / dat
 de smoodste zyt van alle Sondaren / hem
 dende dat hy utwe sonden vergebe dooz Je-
 n Christum / Ps. 3:5. Want als wy ons sel-
 en soo Gozdeelen / soo en sullen wy van God
 t geoozdeelt worden / 1 Cor. 11:31.

Urban. Maer waer uyt kan ick weten of
 in geloobe oprecht is of niet / insonderheyt
 ick soo veel twijffelingen in mijn Herte ge-
 ele / dat ick de genade Gods my selven qua-
 k kan toe-eygenen.

Theop. Vooz eerst moet gy verstaen / dat
 oprecht geloobe wel kan zyn een swack
 oobe. Daerom en moet gy de moet niet
 looren geben / al voelt gy eenige swackhe-
 / maer gy moet daer tegen strijden met
 erige Sebeden. Nochtans hoe swack dat
 geloobe is / soo kan het uyt dese teekenen
 kent worden / namelijk / soo gy treurt ober
 de swackheden / Marc. 9:24. Soo gy ver-
 icht na de gerechticheyt Christi / en de ver-
 onginge der sonden / Matt. 5:6. Soo gy van
 arte gedurigh daer om biddet / Phil. 3:9.
 ndelijc indien daer geen valsheyt en steekt
 u herte / Luc. 17:1,7. Want dooz 't geloobe
 k 2 woꝝt

wordt 't herte gereynigt / Act. 14: 9. En 't
altijt werckachtigh tot bzuichten der Godts
ligheyt / al hoe wel het op eenen tijdt byperig
is dan op den ander / Gal. 5: 6.

Urban. Maer wat middelen moet ick g
bynken om in 't geloobe versterckt te worden

Theoph. Gy moet de beloosten Godts
Christo Jesu wel leeren verstaen / die ons g
openbaert zijn door 't N. Enangelium / 2 Co
1: 20. Daer van de twaelf Artijckelen de
geloofs een kort begryp zijn; gy moet al
dagen ulve conscientie wel over leggen / of g
toe neemt in de trappen van de Saligheyt / d
wy hebben / Matth. 5: 2, &c. gy moet ook neer
stigh zijn in alle oeffeninge der Godsaligheyt
in 't openbaer en in 't bysonder / Act. 2: 42.

Urban. Waer uyt kan ick weten / of ic
Godt recht lief hebbe en mijn Naesten?

Theop. Dat kondt gy daer uyt weten
soo gy lust hebt om in Gods geboden te war
delen / Rom. 7: 21, 22. Soo gy Godt ontsu
te vergrammen met ulve sonden / of soo g
pooght stracks met hem te ver soenen / indie
gy hem vergramt hebt / Psalm 19: 11. So
gy vermaeck het in Godtsaligheyt / Psalm
19: 63. Soo gy wenscht liever van hier t
berhuyfen / om by Godt te gaen woone
2 Cor. 5: 8. Doozts de teekenen van de liefd
des naesten staen / 1 Cor. 4: 14. en Matth. 5
44. Daer van is dit de somma / dat wy
niemant en moeten quaet wenschen of doen

me

et gedachten/woorden of wercken: Dat wy
 noch quaet kunnen verdragen sonder waerck-
 erigheyt of bitterheyt in ons Herte te laten
 opzelen / dat wy oock moeten bereydt zyn
 le Menschen goet te doen / al waren 't oock
 se meeste vanden.

Urban. Dat is al wat swaer om te doen/
 wat raet is daer toe / lieve Theophille ?

Theoph. Hier moet ghy wederom vooz
 ogen nemen de Wet Godts / ende dencken
 e scherp dat u de lief de bevolen is. Daerom
 oet gy dit sien op de waerdigheyt of onwaer-
 gheyt van ulwen eben naesten / maer alleen
 Gods gebodt / en sijn exempel / want hy is
 ock lanckmoedigh over de godtloosen / en hy
 oet vele weldaden aen d'ondanchbare. Wil-
 i wy dan sijn kinderen zyn / soo moeten wy
 m na volgen / Matth. 5 : 45.

Wat men doen moet onder d' Actie.

Urban. Nu versta ick / wat ick vooz het A-
 vndmael doen moet ; wat moet ick nu doen
 erwijl de Actie duurt van 't Avondmael ?

Theoph. Gy moet dat doen tot Christi ge-
 achtenuisse / dat is / gy moet daer dooz den
 bodt Christi verkondigen tot dat hy komt /
 Cor. II : 26, 29. Daerom moet gy vooz al
 oet verstant hebben van dit hoogh-weerdigh
 sacrament / om 't Lichaem des Heeren wel
 onder schepden : Gy moet daer komen met
 n ootmoedigh / en aendachtigh en verflagen
 herte : Gy moet nwe Oogen en sinnen afstrec-

ken van de menschen en alle menschehijken
 gen/en u hert na den Hemel opheffen/om
 te bedencken dat het Broodt dat wy bze
 de gemeenschap des Lichaems Chzisti/en
 Dzinckbeker die wy dzincken/de gemeens
 van sijn Bloet/ dat hy eens vergoten heef
 onsent wille / aen den stamme des kru
 Daer toe moet oock helpen 't geene dat on
 de actie upt de H. Schzisture woort booz g
 sen. Ten lesten / gy moet hier door gebz
 worden om te verlangē na den nieuwen M
 Matt. 26 : 29. en die Salige Maeltijt die
 braham/Isaac en Jacob met alle Ntber
 rene genieten boven in den Hemel/Matt. 8 :

Wat men doen moet na de Actie.

Urban. Wat moet ick na de Actie doen

Theop. Gy moet Godt booz sijne wel
 den dancken : Gelyck Chzistus dede met s
 Apostelen / als hy dit Sacrament aller ee
 hadde in gestelt/Matt. 26: 30. Daerom dat
 oock van de oude Leerers dickwils genoem
 wort Eucharistia, dat is / Dancksegginge
 Dese Dancksegginge en bestaet niet alleen
 byerige Gebeden en Lof-sangen/maer ook
 milde Helmoessen aen den Armen/in neerst
 Oeffeningen der Godtsaligheyt / en wae
 nemen van ons bysonder Ampt en beroep
 ge/Heb. 13: 16 In somma/in de vernieuw
 ge van ons gants geloove en leven; daerom
 moeten wy niet alleen dien dagh/maer booz
 alle de dagen onses lebens daer aen gedencken
 wa

at wy daer ontfangen / en wat wy aen Godt
 t danckbaerheyt beloost hebben.

Urban. Maer liebe Theophile / wie is hier
 e bequaem om dit alles te doen ?

Theop. Wy moeten van herten daer na po-
 n / en voorts Godt bidden en vertrouwen
 et Hiskia / 2 Par. 30:18. Versekert zijnde /
 ut de Heere die goedigh is / onse swachheden
 l ver soenen / en genadelijck vergeven / te we-
 n / vooz alle die haer Herte geschickt hebben
 n te soecken den Godt haer'er Vaderen / al
 't niet na de supberheyt des Heplighdoms :
 dant dan wil Godt onser verschoonen / ge-
 ck een Vader sijnen Sone verschoont / die
 m dient / Mal. 3:17.

Urban. Ick danck u / Theophile / vooz u
 oet onderwijs : De Heere gebe dat het ter
 ege op mijn Herte mach wercken tot mijner
 ielen Saligheyt. Amen.

BELIJDENIS DES GELOOFS

voor die haer tot des Heeren H. Avondmael
 willen begeven.

VI. DEEL.

De Eerste Vrage.

W At reden bewegen u om u selven tot den
 H. Avondmael te begeven ?

Antw. Ten eersten / om dat Christus on-
 n Heeren my en alle Geloobigen dat bebo-
 n / ende tot een Testament na gelaten heeft /

Luc. 21. 19. Ten anderen / op dat ick d
 dooz in den geloobe en de Salige gemeynsc
 Chzisti soude versterckt worden; Want
 Broodt dat wy bzenen is de gemeynshap
 Uichaems Chzist / 1 Cor. 10: 16. Ten derde
 om dat ick daer mede soude belijdenisse do
 van mijn geloobe dooz den Menschen / t w
 ick doen moet / wil ick anders van Chz
 beleden zijn / ende Saligh werden / Matt.
 32, 33. Rom. 10: 10.

2. Vrag. Hoe moet een Chzisten gester
 zijn / als hy hem selven begeben wil tot de
 H. Avondmaele?

Antw. Hy moet hem selven beproeben
 de leere Pauli / 1 Cor. 11: 28.

3. Vrag. Waer in bestaet dese beproebing

Antw. In drie stucken: Eerst moeten v
 ons beproeben of wy recht vernedert zijn do
 het gevoelen van onse ellendighejdt / Apoc.
 17. Ten anderen / of wy een oprecht geloof
 hebben van onse verlossinge / 2 Cor. 13:
 Ten derden / of wy oock van Hertem gesin
 sijn om Godt te bewysen een oprechte danck
 baerhejdt / Rom. 12: 1.

Van onse ellendighejdt.

4. Vrag. Waer in bestaet de Ellendighent

Antw. In de sonden / en in de straffe de
 sonden / Rom. 3: 23.

5. Vr. Hoe veel soorten van sonden sijn daer

Antw. Insonderhejt twee: Eerst de Erf
 sonde / daer inne dat wy al t samen ontfangen
 en

geboren zijn / Psalm 51: 7. Daer na de dach-
lycke sonden / die wy doen met gedachten /
woerden ende wercken / tegen de Wet Gods /
Rom. 1: 29. 1 Cor. 9: 10. II.

6. Vrag. Maer sijn wy soo verdoeben dat
van ons selben onnut sijn tot eenigen goe-
den / en geneyght tot allen quaden ?

Antw. Ja wy / 't en sy dat wy dooz den
geest Gods weder-geboren worden / Gen. 8:
Psalm. 14: 2, 3. Rom. 8: 7. 1 Cor. 12. 3.
Cor. 3: 5. Joan. 15: 4.

7. Vr. Wat straf verdienen wy met de sonde ?

Antw. Den bloeck des Wets / dat is / alle
delijcke plagen ; daer na de eeuwige verdoe-
nisse / Deut. 27: 20. Rom. 6: 23.

8. Vrag. Hoe sijn wy in dese ellendigheden
traecht ?

Antw. Niet dooz de Scheppinge / want
godt heeft ons goet en na sijn Even-beeldt
schapen / dat is / in ware gerechticheit ende
pligheden / Gen. 1: 27. Eph. 4: 24. Maer
dozen val en ongehoorsaemheyt van Adam
Eva / in dewelcke dat alle Menschen ge-
dicht hebben / Rom. 5: 12.

Van onse Verlossinge.

9. Vrag. Waer inne bestaet nu de bezoe-
ge des geloofs ?

Antw. Erst / of ick Godt recht kenne / en
nen Sonne die hy gesonden heeft / Joan. 17: 3.
en anderen / of ick mijs vertrouwen op heren
leen stelle in leven en in steruen / Heb. 2: 12.

¶ 5

10. Vrag

10. Vrag. Waer wylt kennem wy Godt rechte / en synen Sone Iesum Chystum?

Antw. Wylt den H. Euangelio: Waer van de twaelf Artijckelen een kort begriyp zyn.

11. Vrag. Koudt gy dese twaelf Artijckelen van buyten?

Antw. Ja ick: Ick geloobe in Godt /

12. Vrag. Hoe werden dese twaelf Artijckelen gedeelt?

Antw. In drie stucken: Het eerste hande van Godt den Vader en onse scheppinge: Het tweede van Godt den Sone en onse verlossinge: Het derde van Godt den H. Geest en onheplighmakinge.

13. Vrag. Aengesien dat'er maer een eenig Goddelijck Wesen en is / Deut. 6: 4. Waer onnme noemt gy dan den Vader / den Sone en den H. Geest? 1 Cor. 8: 6.

Ant. Om dat hem Godt also in sijn woord geopenbaert heeft / dat dese drie onder scheide ne Personen den eenigen eeuwigen waer agtigen Godt zyn / Matth. 28: 19. 1 Joann. 5: 7

14. Vrag. Verklaert my wat nader / wat gy geloost van God den Vader en onse schepping.

Antw. Dat de eeuwige Vader onses Heeren Iesu / die Hemel / Aerde en Zee / met al dat daer in is / wylt niet geschapen heeft / Act. 4: 24. En noch door sijn boozsienighepdt onderhoudt ende regeert / Joann. 5: 17. Om sijn Soons Chrysti wille / mijn Godt ende mijn Vader is / die my kan en wil versorgen van

He goet / ende bewaren vooz alle quaedt /
Oan. 20: 17.

15. Vrag. Wat geloofst gy van den Persoon
Christi?

Antw. Dat hy waerachtig en onsterffelijc
God is / en blyft / hebbende een Wesen met den
dader / Rom. 9: 5. Joan. 10: 18. Dat hy ook
vare Menschelijcke nature wyt den zade Da-
uids / dat is / de Maget Maria / dooz de wer-
inge des H. Geestes / heeft aengenomen / Phil.
2: 7. Ons sijn Broederen in allen gelijk / wyt-
enomen de sonde / Heb. 4: 15. En voozwaer-
nse Middelaer moeste de twee naturen heb-
ben in een Persoon; Want sonder de Men-
schelijcke nature en hadde hy vooz ons niet
konnen sterben; sonder de Goddelijcke nature
en hadde hy de doot niet konnen overwinnen.

16. Vrag. Wat geloofst gy van sijn Ampt/
wat is onse verlossingē?

Antw. Dat hy alleen onsen Jesus / dat is
Saligmaker / is / en onsen Christus / Act. 4:
12. Dat is die van den Vader met de vol-
ghedt des H. Geestes gesalst is tot onse op-
ersten Propheet / Priester / ende Koningh /
Luc. 4: 18.

17. Vrag. Maer wat heeft Christus al ge-
daenen geleden om ons te verlossen?

Antw. Hy heeft den gantschen tijdt sijn
lebens op der Aerden / maer insonderghedt aen
het eynde / beide aen Lysen Ziele vooz ons ge-
leden / den toozne Gods tegen onse sonden / en

alle gehoorzaemheijde der Wet volbrach
 Rom. 8: 3. En heeft hem selven vernedert t
 den doot des kruyses / en tot den angst d
 Hellen (in 't Hof en aen 't krusce) Phil. 2:
 Om ons alsoo van den bloeck des Wets
 de pijn der Helle te verlossen / Galat. 3: 1
 Daer na is hy heerlijck verreesen ten derd
 dage / als overwinnaer van de Sonde / Do
 en Dumbel / 1 Cor. 15: 2, 4. Hy is met sij
 Menscheyt op-gebaren ten Hemel / om vo
 ons te bidden / Rom. 8: 22. Hy sit nu ter rec
 ter-handt des Vaders / als het Hoost van si
 gemeente / E. h. 1: 20, 21, 22, 23. Ende h
 sal te sijner tijd komen om te Oordeelen de
 bende ende de dootden / dat is / alle Menschen
 Act. 1: 11. en 10. 42. en 17. 31.

18. Vrag. Wat geloofte gy van den H. Gees
 en sijn werck der Heylighmakinge?

Antw. Van sijn Persoon geloof ick dat h
 waerachtigh Godtis / met den Vader en de
 Sone / Act. 5: 31, 32. Van sijn Ruyt geloe
 de ick dat hy nu en alle kinderen Gods go
 schoncken wordt om ons te Heyligen / dat is
 te wederbaren aen ons verstandt ende wille
 Joan. 3: 5. Gal 3: 6. Om ons door een sprech
 geloofte deelachtigh te maken aen Christus
 en alle sijne gaben om ons te troosten / ende n
 der eendighheit by ons te blijven / Joan. 14: 16
 1 Cor. 12: 13.

19. Vrag. Waer aen kent men van bingtel
 de rechte gemeente Christi?

Antw

Antw. Aen de sumbere Predicatie van de Apostolische Leere / en de sumbere bedieninge der Sacramenten.

20. Vrag. Wat schatten heeft Christus aen die gemeente geschonken ?

Ant. Insonderheyt vier / te weten een zalige eenenschap met Christo en met alle geloovige / 1 Joan. 1: 7. De genadige vergevinge van alle onse sonden dooz synen Bloede / 1 Cor. 15: 3. en 2. 1, 9. Een Zalige verrijfemisse van onse sterffelijcke lichaem / en 't eeuwige leven.

21. Vrag. Maer waer blyben onse Zielen a dit leven ?

Antw. De Zielen van de geloovigen komen an stonden aen by Christum haer Hoost / cheydende upt d'aerdse Tabernakel in de Hevels woning / 2 Cor. 5: 1. maer de Zielen van de ongelovige worden stracks geworpen in de elcke gebauckemisse / als blycht aen de rijke Dreck / Luc. 19. d'Ongehoozsame geesten van 'eerste Wereld / en de Sodomiten / 1 Pet. 3: 19.

22. Vrag. Welcke is de voornaemste vrucht an ons geloobe ?

Antw. Dat wy in Christo vooz God recht eerdigly zyn / Rom. 5: 1. (sonder esnige onse erdiensten) en Erfgenanen des eeuwigen leuens / Rom. 3: 24. 1 et. 1, 9.

23. Vrag. Van waer komt dit geloobe ?

Antw. Van den H. Geest / die 't selve in onse heren wercht / Joan. 14: 26. Dooz de Predicatie des H. Evangeliums / Rom. 10.

17. En sterckt dat selve dooz 't gebuyck d
 H. Sacramenten / Matth. 3. 11.

24. Vrag. Wat sijn de Sacramenten ?

Antw. Het sijn H. en sichtbare waertee
 nen en zegelen van God in-geset / om ons da
 dooz te versekeren de vergeving der sonden /
 het eeuwige leven / Gen. 17: 11. 1 Cor. 11: 2
 Dooz de eenige offerhande Christi / en ook o
 ons te vermanen tot rechte dankbaerhejdt.

23. Vrag. Hoe veel Sacramenten heeft Ch
 stus in den Nieuwen Testament in-geset ?

Antw. Twee: Den H. Doop / ende h
 H. Abendmael.

26. Vrag. Wat moet men insonderhejdt
 de Sacramenten aenmercken ?

Antw. Eerst 't uytwendige teeken: daer n
 de beloften die daer dooz beduyt en verzege
 wort.

27. Vrag. Wat is het teeken in den Dooz

Antw. Klaer Water.

28. Vrag. Wat is de beloften ?

Antw. Dat ick soo seker gewasschen be
 in Christi Bloed van alle mijne sonden / AC
 22: 16. en dooz sijnen H. Geest weder gebore
 tot een nieuw leven / Tit. 3: 5. Als ick met d
 Water gewasschen ben.

29. Vrag. Mach men ook de jonge kinde
 ren Doopen ?

Antw. Ja: want sy sijn oock in het Ver
 bondt ende gemeente begreepen / als jong
 spruytkeus in eenen Boomgaert / Gen. 17: 7

op werden oock eertijds in hare onmondig-
heyt besneden / Gen. 17: 12. Sy hebben de be-
snyden van den H. Geest soo wel als wy: Chri-
stus roeptse tot hem / Act. 2: 39. Wie kanse
aan met recht het Doop-water weygeren /
Act. 10: 47.

30. Vrag. Wat is het teeken in den Hepli-
gen Avondmael?

Antw. Natuurlijk Broodt en gemeenen
Wijn / Matth. 26: 26, 27, 28.

31. Vrag. Wat is de belofte?

Antw. Dat ick soo sekerlyk gemeenschap
hebbe aen dat H. Lichaem en Bloed des Hee-
ren / tot vergeldinge der sonden en ten eeuwi-
gen leven / als ick van dat gebroken Broodt en
Wijn uptwendigh nutte / 1 Cor. 10: 16.
Daer 't Lichaem Christi nutten wy Geeste-
lyker wyse dooz den mondt des geloofs / want
anders en is syn vleesch niet mit / Joan. 6: 63.

Van de Danckbaerheydt.

32. Vrag. Nu hebben wy een kort bescheyt
van 't geloobe / waer in bestaet nu de proeve
van de Danckbaerheydt?

Antw. Eerst moeten wy ons selven beproe-
ven / of wy een hertelyck berouwt hebben van
onse boozleuen sonden / Ps. 51: 5. Ten ande-
ren? of wy oock van herten gesint zijn booz-
ten na de Wet Gods in alle goede Werken te
wezen / Rom. 7: 22.

33. Vrag. Hoe luydt de Wet des Heeren?
luydt gy die van buyten?

Antw.

Antw. Ja ick: Ick ben de Heere uwer
Godt / Et. Exod. 20: 1, 2.

34. Vrag. Wat is de somme van de Wet

Antw. Dat wy den Heere onsen God me-
ten lief hebben boven al / ja boven ons selve
Matth. 22: 37, 38, 39. Ende daerom word
doek gedeelt in twee Tafelen / Exod. 34: 1

35. Vrag. Wat eyfcht de eerste Tafel?

Antw. Dat sijn de vier geboden: 't Eer-
ste is dat ick den eenigen en waren Godt alleen
moet vertrouwen en aenroepen: Jer. 17:
Het tweede / dat ick hem moet dienen na si-
nen wille / niet door beelden of andere insetti-
gen der Menschen / Matth. 4: 10. Het derde / dat
ick van Godt / ende al 't geene dat hem aen-
gaet / niet anders dan met een Heylige vrees
en eerbiedinge moet spreken / Matth. 15: 9
Maer hier mede en werd den wettelijke
Eedt niet wegg genomen / die 't eynde is van
alle tegen spreken / Heb. 6: 16. Het vierde dat
ick den Sabbath getrouwelijck moet viere
met mijn Huys-gesin / na-latende mijne tijde-
lijcke bekomminge / om alleene Gods eer
en mijne Saligheyt te besorgen / Jer. 17: 22

36. Vrag. Wat eyfcht de tweede Tafel?

Ant. Daer sijn ses geboden: namelijk / da-
t ick mijn Ouders / en al die ober my gestelt sijn
moet lief hebben / eeren / en gehoozsaem sijn en
den Heere / Eph. 6: 1. 6. Dat ick mijn naester
niet mach krenken in 't leven. 7. Noch in sijn
kuysheyt. 8. Noch in sijn tydelijk goet. 9. Noch

sijn eere en goede naem. 10 Ja dat ik selfs
an qua vliegende gedachten moet vyzijn/ en
ist tot alle gerechticheyt hebben/ Rom. 7: 7.

37. Vrag. Maer oermids wy uyt loutere
mede dooz Chyristum verlost sijn / waerom
moeten wy noch goede werken doen?

Antw. Om Godt daer mede te prijsen /
latth. 5. 6. Onse naesten te stichten / 1 Perr.

1. En ons selven uyt de vzychten verseeke-
n / dat wy geen dood / maer een lebendigh
loobe hebben / Joan. 2. 18.

38. Vrag. Maer is daer wel ymand in de-
n leben / die dese Wet volkomelijck kan vol-
engen?

Antw. Neen't: Want daer en is geen
mensche die niet en sondicht / 1 Reg. 8. 46.
n oock die exempelē van de aller-heftighste
tuyngen dat / Job. 15: 15.

39. Vrag. Warrum wordt sy ons dan soo
jerpelijck geleert?

Antw. Op dat sy een spiegel sonde sijn van
se ellendighedyt / ende een gedurige spore
de op-weckinge tot danckbaerheydt / Rom.
20. Tit. 1. 9.

40. Vrag. Welck is het voozmaemste stuck
de danckbaerheydt.

Antw. Een geloosigh en vperigh Gebedt/
Saln 56. 15.

41. Vrag. Wat wordt daer bereyft om wel
vidden?

Antw. Dooz eerst / dat wy niemand aen en
roepen.

roepen dan den waren God / Matth. 4. 10. (en dat wy ons niet laten ver-
 and'ren / dat wy met een vast vertrouwen in den Heeren /
 den / Jac. 1. 16. alleen in Christi naem / 1 Joh. 5. 14. 15.
 2: 2. Ten derden / dat wy met een ootmoet herte /
 Luc. 18. 13. byerigh en gestadigh Herte /
 Gebeden ende Danckseggingen op-offeren /
 Matth. 15: 8.

42. Vrag. Om wat saecken moeten wy bidden?

Antw. Om alle geestelyke ende lichamelijke noodzucht /
 gelijck wy sien in dat volmaecte Gebedt /
 dat Christus ons selve geleert heeft /
 Matth. 6: 6. Onse Vader, &c.

43. Vrag. Hoe veel Beden zijn daer in dat volmaecte
 boozsede Gebedt?

Antw. Ses. De drie eersten dienen tot eere Gods /
 de drie anderen tot onse welbaerheit ende Salighepdt.

44. Vrag. Wat is de sin van de drie eerste Beden?

Antw. 1. Dat Godt van ons recht maect /
 bekent en geprezen worden. 2. Dat sijne meente mach
 toenemen in menichte en den Heeren / en beschermt
 werden tegen alle heylighen byanden. 3. Dat wy in
 boozspoet synen Heeren wille soo vlijtigh mogen
 doen / gelijck die Engelien in den Hemel doen /
 Ps. 103: 20, 21.

45. Vrag. Wat is den sin van de drie laetste Beden?

Antw. 4. Dat ons Godt in dit leven blyscap
 versorgen van decksel en boedsel /
 Ps. 174: 2.

4. 10. Dat hy om Christi wille alle onse sonden wil vergeven / gelijk wy bereypt zijn te ver-
 eben den geenen die ons misdaen hebben /
 Matth. 6: 14, 15. 6. Dat hy ons tegens Sa-
 hans bekooringen alsoo wil stercken / dat wy
 geen ongeloove of sonden vervallen / maer
 dat wy vromelijck mogen kampen / tot dat
 wy eens volkomelijck sullen verlost zijn na dit
 ven / 1 Theff. 5: 23.

46. Vrag. Waer toe dient de voorsz reden /
 onse Vader die daer zijt in de Hemelen, &c.
 1't beslupt: Want u is dat Rijke, &c.

Antw. Om ons geloove te stercken in den
 enbanck en 't eynde van ons Gebedt / name-
 lich / dat Godt ons wil helpen als onse Va-
 der/en genadigen koningh / Matt. 7: 11. En
 dat hy ons kan helpen / want sijnen Thoon
 in den Hemel / ende hy kan door sijn almo-
 ende kracht doen al wat hy wil / Psalm 115.
 vers 3.

47. Vrag. Zijt gy dan secker dat Godt u
 verhooren sal?

Antw. Ja ick: Want Christus heeft et
 beloost: Ende daerom segge ick: Amen.
 Joan. 14: 13. en 16: 24.

48 Vrag. Dus bezre van rechte danck-
 baerheyt; Maer wat raet nu met de hypo-
 criten ende openbare sondaers / die hier op
 niet achten?

Antw. De hypocriten ende gebeynsde sal
 godt Sozdelen: Maer tegen de geene die
 opent-

opentlijck in ongeloofde en moetwillige sonden
 verballen: Daer tegen moet men Dessen
 de Chyristelycke discipline/ na Chyristi ordina-
 tie / namelijk / haer verscheyden malen be-
 manen en bestraffen: En soo sy niet moe-
 wille de vermaningen verachten / Matt. 18
 15, 16, 17. Deselbe uyt de Gemeente werpen
 ende voo? Heydenen rekenen/ 1 Cor. 5 : 4, 5

49. Vrag. Maer moet daer boven de Ker-
 ken tucht noch andere straffe tegen de groot
 sonden geoeffent werden?

Antw. Ja't: te weten/ van de Oberhen
 die het swaerd niet te vergeefs en draeght
 maer tot prijs van de goeden/ ende straffe van
 den quaden/ Rom. 13 : 4.

50. Vrag. Maer mach dit Ampt oock van
 de geloobige wel bedient worden?

Antw. Ja't gewisselijck / als sy dat in d
 byese Godts bedienen; Want het is Godt
 ordinantie/ en het is van vele Geloobige in he
 Oude ende Nieuwe Testament alsoo bedien
 geweest/ Rom. 13 : 1. Luc. 25 : 50. Mar. 8
 vers 9. Act. 13. en 13 : 12.

De Reyse na

BETH-EL,

Oste

Het Huys Gods.

't Frans beschreven, door den Godtsaligen
en seer Geleerden

DANNIS VAN FOCQUENBERGUES,
Dienaer Jesu Chrłsti tot Diepen.

En nu in 't Nederlandts Vertaelt, door
J. V. K. B.

Im 5 : 8. Ick sal door de grootheyt uwer goedertierentheyt
na u Huys gaen : Ick sal my buygen na het Paleys uwer Mey-
gheyt, in uwer vreesse.

t'AMSTERDAM,

by Gerrit, en Andries Schellingwouw,
in Doordrecht. 1698.

Aen alle Godtvreesende

LESERS

Ziel-beminde Vrienden,

NA datwe met groote vlijt, 't Rec
gebruyck van des Heeren H. Avon-
mael nu wederom herdrukt hebben,
nochmaels met aengename Herts-tochten
Ziel-suchtingen van een oprechte Dis-gena-
ten, met merckelijcke vermeerderinge doe-
gaens, nevens de Ziel roerende Meditatie
en Gebeden van die voortreffelijcke God-
geleerden P. MOULINDE JONGE, gelaarde
hebben, en in ordre gestelt, met dese no-
vens gaende REYSE NA BETH-EL, of h
HUYS GODS (als mede met een vermee-
deringh van Psalmen en Lof-sangen, gehe-
op Noten.) hier aen te schakelen: Soo su-
len wy niet twijffelen, of en yder, di
Oogen, en een bescheyden Oordeel heef
sal het onderscheyt in dit, of dat vitieut
na gedruckte, in disorder gestelde Tractaet
je, lichtelijck kunnen sien. Gebruyck
dan, waerde Reyfigers, op reys zijnde, di
tot uw', en onser aller voordeel.

M A M S T E R D A M

DE REYSE NA BETH-EL.

in welke de Plichten der Geloovige Ziele/
er Kerck gaende / en wederom t'huys ko-
mende / lebendigly vertoont worden :

Te gelijk,

Gebeden ende Betrachtungen ;

in Gods Woort heylsamelijck te hooren , en
waardighlijck aen des Heeren H. Avond-
mael gemeenschap te hebben.

Die de Werelt dooz reysen / sijn gewoon
met goede onder richtinge haer te ver-
en / op datse hun tot aenleydingh en behulp-
middelen dienen mogen / om haer vooz geno-
en reys / soe in 't begin / verbolgh / als
ederkeeren der selve / wijsselijck aen te leg-
en. De waerheyt hier van leeren wy in de
Gedenek-schryften / dat sulchs dooz den
ader der geloovigen / Abrahams / in 't werck
gesteld geweest / doen hy sijn dienst-knecht /
in oudsten sijns Huys / na Mesopotaniens
and ; en naderhant dooz sijn Nebe / Jacob /
en hy vooz de tweede mael sijnen Zonen be-
l gaf na Egypten te trecken / om'er lebens-
middelen te kooppen / en daer van daen te bren-
en.

Soo sulchs op de reysen / welcken de Men-
schen van 't een na een ander Landt by der
handt

4 107 De Reyse na Beth-El.

handt nemen / noodsaekelyck is ; hoe veel
meer zyn wy verplicht te gedencken / dat u
Heylige onder richtinge ons profytig en heyl-
saem zyn / om ons op onse reys te geleiden
welcke men gemeenlyck doet van onse huyse
na 't Huis Godt / en door welcke wy / als u
de Werelt gaen / uyt ons Vaderlandt / en
ons van onse maeghschap af-scheyden / (evn
gelijck den geloobigen Abraham /) om te gaen
in een kleyn Canaan / in een Heyligh Land
den Heere Jesu toe geheylight / welcker's g
heele maeghschap in de Hemelen en op d
Werde genaemt wort.

Op dat gy dan / geloobige Ziele / om de
Reys by der handt te nemen / en geluckelijck
volbrengen/beginnen moogt / (soo lang 't de
oppersten Heer der Heeren gelieven sal /) u in
desen zegen te achter volgen / als met een g
nadige hulpe van onder houdinge der bevelen
sijn's Majesteits / om welcker's woort
als sijn's Konincklyke Huis / en sijn's gan-
sche Koninckrijck / gy dagelycks uwe Geb
den en smekinghen den Koningh der Koninghen
op-offert / volgens 't bevel Gods (door de
mondt van sijn Apostel / soo merckt neerst
lijck aen / en stelt sorgvuldelyck in 't werck
na volgende onderwijssingen.

Eer gy uyt u Huis gaet / soo denckt en overleghe wel wa
gy henen gaet / op datge u in een goede stant stellen moogt
Stelt u voor Gogen / datge gaet na 't Hof en Paleys
den Koningh der Koninghen / om uwe Gebeden den Heere
Heerlijckheit voor te stellen / om van uwen Hemelchen

De Reyse na Beth-El.

3

te ontfangen sijne geestelycke en tydelijcke seggeningen /
te hooren en te verstaen de Goddelijcke Hemel spraken van
e eeuwige Wijsheyt / en om te ontfangen de kostelijcke pan-
naan sijne liefde / en de voorszaken van sijne eeuwige ge-
saligheyt. Begint dan dese aengename Reys door dese
verachtingh.

I. Betrachtigh.

Eer men uyt sijn Huys gaet.

Mijn Heer en God / ik ga voor een kleynheit
uyt dit mijn huys / waer ick mijne tijdelij-
woonplaets houde / tot dat gy mij eens doet
monen in een eeuwigh Huys in de Hemelen /
ik sonder handen gemaekt is / en waer mijn
saligmaker Jesus henen gegaen is / om mijn
saets te bereyden: Tegenwoozdig ben ick be-
tot / om my na het uwe te begeven / waer de
anderen en Seloobigen in uwen Naem sich
een vergaderen. O God ! doet my de gena-
/ dat 'et niet en zy alleen na den Lichame /
waer insonderheyt na den Geest en niet 'er-
erten. Mijn Ziele / aengesien gy niet te ge-
ken aen God en aen de Werelt kuint gedenken /
ing ter selver tijt den Hemel en d' Aerde aen-
jouwen; so laet hier blijven de gedagten van
huyshouding / en outlast u van de moeyelijc-
sozgen en bekommernissen der dingen deses
uens. Gedenkt aen het Wijs Loths / om niet
achterwaerts te sien; want gy en soud als dan
et wel gestelbt zyn tot het Koninckrijck der
hemelen. O Koningh der Heyligen / laet my
sch geheelijck verlaten Beth-aven het Huys
er ongerechtigheyt, dat is / de Werelt / die my
't boose

't boose gelegē is / om te mogen gaen na Beth-El, het Huys des stercken Gods. Doet my uerschudden d'oude kleederen der ondeughden / den besoetelden rock der sonden / welcken soo lichtelijck ombangen; Op dat ick van uen verciert mag zijn met ootmoedigheyt / Deckt met het kleet van onnooselheyt / en kleet met den mantel der gerechticheyt; gesien ick my vertoonen moet voor den Herten der Hepligen. Heere / doet my aen den ren Bzuplofts Rock / en bekleet my met wel rieckende kleederen van mijnen oudtzoeder Jesus Christus: op dat de reder serbe u zy / als de reuck eens bzuchtbaer Veldts / door uwe genade gezegent. 't W ick van uw begeere / om uwes wel-lie Soons Jesu Christi wille / die ons van u worden is / Wijsheyt / Rechtveerdigheyt / Hepligmakingh en Verlossinge / Amen.

Als gy dese betrachtinge sult ge-eyndigt hebben / so oupt u huys / opgesloten hebbende alle uwe bekommernissen / sorgen deses Werelts / op datse u geen hinder-palen zijn. H. Oeffeningen; en terwyle gy noch alleen op den weg soo neemt nog middelerwijlen waer / om in u Herte de nagende Betrachtinge uyt te spreken / welke anders niet en is een t'samenknoping van verscheyde plaetsen der Psalmen als een roos van kostelijcke diamanten / welke ick by vergadert / ende op de navolgende wijze aldus geschicht he

II. Betrachtigh.

Op den wegh zynde om ter Kercke te gaen / Gelijck een Hert schreeut na de Waterstromen / also schreeutwt mijn Ziele tot u / ô God / mijn Ziele dorstet na God / na den lebendigen God.

God; ô! wanneer sal ick ingaen en booz Gods
 aengesichte my vertoonen? Mijn Ziele is be-
 erig/ ende beswijckt oock van verlangen na
 Doozhoben des Heeren: mijn hert en mijn
 eesch roepen uyt tot den lebendigen God/ ja
 uwe Altaren / O Heere der Heerscharen/
 yn Koning ende mijn God: mijn hert seydt
 y van uwent wegen/soekt mijn aengesichte:
 ck sal u aengesichte soecken/O Heere! en na
 en ik dese Reys heb aengenomen om te gaen
 in kracht tot kracht / ende my te vertoonen
 u Godt geheyme Zion / om u aldaer op te
 feren de offerhanden van gerechtigheyt; soo
 et dog het licht uwes H. Menschijns over my
 gaen. Leert my verstaen u wegen. Stiert
 y in uwe waerheyt/en onderwijst my. Ge-
 et my dooz uwe gerechtigheyt van wegen de
 enigbuldigheyt mijner vyanden/ en maect
 ven wegh booz my effen. Send u licht en u-
 e waerheyt / op datse my geleiden tot den
 berghe uwer Heyligheyt. O! hoe gelucksalig
 die Mensch dien gy hebt uyt-verkooren /
 tot u doet naderen; Hy sal woonen in uwe
 doozhoben eenwighlyck. Wy sullen verza-
 ght werden van de goederen uwes Hups en
 wes Heyligen Tempels. Amen.

Ict kracht van dese H. gedachten/melche uwen pber sullen
 ustecken/ soo gaet dooz de Stad / dooz de dorpen en Welben/
 dooz 't midden van Woestynen; dat uwe Ogen niet te
 heen en weer swieren / om de booz by gaenders aen te
 ouwen / en om al te naeukeurighlyck te weten wat 'er ge-
 iet. Dat uwen ganghe destigh en zedig sy; u gelaet en aen-
 icht niet eenes die na Jerusalem / het gesichte des Vaders

gaet. Ghoet met eerbiedigheyt de Personen van aen siem en veracht de mindere niet. Sao men eenige schimping u uyt schiet / wacht u wel / dat g' er u ower ontsetten / Iesus Christus / om welckers wille g' zelastert wort / men hem bespottede / hy en gaf 'er geen antwoord op / men hem quaet en ongelijck aen dede / hy en gebruyckte Dreygementen : maer hy bebeeldde het dien / die rechtveerdigheit Gozdeelt. Doet van gelijcken. En vermids hy vooz onredenen heeft / ons een voozbeeldt ualattende / op dat wy vooz stappen na volgen / soo bidden wy Dader gelijck hy aen Ircus gedaen heeft / dat hy het haer vergene / en haer geerte bekeeren / en alle die g' bespeucen sult eenen anderen wijs te gaen / als dien / dien g' hout. Gaet uyt met Christus byten de Leger-plaetse / sijn sraetheyt dragende. Soom in eenigh Geselschap bevint / dat doch uwe woorden en saken aengenaem / goet / eerlijck / stichtelijck en Hepligh. Wacht u / met verachtigh van uwen naesten te spreken / ende en zijt niet te nieuwsgierigh van een ander Maanden ; nochte laet niet blijcken / dat g' kennis hebt van geen onder uwe Zaken om gaet en gebeurt. Breecht u soobanige redenen of / als 'er het ooz te leenen. En so gebeurt / dat men begint van eenige saecken als Staets Raedts-saken te spreken / neemt daer siever oozsaekken om Godt te verheerlijcken / volgens het onderwerp van als dan gehandelt sal werden. En als g' de deus Tempels sult genadert zyn / soo sult g' aldus by u sel konnen seggen.

III. Betrachtigh.

Eer men in de Kerck treet.

O waerachtige en stercke Godt ! ick la speure en bevinde / met een onuytsprekelijck blijdschap / de verbullingh der Hemel-spraak door uwe Propheeten uytgesprooken / namljck / dat in de laetste dagen den Bergh der Hupses des Heeren vast sal gestelt zyn op den top der Bergen / en dat hy sal verheben worden boven de heubelen / en alle Heydenen t

De Reyse na Beth-El.

¶

in selven sullen toe-bloepen : en vele volckes
len henen gaen / ende seggen / kom laet ons
-gaen tot den Bergh des Heeren / tot den
nise des Godts Jacobs / op dat hy ons lee-
ban sijne wegen / en dat wy wandelen in
le paden. Opent my / o Heere ! de Poozten
gerechtigheyt / ick sal 'er ingaen / en uwen
aem groot maken en prijsen eeuwiglijck /
it is de Poozt des Heeren / de rechtveerdi-
sullen 'er ingaen. O Heylige Israëls !
/ die u mijn Lichaem hebt toe-geheplight /
? een Heylige Tempel / al waer uwen Geest
vont ; ende mijn Herte / om te zyn een kleyn
pligdom / en 't welck gy grooten Godt en
in Salighmaeker Jesus Christus upt ge-
de dooz 't gelooce wonen wilt / ick opene u
-moedelijck de poozte mijns herten / op dat
tot my in komt / en uwe Kerke een eeuwi-
wooninge by my make. Amen.

Is gy de Kerck sult aengesien hebben / als de H. plaats /
er gy verschijnen moet vooz den Godt des Hemels / en in
ckers tegenwoozdigheyt de Seraphijnen selfs haer aenge-
te met hare vleugelen bedecken ; hoe veel te meer sult gy
in vooz hem verootmoedigen en nederbuggen / (gy die in
den zyt ontfangen / en in ongerechtigheyt gebooren) ter-
etse / daer gy gaet spreken tot den Koningh en Heer der
rlijckheyt / schoon gy anders niet en zyt als stof en asche :
Daer gy u hercoonen wilt vooz hem / die in sijn Heerlijck-
geheel en al niet blammen des vuurs omringelt / en als
verteerent vuur is / hoe wel gy anders niet en zyt als kaf
troos. Aldus by u selven die overleght hebbende / treet en
daer dan in / met vreesse en bevingh / met ontsagh en eer-
igheyt / in soo een eerwaerdige plaets : En spreecht by u
s dese / of diergelijcke woorden.

¶ 3

IV. Be-

Heere/ik sal dooz de grootheit uwer goedertierentheyt in u Huys ingaen/iek sal my bidden na 't Paleys uwer Heyligheyt / in uwe vzeese. Waerlyck de Heere is hier; want wat twee of drie der geloobigen in den Name Jhesu Christi by een vergadert zijn / daer is hy in midden van haer. Hoe schrikelijck / hoe ewaerdig en is dese plaets niet ! en wat een eerbiedigheyt en behoort men'er niet te betoonen jegens de Goddelijcke Majesteit ! Dit huys niet alleen 't Huys Gods/maer ook te getuyde de Doozte des Hemels. Dit Huys is oock in allen Berh-El het Huys Gods ; maer Bethemes, het Huys der Sonne der gerechtigheyt / onder welkers vleugelen genesinge is / als zijn het waerachtige Licht / verlichtende een ydel mensch / komende in de Werelt. Hier zijn de duysenden der Engelen / en de Geesten der gehepligde Zielen tegenwoordigh. Hier is vergadering en de gemeente der Erst-geboornen / die in den Hemel op geschreven zijn. Hier is den Bergh Zions / de Stadt des Levendigen Godts / en het voozbeeldt van 't Hemelsche Jerusalem / in 't welke ons God de Heere eens inbrengen sal dooz Jhesu Christo / de Middelaer van 't Nieuwe Verbond. die ons dooz sijn Bloet vryheyt gegeven heeft om in de Heylige plaetsen in te gaen / ende aen waer hy ingegaen is als onsen Doozlooper.

Zijni

ijnde op u plaets gekomen / soo buigt uwe knyen neder
een sedigh gelaet / gelijk de Christelijcke sedigheyt be-
kent / en spreekt tot Godt dit diergelijcke Gebedt.

V. Betrachtingh.

bed, dat men, zynde in de Kerck gekomen,
tot Godt by hem selven kan uytsprecken.

Groote God / ick ben hier gekomen / om my
o z u aengesicht neder te werpen / u aen te
den / en aen te roepen in't Hups des gebeds.
doet my de genade / dat ick 'er u mach ver-
erlijcken / en na Lichaem en na Ziele / welc-
n u toebehooren / ende dat ick se beyde u op-
tere tot een levende / Heylige en welbehage-
te Offerhande / welke den redelyken Gods-
inst is / dien gy van uwe kinderen begeert.
opent mijn Herte / gelijk dat van Lydia / om
el te mogen verstaen worden van uwe Die-
ren. Bestiert mijn Oogen / datse u niet aen-
jouwen de ydelheyt deses Wereldts / en mij-
gedachten / datse op de Wereldsche dingen
et en denken. Verleent my verlichtende Go-
m des verstands / om te mogen begrijpen u-
e groote verborghtheden / en sterckt mijn
memorie / om wel t'onthouden 't geen'er ge-
bedicht sal werden. Neegt mijn Herte tot u-
e getuygenissen. Neemt weg alle hoogheyt /
e sich tegen uwe kennisse optwerpt / en leyt
le mijne gedachten gebangen tot gehoor-
emheyt van uwe Sone Christus. Cynde-
ck / laet u Doort my dienen tot een lampe
oorz mijne Doeten / en tot een licht op mijne

paden / op dat ick dooz den wegh van gon-
wercken / welcke gy ons geboden hebt /
mach spoedigen en strecken na 't Koninckri-
der Hemelen / welck my vercregen is gewel-
dooz 't dierbaer bloedt-bergieten des Heeren
Jesu / den welcken / als oock u / ende da-
H. Geest / sp eer en heerlijckheyt in der e-
wigheyt. Amen.

Als gy opgestaen / u Gebedt upgesproken / en u plaets
genomen sult hebben / uwe Geburen met beleefdheyt gegru-
hebbende / soo lustert als dan met sendacht naer 't Woord
des Heeren / dat'er voorgelesen sal werden. Doeght
stem / in het singen der Psalmen / by de stemme van de an-
ren / en singht in den Geest en met verstant / volgens de u-
maninge van den H. Paulus ; op datge aen het verwijt /
Godt dooz de Propheet Elaias doet / geen gemeenschap ma-
hebben / seggende ; Dit volck nadert sich tot my met ha-
Maonde / ende eert my met hare lippen / doch haer Hert
berre van my. En op 't eynde van yder Pause sult gy be-
me gelegeneheyt genoegh hebben / om van Herten dese wens-
upt te boesemen.

VI. Betrachtigh.

Na het singen van yder Pause der Psalmen.

O Heere ! ick heb u / met de Hepligen
der Aerde / in u Gemeente groot gemackt
verheerlijckt. Doet my doch de genade /
Godt / dat ick eenmael / in de Hemelen op ge-
nomen zijnde / met de gelucksalige Geesten
magh toefingen alle eer en heerlijckheyt / end
dancksegginge / van nu aen tot in alle eeu-
wigheyt. Amen.

De Dienaer des Goddelijcken Woords gekomen zijnde
soo spreckt het hem inwendigh en met 'er Herten na / 't ge-
de

uytelycken met den monde sal uyt sprecken. Laet uwe
 ogen op hem gehecht zyn; op dat gy alsoo te aendachtig-
 op de verkondinge van Godts Woordt setten mocht:
 ichtwe lesen / dat de Ogen van alle / die in de Synagoge
 ren / en Chyrtum hoorden het Euangelium verkondigen/
 hem gehecht en als geplant waren. Dat van u niet gesept
 rde / dat gy wel in de Kercke geweest zyt / maer niet in
 Predicatie / om datge de Predicatie met een sonderlinge
 doacht niet hebt aengehoort. Ende spreekt niet met uwe
 ren / noch houdt met haer geen praetje / terwijl Godt
 mede-deelt / ende tot u spreekt van de verborghenhe-
 uwer Saligheyt in Chyrtu Jesu. Wacht u mede / dat
 laep u niet bevanghe / op dat Jesus u niet en segge / het is
 oo met u gelegen / datge niet een uurtje met my hebt
 men waken. Merckte neerstelijck aen / al het geen' er ge-
 ht sal werden / en insonderheyt het geen gy noyt sult ge-
 zt hebben. Ende plumpstryckt u selven niet / als wan-
 t de Leeraer in het gemeen de sonden en gebreken bestrafte /
 niet egypt u selven in het bysonder de bestraffinge toe / wel-
 u hy tot het Wolck doet / als ofse u selven aengingen:
 de neemt het in danck aen / dat de Rechtveerdige met de
 uer van Godts Woordt u Herte weech maecht. En ver-
 jnt daer niet om te berispen / maer om te leeren. Vergas-
 t dat Hemelsche Manna met een sonderlinge begeerte /
 bewaert het in de Goude krunche uwes Herten. En seghe
 t / gelijk de Israeliten in de Woestijne. Ons Zielen sijn
 drooght / daer en is niet / onse Ogen en sien niet als
 mann': op dat misschien Godt de Heere bemerkende / dat
 meer werck maecte van de Blesch potten van 't Egypte
 daser eeuwe / dat is / van de leeringen des Werelds /
 van sijn Woordt; hy niet een honger na Broodt / of
 st na water / maer een honger om sijn Woordt te hoo-
 : en om dat gy geweygert hebt / effen buyten de ingangh
 ter wooninge te gaen / om dit Hemels Manna te vergaderen
 / Godt de Heere u niet en laet swerven van de eene Zee
 de andere / en u laet om gaen van het Oosten tot het We-
 sten / soeckende sijn Woordt / het welke nochtans gy niet
 den sult. Hebt mede geen kitelachtige ooren / om na
 de Hert's-tochten eenige Leeraers te doen vergaderen / en
 het gebeurt / dat gy eenige Leere hoort / welke u niet
 smaecht / schort u Pordeel op / en gaet besoecken dien /
 deselve heeft voorgestelt / om dat gy onderwijfinge
 fangen mocht. Braecht u eerbiedelijck / en gelijk
 den Kinderen Gods betsemt / terwijl de Goddelijcke
 sacramenten bedient worden. En wanneer u begeerte stre-
 sal om gemeenschap aen't H. Avondmael des Heeren te-
 heb-

hebben / en na dat gy t'utwen Hupse / en in het bysonder
gedaen hebben / het gene behoorlyck is / als een naeuw
rige ondersoekingh van uwe gewisse / en dat gy u selven
sult beproeft hebben / volgens Pauli vermaninge / soo na
als dan met een diepe verootmoedinge tot dese eertwaerhe
verbozgentheden / en spreekt tot Godt dit diergetycke
hebt.

VII. Betrachtigh.

Gebedt, dat uytgesproken kan worden, t
Tafel des Heeren gaende.

Barmhertige en liebe Salighmaker / gy
roept en noodigt tot u te komen / alle die beladen
en beladen zijn / hare ellendigheden geboelen
daer ober bedroeft / ende met een ernstelijc
hoetveerdigheyt levendig'er van geraekt zij
ja die tot u heerlijck Godt geheymie Bzuplo
roept / alle die met gebzeeken en sonden be
zijn / diese erkennen / en een mishagen ober
selve hebben. Ick ellendige kome / soeckeni
in u heplsaemkrups verquickinge / ende troo
in mijne ellenden / en in 't H. Badtwater van
u kostelijck Bloedt genesinge van mijne mi
laetsheyt en geestelijcke geraecktheyt / hon
gerende en dorstende na gerechtighheyt / na
hepl en genade: Ick wadere tot uwen Godde
lijcken Tafel / om'er het ware Hemelsch
Manna te eten / welke verbozgen is / ende d
brychten van den Boom des lebens / welker
bladeren strecken tot genesinge der Heydenen
en om'er te dzyinken van die Fonteynen van
Water / springends tot in 't eeuwige Leven

van den nieuwen Wijn des Koninghrjcks
er Hemelen. Maer / ô Heere ! vermids ick
iet sonder utwe sonderlinge genade vermach/
aecht/bid ick u/aen meer en meer mijn Herte/
p dat het verbult zp met een heysame boet-
eerdigheyt ; en vermorselt en neemt wegh
nijn rotsigh en steenachtigh Herte. Gelepdet
nijne Doeten op den rechten weg des levens.
Heere Jesu/ gy die de wegh / de Waerheyt en
et Leven zijt / de eeuwige Wijsheyt des Va-
ers/ de Salighmaker des Werelts/ die u sel-
en Godt onbestraffelijck op-geoffert / utwen
ephsamen Tafel met d' aller-vermakelijckste
nysen toegericht/en u seer kostelijck bloet vooz-
ng vergoten hebt/ ick bidde u / repnighit mijn
Hert doorz 't geloobe/op dat ick doorz deselve tot
nadere / en gy in my wonen mooght ; Dat
k doch doorz 't selve omhelsen / en seer naem
net u mach vereenigt zijn/op dat ick met u ge-
rupcijt zijnde / oock met u opsta/om de son-
en te sterben / en ter gerechticheyt te leven.
Gy trooster / ô H. Geest ! dompelt my in het
vonderwerckende Water-bad van het Bloet
des Lams Godts/dat de sonde der Werelt is
vegnemende. Bedauwt mijn gewisse met het
ijpberende Bloedt der besprzengende. Opent
nijne mondt / en verbult die met utwe Hemel-
che genade. Cyndelijck/ Heere/ geest dat het
gehepligde Brood dat gebroken sal werden/en
ick ontfangen en eten sal / my strecken mach/
om een deel en gemeenschap te mogen hebben.

aen het Lichaem van ons Saligmaker **Jesu**
Christi: En dat den **Dynckbeker** der **Danc**
fegginge / welke my **doog** gesteldt sal werden
 my mach sijn ende strecken tot gemeenschap
 van sijn lebendigmakende **Bloedt**. Ende d
 dit hoogwaerdig **Abondmael** / welke ick on
 fangen sal / my een zegel der gerechtigheden
 welke **doog** 't geloobe is : Een ver seker thep
 dat alle mijne sonden my uyt genade vergebe
 zyn / en gy my in u **Hups** spijfgen wilt als e
 uwer wel-beminsten **Kinderen** / om hier tijd
 lyk my te verheugen met d'uytnemende schoo
 ne goederen uwer genade / en daer-en-bode
 in den **Hemel** met d'onuytsprekelijcke verma
 kelijchheden van uwe heerlyckheyt. Amen.

Als gy het **Broodt** des **H.** **Abondmaels** uyt de handt d
 Dienaers ontfangen sult / die het breken / en u ter handt ste
 len sal / soo heft dan u **Herre** na **bohen** / waer uwen **Salig**
maker is / die de opperste **Herder** en opsiender onser **Zielen** is
 en spreekt tot hem met een **Ziele** geheel en al brandende va
 nber aldus :

VIII. Betrachtigh.

Gebedt, dat men in 't ontfangen des **Broodt**
 uyt spreken kan.

Heere Jesu / gy die daer zyt het ware **brood**
 des **lebens** / spijficht en boed mijne **Ziele** met
 u dierbaer **Vleesch** / 't welck om mijner son
 den wille is verbyzset geweest / op datge my
 het **leben** en d'eeuwige onsterffelijckheyt sou
 de verkrijgen. Amen.

En als gy den **Dynck-beker** ontfangen sult / seght gy a
 selven / **dynckende** dien **Gods-geheymen Wijn** / aldus :

IX. Be-

IX. Betrachtigh.

bedt, dat men in 't ontfangen des Bekers
der Danckfegginge uytspreken kan.

Mijn Saligmaker/en mijn Godt/ dzenckt
mijn Ziele met u kostelijck Bloedt/ welck gy
wegoten hebt aen 't Kruys / tot vergevinge
mijn sonden. Fonteyne en spring-ader
des levens / laet in mijne Ziele af-bloeyen de
wateren springende tot in 't eeuwige leven.
amen.

Soo haest gy op u plaets weder gekomen sult zijn / buyghe
u knyen neder / ende offert Gode op / dese naer volgende
danckfegginge.

X. Betrachtigh.

Danckfegginge na 't H. Avondmael.

Vader der barmhertigheden / gy die uwer
kinderen en wel beminden Soon gegeven / en
dooz my niet gespaert / maer hem dooz my
overgelevert : Saligmaker des Werelts /
die my dooz u bloedt van mijne sonden ver-
rijckt / en my de genade gedaen hebt / u levendig-
makende Vleesch te eten / en u kostelijck en dier-
baer Bloed te dvincken / om te hebben het eeu-
wige leven / ende in u te blijven : Goddelijcke
rooster / o H. Geest / gy die my heden ver-
rijgelt hebt de genaden en de vooztreffelijcke en-
delijck nemende beloften van mijn Godt / ende
die gy u bewesen hebt te zijn het Onderpant
van d'onverderffelijcke Erffnisse / welcke my
in de Hemelen bewaert wordt : Alleen eeu-
wigh / en onbegrijpelyck wesen / welck ick aen-

bidde in dyle Persoonen; Nu laet gy u
 Dienst-knecht (uwe Dienst-maeght) in vze
 gaen; want mijne Oogen hebben u Heyl aen
 geschoutwt. Ick heb geproeft de vooz-smake
 van uwe eeuwige gelucksaligheyt. Ick he
 ontfangen de panden van de gelucksalige on
 sterffelykheyt/en van de heerlyke opstanding
 ende meer als voozdeelige en onuytsprekelych
 indzuckinge van 't zegel der genade des leuen
 digen Gods. En ick geboele in mijn Herte i
 vrede Gods/alle verstant des Menschen vze
 te boben gaende. O God! ick dancke u / va
 alle de genegentheden mijnes Hertens / dat g
 my soo uytnemende en kostelycke genaden be
 wesen hebt/my/aen u H. Tafel/soo minnelij
 gespijst hebbende. Heere/gp die my hebt doe
 smaken dat lebendigmakende Broot/ dat up
 den Hemel neder gedaelt is / en het leuen aen
 de Werelt verleent/het Vleesch van mijn Sa
 ligmaker vooz my gekruyget;en die my heb
 doen dzinken den nieuwen en uyt-muntenden
 kostelyken Wijn van u Koninkrijk/het Bloet
 van dien lief-oeffenende Saligmaker / voo
 my / in het Hofken van Gethsemane / in
 Raet-huyss / en op den Bergh van Calvarie
 vergoten; doet my de genade/bid ick u/dat ick
 een walging hebbende van de vermakelijckhe
 den der sonden/ doodelijke spyse/dooz dewelke
 de God deser eeuwde Zielen vergifticht/ver
 sopen mach. Dat alle mijn blydshap en op
 perste vermaek daer in besta/ dat ick smake en
 proeb

zoerbe met een sonderlinge verwondering/hoe
goedertieren dat de Heere is / en my / met de
opnemende spijsse van 't geestelycke broot des
Soddelycken Woortz versadigen mach : dat
ick dzinckende in u hups den beker der danck-
egginge/ gemeenschap hebbe aen de heylsamen
water en uwer genade/ van die kostelycke wa-
er-springende Fonteyne tot in 't eeuwige Le-
uen af vloeyende ; ja / dat ick mijn geestelyc-
ten dozst lesschen mach uyt dien born-put des
ebendigen waters/ den huyse Davids/ en den
inwoonderen van u Geestelycke Jerusalem /
geopent. Ick bidde u/ verleent my de genade/
dat ick geheelyck/ en al/ de sonden op-seggen/
de werelt verlaten/ en alle begeerlijkheden des
leesch ver saken mag/ op dat ick geen gemeen-
schap met sodanige vyanden mijner ziele heb-
be; aengesien gy / o Heere/ gekomen zyt onder
mijn dak/ en wooninge by my gemaect hebt/
gy in my leest/ my bemint / en u selven vooz
my hebt overgelevert. Wel-beminde en liefd-
veffenende Saligmaker/ gy die u selven heden
my gemeen hebt gemaect / door die Geestelij-
cke spijsse en dzanck des eeuwigen levens / ver-
leent my de genade/ dat (ik van nu af aen met
u een en het selve leven lebende/) de blijdschap
van sulck een on-uytsprekelijcke weldaet / al-
le de smerten en bitterheden van 't Geestelij-
cke Manna versachten ende verfoeten mach ;
want ick ben genoodsaecht soo lang ik van u af
ben/ deselve te lijden/ tot dat ick eenmael in het
Hemel-

Hemelsche Canaan sal overgebracht werden
 alwaer gy ons het verborgen Manna sult
 eten geven / en spijfgen met de vruchten van
 den Boom des Lebens / die in 't midden van
 't Paradijs Gods is; alwaer gy ons dzencken
 sult aen de Riviere der levende Wateren / van
 den Chroon Gods en des Lamms af-bloeyen
 de / en alwaer wy u sullen toe-singen lof end
 danckbaerheyt van eeuwigheyt tot eeuwig
 heyt. Amen.

Gaet noyt uyt de Kerck ('t en sy klachtige en dzingende re-
 den sulcks verespichen) voor en al eer gy den zegen Gods in
 den mont des Dienaers sult ontfangen hebben / met den welc-
 ken / of opstaende / of op u knyen leggende / gy 't navolgend
 by maniere ons Gebeds sult konnen uyt spreken.

XI. Betrachtigh.

Gebed terwijl de Dienaer den zegen uitsprekt

De Heere zegene en behoede ons; de Heere
 doe sijn aengesicht over ons lichten / en sy ons
 genadig; de Heere verhesse sijn aengesicht over
 ons / en geve ons sijn vrede. Laet ons in vrede
 gaen / en dat de geest des Gods des vredes
 en der Liefde by ons blyve in der eeuwigheyt.
 Amen. De genade des Heeren Jesu / en de
 Liefde Gods / en de gemeenschap des H. Gee-
 stes / sy en blyve met ons allen. Amen.

Hier na sult gy oock voor hem / die u in den Name des
 Heeren gezegent heeft / dien schoonen wensch doen / welken
 wy vinden op het eynde van den 134. Psalm.

XII. Betrachtigh.

Gebed streekende tot zegeningh der Leeraers.

De Heere zegene u uyt Zion; hy die den
 Hemel en d' Aerde gemaeckt heeft. Amen.

De

De vergaderinge haer afscheyt ontfangen hebbende / soo
gaet uyt de Kerck niet/voor en al eer gy sulck of diergelijck
bedt by maniere van Dancksegginge sult gedaen hebben.

XIII. Betrachtigh.

Dancksegginge eer men uyt de Kerck gaet.

Mijn Ziele / O God! is verzadigt als met
uergh en vettigheyt. Ick ben uyttermaten
verblijdt en met vertroostinghe verbuldt. Ick
heb heden een goede schat voor 't coekomende
opgeleght / en na 't voorbeeldt van de geluck-
sillige Maget Maria / sal ick de goede wo-
ren / welke ick heden gehoozt hebbe / in 't bin-
tenste van mijn Herte met al mijn krachten /
voor uwe genade / bewaren : Dien kostelijcke
onwaerdeerliche Peerel / die beter is als
gout / en duysentmael beter als alle de schat-
ten dien ick soude mogen bekomen / sal ick geen-
s komen te verliezen. Heere / ick heb 't be-
ste deel uytgekosen / dat my noyt sal ontnomen
werden. Ende ick bevinde de waerheyt van
geen gy met uwen Heyligen mondt uytge-
sproken hebt / Saligh sijne die Gods woort
dooren / en dat bewaren. Een dingh heb ick
aan den Heere begeert / en sal 't noch versoec-
ken / dat ick doch wonen mach alle de dagen
mijns lebens in 't huys des Heeren / om de
eerlijckheyt des Heeren t'aenschouwen / ende
in Dales neerstelijck te besoecken. O! hoe
elucksaligh zijn die / die in u huys wonen /
en u sonder ophouden loben : Want een dagh
uwe voor-hoven is beter / dan duysent el-
ders ;

ders; ick koos liever aen den dozzel in 't huy
mijn's Godts te wesen, dan laugh te woonen
in de tenten der godtloosen: Want Godt
Heere is ons een Son en Schildt; De Heer
geest genade en eere/ en onthout het goede mi
den genen die in oprechtigheyt wandelen
Timmers sullen my 't goede en de weldadig
heyt vergeselschappen alle de dagen mijns l
bens / en mijn wooninge sal zyn in het Huy
des Heeren in lenghte der dagen. Amen.

De arme Wedematen des Heeren Iesu die rijk in den gele
ve / en Hups-genooten des Geloofs / u aen behoien zyn
moet gy noyt vergeten; Maer haer soo veel mede-deeler
als uwe middelen verdragen kunnen / en als gy u Aelmoest
in de handt neemt als een offerhande van goede reuck / en d
Heere seer aengenaem / welken soodanige offerhanden v
mildadigheyt en mede-deelsaemheyt aengenaem zyn / si
spreekt aldus tot uwen Saligmaker Iesus Christus.

XIV. Betrachtigh.

Gebedt, in 't geven der Aelmoessen.

Heere Iesu / gy die vooz aengenaem de twe
Penningshens van d'arme Weduwe genome
hebt / neemt desgelijcks vooz aengenaem aen
dese kleyne gabe van mildadigheyt welke ic
vrywilligh en van Herten / in erkentenis van
uwe tydelijcke zegeningen / u op-offere; wan
alle dingen ontfangen wy uit uwe milde hant
en uyt uwe handt offeren wyse u weder op.

Ma dat gy uyt de Kerck gegaen zyt / soo oberleght by u sel
ven / op de wegh / 't geen gy gehoozt sult hebben / op dat ge
ondertusschen t'hups komende / na het exempel der geloovig
Bereets / de Schriften meught ondersoeken om te weten / o
de dingen: die gy gehoozt hebt / alsoo zyn. Zoo u eenige sa
ken van de Predicatie vergeten zyn / trachtse te weten van di
met u op den wegh zyn / ende het geen gy niet wel gebat hebt
dat

te u het verklaren / op dat gy seggen meught gelyck de
 ee Discipelen / aen welchen sich de Heere Jesus te Emaus
 kennen gaf / en brande ons Herte niet in ons / als hy tot
 s sprack / en ons de Schriften opende ? En houd u niet
 / om te verheffen dien / welke gy gehoozt hebt / maer ver-
 indert u veel te meer over de genaden en gaben Gods / die
 ie schacten aen sulcke Aerde haten mede-deelt / niet op dat
 upt nementheyt van die kracht den Maenschen / maer hem
 geschreven wert. En gedenckt aen het geen Godt de Heere
 ht dooz den Propheet Jeremias : Is mijn Woordt niet als
 a vuur en als een Hamer / die den Steenrotzen te mozselen
 et : Ende u Huys genadert / en u geselschap verlaten heb-
 nde / soo moet gy dit of diergelycke Gebedt tot Godt uyt-
 eken.

XV. Betrachtigh.

ebedt, dat men, t'huys weder-keerende,
 doen moet.

Heere Godt / aengesien ick wederom my-
 egeven moet tot den gewoonlijcken arbejdt
 an mijn beroep / en laet niet toe / bid ick u /
 at de sorgen en bekommernissen deses We-
 lts / noch de bedriegelijckheyt der rijkdom-
 en / zijnde als soo veel distelen en doozmen / het
 oede Zaedt / dat gy in den Aker mijns her-
 n gezaeyt hebt / komen te verstricken ; maer
 sprenghet het met den dauw van uwe genade /
 i verwarmt het dooz de stralen van uwen
 oon / de Sonne der gerechticheyt / op dat
 et soodanige levende / stercke en diepe Wort-
 en voozt schiete / dat het 'er noyt kan watge-
 ukt werden / maer dat het 'er opwasse / bloeye
 i vzychten van een ware hoetveerdigheyt /
 precht geloobe / Godsaligheyt / en gerech-
 ticheyt

tigheyt voortbrengen mach. Laet my in de Werelt leven als of ick upt de Werelt was. Laet my de Werelt gebuycken en nochtan niet mis-buycken. Laet mijn wandeling zijn / gelijk 't den Burgeren des Hemels bi taemt / van waer wy oock verwachten de Salighmaker / namelijk den Heere Jesu Christum / die ons vernedert Lichaem veranderen / ende sijn heerlijck Lichaem gelijk sozmigh maken sal. Amen.

Eyndelijck als gy t' huys gekomen sult zyn / soo eyndigh voort alle dingen / u reys / op deselve wijs / gelijk gyse begonnen hebt / Godt biddende / waer toe het navolgen de Ghebedt u behulpfamigh sal kunnen zyn.

XVI. Betrachtigh.

Gy / O Heere Jesu! mijn Salighmaker aengesien gy mijn Ziele gespijst en verzadigh hebt met u H. Doort / my t' eten gegeven hebbende van het verborzen Manna / en my gedrenckt hebbende met de springende Wateren tot in 't eeuwige leven / welke ick in 't war Bethlehem / het Huys des Broodts des levens / gebonden heb; en gy ons bevolen hebt eerst het Koninkrycke Godts en sijne gerechtigheyt te soecken / met versekeringh; dat alle andere dingen ons sullen toe geworpen werden; daerom bid ick u / geest my noch armoede / noch rijckdom: Doed my met het Brood mijnes bescheyden deels / op dat ick zat zijnde / u dan niet en verloochene / en segge / wie

De Heere? op dat ick verarmt zijnde / dan
 iet en stele / en den Name mijns Gods / aen
 i taste. Zegent mijn arbeyt / bestiert 't werck
 mijner handen / ende laet my in mijn beroep
 doospoedigh zijn. Stort uwe H. zegenningen /
 in geestelijck als tijdelijcke / van boben uyt
 en Hemel ober my / ober dit huys-gezin / en
 elwaert'er in eeuwigheyt u verbont. Heere
 Iesu / verhoort ons om u selfs wille / gy die
 reft en regeert met den Vader ende den H.
 Geest / Godt boben al te prijfen in der eeuwig-
 heyt. Amen.

Om dat de Bede-dagen ingestelt zijn / sal men sich tot Godt
 een bukten gewoone wijze aldus veroormoedigen.

XVII. Betrachtigh.

Gebedt, dat men op een Bededagh doen moet,
 eer men uyt sijn Huys gaet.

Allmachtige Godt / Vader der barmher-
 igheden / gy hebt bevolen / dat men u in den
 ag der benauwtheyt sal aenroepen / doos het
 heyligen eens vasten / by-een-roeping en ver-
 adering der volckeren / soo wel van onde / als
 unge kinderen selfs / en datwe ons tot u / met
 asten / gebeden / smeckingen / en hertelijck be-
 outen en leedwesen ober onse sonden / keeren
 illen; op dat doch de hitte uwes toorns / welc-
 e onse sonden aengesteken hebben / en in een
 ogenblick tijds machtig is om ons te vernie-
 en / van ons mocht afgewent werden: Na-
 emael dan desen dagh / tot een dagh van bukten
 ten

ten gewoonlijke verootmoedinge / **U** / **o** **G**odelijcke Majestept is toe-geheplight geweest die in dese dagen van alle kanten de donderbuijen van uwre vreeselijcke dreygementen horenen laet / en van alle zijden de teeken van uwre gramscap ten voorschijn doet komen / en gien en weer de blixem-vuuren uytwerpt / om u vanden te verflinden / uw gerechtveerdige oordeelen in uytboering te stellen / en om wrake te doen ober u tegenpartyders / en ober alle die haer tegens u hartneckelijck gekant hebben. **O** Heere ! verleent ons daerom dese uwre genade / dat wy heden onse Herten verscheuren mogen / en niet onse kleederen. Vermozselt selve de steenachtigheyt onser herten / met hamers uwes Goddelijcken woorts / welck in de handt uwer Dienaren gestelt hebt / maecht dat'er bittere tranen van een ernstig boetveerdigheyt van af bloepen mogen. Heere / keert u doch tot ons / en wy sullen bekeert zijn; want wy en vermogen niets sonder uwre genade. Leght dan gy selve in ons herfoodanige beschickingen / als gy selve van ons begeert. Heere / vergeeft ons onse sonden. Heere / neygt uwre ooren tot onse gebeden / en voer gy onse sake tegens onse vyanden uyt / ten bisten van u volck en dier gekochte Gemeente. Heere / vertoest niet / om ons te helpen / om selfs wille ; want uwre naem wort onder ons aengeropen / ende wy nemen onsen toevlucht door de gebeden tot u in den name des Soons uwre

wer liefde/ die dooz hem selven de ver soenin-
 e onser sonden te wege gebzacht heeft/en ons
 nderwesen aldus te spzeken/ Onse Vader,

Als gy weder t'huys gekomen zijt / soo gaet niet upt/ maer
 enghyt die dagh dooz met H. Oeffeningen / als met 't lesen
 in Gods Woorz / en overlegginge der dingen / welke gy
 hoozt hebt / en bidt uwen Godt op navolgende manier.

XVII. Betrachtigh.

Gebed, en Danksegginge op een Vast en Bede-
 dagh als men t'huys gekomen is.

Godt! een Godt aller barmhertigheden
 a vol van medelijden / gy en begeert immer
 niet den doodt des boetveerdigen Sondaers;
 naer dat hy hem bekeere en leve/ en dewijl gy
 ons soodanigh eene barmhertigheyt bewesen
 ebt/dat gy onse herten heden vooz u/ op buy-
 en gewoone wijze tot een ware vernederigh
 n ootmoedigheyt geneyght hebt / op datwe
 vooz een waerachtige boetveerdigheyt / uwe
 echtveerdige Gozdeelen mochte voozkomen /
 n ons de genade gedaen hebt/datwe onse son-
 en erkent / en over deselve in utwe Godlycke
 egenwozdigheyt opentlijck en hertelijck ge-
 deert hebben / ende vooz u in sacken en assche
 erschenen zyn/onse Lichamen van haren ge-
 noomen nootduyst berovende/ om te betuygen
 atwe 't leven onwaerdig zyn/ soo gy ons wilt
 Gozdeelen na de strengheyt uwer gerechtig-
 eyt: Daerom soo bidden wy u groote Godt/
 at dit niet alleen desen dag/maer al de dagen
 nses lebens mag geschieden; en te gelijk dan-
 ken

sien wy u / met al de genegentheyt onser ziele
 datge 't woort uwer Dienaren met de krach
 van uwe Goddelijcke en Almachtige Ge
 vergeselschapt hebt / alsoo dat 'et in 't binnene
 van onse herten dooz gedzongen is. Heere /
 die gade geslagen hebt op 't vasten der Minu
 ten / en over haer 't quaede / waer mede gy ha
 gedzengt haddet / niet hebt laten komen; neer
 vooz aengenaem aen de sprechte vernederin
 en verootmoedigingh van u lieve en wel k
 minde kinderen / op dat alsoo de hitte uwer
 toorns van ons mach wegh gaen; en schon
 onse vernederin
 gen en ootmoedigheyt met ve
 gebreken vergeselschapt is; Nochtans / o He
 re onse Godt / gy die een doozgronder der ma
 ren / en een kender der herten zyt / siet aen d'o
 rechtigheyt onses herten / met welke wy on
 vooz u aengesicht hebben neder gebogen;
 verleent ons / dat dese onse rouw en ween
 den veranderen mogen in blydschap en vre
 de / en verlost zijnde uyt d'hand onser vanden
 u mogen loven en prijzen sonder ophonden / t
 dat wy opgenomen zijnde in 't Paradijs uwe
 heerlijkheyt / in 't nieuwe Jerusalem / van
 aldaer met alle de verheerlijckte Hepligen die
 Loffangh des lofs mogen toebrengen; hem
 die ons lief gehadt heeft / en ons van onse son
 den in sijn Bloet gewasschen heeft / en die on
 gemaect heeft tot Koningen en Priesten
 Gode en sijnen Vader; Hem / segge ick / sy i
 heerlijkheyt en de kracht in alle eeuwigheyt
 Amen.

De Psalmen en Hof-zangen / soo vooz
als na het V. Abondmael.

Den xxij. Psalm.

Mijn Godt voed my als mijn Herder
gezeesen / Dies sal ick geenes dinghs be-
hoeflijck wesen. In 't groene gras seer
lieslijck hy my weydet / En aen dat soet
water hy my geleynet. Hy verquicht mijn
ziel / die seer is verslegen : Om sijns
Naems wil leydt hy my in sijn wegen.

2 Al waer 't schoon dat ick in 't dal des
doodts ginge / En dat my des doodts scha-
duwe ombinge / Ick vreesde niet / gy zijt
by my gestadigh / En gy troest my met
Uwen staf genadigh. Gy maectt rijck
met goeden seer velerhanden / Mijn
Casel vooz d'oogen mijner vanden.

M

3 **G**

3 Gy salst mijn hoost met rieckend'
 Oly goedigh/ En schenckt my den beke
 vol overbloedigh. Gy sult doen dat uw
 gunst/ O Heer krachtigh/ Mijn leven lan
 by my steeds blijft eendzachtigh: Soo
 dat ick hoop eendwighlijck vast te woonen
 Godes Huys/ 't welck niet is om verschoue

Den xlv. Psalm.

Mijn hert hef ick tot u Heere; Mijn hou
 alleen op u staet; Behoet my doch voor o
 eere/ Die my wenscht mijn vrandt quaet
 Gy werden Heer/ so 't betaemt/ Niet schaem
 root die op u bouwen: Maer sy sullen zijn b
 schaemt Die de vromen hier benouwen.
 2 Heer/ wijst my doch uw wege/ Die
 gy wilt dat ick sal gaen: Tot den selven
 maec

maecht genegen. My/en doet my die ver-
staen. Leert en stiert my na uw' woort/ In
uwe waerheyt gepresen: Gy zyt mijn hulp/
dies nu boozt. Wacht ick op u in dit wesen.

3 Gedenkt/Heer/aen uw' goetheden/ Stelt
u booz oogen booztaen Uw' groote barmher-
tigheden; Die gy boozmaels hebt gedaen.

Doch vergeet de sonden swaer. Mijner jonck-
heyt seer lichtveerdigh: Gedenkt mijns goet-
yk eenpaer; Tot mijn hulpe zyt vosveerdig.

4 Godt is waerachtigh en goedigh/ Hy is 't
en blijft sulchs altyt; Ten wege brenghet hy
achtmoedigh Den sondaer vervallen wijdt.

Den ootmoedigen leert hy Sijn Godtsalige
voetpaden; Hy toont oock sijn wegen
vry/ Den armen menschen beladen.

Pauſe.

5 Goetheyt en waerheyt verheben Zijn de
 Heeren wegen al; Dooz hem die daer na ſi
 leven En ſijn gangen rechten ſal. O Heer
 dooz uwen naem klaer/ Wilt my goedighli
 mijn ſonden Vergeven; want ſeere ſwaer
 Ende groot zijn ſij bebonden.

6 Wie is hy die altydt ſpoedigh Onſen
 Godt vzeest boven al? Die wert geleert
 oberbloedig Van den wegh dien hy gaen ſa
 Die ſal beſitten ſijn goet/ Met ſtilheyt ende
 met vrede: Sijn zaet ſal in oberbloet
 Het landt oock beſitten mede.

7 De verborzgentheyt des Heeren Is der
 menſch geopenbaert/ Die Godt vzeest en
 houdt in eeren/ En ſijn verbond wel bewaer
 Ad

Mijn hert ende mijn gemoedt Op den Heer
 gen alleen setten; Want hy maect vyz mij-
 nen voet. Hyt al der godtloosen netten.

8 Siet my aen met goeder herten/ Hebt doch
 ned' lyden met my: Want eensaein ende vol-
 mertem Ben ick/Heer/en gant sch onvyz. Ik
 werde seere benouwt/ Daeg'licks werdt
 grooter mijn lyden: Helpt my/Heer/die u
 vertrouwt/ Hyt den noot in desen tijden.

9 Mijn jammer wilt doch aemercken/
 Myneu angst en noot aensiet/ Myu sonden
 en boose wercken Vergeest my goed'lick ont-
 niet. Siet hoe de vbanden myu Moetwil-
 lighlick boven maten/ Die groot van ge-
 talle zyn/ My seer vbandelyck haten.

10 Dooz haer list mijn ziel bewaret/ Verlost

my/ dat ick niet smaet En niet schand' niet
 sy beswaert: Want gy zijt mijn toeverlaet
 Slecht/recht ben ick/ my behoet; Want ick
 sal/Heer/u verwachten; Israeël uyt tegen
 spoet Verlost oock dooz uwe krachten.

Den xxxij. Psalm.

Wel hem die sijn misdaet/die hy be-
 zeben heeft/van Godt uyt genaden wer-
 vergeven/ Over wien Godt sijn barmher-
 tigheid streckt/ Daer dooz hy sijn booshede
 gantsch bedeckt. Hoe gelucksaligh is die
 mensch bevonden Die Godt niet toe en re-
 kent sijne sonden! In wiens geest niet
 woont eenige schalckheydt/ Noch geen
 bedroghe ofte geveynsdigheydt.
 2 In mijn elend/ 't zy dat ick heb ge-
 swegen

swegen/ Oste geweeent/ soo ick doe aller we-
 gen/ Schrypende tot u altyt dagh en nacht/
 Soo zijn doch mijn gebeenten gantsch ver-
 macht. Ick heb uwe handt geboelt/ Heer/
 almachtigh/ Seer straf om myner sonden
 wil boozdachtigh/ Soo dat mijn sap
 geweest is/ dooz mijn leet/ Gantsch
 gelyck der drooghten des somers heet.

3 Maer mijn sonden heb ick u bekent/
 Heere/ En niet bedeckt: Dies sprack ick
 benauwt seere; Ick wil den Heer belijden
 mijn misdaet/ En gy vergaest my al mijn
 onden quaet. Hierom sullen u tot bequame
 tijden/ Alle Heyl'gen bidden in 't kruys en
 den; So dat hen der benauwtheyts water-
 moet/. Niet schaden sal dooz u genade goet.

Den xlij. Psalm.

Als een hert gejaegt / o Heere / Dat ver-
sche water begeert ; Also doyst mijn Ziel oo-
scere Da u mijn Godt hoogh ge-eert : En
spreekt by haer met geklagh ; O Heer / wan-
neer komt dien dagh / Dat ich doch by u sa-
wesen / En sien uw' aenschijn gepresen.

2 Mijn tranen ende mijn klachten Sijn
mijn spijf' die my steeds voedt ? Als men
my bzaecht met verachten / Waer is nu
uw' Godt soo goet ? Ick smelt als ick denc
daer aen Hoe ick voormaels plach te gaen
Met een hoop volcks hier te lande /
Om u / Heer / te doen off'rande.

3 Waerom wilt gy u soo quellen / En
beraert zyn / o Zetel mijn ? Wilt gants uw'
hoop

Psalm Lj.

37

hoop op Godt stellen/ Van u sal hy ge-
danckt zyn/ Als hy dooz sijn aenschijn
klaer Sal wech nemen uw' krups s waer.

Dies/ o Godt/ van my niet wijcket/
Want mijn hert my gants bes wijcket.

4 Ich ben uwes seer gedachtigh/ Oock
aen des Jordanen kant/ En uwer goet-
heyt seer krachtigh In Hermon dat
houde lant/ En aen Misar den bergh-
bloot; Daer d'een diepte d'ander groot
Coe-schrept/ en daer de tempeesten
Over my gaen minst en meesten.

Den Lj. Psalm.

Oetfermt u over my arme sondaer/
seer/na uwe goetheyt niet om volprijzen:
Wilt my ditmael u genade bewijzen /

M 5

En

Psalm Lj.

En vergeest my mijn sonden groot en
 swaer. Wascht my / O Godt / maecht
 my supber en klaer / Van mijn leelycke
 stinckende misdaden / Die my vooz **H**
 onreyn maken voozwaer : Rep-
 nigh t my dooz 't water uwer genaden.
 2 Want dooz veel klagens mijn hert my
 verfloutwt / Als ick (och arm !) geboel
 mijn groote sonden : En dat meer is /
 vooz my staen t'elckier stonde **Mijn sonden**
 al / dies ick / Heer / ben benoutwt. Dooz **H** /
 en tegen **H** heb ick misdaen : Dies blijf
 gy rechtbeerdigh in uwe wegen / Als gy
 my straf / en te gronde laet gaen ; En
 maecht beschaemt hen die u spreken tegen.
 3 Ick weet wel en moet bekennen voozt-
 aet

Dat ick
 Doch staer
 Dat mijn
 (an. Ja
 ber. En
 ; Wel
 er. Ave
 Gynit
 Dooz
 Gynit
 sonden
 in't gn
 voozt
 waer
 Dooz
 aet

en/ Dat ick in ongerechtheit ben gebooren :

Oock staet my dit tot aller tijt wel booren/

Dat mijn moeder in sond' my heeft ont-

faen. Ich weet dat gy lief hebt en begeert

Heer Een hert dat geheel oprecht is en goe-

g; 't Welck ick niet heb gehad/dies gy/ O

Heer/ Uwe wijsheit openbaert overbloedig.

Gy sult my niet yfop/Heer/maken reyn/

Soo sal ick geheel sinber zyn bevonden :

Gy sult af-wasschen mijn smetten en

sonden/ Soo werd' ick witter dan sneeuw

in 't gemeyn. Gy sult my doen hooren.

lijdschap en vreugd' / En my van nieuws

uw' goedigheit gepresen. Bewyjsen/

Heer ; dan sullen seer verheught

U mijn beenen en al mijn sr achten wesen.

M. 6.

Pauses

Pause.

5 Gy hebt langh genoegh gesien mijn
 misdaet/ Wilt doch u toornigh gesicht
 daer van wenden: En vergeeft my (die
 nu ben volselenden) Mijn boosheyt al/en
 oock dees' sonde quaet. O Godt mijn
 Schepper/ schept sonder verdragh Een
 reyn hert in my/ en een nieuwe leven: En
 op dat ick u wel behagen magh/ Wilt my/
 o Heer/ eenen nieuwen Geest geven.

6 Ick bid u/ werpt my niet van u aen-
 schijn: En op dat ick besuypte mijn begee-
 ren/ Alwen heyligen Geest wilt my niet
 weeren/ Als hy in my van u vernieuwt sal
 zijn Doet my oock nu smaken de seker-
 heyt. Myner saligheyt/ Heer/ door uw
 gena

genade: Geest my oock den Geest

der vrymoedigheyt Ende stercht

my daer mede vzoegh en spade.

7 Dan sal ick gaen in u wegen bequaem/

Den boosen sal ick die oock blytigh leeren/

Soo datse hen tot u sullen bekeeren/ En vol-

gen mijn voetschappen al te saem. Wilt my/

o Godt/ Heer mijner saligheyt Dan dees

doodtweerdige bloetschult bezyden: Soo

sal mijn mondt uwe gerechticheyt/

En uw' goetheyt singen ende belyden.

8 O Heer/ wilt my doch open doen den

mondt/ Anders kan ick niet goets spreken

waerachtigh: Maer als gy/ Heer/ dien sult

openen krachtigh/ Soo sal ick uwen lof

hoon maken kondt. Waer 't dat gy sacht-

offeren had begeert/ Der Stieren en Ossen/
 of diergelijcken/ Ick hadse geoffert: maer
 gantsch niet weert Is vooz u sulck
 off'ren/ alsoo 't magh blycken.

9 Een recht offer dat de Heere neemt aen /
 Is een gemoet benauwt dooz angst en kla-
 gen/ Een nedzigh hert/ en eenen geest ver sla-
 gen En sal Godt niet verachten/maer ont-
 saen. O Heer/ doet Zion wel na u goethept/
 En Jerusalem/die op u betrouwet/ 't Welck
 is de Stadt die gy u hebt bereypt/ Waer
 muuren doch genadelijck opbouwet.

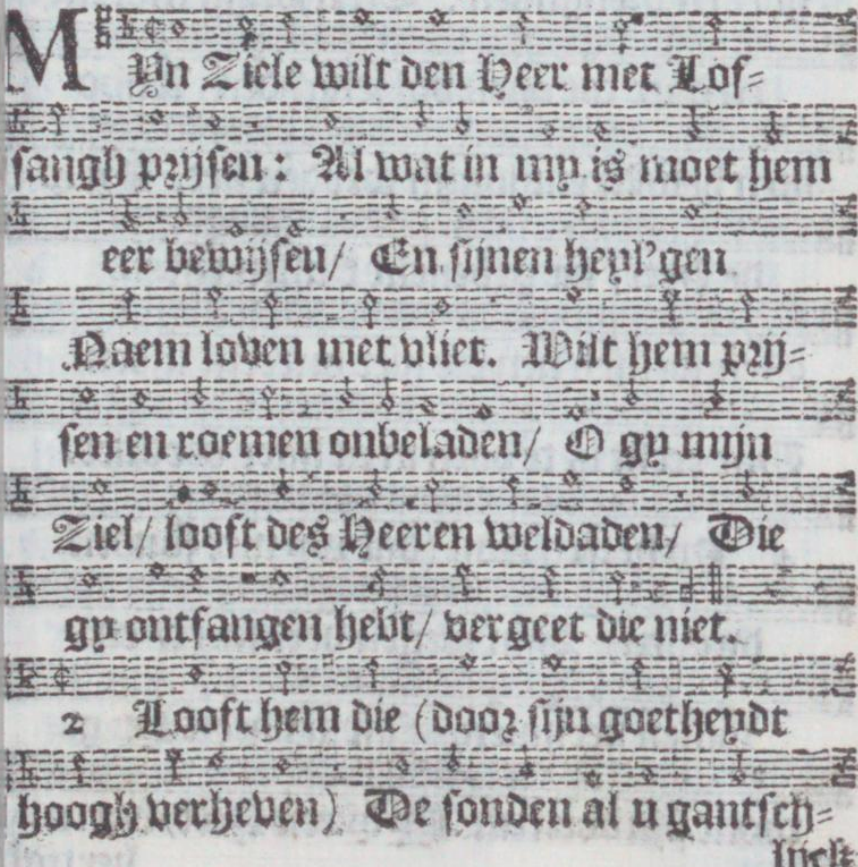
10 Dan sullen ons herten zijn seer be-
 quaem Om te offeren na u welbehagen:
 Dan sullen de kalveren zijn geslagen/
 Die u/ Heer/ sullen wesen aengenaem.

Den

Den Xcv. Psalm. vers 4.

 Hy is een Godt die ons behoedt/ Wy zijn
 : volk en de schapen goet / Die van hem wel
 elwendet werden : Hoozt gy heden sijn stem=
 me klaer/ Wilt doch utwe herten soo gaer
 Niet verstorcken noch oock verherden.

Den Cij. Psalm.

Mijn Ziele wilt den Heer met Lof=
 sangh pryisen : Al wat in my is moet hem
 eer bewyisen/ En sijnen heyl'gen.
 Daem loben met vliet. Wilt hem pry=
 sen en roemen onbeladen/ O gy mijn
 Ziel/ looft des Heeren weldaden/ Die
 gy ontfangen hebt/ vergeet die niet.
 2 Looft hem die (dooz sijn goetheydt
 hoogh verheben). De sonden al u gantsch=
 lyck

lyck heeft vergeven/ En u geneest van
 uw' gebreken groot. Zijst Hem/die
 u heeft vry gekocht uw' leven Van der
 doot/ de welck u seer heeft doen beben :
 Die u nu onrenght met genade bloot.

3 Die uwen mondt vol maecht met
 goet en vzeughden : En u jongh maecht/
 en daer toe oock vol seughden Alsoo
 men den Arent jongh werden siet. Hy is
 de Heer/ die gedenckt e' allen tyden/
 Genadelijck hen die hier onrecht lyden/
 Dat recht is te doen in al haer verdriet.

4 Hy heeft Moysi (dat wy niet souden
 dwalen) Sijn wegen verklaert/ en
 willen verhalen/ Israël heeft Hy ge-
 toont sijn doen al. Hy is een Heer/ barm-
 hertigh

hertigh en seer goedigh/ Hy vergeeft haest/
 en is tot toorn langhmoedigh/ Volmaecht
 in goetheyt/ 't welck hy blyden sal.

5 Het is wel waer dat als wy ongestadigh/
 hem vergrammen/ so straft hy ons genadig/
 Nochtans blyft hy niet verstoot langem tijt.
 Hy handelt met ons niet na onse sonden/ Hy
 is vziendlijck en straft tot geenen sonden
 ons na verdienst maer schelt ons alles quijt.

6 Zoo hoogh als den Hemel staet van
 der aerden/ Zoo groot is sijn goetheydt
 hen die aenbaerden; De heylige vreesse
 sijns woorts vooztaen. Veel wijder dan
 't Oosten kilaer is gestanden Van den
 Westen: soo heeft sonden en schanden
 Onf' Godt van ons uyt genaden gedaen.

Den

Den Cxj. Psalm. Stem : 24.

D En lof en prijs gantsch ober al Met
 herten vyz ick roemen sal Myns Heeren
 en Godts van hier boven : In sijn gemeynt
 seer bequaem / Daer de vrome komen te
 saem / Sal ick den Heer dancken en loben.

2 Gods wercken zijn groot ende goet / Win
 die waerneemt met herten vzoet / Die heeft
 daer in een groot behagen : Wat hy maekt
 is heerlick en soet ; Dies sijn gerecht
 heyt sal en moet vast blijven ten eeuwigen dagen.

2 Godt heeft door sijn daden niet slecht
 Een gedachtenis opgerecht Sijner goedig
 heyt seer genadigh. Hy spijst die hem vreesen
 eerbaer ; En sijn verbondt dat blijft hier
 naer Eeuwighlick vast ende gestadigh.

Den

Den Cxvij. Psalm. Stem: 74.

Ik heb den Heer lief/ want hy heeft
verhoort Mijn stem ende bidden in mijn
swaer klagen. Ick sal hem bidden in
mijn quade dagen: Om dat hy hem
tot my neyght na sijn woordt.

2 De stricken des doodts hadden my
ombaaen; Ick was beladen met ang-
sten der Hellen: Ick was in noodt/
in suchten/ en in quellen. Doch ick
riep des Heeren Naem alsoo aen:

3 O Heer/verlost mijn ziel uyt desen
noodt. En ick bevondt dat hy was
seer weldadigh/ Seer vriendelijck/ en
ooch seere genadigh: Die wel be-
hoedt d'semboudige seer bloot.

4. Want

4 Want als ick ter neder lagh onder
 voet/ Beholpen heeft my onsen Godt
 almachtigh. Dies weest te vreden/
 O mijn ziele klachtigh/ Na dien
 dat de Heer u dees? weldaet doet.

5 Gy hebt/ Heer/ mijn ziel bezijt van
 den doot/ Mijn oogen van tranen/
 mijn voet vooz vallen. Dies wil ick
 wandelen mijn dagen allen. Dromelijck
 vooz u/ O mijn Godt seer groot.

Pause.

6 Ick geloove/ dies spzeek ick in 't ge-
 meen. Doch werdt mijn ziel seer jam-
 merlijck geplaget. Dies spzack ick
 met een gemoedt gaer versaget/ Alle
 menschen zijn leugenaers met een.

7 Hoe

7 Hoe sal ick doch Godt sijn weldaden
al Vergelden? Ick sal den beker heyl-
same Nemen in der handt/ en des
Heeren Name Met danckbaer-
hepdt ick verkondigen sal.

8 Ick wil mijn belosten in 't openbaer
Betalen in Godts Gemeente gepresen.

De doot der heyligen voo? Godt sal wesen
Een dingh dat kostelijck is en dierbaer.

9 Heer/ ick ben uw' knecht/ ja ick ben
uw' knecht/ En een sone van uwer
dienstmaeght klepne: Mijn banden
hebt gy gebroken allepne. Dies

wil ick u danck-offeren oprecht:

10 Dat is: ick wil uwen Naem ma-
ken kiondt/ Die heerlijck is/ en seer

hoo-

De Lof-zang van Maria.

hooge verheben. Ick wil den Heere
 mijn beloften geven. Midden on-
 der sijn volck tot deser stondt.

II In den voorhoven des Heeren seer
 repn. Wil ick van herten hem lof-san-
 gen singen/ Ick wil tot Jerusa-
 lem hem toebzingen. Sijnen prijs.
 Looft hem met my in 't gemeyn.

De Lof-zangh der Jongvrouwe Maria.

Luc. cap. I. vers 46.

Mijn ziel maecht groot den Heer/ My
 geest verheugt hem seer. In mynen Godt be-
 trouwen/ Op is mijn saligheyt/ En wil ook d
 kleynheyt. Sijner dienstmaegt aenschouwen

2 Diet hierom sullen my Alle ge-
 slachten vry. Wel gelucksaligh achten/
 Wan

De Lof-zangh van Maria.

51

Want onse Godt seer goet Grootte dingen
nu doet Dooz sijn handt sterck in krachten.

3 Veplygh is sijnen naem / En sijn goet-
heyt bequaem Sal eeuwigghlyck beklyben /

Van kints-kind'ren vooetaen Dooz hen die
recht wil gaen / En in Gods vreesse blyben.

En schoon en heerlyck werck Dooz sijnen
arm seer sterck Heest gedaen Godt almach-
tigh : Hy heest de stoute quaet / En hares
arten raet Tot niet gemaekt seer krachtigh.

5 Die stout zijn in hooghmoet / Dol van
er en van goet / Heest Godt neder-gedre-
ven : En die arm zijn en kleyn Heest sijn
metheyt alleyn Seer heerlyck nu verheben.

Die arm zijn na den geest / Den welken
ongert meest / Verzaet de Heer gepresen ;

Die

Den Lof-zangh Simeonis.

Die rijck zijn/vol en groot/ Heest hy ledig
 en bloot Van hem vry afgewesen.
 7 Hy verheest Israeël Sijn Soon/ en ge-
 dencht wel Wen sijn groote genade : Son-
 hy heeft Abraham/ En 't volck dat na
 hem quam Coegesept vzoegh en spade.

Den Lof-zangh Simeonis.

Luc. cap. 2. vers 29.

Nlaet gy/ Heer onrecht/ Gaen in
 vreed' uwen knecht/ Da u belost' gesta-
 digh/ Na dat mijn oogen klaer/ Hebben
 gesien voorszwaer/ Uwen Beplant genadigh
 2 Een Salighmaker reyn/ Aller volcken
 gemeyn/ Die aemmenen sijn leere ;
 Een licht schijnende klaer Den Hey-
 denen eenpaer/ En oock Israels eere.

E Y N D E

D A G H - W E R C K.

53

sal. 119. vers 164. Ick loof u sevenmael des daegs over de rechten uwer gerechticheyt.

A Pelles / een beroemt Schilder onder de Heydenen / pleegh te seggen / dat hy geen dagh had laten voorby gaen / sonder op desel- ten minsten een linie of streep geschildert te hebben. Maer wy Chzistenen moeten betrag- en / dat'er geen dag / sonder ware bekeeringe / an ons moet ge-eyndicht werden / of wy sul- len op deselve pets dat loffelyck en by Godt selgevalligh / den even naesten dienstigh / en tot opbouwinge onses Chzistendoms bevozderlijk / vooznemen. Wanneer de Heydensche Key- ser Titus Vespasianus, by sich selfs indachtig siert / dat hy een dagh / sonder eenigh goet ge- daen te hebben / verby had laten gaen / klaegde hi: O Amici diem hanc perdidimus! dat is / Ach lieve Dziendt! den dagh hebben wy ver- looren! Hoe veel te meer sullen wy Chzistenen et beklagen / wanneer wy een dagh in sonden en schanden toegebracht hebben; en daer op bedencken / hoe wy alle dagen / ja alle uren des dages / de goed- en weldaden des Allerhoogh- sten genieten / wy oock yder dag / tot Gods eer en lof / en onse en oock even-naesten dienst / moeten toebzengen. Daerom wil ick u / ge- lieve Ziele / dit dagelicks Dagh-werck, tot versterckinge / en om u Reyse na Beth-El vol- maect vooz te setten / in handen geben.

¶

S O N -

Dit is d'eerste Dagh / die sijn naem van de
 Sonne heeft / en daerom van de Latijnen
 Dies Solis, den dagh der sonne / genaemt wert
 van wegen den Heere Christus / als de Sonne
 der gerechticheyt / Mal. 4 : 2. Die op den
 goeden Dyndagh bloetroot ondergingh / mae
 op den Daag-dagh als een Sondagh / gantsch
 heerlijk en schoon weder te voorschijn geko
 men / en om onser ongerechtighejts wille
 ongestaen is / Rom. 4 : 25. Ach ! wat een
 elendigh mensche soud' gy zijn / indien u geen
 Sonne soud' bestralen ; maer noch veel ramp
 saliger wanneer gy den Heere Christus ont
 beeren moeste / buyten welke geen zaligheyt te
 binden is. Wel / soo gy dan desen Sondagh
 recht vieren wilt / maeck daer een ver soendagh
 van / (en geen sonden-dagh ! soodanigh als he
 laes ! geen dagh schandelicker tot allerley son
 den misbruyckt wert als eben den Sondagh
 en ver soen u op deselve ten deele met Godt / el
 bidt hem neerslachtigh af 't geen gy de voors
 gaende weke tegens hem gesondicht hebt ; an
 derdeels met u eben-naesten ; de Sonne en ga
 niet onder ober ulwe toornigheyt / Eph. 4 : 26
 En nadien Godt op desen als den eersten we
 relt-dagh het begin van het groote werelts ge
 bouw geniaecht heeft en uyt de duysternisse
 uyt de diepte / het licht geschapen heeft / sou
 sucht op desen eersten week-dagh / den Son
 dagh / in uw' herte dit of diergelijcke :

Gebedt op den Sondagh.

Allmachtige God! gy die op den eersten dag
hemel en Aerde geschapen/ en door u woordt
licht gemaect hebt / schiept in my een reyn
hart/en laet in my Christus Jesus/de Sonne
der gerechticheyt / opgaen / door welke ick
in eenwigen leue verlicht / en tot liefde tegen
en mijne eben-naesten verwarmt werde.
Mijn God/verleen my dat ick de wercken der
mysterisse bliede / my als een kind des licht
dage/geen duyster sondelick nacht-werk oef-
ne/ maer eerbaer als op den helderen dagh/
door aller menschen oogen/niet alleen onstraf-
lijck / maer oock andere tot een opweckent
doorbeelt/wandele. Laet my oock dese gena-
de van u verwerven / o allergoedertierenste
vader / dat ick desen dag door geen laste ledig-
heyt/in een dagh van wereltse ruste/verkee-
de; maer dat ick hem/door allerley geestelyke
deffeningen/eenen dagh van gehepligde ruste
make; endat ick'er u door mijn rust/soo mag
loben/ dat u te loben mijn voornaemste rust
is / gemerckt ick geen grooter rust noch kan
noch mach verwachten / dan haer die d'En-
gelen in den Hemel genieten / wier eenige rust
mer in bestaet / dat sy van 't leven en 't heyl-
igen uwaes naems nimmer rusten. Vergun
my die te genieten / O Heere der Heerscha-
pen / Amen.

M A E N D A G H.

Zynde den tweeden dagh: welke sijn ooz

R. 2

sprouck.

syonck van de Maene heeft/waer van hy oock
 Dies Lunæ genaemt wert. Hier by kont gy
 indachtigh maken den toestand der Christelij-
 ke Kercke in dese werelt. Gelyck de Maen
 een schoon en treffelyck nacht-licht is : alsoo
 is de Kercke Christi schoon gelyck de Maen
 Vogel. 6 : 10. Gelyck de Maen sijn schijn
 van de Sonne ontfangt ; alsoo heeft de Kercke
 haer glans van Christus. Gelyck de Maen
 haest toe en afneemt / nu in volle glans / e-
 dan weder niet wert gesien ; alsoo schijnt de
 Kercke nu helder / en met uytterlijcke schoon-
 heyt / doch haest wert sy dooz vervolging
 weder onzichtbaer : volgens het Spreeck-
 woort / Fortuna ut Luna ; het geluck schijnt
 ongelijck/gelyck de Maen. En wyl God de
 Hemel / de heerlijcke verblyf-plaets der zal-
 ge Zielen / in den beginne op desen dagh ge-
 maekt heeft/ Genes. 8:1. daer in gy oock/so
 gy uwen arbeyt na Godts instellinge rech-
 weet te plaetsen / uwe plaets te sijnre tyt sul-
 binden / Matth. 9 : 33. Soa spreekt in uw
 herte :

Gebedt des Maendaghs.

Liefhebbende Godt ! die op desen tweeden
 werelt-dag de Fondamenten des Hemels ge-
 bouwt hebt / en der selver bestinge / en groot
 Wolken-last in de Lucht behoudt en bestiert
 gy alsoo kan en wil oock u Kercken-hemel on-
 derstutten / dan / als wy het niet verstaen / en
 de bedroef de Christenheyt/dooz menschelijcke
 hulpe

nipte niet helpen kunnen. **N** is d'eer / gy sult
 t wel maken. **G**elyck gy het firmament /
 i dese tijt geschapen / in 24 uren soo veel
 ondert ja duysent mylen weeghs / in goede
 dere / buyten welcke het niet en wijckt / ront
 et loopen ; alsoo laet my oock den weg uwer
 boden snel en vlytigh loopen / en de oꝝdening
 uwer **W**et nimmer overtreden / op dat my de
 i tegenwoꝝdigen dag en nacht / nog de vol
 ande / geen dagh noch nacht des toꝝns zijn
 roge : vergunt my daerom / **G** allergenadig
God / dat ik mijne eerste lief de / dooꝝt vol
 cden in allerley **G**odsalige betrachtungen /
 o krachtelyck betoone / dat ick dese / en alle
 andere dagen mijnes lebens / volstandelyck
 epndicht hebbende / van mijnen arbeide
 nach rusten ; dat ick met een oock / van mijn
 ercken gevolght zijnde / het **L**am mach vol
 in werwaerts het ga. **A**men.

D I N G S D A G H.

Den derden dag oock genaemt Dienstdag
 make u indachtigh / dat gy / volgens u be
 sten / **G**od / u leven lang / dienen moet in heys
 cheyt en gerechticheyt / die hem geballigh is /
 uc. 1. **E**n daer beneben oock niet vergeten
 naesten te dienen na de gabe die gy out
 ighen hebt / **1** Pet. 4. **B**y eenige wert hy
Eer-dagh genaemt / daerom wilt gy hem
 cht houden / doet het alles met woꝝden en
 ercken ter eere **G**ods : soo sal **G**odt u weder
 e met **Z**iel en **L**ichaem - gaven en ge
 schens

schencken. Hy laet hem niet om niet dienen
 1 Sam. 2: 30. Die mij eeren / sal ik eeren. Daer
 de Latijnen wert hy Dies Martis genoemt
 wyl Mars by de Romeynen den Krijgs-god
 is geweest; welcke naem u kan indachtig
 maken / hoe u leven een gedurige strijd is
 Job 7: 1. Daer gy een gedurige Ridder schijn
 moet oefnenen / 1 Tim. 1. Een goeden strijd
 strijdende / houdende het geloobe / 2 Tim.
 Op desen dagh spreekt in u herte aldus:

Gebedt op den Dingsdagh uyt te spreken.

Almachtige en Barmhertige Godt / gy die
 op desen dagh de Wateren van onder den H
 mel in een plaetse vergadert / en de Aerd
 droogh gemaeckt / en met allerley vrucht
 gende Boomen verciert hebt: Ach! ween
 het water der droefheyt / en den bloet der verd
 volginge / welcke over uwe Christenheyt sic
 t samen-boegen / op dat u geestelijken Hof
 die gy selfs gebouwt hebt / niet overstrom
 en verwoest werde; maer in tegendeel ver
 vruchten / tst uwer eere / voortbringe en dra
 Liefste Vader / behoutwt mij in deselve ooc
 als een geestelijcke vruchtbare Boom / en sende
 gene mij / dat ick veel vruchten des geloofs
 der liefde / hope / gedult / en andere Christelijc
 ke deugden / sonder ophouden / draage / en onder
 de hitte van 't kruys niet slap en krachteloo
 werde; maer vast en onbeweeghlyck / als een
 Palm-boom / sta; en als ick langh genoegh
 dit werelts Hof gestaen heb / soo plant mij in

met Hemelsche Paradijs / dat ick daer in groei-
 en bloeye altoos en eeuwiglijck.

W O E N S D A G H.

Den vierden dagh / waer in wy nu midden
 in de weke zijn / wilt daer op overwegen / hoe
 gy midden in 't leven met de doodt omvangen
 ent / en daerom hoog tijd / bekeeringe te doen /
 in van sondigen of te laten. Gy staet in 't mid-
 den / aut poenitendum aut ardentum, of be-
 keeringe gedaen / of eeuwig verdoemt wer-
 en: Tertium non datur, daer is geen derde.
 Nu of noyt. Daerom waecht / Matt. 26:41.
 Ontwaecht gy die slaept / Ephes. 5:14. Nu is
 't uure / om van den slaep op te waken / Rom.
 13:11. Saligh is de knecht / die sijn Heer /
 wanneer hy komt wakende vindt / Matt. 24.
 Derhalven moet gy dit betrachten.

Gebedt des Woensdaghs.

Almachtige Godt / gy die de lieflijcke Son-
 ne / en de Maene / en de Sterren / als heldere
 lichten aen den Hemel / op den vierden dagh
 des Werelts geplaeft hebt / door welke 't Jacc-
 in tijden gemaekt werden; geef / bid ick u / ge-
 adige Vader / dat gelyck gy den Hemel / op
 desen huydigen dagh / met de Sterren des
 nachts versien hebt / dat gy mijne Ziele even
 alsoo met de Sterren uwer genaden wilt ver-
 en: met sterren van allerhande groote / met
 enige van vzeese / met eenige van aendach-
 ghept; doch allermeeft met de twee groote
 sterren van geloobe / en volstandighept: ten

eynde dat ick den arbeyt deses derden daeghs
 t' uwer eeren volgherdende / voo? gewis houde
 dat dese dagh ge-eyndicht zijnde / den volgen
 den sal oproepen / en dat mijne dagen nop
 sullen ophouden / malkanderen in hunne be
 stemden keer op teroepen / tot datse my epi
 delijck dien Sabbath toe bzingen / waer in'er
 geen Sterren van verscheyden grooten sullen
 zijn te vinden / maer alles een heldere groot
 Ster van lief de sal wesen.

D O N D E R D A G H.

De vyfden dagh. Die sal u verkondigen
 den donder Mose / en den toorn Gods die over
 de overtreders sijns Wets gaet / Exod. 19
 Hy sal op haer regenen stricken / vper / en
 swebel / en een geweldige stormwindt sal he
 deel haeres bekens zyn / segt David / Ps. 11:6
 Hy sal oock op den Jonghsten dagh met don
 der en vper / met de stemme des Archangels /
 en met de Basunne Godts nederdalen van
 den Hemel / met groote kracht en heerlijck
 heyt / 1 Chess. 4: 16. Luc. 21: 27. En na
 dien Christus op desen dagh / na tijts verlooy /
 ten Hemel gebaren is / soo kunt gy u Ziel dus
 watboesemen :

Gebedt des Donderdags.

Allmachtige Godt / Hemelsche Vader / gy
 die in de Scheppinge / op desen dagh / uwen
 zegen over de Visschen in 't water / en de Vo
 gelen in de lucht / gesproken hebt / en altijd het
 water en de lucht met de selve verbult ! geest

mit

op de genade om uyt u Goddelijcke boozsie-
 ghheyt soodanigen kracht troost te scheppen/
 dat ick in goede verskeringh houde / gy my
 sel minder sult verlaten / die met uwes ge-
 des den Soons engen bloet verlost beu: dat gy
 op veel meer sult versorgen / en zegenen / en
 an alle quaet verlossen. Help ook / dat ick als
 in goede Visch dooz 't net uwes H. Woorts/
 't Visch-tuygh des H. Predick-ampts ge-
 nigen en versamelt werde. Ach! mijn God!
 i hebt oock beloost / u geloovige te willen be-
 hermen / gelijk de Vogels met hare vleuge-
 n doen: Ach! bzept soo uw Almachtige ges-
 inde- vlercken over my uyt / op dat die helsche
 doof-vogels my geen schade mogen toevoe-
 en. En nademael de Vogelen met vralijcke
 ngen u aenbangen te loben / en des daeghs
 et aflacten een danckliet te singen; Ach! doe
 / o Heer / mijn lippen op / om van die onber-
 ftige dieren my niet te laten overtreffen /
 aer u veel pberiger mach loben / en met de
 Engelen alhier beginnen / en daer na by u
 er boven vorders singen / Heyligh / Heyligh /
 heyligh is de Heere Zebaoth / alle Landen.
 r vol van sijne eere:

V R Y D A G H.

Den seften dagh. Die bericht u van de gee-
 ijcke Vryheyt die Christus u dooz sijn bitter
 en en sterben / offerhande en vryheyt ver-
 zben heeft. Indien dan de Sone Godts u
 vry gemaecht hebben / soo sult gy waerlijck
 vry

vyzijn / Joh. 8: 36. Daerom moet gy te
 toefien / om in die vyzhept te blijven / en niet
 doorz moetwillige sonden den Duyvel in
 stricken velle / om u gebangen te nemen
 finen wille. Maer soo gy uyt u vyzhept
 vzeugde / om des Euangelij wille / verbolg
 mocht werden / soo moet gy niet verflauwen
 maer moedigh met Paulus het beslypt nemen
 dat gy bereypt bent / u niet alleen binden te l
 ten / maer oock te sterben vooz den name de
 Heeren Jesu. Dit is de dagh waer in de men
 sche is geschapen; de dagh waer in de mensche
 is gevallen; de dagh / waer in de mensche
 verlost. Dese drie strengen maken een sterck
 hoozde om u tot het gebedt te trecken / en te ge
 dencken aen het gebedt Chzisti in 't Hof ken
 Gethysmane / daer doorz gy een goede Dyz
 dagh gekregen hebt / die d'oozsaeck van alzo sal
 goede dagen aen u is / en vooznamentlijck
 uw geede Sonndagij; want soo hy nu niet
 hadde gestozben / soo konde hy de naeste Son
 dagh niet opgestaen hebben. Spreekt dan di
 of diergelycke in u herte:

Gebedt des Vrydaghs.

Barmhertigh Godt / danck sy u / dat gy
 my als een vernustigh Creatuur geschapen
 hebt in heylighept en gerechtighept / en to
 een Heere des gantschen Aerdrichs gemaect
 hebt. Danck sy u / Jesu Chzisti / gy Son
 Godts / dat gy my doorz den val der eerste
 Doozouderz / verloore en verdoemt mensche
 ver

des Vrydaghs.

83

erlost / en weder tot Godts Rijck gebracht
bt. Danck sy u Heylige Geest / dat gy my
uit mensche / ten eeuwigē leuen verlicht /
in sonden doo? 't Woordt en Sacramenten
prijcht / en wederom tot een Heylige Tem-
pēl Godts vernieuwt. Al sy lof en prijs / gy
. Die-eenigheyt van nu tot in alle eeuwig-
eyt / Amen!

S A T E R D A G H.

Zijnde de sebende dagh. En 't werck dat
op desen dagh doen moet / is eben dat die
wee Marias deden als Christus in 't graf
graven lagh / sich niet speerpe en lieffelyke
uck te hersien / om het Lichaem Christi me-
te salben : En de rechte speerpen daer toe
moeten zijn de afftervinge der sonden / de be-
eringe / 't geloobe / de liefde / en nedzigheyt ;
sal Christus in u herte waerlijck ongestaen
en / en deel aen sijn Hemelwaert hebben / en
salft werden met onsterffelijckheyt / en ge-
etinge van de eeuwige Rustdag. Desē dag
de rechte wybaert van de oude Rustdagh /
ons soo plaets gemaeckt heeft voo? een
euwe om te volgen / welke wy nu vieren ; en
dese dagh moet gy een voo?ber eydingh voo?
in Rustdagh maken : en indien de voo?ber ey-
ingen een goede nuttigheyt hebben in 't gene-
en onser lichamen / soo zynse in der waerheyt
an geen minder nuttigheyt in 't genesen onser
le : soo dat gy noyt waerlijck tot dese Rust-
dagh sult komen / 't en sy gy urop den voo?-
gaenden

gaenden dagh wel bereypt sult hebben. Dus moet gy ondertusschen volharden in Godts genade; want gelijck als de Planeet Saturnus / waer van desen dagh Dies Saturni genoemd wert / het langsaemste omloopt in der tigh Jaren maer eenmael / alsoo moet gy oock gesint zyn in de hertelijcke barmhertigheyt Gods onafslatelijck te verblijven / te leven en te sterben / geduldigh en bylijck / als dan sult gy ruste vinden vooz uwe Ziele / Matth. 11. O welck vertrouwen spzeekt aldus :

Gebedt op den Saturdagh.

Allmachtige Godt / genadige en barmhertige Vader / gy die in ses dagen Hemel en Aerde / met al datter in is / geschapen / en op den seivensten dagh gerust hebt ; geef mij / u dienaer (dienstmaecht) uwe genade / dat ick dooz een waer geloove de ruste / welke my u lieve Soon Christus Jesus verworven heeft / deelachtigh werde. Laet mijn gemoet rusten van swaer geestelijcke en lichamelijcke aenbechtungen ; en wanneer ick in dit jammer dal genoegh gearbeeyt sal hebben / soo treck my na uwen genadigen wille daer upt / en voere my ter ruste / tot dat ick daer na met alle uptverkoorenen eek byengden Sabbath na malkanderen in ewigheyt mach houden. Verleen my sulckis Godt Vader / dooz uwen Soon Jesum Christum / in den Heyligen Geest / Amen.

E Y N D E.

